

॥ શ્રી ॥

જ્યોતિર્વિદ્યુષણ.

ગુજરાતી ભાષાંતર સહીત ખનાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કરુણાશંકર વિ. ગણેશભાઈ રાવલ.

બોમ્બડી—નિવાસી.

આવૃત્તિ બીજી.

સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવી
સર્વ હક અંથ કર્તાએ પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે.

અમદાવાદમાં

મામાની હવેલીમધ્યે યુનાઈટેડ પ્રિન્ટિંગ અને જનરલ

એજન્સી કંપની “લિમિટેડ” ના પ્રેસમાં

રજુઓડસાલ ગંગારામે છાપ્યું.

શકે ૧૮૧૧

સને ૧૮૮૬

કીમત ૧) રૂપીયો.

અર્પણ પત્રિકા.

જનેશાલોકેસ્મિન્યદપિબહવઃસંતિબ
લિનો । યશસ્વત્સિંહત્વંતદપિસકલે
ભ્યોવરતમઃ ॥ સ્વનામાર્યસ્યાતોયદ
સિભવતેસ્વર્પિતદ્રહ । પ્રકર્ષમેગ્રંથોલ
ભતુસહભાવત્કયશસા ॥ ૧ ॥

અર્થ—હે માહારાજાધિરાજ યશસ્વતસીંહજી સા-
હેબ આ જગતમાં બળવાળા ઘણા રાજાઓ છે તો
પણ આપસાહેબ પોતાના નામના અર્થ મુજબ વિ-
ખ્યાતછો જેથી તે સધળાઓ કરતાં શ્રેષ્ઠછો માટે
“કયોતિર્વિદ્ભૂષણ”નામના આ ગ્રંથ મેં નમ્રતા પૂર્વક
આપસાહેબને અર્પણ કર્યોછે તે મારો ગ્રંથ આપસા-
હેબના યશ સાથે આ જગતમાં ઉત્કર્ષ પામે.

ગ્રંથકર્તા.

ક. મ. સ.

અનીતિધ્વાંતૌઘપ્રલયવિધિમધ્યાન્હામિહિરઃ ।
 સ્ફુરદ્વિધ્યાભ્યાસોનૃપમુકુટસંગ્રહચરણઃ ॥
 ગુણાનામાવાસઃપરિચરિતબાલેદુમુકુટો ।
 યશસ્વત્સિદ્ધોયંજયતિમુયથાર્યાભિષનૃપઃ ॥૧॥
 કર્વોદ્દાશાપૂર્તોધનજલધરશ્ચારુનયનઃ ।
 પ્રતાપાગ્નિજ્વાલાજ્વલિતરિપુરાનંદનિબિઢઃ ॥
 નૃપાધીશશ્રેણીસ્તુતનયગુણૌદાર્યવિભવો ।
 યશસ્વત્સિદ્ધોયંજયતિમુયથાર્યાભિષનૃપઃ ॥૨॥

અર્થ—અનીતિરૂપ અંધકારને નાશ કરવા માટે
 મધ્યાન્હના સૂર્ય સરખા સ્ફુરણાયામાન વિદ્યાલ્યાસવાળા
 રાજાઓના મુકુટોવડે સ્પર્શિત ચરણાવિંદવાળા સ-
 દ્ગુણાના આવાસરૂપ અને મહાદેવના ઉપાસક યથાર્થ
 નામવાળા રાજા આ યશસ્વત્સિંહજી મહારાજા સર્વોત્કર્ષ
 વડે વર્તે છે ॥ ૧ ॥ કર્વોદ્દાને ઇચ્છિત પરિપુરણ કરવા-
 માં ધનના વરસાદ સરખા સુંદર નેત્રવાળા પ્રતાપરૂપ
 અગ્નિની જ્વાળાવડે શત્રુનો નાશ કરનારા આનંદરૂપ
 અને રાજાઓના રાજાઓએ સ્તુતિ કરેલ છે ધનસાદ,
 ગુણ, ઉદારતા અને વૈભવ જેમનો એવા યથાર્થ નામ
 વાળા રાજા આ યશસ્વત્સિંહજી મહારાજા સર્વોત્કર્ષવડે
 વર્તે છે. ॥ ૨ ॥

SIR JASYATSINGJEE, K.C.I.E.
THE THAKORE SAHEB OF LIMBDI.

પ્રસ્તાવના.

ચઉદ વિદ્યાઓમાં જ્યોતિશશાસ્ત્ર એક વિદ્યા છે.

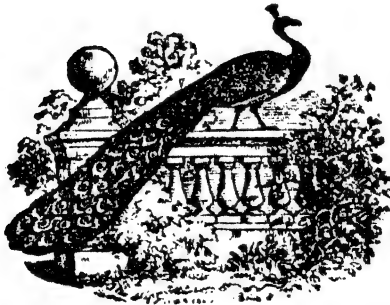
ચઉદ વિદ્યાઓનો ક્રમ, વેદનાં છ અંગ, ચાર વેદ, મીમાંસા, ન્યાય, ધર્મશાસ્ત્ર પુરાણ, વેદનાં છ અંગોનો ક્રમ, હંદ (પગ) કલ્પ (હાથ) જ્યોતિશ (નેત્ર) નિરૂત્તર (કાન) શિક્ષા (નાક) વ્યાકરણ (મુખ) એ પ્રમાણે છ અંગોમાંના એષ્ટ અંગ, નેત્રરૂપ જ્યોતિશશાસ્ત્ર ધણું ઉપયોગી હોવાથી તે શાસ્ત્ર સંબંધી ગર્ગ, બૃહુ, ગૌતમ, જૈમિનીય આદિક શિષ્યોના રચીત ગ્રંથોના આશ્રયથી મોટા મોટા વિદ્વાનોએ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે વિષયો ઉપર જુદી જુદી રીતે અકેક વિષયનું અવલંબન કરી ઘણી સુંદરતાવાળી કૃતિથી ગ્રંથો રચેલા છે જેથી જેઓ આજસ્ય રહીત માહા પંડીતો છે તેઓ તો પૂર્વના ગ્રંથો જોઈ કૃતકાર્ય થાયછે તેથી મારો આ ગ્રંથ કરવાનો ઉદ્દેશ તેમને અર્થ નથી પણ આ ધુનિક સમયમાં જેઓ અધ્યાપ્યાસી અને તે વિષે અનભિસ હોઈને જ્યોતિશશાસ્ત્ર શાસ્ત્રી રીતે જાણવાની ઈચ્છા રાખતા હોય તેઓને માટે કુટલાએક સારા સારા પેઢેલાના તથા હમણાના બનેલા ગ્રંથોનો આશ્રય લઈ “જ્યોતિર્વિદ્મૂષણ” નામનો આ સુબોધ લઘુ ગ્રંથ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે બાબતોનું અવલંબન કરી સુવરૂપે રચી ગુજરાતી બાષાંતર સાથે બહાર પાડું. આ ગ્રંથ જે જે વિદ્વાનજનોને ત્યાં મોકલેલો તેમણે આગ્રંત વાંચી તેની યોગ્યતા વિષે પ્રસન્નતા પૂર્વક પ્રમાણપત્ર આપેલ છે તે આ સાથે રાખવ કરેલ છે.

પ્રંયકર્તા.

બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના,

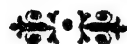
આ ગ્રંથ બનાવી છપાવી પ્રથમ પ્રસીધ કરો તે વખતે નકલ ૨૦૦૦) કઢાવી હતી તે તમામ ખજાસ થઈ રહેવાથી તેના કટકાએક આહમો હોવાથી અને મારા કટકાએક મીત્રોનો તે ગ્રંથની બીજી આવૃત્તિ કઢાવવાનો આગ્રહ હોવાથી કાંઈક સુધારા સાથે આ બીજી આવૃત્તિ છપાવી પ્રસીદ્ધ કરી છે પહેલી વખતે તે ગ્રંથની કીમત રૂ. ૩) રાખી હતી પણ તે વખતે તે ગ્રંથ તૈયાર કરવામાં મુને મમ પડો હતો અને તે ગ્રંથ તે વખતે મારા બીજા ઉદ્યોગના રોધરૂપ થઈ પડેલો હતો તેમજ તે ગ્રંથ નામીતે બીજા સહાય ગ્રંથો માટે જે મુને ખર્ચ થયો હતો એ વીગરે કારણોથી તેવી કીમત તે વખતે રાખવા જરૂર પડી હતી અને આ વખતે તેમાંનાં વીશિષ્ઠ કારણો નથી તેમજ સમ્મતી કીમત રાખવાથી ઘણા લોકો તેનો લાભ લઈ શકશે એમ ધારી આ વખતે દર નકલ ૧ કીમત રૂ. ૩) રાખેલ છે. ધારૂં કે રૂ. ૩)થી મળતો જાતક, તાજીક, અને મુહુર્ત એ વિષય ત્રય અવબોધ કરનાર ગ્રંથ લેવામાં મુજબ જનો તક નહીં ચૂકે.

દ, કર્તા.

(૯)
અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
સેતાધ્યાય ..	૧
નિષેકાધ્યાય ..	૧૦
જન્મવિધિકથન ..	૧૪
અરિષ્ટાધ્યાય ..	૧૮
અરિષ્ટભંગ ..	૨૦
ભાવસંક્ષેપકથન ..	૨૧
ધનામી ..	૨૨
ચંદ્રયોગ ..	૨૪
પ્રથમભાવ વિચાર...	૨૫
દ્વિતીયભાવ વિચાર...	૩૩
તૃતીયભાવ ,,	૩૮
ચતુર્થભાવ ,,	૪૦
પંચમભાવ ..	૪૩
ષષ્ઠભાવ ..	૪૯
સપ્તમભાવ ..	૫૩
અષ્ટમભાવ ..	૫૬
નવમભાવ ..	૬૧
દશમભાવ ..	૬૩
એકાદશભાવ ..	૭૨
દ્વાદશભાવ ..	૭૩
ત્રણભાવવિચાર ..	૭૪
શ્રીજીતકાધ્યાય ..	૭૫
દશાકુંળ...	૮૦
વર્ષાકુંળકથન ..	૮૧
મુહુર્તકથન ..	૯૩

प्रमाण पत्रं. १

ज्योतिःशास्त्रेस्वधीतीनिशिततरमतीरावलोपाहृदैवज्ञा
निश्रीमद्गुणेशाङ्गजनिरधिवसन्निम्बिकाख्यापुरीयः ॥ ज्यो
तिर्विद्रूषणं प्राकृतविद्वत्तियुतं सर्वलोकोपकृत्यैग्रन्थं प्रारीरच
द्रूपतिमत्करुणाशङ्करोविप्रवर्यः ॥ १ ॥ प्राचीनज्यौतिषोक्ति
प्रतिकृतिरचनोदकूपयंप्राप्तपृथग्रन्थः साद्यन्तमालोच्यमुदितम
नसाशास्त्रिणाभानुनाम्ना ॥ आध्यासीनेन भावं नगरमवनिपा
लाश्रितेन प्रकामं श्लाघं श्लाघं मया सादरमपि सहसा सुप्रमाणी
कृतोऽस्ति ॥ २ ॥

शास्त्री. भानुशंकर वि. हरिशंकर सही.

प्रमाण पत्रं. २

ज्योतिर्वित्कर्मेष्टोलोकेख्यातोगणेशशर्मेति ॥ तस्यात्म
जोतिनिपुणोज्योतिःशास्त्रेयथाऽपरोगर्गः ॥ १ ॥ करुणाशं
करशर्मातेन विरचितो ग्रंथो मेदृष्टः ॥ ज्योतिर्विद्रूषणइतियोग
णकानां सुरतरुविवभूमौ ॥ २ ॥ एतादृशो न सद्यो भूमौ ग्रंथोऽस्ति
लोकविख्यातः ॥ सत्यं वदामि सत्यं वै रघुनाथप्रसादशर्माहं ॥ ३ ॥

पंडितः रघुनाथप्रसाद सीताराम सुकल.

निर्विवाद सद्धर्मप्रकाशक सभाध्यक्ष सही.

अङ्क २ पृष्ठ २.

नीचेनां पुस्तको द्विजडीभां अमारी पासेधी मणशे ते दुरस्थ

नाम.
न्यातिविद्रूषण
द्विजडीक.
वर्ष १७५३.

डीमत.
१—०—०
१—०—०
०—४—०

कृती.

જ્યોતિર્વિદૂષણ.

શ્રીમન્નેશ્વાચનમઃ ॥ શ્રીમદેરંભર્ષાદિચરાગુરુમાનુષિ
વાન્ચપિતરૌમ્ણમ્યપ્રાચીનાર્વાચીનગ્રંથસારમુદ્રલજ્યોતિર્વિ
દૂષણંકુર્વે ॥૧॥ શ્રીર્ષમુલ્લવાહુહદયોદરકટિવસ્તિગુહ્યાદિના
નુર્જઘાચરણસંજ્ઞાઃકાલનરાવયવા મેષાદિરાશયઃ ॥૨॥ અ
ષ્ટામિતહરિતપાટલપાંદુવિચિત્રકૃન્નપિશંગાપિંગલકર્તુરવશુક
મલિનવર્ણા મેષાદ્યાઃ ॥૩॥

ટીકા—શેખાયમ્ણ ગણપતી, બરહીચર, ગૂર, સૂર્ય, શીવ,
એએને તથા માત પીતાને નમસ્કાર કરીને પહેલાંના અને હમણાના
પ્રએશા બ્યોતીપશાસ્ત્રના ગ્રંથોના સાર લઈ બ્યોતિર્વિદૂષણ નામ-
નો ગ્રંથ બનાવુંછું. ॥૧॥ મેષાદિક રાશીઓ, કાળ પુરુષનાં અંગ છે તે
ને રીતે કે મેષરાશી માથું છે, વૃષભ મુખ છે, મીથુન હાથ છે, કરક
હૃદય છે, સિંહ ઉદર છે, કન્યા કેડ છે, તુળા નાભીની નીચેનો ભાગ છે.
વૃશ્ચિક મુલા છે, ધન ઉર છે, મકર બનુ છે, કુંભ બંધા છે, મીન ચરણ છે.
॥૨॥ મેષ કાંઈક રાતો, વૃષભ સહેત, મીથુન પોપટીઓ, કરક સહેત
રાતો, સિંહ પુમાડીઓ, કન્યા ચીત્રવિચીત્ર, તુળા કાળો, વૃશ્ચિક સોનેરી,
ધન કાંઈક કાળો મકર મીઠા, કુંભ કપિલ, મીન માછલાને રંગે, એ
પ્રમાણે મેષાદિક રાશીઓના વર્ણ છે. ॥૩॥

પુંસ્ત્રીકૂરાકૂરૌચરસ્થિરદ્વિસ્વભાવાશ્ચમેષાદેઃ ॥ ૪ ॥
રાશિષ્ણેત્રમ્ભવનગૃહર્ષમાન્યેકાર્થવાચકાનિ ॥ ૫ ॥ મેશુચ્ચંર
ચુશુમંયુશશ્નગવોમેષાદીશઃ ॥ ૬ ॥ મિથુનસિંહાદિચતુષ્ક
કુંભાઃ સ્ત્રીર્ષોદયામીનશ્ચોભયોદયઃ શેષાપૃષ્ઠોદયાઃ ॥૭॥
ત્રિમિથુનશ્રીર્ષોદયાદિનવલાહ્યાઃશેષારાત્રિવલાહ્યાઃ ॥૮॥
મેષવૃષમિથુનકુલીરાસત્રિકોળાઃપ્રાગાદીશઃ ॥ ૯ ॥ તનુ
ધનસહૈત્થમાત્રાત્મજારિપત્નિમરણધર્મકર્મલાભવ્ય યાહ્યા
લક્ષ્મીદ્વાવાઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—મેષાદિક રાશીઓમાં પુરુષ અને સ્ત્રી એ સંજ્ઞા તથા શુભ
અને પાપ એ સંજ્ઞા તથા ચર, સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ, એ સંજ્ઞા
મેષથી અનુક્રમે ગણતાં બળુવી. ॥૪॥ રાશી, ક્ષેત્ર, ભવન, ગૃહ, રક્ષ,

અને ભ, એ તમામ સખ્દો રાશી વાચક છે. ॥૫॥ મંગળ, શુકર, બુધ, ચંદ્રમા, સુર્ય, બુધ, શુકર, મંગળ, ગુરુ, શની, શની, અને ગુરુ એ પ્રમાણે ક્રમ પૂર્વક મેષથી મીન સુધી રાશીઓના સ્વામી છે. ॥૬॥ મીથુન, સિંહ, કન્યા, તુળા, વૃશ્ચિક, અને કુંભ એ માથાના ભાગથી ઉદય પામનારા છે, તેથી તેમની શિશૌદય એવી સંગા છે. મીનરાશી બંને બાજુથી ઉદય પામે છે તેથી તેની ઉભયોદય એવી સંગા છે, કરક, ધન, મકર, મેષ ને વૃષભ, એઓ પાછળના ભાગથી ઉદય પામે છે તેથી તેઓની પૃષ્ઠોદય એવી સંગા છે. ॥૭॥ મીથુન બીનાના શિશૌદય રાશીયો દીવસે બળવાળા બળુવા, બાકીના રાત્રીએ બળવાળા બળુવા ॥૮॥ મેષ સિંહ અને ધન એ પૂર્વ દિશાના સ્વામી છે. વૃષભ, કન્યા અને મકર એ દક્ષિણ દિશાના સ્વામી છે. તુળા, મીથુન, કુંભ, એ પશ્ચિમ દિશાના સ્વામી છે. કરક, વૃશ્ચિક, મીન એ ઉત્તર દિશાના સ્વામી છે. ॥૯॥ તનુ એટલે પહેલો ભાવ, ધન એટલે બીજો, સહોત્થ એટલે ત્રીજો, માતૃ એટલે ચોથો, આત્મજ એટલે પાંચમો, અરી એટલે છઠો, પત્ની એટલે સાતમો, મરણ એટલે આઠમો, ધર્મ એટલે નવમો, કર્મ એટલે દશમો, લાભ એટલે અગીયારમો, વ્યય એટલે બારમો, એ પ્રમાણે સન્નથી આરંભી બારે ભાવોની સંગા છે. ॥૧૦॥

ગૃહહોરાદૃષ્ટકાણસપ્તમાંશનવમાંશદ્વાદશાંશર્ત્રિશાંશદશાંશષોડશાંશષષ્ટ્યંશાદશવર્ગાઃ ॥૧૧॥ ઓજેતરર્ણોદોઃસમે વ્યત્યયેનહોરા ॥ ૧૨ ॥ સ્વેષુનવમપાનાંદૃષ્ટકાણાઃ ॥૧૩॥ સમવિષમયોઃસપ્તમસ્વભાવ્યાંસપ્તમાંશાઃ ॥૧૪॥ ચરસ્થિર દ્વિસ્વભાવેષુસ્વનવમેષુભાગ્નવાંશાઃ ॥ ૧૫ ॥

ટીક-નન્મકુંડળી, હોરા, દ્રેશકાણુ, સપ્તમાંસ, નવમાંસ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, પોડશાંસ, ત્રીસાંસ, સહીઅંસ, એઓ દશ વર્ગ છે. ॥૧૧॥ વીશમ રાશીમાં પનર અંશ સુધી સૂર્યની હોરા બળુવી ઉપરાંત ચંદ્રની બળુવી, સમરાશીમાં પનર અંશ સુધી ચંદ્રની હોરા બળુવી, ઉપરાંતના અંશોમાં સૂર્યની બળુવી. ॥૧૨॥ રાશીના પહેલા દશ અંશ સુધી પોતાથીજ દ્રેશકાણુ બળુવું, દશથી વીશ અંશ સુધીમાં પાંચમા રાશીથી બળુવું, વીશથી છેવટ સુધીમાં નવમા રાશીથી બળુવું. ॥૧૩॥ વિશમ રાશીમાં પોતાથી સપ્તમાંસ બળુવા, સમરાશીમાં પોતાથી સાતમા રાશીથી બળુવા. ॥૧૪॥ ચર રાશીમાં પોતાથી નવમાંસ બળુવા, સ્થિર રાશીમાં નવમા રાશીથી નવમાંસ બળુવા, દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં પાંચમા રાશીથી બળુવા ॥૧૫॥

સ્વભાદર્કાંશાઃ ॥ ૧૬ ॥ વિષમેભૌમાર્કોજ્યઙ્ગશુકા
 નાંપંચષાણાઘનગેષવર્ત્તિશાંશાઃ સમેન્યથા ॥ ૧૭ ॥ ઓજે
 સ્વભાદુર્ગમેનવમભાદશાંશાઃ ॥ ૧૮ ॥ સ્વભાત્કલાંશાઃ ઓ
 જેક્રમાન્નતુર્યુલ્લવિશ્વહરદિનેશાઃયુગ્મેન્યત્પયેન ॥ ૧૯ ॥ સ્વ
 ભાત્ષષ્ટંશાઃ ॥ ૨૦ ॥ ષષ્ટંશપાસ્ત્વોજેધોરરાક્ષસદેવકુબેર
 રક્ષોગણકિન્નરભ્રષ્ટ કુલગ્રગરલાગ્નિમાયા પ્રેતપુરીશિવરૂપદેવ
 ગણેશકલાહિમાગામૃતાંશુચંદ્રમૃદુકોમલપદ્મ લક્ષ્મીશ્વર્ગીશ
 દિગંબર દેવાર્દ્રકલિનાશક્ષિતીશ્વરકમલાકરમંદાત્મજમૃત્યુ
 કાલદાવાયિધોરાભયકંટકસુધામૃતપરિપૂર્ણેન્દુ વિષમદગ્ધક
 લિનાશવંશક્ષયોત્પાતકાલ રૂપસૌમ્યમૃદુમુક્તીતલદંટાકરા
 લેન્દુમુખમવીળકાલાગ્નિદંડાયુદ્ધનિર્મલ શુભાશુભાવિશીતલ
 મુધાપયોધિભ્રમર્ણેદુરેષાઃયુગ્મેન્યત્પયેન ॥ ૨૧ ॥

ટીકા—તમામ રાશીઓમાં પોતાના રાશીથી દ્વાદશાંશે કરવા
 ॥૧૬॥ વીરામ રાશીમાં મંગળ, રાની, ગુરુ, બુધ, શુકર, એએના,
 પાંચ, પાંચ, આઠ, સાત, અને પાંચ, એ ત્રીશાંશ જાણવા, અને
 તેજ સમરાશીમાં વિલોમ રીતે ત્રીશાંશે જાણવા. ॥૧૭॥ વીરામ
 રાશીમાં પોતાના રાશીથી દશાંશે જાણવા અને સમરાશીમાં નવમા
 રાશીથી જાણવા. ॥૧૮॥ પોતાના રાશીથી સોડશાંશે જાણવા તેમાં
 વીરામ રાશીમાં ચતુર્મુખ, વિસ્તુ, હર, અને દિનેશ, ક્રમે જાણવા,
 અને સમ રાશીમાં અવળી રીતે જાણવા. ॥૧૯॥ પોતાના રાશીથી
 પદ્મિ અંશે જાણવા. ॥૨૦॥ વીરામ રાશીમાં ધોર ૧ રાક્ષસ ૨ દેવ ૩
 કુબેર ૪ રક્ષો ગણ ૫ કીન્નર ૬ ભ્રષ્ટ ૭ કુલગ્ર ૮ ગરલ ૯ અગ્ની ૧૦
 માયા ૧૧ પ્રેતપુરીશ ૧૨ વરુણ ૧૩ દેવગણેશ ૧૪ કળા ૧૫ અહીભાગ
 ૧૬ અમૃતાંશુ ૧૭ ચંદ્ર ૧૮ મૃદુ ૧૯ કોમળ ૨૦ પદ્મ ૨૧ લક્ષ્મી ૨૨
 વાગીશ ૨૩ દીગંબર ૨૪ દેવ ૨૫ આર્દ્ર ૨૬ કલિનાશ ૩૭ ક્ષીતીશ્વર
 ૨૮ કમળાકર ૨૯ મંદાત્મજ ૩૦ મૃત્યુ ૩૧ કાળ ૩૨ દાવાગ્ની ૩૩
 ધોર ૩૪ અભય ૩૫ કંટક ૩૬ સુધા ૩૭ અમૃત ૩૮ પરિપૂર્ણેન્દુ ૩૯
 વીરામદગ્ધ ૪૦ ક્ષી ૪૧ નાશ ૪૨ વંશક્ષય ૪૩ ઉત્પાત ૪૪ કાળાંશ ૪૫
 સૌમ્ય ૪૬ મૃદુ ૪૭ મુક્તીતલ ૪૮ દંટાકરાલ ૪૯ હિન્દુમુખ ૫૦ પ્રવિશુ
 ૫૧ કાગાગ્ની ૫૨ દંડા બુધ ૫૩ નીર્મળ ૫૪ શુભ ૫૫ અશુભ ૫૬

અતી શીતળ પૃષ્ઠ સુધાપયોધી ૫૮ બ્રમણ ૫૯ દિદિવેપદ એ રીતે કમે
કરી પછી અંશો નાળુવા અને સમરાશી ને વીશે એઓના વીસામ
રીતે નાળુવા. ૨૧

**દ્વયાદિસ્તોત્રમુલત્રિકોનાધિમિત્રભગઃ પારિજાતોત્તમ
મોપુરસિંહાસનપારાવતદેવલોકદેવલોકૈરાવત વૈશેષિકસંજ્ઞઃ
ક્રમાત્ ॥ ૨૨ ॥ કુલિરાલિજ્ઞષાંત્યભાગોક્ષસંધિઃ ॥ ૨૩ ॥
લગ્નાન્વસ્તજાનિકૈદ્રાણિ ॥ ૨૪ ॥ સ્વસુતાષ્ટમાયસ્થાનાનિ
પળફરાણિ ॥ ૨૫ ॥ ત્ર્યરિધર્માત્યાનિઆપોહીમાનિ ॥ ૨૬ ॥
ત્ર્યાયારિજ્ઞાન્યુપચયાનિ ॥ ૨૭ ॥ સુતર્ધમભવનેત્રિકોણે ૨૮**

ટીકા—જે મહ પોતાનું કિય, મુળ ત્રીકોણ, અધિમિત્ર, અને
પોતાની રાશીનો હોય એઓમાંથી દશે વર્ષમાં જેતાં બે બળ પામ્યો
હોય તે પારિજાત નાળુવો, ત્રણ પામ્યો હોય તે ઉત્તમ નાળુવો, ચાર
પામ્યો હોય તે મોપુર નાળુવો, પાંચ પામ્યો હોય તે સિંહાસન
અંશ નાળુવો, છ પામ્યો હોય તે પારાવતાંશ નાળુવો, સાત અને
આઠ બળ પામ્યો હોય તે દેવલોકાંશ નાળુવો, નવ પામ્યો હોય તે
એરાવતાંશ નાળુવો, દશેમાં બળ પામ્યો હોય તે વૈશેષીકાંશ નાળુવો,
એ રીતે દશ વર્ષથી ગ્રહોનું બળ જ્ઞેતું ॥ ૨૨ ॥ કરક, વૃશ્ચિક, અને
મીનનો છેલ્લો નવમાંશ, એઓની ઋક્ષસંધી એવી સંજ્ઞા છે. ॥ ૨૩ ॥
બ્રમ યોધું, સાતમું, અને દશમું એની કૈદ્ર સંજ્ઞા નાળુવી ॥ ૨૪ ॥
ખીનું, પાંચમું, આઠમું, અને અગીયારમું, એઓની પશુ દૂર સંજ્ઞા
નાળુવી ॥ ૨૫ ॥ ત્રીનું, છઠું, નવમું, અને બારમું એઓની આપો
કૂલીમ સંજ્ઞા નાળુવી ॥ ૨૬ ॥ ત્રીનું, છઠું, દશમું, અને અગીયારમું,
એઓની ઉપચય સંજ્ઞા નાળુવી ॥ ૨૭ ॥ પાંચમું અને નવમું એની
ત્રીકોણ સંજ્ઞા નાળુવી ॥ ૨૮ ॥

**તુર્યનિધનેચતુરસ્ત્રે ॥ ૨૯ ॥ સ્વાસ્તેનારકસંજ્ઞે ॥ ૩૦ ॥ સ્વાં
ત્યેનેત્રસંજ્ઞે ॥ ૩૧ ॥ ષષ્ટાષ્ટમાંત્યાનિત્રિકસંજ્ઞાનિ ॥ ૩૨ ॥
મંદજ્ઞીલીવાલ્પૈ ॥ ૩૩ ॥ ચંદ્રશુક્રોક્ષીસંજ્ઞૌ ॥ ૩૪ ॥ શે
વાનરાલ્યાઃ ॥ ૩૫ ॥ ક્રિયગાંમૃગાંગતાકુલિરાંત્ય તુલાઃ
સૂર્યાશુચ્ચમાનિતદસ્તાનિનીચમાનિ ॥ ૩૬ ॥ દશરામાષ્ટ
વિંશત્તેષુસર્વવિંશત્તાંશાઃ સૂર્યાદીનાંપરમોચનીચમાગાઃ**

॥ ૩૭ ॥ સિંહગોમેપકન્યાચાપતૌલિકુંભાઃ સૂર્યાદીનાંમૂલ
ત્રિકોણભાનિ ॥ ૩૮ ॥ સ્વરાશિનવાંશકોવર્ગોક્તમઃ ॥૩૯

ટીકા—ચોથું અને આઠમું એની ચતુરસ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૭॥
બીજું અને સાતમું એની મારક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૮॥ ત્રીજું અને
બારમું એની ત્રેત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૯॥ છઠું, આઠમું, અને બારમું,
એઓની ત્રીક સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૦॥ બુધ અને શની એમની ત્ર્યંશક
સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૧॥ ચંદ્ર અને શુકર એમની સ્ત્રી સંજ્ઞા જાણવી
॥૪૨॥ સૂર્ય, મંગળ, અને શુકર એઓની પુરુષ સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૩॥
મેષ, વરુણ, મકર, કન્યા, કરક, મીન અને તુળા, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહેના
ઉચ્ચરાશીમાં જાણવા અને ઉચ્ચરાશીથી સાતમો રાશી નીચ જાણવો
॥૪૪॥ દશ, ત્રણ, અઠાવીશ, પનર, પાંચ, સતાવીશ, અને વીશ,
એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહેનાં પરમભાગ અને નીચના અંશ જાણવા ॥૪૫॥
સીંહ, વૃષભ, મેષ, કન્યા, ધન, તુળા અને કુંભ એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહેનાં
મૂળ ત્રિકોણ જાણવાં ॥૪૬॥ પોતાનોજ રાશી નવમાસમાં આવેતો
વરજાતમ જાણવો ॥૪૭॥

કુંભાદિચતુષ્કંઠસ્વંસિંહાદિચતુષ્કંદીર્યશેષાઃસમઃ ॥ ૪૦ ॥
કેંદ્રેષુક્રમેણનરાંબુચરકીટપશવોબલિનઃ ॥ ૪૧ ॥ ક્ષીણેંદ્રક
યમારરાહુશિશ્વિનઃ પાપાસ્તૈર્યુતોબુધશ્ચ ॥ ૪૨ ॥ રક્તક્યા
મવર્ણઃપિંગલનેત્રઃપિત્તપ્રકૃતિઃ સમગાત્રસત્ત્વગુણાધિકોલ્પક
ચોર્કઃ ॥ ૪૩ ॥ ગૌરવર્ણોવર્તુલાંગોવાતકફાત્મામેધાવીમૃદુ
વાકશુભદ્રકસત્વાધિકશ્ચંદ્રઃ ॥ ૪૪ ॥

ટીકા—કુંભ, મીન, મેષને વૃષભ એઓની -દરેકસંજ્ઞા જાણવી,
સીંહ, કન્યા, તુળા અને વૃશ્ચિક એઓની દીર્ઘસંજ્ઞા જાણવી. મકર,
કરક, ધન, અને મકર એઓની -દરેક અને દીર્ઘના મધ્યની સમસંજ્ઞા
જાણવી ॥૪૦॥ ચારે કેંદ્રોમાં અનુક્રમે કરી નરસંજ્ઞા. જળચરસંજ્ઞા,
કીટસંજ્ઞા, અને પશુસંજ્ઞા, એઓ અંગવાન જાણવા ॥૪૧॥ દીનજની-
ચંદ્ર, સૂર્ય, મંગળ, શની, રાહુ, અને કેતુ, એઓની પાપસંજ્ઞા જાણવી,
અને એઓમાંના કોઈની સાથે બુધ રહેતો હોય તો તેની પણ પાપસંજ્ઞા
જાણવી ॥૪૨॥ રક્ત ક્યામ વરુણવાળો, પિંગળ નેત્રવાળો, પીત્ત પ્રકૃ-
તિવાળો, સમ ગાત્રવાળો, શત્રુ ગુણના અધિકપણવાળો અને યોગ
વાળવાળો, સૂર્ય જાણવો ॥૪૩॥ ગૌર વર્ણવાળો ધોળા અંગવાળો વાત

ને કદ્દની પ્રકૃતીવાળો, બુદ્ધિવાળો કામળ બાણીવાળો, શુભ દ્રષ્ટીવાળો
સત્વ ગુણના અધિકપણવાળો એક જાણુવો. ॥૪૪॥

રક્તગૌરકૂરદક્તરૂણકૃશમધ્યોદારપૈત્તિકચપલસ્તામસ
આરઃ ॥ ૪૫ ॥ દુર્વાશ્યામોપિત્તમારુતકફાત્માશ્લિષ્ટવાગ્ધા
સ્યચીલોરજોધિકોજ્ઞઃ ॥ ૪૬ ॥ ગૌરસ્થૂલાંગઃ પિંગલકેશ
નેત્રઃ શ્રેષ્ઠધૈકફાત્માસત્વાધિકોજીવઃ ॥ ૪૭ ॥ શ્યામમુસ્રી
કાંતવપુઃ સુનેત્રઃ કૃશકુટિલકેશઃ કફાનિલાત્મારજોધિકો
મૃગુઃ ॥ ૪૮ ॥ કૃશદેહોલસઃ કપિલદક્તકૃષદીર્ઘગાત્રઃ સ્થૂલ
દ્વિજોરુક્ષતનુરુહોવાતાત્માતામસશ્ચાર્કિ ॥ ૪૯ ॥

ટીકા—રક્ત ગૌર વરણવાળો કૂર દ્રષ્ટીવાળો, યુવાવસ્થાવાળો,
ખાતળા કટીભાગવાળો, હ્રદય, પીત, અને ચપળ, એવી પ્રકૃતીવાળો
અને તમે ગુણના અધિકપણવાળો મંગળ જાણુવો ૪૫॥ દુર્વાના
સરખા કાળા વરણવાળો, વાત, પીત, ને કદ્દ એવી પ્રકૃતીવાળો, અદ-
ગદ બાપણ કરવાવાળો, હાસ્ય સ્વભાવવાળો અને રંગે ગુણના અધિ-
કપણવાળો બુદ્ધ જાણુવો ॥૪૬॥ ગૌર વરણવાળો સ્થુળ અંગવાળો
અને પીંગળ કેશ અને નેત્રવાળો, શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિવાળો, કદ્દ પ્રકૃતીવાળો
અને સત્વગુણના અધિકપણવાળો, ગુર જાણુવો ॥૪૭॥ શ્યામ વર-
ણવાળો, સુંદર શરીર અને નેત્રવાળો, કાળા અને વાંકા કેશવાળો,
ખાતળે કદ્દની પ્રકૃતીવાળો રંગેગુણના અધિકપણવાળો શુકર જાણુવો
॥૪૮॥ કાળાવરણવાળો, આજસવાળો, કપીલ દ્રષ્ટિવાળો, કૃશ અને
દીર્ઘ ગાત્રવાળો, સ્થુળ દાંતવાળો, રક્ષ બાળવાળો, વાત પ્રકૃતીવાળો
અને તમે ગુણના અધિકપણવાળો શાન્તી જાણુવો ॥૪૯॥

અસ્થિરક્તમજ્જાત્વકૃવસાશુક્રસ્નાયવોર્કાદીનાંધાતવઃ ॥ ૫૦ ॥
રત્નેશાનિસિતૌશત્રૂજ્ઞઃ સમોન્યેમુહદઃ ॥ ૫૧ ॥ ચંદ્રસ્યાર્કજ્ઞો
મુહદૌશેષાસમાઃ ॥ ૫૨ ॥ ભૌમસ્યજીવેદ્ધર્કાઃ મુહદઃ જ્ઞોડરિ
શેષૌસમૌ ॥ ૫૩ ॥ બુધસ્યાર્કસિતૌમુહદૌચંદ્રોરિશેષાઃ સ
માઃ ॥ ૫૪ ॥ ગુરોર્જ્ઞસિતૌશત્રૂસૌરીસમોન્યેમુહદઃ ॥ ૫૫ ॥
શુક્રસ્યજ્ઞાર્કોદિતૌગુર્વારૈસમૌશેષાવરી ॥ ૫૬ ॥ શનેઃશુક્ર
જ્ઞૌદિતૌજીવઃ સમોન્યેશત્રવઃ ॥ ૫૭ ॥

ટીકા—અસ્ત્રી, રૂધીર, મન્ન, ત્વર, વસા, શુક્ર અને સ્નાયુ
એઓ સૂર્યાદિકના ધાતુઓ છે ॥૫૦॥ સૂર્યના શની અને શુક્ર શત્રુ
જાણવા, બુધ સમ જાણવો, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ, મીત્ર જાણવા ॥૫૧॥
ચંદ્રના સૂર્ય અને બુધ મીત્ર જાણવા, મંગળ, ગુરુ, શુક્ર, અને શની
એઓ સમ જાણવા ॥૫૨॥ મંગળના સૂર્ય ચંદ્ર, અને ગુરુ, મીત્ર
જાણવા, બુધ શત્રુ જાણવો, મંગળ, અને શની સમ જાણવા; ॥૫૩॥
બુધના સૂર્યને શુક્ર મીત્ર જાણવા, ચંદ્ર શત્રુ જાણવો, મંગળ, ગુરુ,
અને શની સમ જાણવા ॥૫૪॥ ગુરુના બુધ અને શુક્ર શત્રુ જાણવા,
શની સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર અને મંગળ, મીત્ર જાણવા ॥૫૫॥
શુક્રના બુધ અને શની મીત્ર જાણવા, મંગળ અને ગુરુ સમ જાણવા,
સૂર્ય અને ચંદ્ર શત્રુ જાણવા ॥૫૬॥ શનીના બુધ અને શુક્ર મીત્ર
જાણવા. ગુરુ સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા ॥૫૭॥

અન્યોન્યસ્યપાર્શ્વત્રયગાસ્તત્કાલહિતાન્યોરિપવઃ ॥ ૬૮ ॥

અમયથાહિતાધિહિતાઃશત્રવસ્ત્વધિશત્રવોમિત્રશત્રવસમામિત્ર
સમસુહૃદોરિપુસમારિપવઃ ॥ ૫૯ ॥ ત્રિદશત્રિકોણચતુરસ્ર
સપ્તમાનિગ્રહાઃપાદવૃદ્ધ્યાપચ્ચાંતિ ॥ ૬૦ ॥ તેષ્વેવશનીજ્યારા
વિશેષતઃપૂર્ણપચ્ચાંતિક્રમેણ ॥ ૬૧ ॥ ઓજેક્રમાદ્વાલકુમાર
યુવવૃદ્ધમૃતાશ્વ્યાવસ્થાસમેવ્યત્યયેન ॥ ૬૨ ॥

ટીકા—અહીં યકી એ બાબુના ત્રણ ભુવનને વિશે રહેલા અહો
તત્કાળમિત્ર જાણવા બાકીના ભુવનોએ રહેલા અહો તત્કાળ શત્રુ સમ-
જવા ॥૫૮॥ તત્કાળ મિત્રીમાં મિત્ર હોય અને તેમજ નીસર્ગ મિત્રીમાં
પણ મિત્ર હોય તો અધિ મીત્ર જાણવો, તેમજ શત્રુ, શત્રુ, મળતાં,
અધિ શત્રુ જાણવો, શત્રુ મિત્ર મળતાં સમ જાણવો અને મિત્ર સમ
મળતા મિત્ર જાણવો અને સત્રુ સમ મળતાં શત્રુ જાણવો એમ
મિત્રી કરવાનો નિયમ છે. ॥૫૯॥ ત્રીજું, દશમું, અને પાંચમું, નવમું,
અને ચોથું, આઠમું અને સાતમું, અહો પાદ વૃદ્ધિ થો જોવે છે ॥૬૦॥
તેઓમાં શની, ગુરુ, અને મંગળ, ક્રમે કરી વિશેષમાં પરીપૂરણ જોવે
છે ॥ ૬૧ ॥ વીશમ રાશીમાં કમચકી બાલ, કુમાર, યુવાન વૃદ્ધ, અને
મૃતક એવી અવસ્થાઓ જાણવી અને સમ રાશીમાં વિદ્યોમ રીતે
અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૨॥

ગ્રહનક્ષત્રસંખ્યાગ્રહસંખ્યાહતાપુનઃ ગ્રહાંશસંખ્યાગુણિતાશ્ચ
જન્મનક્ષત્રલગ્નસંખ્યાયુતાર્કતષ્ટાશેષાશયનાદ્યવસ્થા ॥૬૩॥

શયનો ૧ પવેશન ૨ નેત્રપાણે ૩ પ્રકાશ ૪ ગમના ૫ મ
મન ૬ સખા ૭ ગમ ૮ ભોજન ૯ નૃત્યલિપ્તા ૧૦ કૌતુ
ક ૧૧ નિદ્રા ૧૨ વસ્થા ॥ ૬૪ ॥ કૃત્ત્વમોદિતઃસ્વભગઃ
સ્વસ્પ્રોડરિભગોર્હર્ષિતઃ શુભવર્ગગઃશાંતઃ સ્ફુરદ્રદિમઃશ્ચસ્તોમૂ
હોલુક્તોનિવર્ગોદીનઃપાપશત્રુભગપીડિતઃ ॥૬૫॥

ટીકા—અહના નક્ષત્રની સંખ્યા અહની સંખ્યાએ ગુણવી પછી
અહના અંશની સંખ્યાએ ગુણવી, પછી તેમાં ઈષ્ટકાળ જન્મ નક્ષત્ર
અને લક્ષ્મી સંખ્યા યુક્ત કરી આરે ભાગ લેતાં શેષ રહે તે શયન-
દિક્ષામાંની અવસ્થા જાણવી ॥૬૩॥ એક રહે તે શયન, બેએ ઉપવેશન
ત્રણે નેત્રપાણી, ચારે પ્રકાશ, પાંચે ગમન, છએ આગમન, સાતે
સખા, આઠે આગમ, નવે ભોજન, દશે નૃત્યલિપ્તા, અગીયારે કૌતુક,
બારે નિદ્રા, એ પ્રમાણે અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૪॥ ઉચ્ચરાશીને પામે-
લો અહદિમ જાણવો, પોતાની રાશીનો અહ સ્વસ્થ જાણવો, શત્રુરા-
શીનો અહ હર્ષિત જાણવો, શુભરાશીનો અહ શાંત જાણવો, દિશકિર્ણ
અહ શસ્ત્ર જાણવો, અસ્તઅહ ભુમ જાણવો, નીચરાશીનો અહ દીન
જાણવો, પાપ અને શત્રુ રાશીનો અહ પીડિત જાણવો ॥૬૫॥

ગર્વિતમુદિતલજ્જિતપ્રક્ષોભિતસંક્ષુભિતતૃપાર્તાઃ ગ્રહાણાંષડ્ભા
વાઃ ॥ ૬૬ ॥ કોણેતુંગગૃહગતોગ્રહોગર્વિતઃ ॥ ૬૭ ॥ મિષ્ટ
ક્ષેમુદયુતોપિમિત્રેક્ષિતયુતોમુદિતઃ ॥ ૬૮ ॥ પુત્રસ્થાનગતો
ગુપ્તૌ મરત્રિજાર્કયુતોલજ્જિતઃ ॥ ૬૯ ॥ પાપારિરવિવિક્ષી
તપ્રક્ષોભિતઃ ॥ ૭૦ ॥ મંદારિયુતેક્ષિતોરિભગઃ સંક્ષુભિતઃ
॥ ૭૧ ॥ પાપારિપુતેક્ષિતઃશુભાદૃષ્ટતૃપાર્તાઃ ॥ ૭૨ ॥ દિ
નેવારપ્રવેશાદસ્તકાલોનિશ્ચસ્તતોવારારંભકાલાંતઃ સ્વવાર
સંઘેનહતોષ્ઠમક્તોલબ્ધંગુલિકેષ્ટકાલઃ ॥ ૭૩ ॥

ટીકા—ગર્વિત, મુદિત, લજ્જિત, પ્રક્ષોભિત, સંક્ષુભિત, તૃપાર્તા
એવા અહના છ ભાવ જાણવા ॥૬૬॥ પાંચમે ઉચ્ચરાશીનો અહ
ગર્વિત જાણવો ॥૬૭॥ મિત્રરાશીને પીએ અહ મિત્ર, અથવા મિત્રે
યુત અથવામિત્રે જોયેલો મુદિત જાણવો ॥૬૮॥ પાંચમે મંદાર, મરુ,
શની, અને સહુ યુત અહ લક્ષ્યત જાણવો ॥૬૯॥ પાપઅહ અથવા
શત્રુઅહ અથવા સુર્ય જેઓએ જોયેલો પ્રક્ષોભિત જાણવો ॥૭૦॥

શનુની રાશીને વીશે રહેલો શનુએ તથા શનીએ મુત અથવા જ્યેષ્ઠો હોય તે સંસ્કૃતિત જાણવો ॥૭૧॥ પાપ અને શનુએ જ્યેષ્ઠો અગર મુત અને શુભ ગ્રહે ન જ્યેષ્ઠો ગ્રહ તુપાત જાણવો ॥૭૨॥ દીવસે વાર પ્રવેશ થકી અસ્તકાળ પરીચત અને રાત્રીએ અસ્તકાળ થકી વારારંભકાળ પરીચત જે પ્રતી પળ થાય તે પોતાના વાર ખંડકે કરીને ગુણવા પછી આઠે ભાગ લેતાં જે લખ્ય આવે તે ગુણિકનો ઈષ્ટકાળ જાણવો ॥૭૩॥

તત્કાલલગ્નસમોગુલિકઃ ॥ ૭૪ ॥ રવિવારાદૌદિનેસમર્તુશ
રવેદત્રિદિકુમિતાઃરાત્રૌત્રિદિકુસમર્તુશરવેદમિતાગુલિકચંદાઃ
॥ ૭૫ ॥ ચતુર્ધાસંવંધોડગંતવ્યઃ ॥ ૭૬ ॥ અન્યોન્યદૃષ્ટૌ
॥ ૭૭ ॥ એકતરદૃષ્ટૌ ॥ ૭૮ ॥ અન્યોન્યસ્થાનસ્થિતૌ ૭૯
એકત્રસ્થિતૌ ॥ ૮૦ ॥ અંશશબ્દેનાત્મકારકનવાંશઃ ૮૧
દશવર્ગબલામ્બોબલી ॥૮૨॥ અધિકાંશાદિકોગ્રહઃસર્વેષામાત્મ
કારકઃ ॥૮૩॥ તદ્યૂનાંશાદિકાઃક્રમેણામાત્યભ્રાતૃમાતૃપુત્ર
જ્ઞાતિદારકારકાઃ ॥૮૪॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણા
શંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્યભૂષણેસંજ્ઞાધ્યાયઃ પ્રથમઃ ॥૧॥

ટીકા—તેકાળ ઉપરથી લગ્નની પેઠે ગુલીક વરતવો ॥૭૪॥ રવી-
વારાદિક દીવસને વિશે સાત, છ, પાંચ, ચાર, ત્રણ, બે અને એક,
એવા વાર ખંડક જાણવા અને રવીવારાદિ રાત્રીને વીશે ત્રણ, બે,
એક, સાત, છ, પાંચ, અને ચાર, એવા ગુણિક ખંડક જાણવા ॥૭૫॥
ચાર પ્રકારે સંવંધ જાણવો ॥૭૬॥ સામસામી દ્રષ્ટીમાં ॥૭૭॥ એક
દ્રષ્ટીમાં ॥૭૮॥ સામસામાના સ્થાનમાં રહેવામાં ॥૭૯॥ એક સ્થાનમાં
રહેવામાં ॥૮૦॥ અંશ શબ્દે કરીને આત્મકારક નવાંશ જાણવો ॥૮૧॥
બળી શબ્દ આવે ત્યાં દશ વર્ગ બળ પામેલો જાણવો ॥૮૨॥ સર્વ
ગ્રહોમાં અંશકળાદિકે અધિક હોય તે આત્મકારક જાણવો ॥૮૩॥
તે થકી ન્યુન અંશકળાદિકવાળા અનુક્રમે કરીને અમાલકારક, આનુ-
કારક આનુકારક, પુત્રકારક જાતીકારક, અને દારકારક એમ જાણવા
॥૮૪॥ ઇતિશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્ય-
ભૂષણે સ્વકતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સંજ્ઞાધ્યાયઃ પ્રથમઃ ૧॥

સ્ત્રીજન્મરાશ્યનુપચયસ્યાઽજોભૌમદૃષ્ટોગર્ભગ્રહણાર્તવકૃત્ ॥ ૧ ॥
 અસ્તરાશિમિથુનચત્તમિથુનંશુભોક્ષિતયુતેસ્તેસવિલાસંપાપૈઃ સ
 રોષં ॥ ૨ ॥ સ્વનવાંશગૈરકેદારાસિતૈર્ગર્ભસંભવઃ ॥ ૩ ॥ લગ્ન
 ત્રિકોણસ્થેનગુરુણાચ ॥ ૪ ॥ સૂર્યાદસ્તગૌશન્યારૌપુરુષગ
 દમદૌ ॥ ૫ ॥ સ્વાંત્યગૌમૃત્યુકરૌતદેકોર્કયુતોન્યદૃષ્ટશ્ચ ॥
 ॥ ૬ ॥ ચંદ્રાત્સ્મરગૌકુજાર્કજૌસ્ત્રિગિદમદૌ ॥ ૭ ॥

ટીકા—સ્ત્રી જન્મરાશીમાં અનુપચયસ્થાનને વીશે રહેશે. ચંદ્ર
 મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભને ધારણ કરનારા ઋતુનો કરવાવાળો
 જાણવો ॥૧॥ સાતમી રાશીના મીથુનની પેઠેની ક્રીયાવાળું મીથુન
 જાણવું તેમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત અથવા જોએલું સાતમું ભુવન હોય તો
 વીલાસયુક્ત મીથુન જાણવું અને પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલું હોય તો
 રોષવાળું મીથુન જાણવું ॥૨॥ સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ અને શુક્ર પોતાના
 નવમાંશમાં રહેલા હોય તો ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૩॥ ગુરુ, લગ્નમાં
 અથવા ત્રીકોણમાં હોય તો પણ ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૪॥ સૂર્ય-
 થી સાતમે શની, અને મંગળ હોય તો પુરૂષને રોગ થાય ॥૫॥ અને
 તેઓજ ખીજે કે ખારમે હોય તો મૃત્યુ કરે અને તેમાંથી સૂર્યયુક્ત
 એકને ખીજે જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૬॥ ચંદ્રથી સાતમે
 મંગળ, શની, હોય તો સ્ત્રીને રોગ કરે ॥૭॥

દ્વિદ્વાદશસ્થૌમૃત્યુકરૌતદેકશ્ચંદ્રયુતોન્યદૃષ્ટશ્ચ ॥ ૮ ॥ વ્ય
 યસ્થપાપૈશ્ચશુભૈરદૃષ્ટલગ્નેગર્ભિણીનાશઃ ॥ ૯ ॥ લગ્નસ્થેર્કજે
 સ્ત્રીનાઽજારદૃષ્ટોપિ ॥ ૧૦ ॥ પાપદ્વયગશુભાદૃષ્ટલગ્નેદ્ગર્ભિણીના
 ઝકરૌ ॥ ૧૧ ॥ ચંદ્રાચ્ચતુર્થસ્થૈઃ કૂરૈરષ્ટમસ્થકુજેનગર્ભિણીનાશઃ
 ॥ ૧૨ ॥ ચતુર્થાસાગારાર્કયોઃક્ષીર્ણેદાવપિ ॥ ૧૩ ॥ માસેશપરા
 જિતેતત્કાલચ્યુતિઃ ॥ ૧૪ ॥

ટીકા—અને તેઓજ ખીજે, ખારમે, હોય તો સ્ત્રીનું મૃત્યુ કરે
 અને તેઓમાંથી ચંદ્રયુક્ત એકને ખીજે જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે
 ॥૮॥ ખારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય અને શુભ ગ્રહે લગ્નને ન દેખતા
 હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૯॥ લગ્ન રહેશે શની, ક્ષીણ
 એવા ચંદ્રે, અને મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો
 ॥૧૦॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને શુભ ગ્રહે ન દેખતા
 હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૧॥ ચંદ્ર ચક્રી જોયે પાપ

ગ્રહ રહા હોય અને આઠમે મંગળ રહો હોય તો ગર્ભવાળીને નાશ
જાણવો ॥૧૨॥ ક્ષીણ ચંદ્રમાં, સૂર્ય, અને મંગળ, એથે અથવા બારમે
રહા હોય તો ગર્ભવાળીને નાશ જાણવો ॥૧૩॥ જે માસનો અધિપતિ
પરાજય પામ્યો હોય તે માસમાં ગર્ભનો પાત જાણવો ॥૧૪॥

છઞ્ઠેદુત્રિકોણકેન્દ્રાર્યૈઃશુભૈસ્તૃતીયલૌમૈસૈઃપાપૈર્કદષ્ટોગર્ભઃ
પુષ્ટિમાન ॥ ૧૫ ॥ વિષમર્ષનવાંશસૈઃલગ્નાર્કાઙ્ગજોદૈઃ પુંજ
ન્મસમસૈસૈયોષિતઃ ॥ ૧૬ ॥ ઓજર્ષગૌર્ગુર્વર્કૌપુંજન્મકરૌ
॥ ૧૭ ॥ યુગ્મર્ષગાશનિસિતારાસ્ત્રીજન્મકરાઃ ॥ ૧૮ ॥ અ
ર્કેજ્યકુર્જેદુસિતાદ્વિસ્ત્રભાવનવાંશસ્થાઃબુધેક્ષિતાઃસ્વપક્ષયમલ
કરાઃ ॥ ૧૯ ॥ વિલગ્નવિષમર્ષગાર્કિઃપુંજન્મકરઃ ॥ ૨૦ ॥

ટીકા—લગ્નમાં અથવા ચંદ્ર રહો હોય તે ભૂધનમાં અથવા
ત્રીકોણમાં, અથવા કેન્દ્રમાં અથવા બીજે સુખ ગ્રહો રહા હોય અને
ત્રીજે તથા અગ્રીયારમે પાપગ્રહ રહા હોય તો સૂર્ય જેએલા ગર્ભને
પુષ્ટિવાળો જાણવો ॥૧૫॥ લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ વીશમ રાશી,
અથવા વીશમ નવમાંશમાં હોય તો પુરુષનો જન્મ કહેવો. અને એઓ
સમરાશી નવમાંશમાં હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કહેવો ॥૧૬॥ સૂર્ય અને
ગુરૂ વીશમરાશીના હોયતો પુરુષનો જન્મ કરનારા જાણવા ॥૧૭॥
ચંદ્ર, મંગળ, અને શુક્ર સમરાશીના હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કરે ॥૧૮॥
સૂર્ય, ગુરૂ, ચંદ્રમાં, મંગળ, અને શુક્ર દ્વીસ્વભાવ રાશીના નવમાંશમાં
રહા હોય અને બુધે જોયા હોય તો પોતાના પક્ષમાં એનો જન્મ કરે ॥૧૯॥
વીશમરાશીનો શની લગ્ન વીના ગમે ત્યાં હોય તો પુરુષનો જન્મ કરે ॥૨૦॥

બલાબલાનુમાનમત્રસર્વત્રકલ્પ્ય ॥ ૨૧ ॥ ગ્રહલગ્નગાન્ધ્ય
ગાંશકાનિક્ષ્યમાણોસ્વાંશસ્યોદ્ગોત્રિજન્મકરસત્રજ્ઞાંશલિંગયુ
ગ્મમમિશ્રૈઃસમંચ ॥ ૨૨ ॥ સ્વાંશોધાન્વિલગ્નેતદંશગબલિષ્ટગ્રહૈ
શ્વબલિષ્ટેનજ્ઞેનાર્કિણાદષ્ટેકોષસ્થબહૂનાંજન્મ ॥ ૨૩ ॥ ઓ
જયુગ્મર્ષગૌર્વર્ધ્વોદ્યોન્યપંચતસ્તદાક્લીબજન્મ ॥૨૪॥ તદ્દદ્વુ
ષશનિધ્યાંક્લીવજન્મ ॥૨૫॥ તદ્દદ્વુકાર્કાધ્યાંક્લીવજન્મ ॥૨૬॥
વિષમર્ષગૌર્લગ્નેદુસમર્ષગારેણેક્ષિતૌતદાક્લીવજન્મ ॥ ૨૭ ॥

ટીકા—સર્વ ઠેકાણે બળાબળનું અનુમાન કલ્પના કરવું ॥૨૧॥
પોતાના નવમાંશમાં રહેલો બુધ ગ્રહ અથવા લગ્નના દ્વીસ્વભાવ રા-

શીના નવમાંશને જોતો હોયતો ત્રણુવો જન્મ કરે તેમાં યુધના નવમાં-
શના ચીન્હવાયું યુગ્મ કરે અને મિશ્રવડે સમ જાણવું ॥૨૨॥ ધન
લક્ષ પોતાના નવમાંશમાં હોય અને જળવાન મહેાએ જોયું હોય
અથવા જળવાન યુધે કે શનીએ જોયું હોય તો દોશમાં રહેલા ધણુને
જન્મ જાણવો ॥૨૩॥ વીશમ અને સમરાશીમાં રહેલા સૂર્ય, ચંદ્ર,
એક બીજાને જોતા હોય તો નપુંસકનો જન્મ જાણવો ॥૨૪॥ તેમજ
રહેલા અને જોતા યુધ અને શનીવડે પણ નપુંસકનો જન્મ જાણવો
॥૨૫॥ તેમજ મંગળ અને સૂર્યવડે નપુંસકનો જન્મ જાણવો ॥૨૬॥
વીશમરાશીને વિશે રહેલ લક્ષ અને ચંદ્રને સમરાશીને વીશે રહેલો
મંગળ જોતો હોય તો પણ નપુંસકનો જન્મ જાણવો ॥૨૭॥

યુગ્મૌર્જર્ણગૌશશિબુધાવંગારેક્ષિતૌતદાક્ષીવજન્મ ॥ ૨૮ ॥
ઓજનવાંશસ્થાશુક્રોદયચંદ્રાક્ષીવજન્મકરાઃ ॥ ૨૯ ॥ પ્રથ
મમાસેકલલરૂપોગર્ભસ્તસ્યાધિપઃશુક્રઃ ॥ ૩૦ ॥ દ્વિતીયેકા
ઠિન્યત્વંતસ્યાધિપોંગારકઃ ॥ ૩૧ ॥ તૃતીયેકુરોત્પત્તિસ્તત્ર
સૂર્યોધિપતિઃ ॥ ૩૨ ॥

ટીકા—સમ અને વીશમ રાશીને વીશે રહેલા ચંદ્ર અને યુધને મંગળ
જોતા હોય તો પણ નપુંસકનો જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ વીશમ રાશીના
નવમાંશને વીશે રહેલા શુક્ર, લક્ષ, અને ચંદ્ર હોય તો પણ નપુંસકનો
જન્મ જાણવો ॥૨૯॥ પેહેલા માસમાં વીર્ધ૨૫ ગર્ભ હોયછે એનો
અધિપતી શુક્ર જાણવો ॥૩૦॥ બીજા માસમાં કક્ષીણપણે ધાયછે તેનો
અધિપતિ મંગળ જાણવો ॥૩૧॥ ત્રીજા માસમાં અવધવની ઉત્પત્તી
ધાયછે તેનો અધિપતિ ગુરુ જાણવો ॥૩૨॥ ચોથા માસમાં અસ્તીનો
સંભવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૩॥

પંચમેષમસર્ભવંસ્તત્રચંદ્રોધિપતિઃ ॥ ૩૪ ॥ શ્વેરોમસંભવસ્ત
ત્રશનિરધિપતિઃ ॥ ૩૫ ॥ સપ્તમેસ્મૃતિસમુદ્રવસ્તત્રબુધોધિ
પતિઃ ॥ ૩૬ ॥ અષ્ટમેઽશનત્વંતત્રાધાનલગ્નપોઽધિપતિઃ ॥
॥૩૭॥ નવમેમાસ્યુદ્દેગસ્તત્રચંદ્રોધિપતિઃ ॥ ૩૮ ॥ દશમેમસવ
સ્તત્રસૂર્યોધિપતિઃ ॥ ૩૯ ॥ સર્વેપુમાસેપુમાસેશસમંશુભાશુભં
॥૪૦॥ ત્રિકોણગજ્ઞેનાબલૈરપરૈર્ગર્ભસંસ્થોગુલિવૃધિયુતઃ ॥૪૧॥
બુધર્શશેશાનિભૌમૌસરદજન્મકરૌ ॥૪૨॥

ટીકા—પાંચમા માસમાં ચર્મનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો. ॥૩૪॥ છઠા માસમાં વાળ થવાનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ શની જાણવો ॥૩૫॥ સાતમા માસમાં સ્મૃતીનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ બુધ જાણવો ॥૩૬॥ આઠમા માસમાં ખાવાપણું છે તેનો અધિપતિ આધાનકાળના લગ્નનો સ્વામી જાણવો ॥૩૭॥ નવમા માસમાં ઉદ્વેગ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો ॥૩૮॥ દશમા માસમાં પ્રસવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૯॥ સર્વ માસમાં શુભાશુભ માસના સ્વામી પ્રમાણે જાણવું ॥૪૦॥ બુધ ત્રીકાણમાં હોય અને બીજા ગ્રહો બળ પામ્યા વીનાના હોય તો ગર્ભમાં રહેલો જન્મ આંગળીની વૃદ્ધિવાળો જાણવો ॥૪૧॥ બુધના રાશી નવમાંશમાં શની અને મંગળ હોય તો દાંત સહીત જન્મ કરે ॥૪૨॥

સ્વર્ણોદયગાબ્જે ભૌમાર્કિદષ્ટેકુબ્જઃ ॥૪૩॥ તનુગેશ્વપેશશિશ
નિકુર્જેદષ્ટેવંગુઃ ॥ ૪૪ ॥ શુભદષ્ટિહીનેસંધૌપાપેચંદ્રેચ્ચાધિરઃ
॥૪૫॥ મંદર્ક્ષીશેલગ્રેતદસ્તસ્યશનાવદ્વત્રયેણપ્રસવઃ ॥ ૪૬ ॥
ચંદ્રર્ક્ષીશેલગ્રેતત્સમગેબ્જેદ્વાદશેદ્વેપ્રસવઃ ॥૪૭॥ અર્કાબ્જયુ
તેંગેવકમંદદષ્ટેયઃ ॥૪૮॥ અર્કયુતેપંદારદષ્ટેસિંહેંગેદક્ષિણાક્ષિ
કાણઃ ॥૪૯॥ ચંદ્રયુગાર્કિભૌમદષ્ટેસિંહેંગેવામાક્ષિકાણઃ ॥૫૦॥

ટીકા—ચંદ્રમા પોતાની રાશીનો લગ્નમાં હોય અને મંગળ શનીએ જોયો હોય તો કુપડો જાણવો ॥૪૩॥ લગ્નમાં મીનરાશી હોય અને ચંદ્ર મંગળ, અને શનીએ જોયો હોય તો પાંગળો અવતરે ॥૪૪॥ સંધીમાં પાપગ્રહ અથવા ચંદ્ર હોય અને શુભ ગ્રહ ન દેખતા હોય તો બેહેરો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્નમાં શનીનો રાશી અથવા અંશ હોય અને તેનાથી સાતમે શની હોય તો ત્રણ વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં ચંદ્રનો રાશી નવમાંશ હોય અને તેનાથી સાતમે ચંદ્ર હોય તો બાર વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૭॥ લગ્નમાં સૂર્ય, ચંદ્ર હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયો હોય તો આંધળો જાણવો ॥૪૮॥ સિંહલગ્નમાં સૂર્ય રહ્યો હોય અને મંગળ કે શનીએ જોયો હોય તો જન્મણી આંખે કાંણો હોય ॥૪૯॥ સિંહ લગ્ને ચંદ્રમા હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયો હોય તો ડાબી આંખે કાણો હોય ॥૫૦॥

તપનાબ્જયુતેસિંહેંગેશુભાશુભદષ્ટેપુષ્પિતાક્ષઃ ॥૫૧॥ इतिश्री
गणेशजीहैवज्ञात्मजकरुणाशंकर विरचितेज्योतिर्विद्वेषणेनि
षेकाध्यायोद्वितियः ॥२॥

ટીકા—સિંહલમમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર હોય અને શુભને અશુભ મહે ભેગો હોય તો પુષ્પિત આંખોવાળો હોય ॥૫૧॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દેવસાત્મજ કર્ણાશંકર વીરચીતે ન્યોતિર્દિદ્ ભૂષણે સ્વ-ક્રતાયાં શુર્વર ભાષાયાં નીશેકાધ્યાયો દ્વીતીયઃ ॥ ૨ ॥

ક્રમાત્સૂર્યાદિષુબલિષ્ઠાનુસારિકાષ્ટાઢ્યનવંદગ્ધંચિત્રંદંઠરમ્યં
જીર્ણગૃહં ॥ ૧ ॥ ઉદયાદીપવર્તિજ્ઞાનં ॥ ૨ ॥ શશાંકાતૈલં ॥ ૩ ॥
શીર્ષોદયેંગેશવામૂર્ધનામસવરભયોદયેહસ્તતોન્યથાપાદતઃ ॥ ૪ ॥
કંટકસ્થસ્થવાબલિષ્ઠગ્રહસ્પદિશિગૃહદ્વારં ॥ ૫ ॥ લગ્નચંદ્રસ્થૈશ્ચ
તદંબસ્તગૈઃપાપૈઃમાતુઃકર્ણં ॥ ૬ ॥ મેષવૃષોદયેગૃહપૂર્વભાગેજ
ન્મ ॥ ૭ ॥

સૂર્યાક્રિ ગ્રહોને વીશે બળીષ્ઠ મહને અનુસારે કાષ્ઠનું નવું દગ્ધ થયેલું ચિત્રવિચીત્ર દ્રઢ, રમ્ય, જીર્ણ એવું ક્રમે કરી ધર નાણુવું ॥ ૧ ॥ લગ્નચક્રી દીવાની દીવેઠ નાણુવી ॥ ૨ ॥ ચંદ્રચક્રી તેલ નાણુવું ॥ ૩ ॥ શિર્ષોદય લગ્ન હોય અથવા નવમાંશ હોય તો માથેથી પ્રસવ નાણુવો ઉભયોદય હોય તો હાથથી અને એ ચક્રી બીજું હોય તો પગ-ચક્રી નાણુવો ॥ ૪ ॥ કેંદ્રમાં રહેલો ગ્રહ અથવા બળવાન ગ્રહ એઓની દીશાએ ધરનું દાર નાણુવું ॥ ૫ ॥ લગ્ન, ચંદ્ર અને તે બંને ચક્રી થોયું તથા સાતમું તેઓને વિશે પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતાને પીડા કરે ॥ ૬ ॥ મેષ અથવા વૃષભ લગ્ન હોય તો ધરના પુર્વ ભાગમાં જન્મ નાણુવો ॥ ૭ ॥

મિથુનોદયેચાગ્રેય્યાં ॥ ૮ ॥ કર્કસિંહયોશ્વયામ્યે ॥ ૯ ॥ ક
ન્યાયાંચનૈર્ઋતે ॥ ૧૦ ॥ ઘટવૃશ્ચિકયોશ્વપશ્ચિમે ॥ ૧૧ ॥ ધનુ
ષિચવાયવ્યે ॥ ૧૨ ॥ મકરકુંભયોશ્વોત્તરે ॥ ૧૩ ॥ મીનેચૈશા
ન્યાં ॥ ૧૪ ॥ एषएवविधिशय्यास्वापि ॥ ૧૫ ॥ લગ્નદિશિશ
ય્યાશિરઃ ॥ ૧૬ ॥ લગ્નાબ્જાંતરગ્રહસંખ્યોપસૂતિકાઉદગર્દે
ભ્યંતરગાઃદૃશ્યેર્દેવાહ્યાઃ ॥ ૧૭ ॥ નીચાસ્તગૈરર્દામિતાઃસ્વમ
ત્ર્યંશનવાંશસ્થિતૈદ્વિગુણાવક્રોચ્ચસ્થિતૈસ્ત્રિગુણાઉપસૂતિકાઃ ૧૮

મીથુન લગ્ન હોય તો અગ્ની ખૂણે જન્મ નાણુવો. ॥ ૮ ॥
કર્ક અથવા સિંહ લગ્ન હોય તો દક્ષિણ ભાગમાં જન્મ નાણુવો.
॥ ૯ ॥ કન્યા લગ્ન હોય તો ધરને નૈરત્ય ખૂણે જન્મ નાણુવો.

॥ ૧૦ ॥ કુંભ કે વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો ધરના પશ્ચિમ ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥ ૧૧ ॥ ધન લગ્ન હોય તો ધરને વાઘ ખૂણે જન્મ જાણવો. ॥ ૧૨ ॥ મકર કે કુંભ લગ્ન હોય તો ધરના ઉત્તર ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥ ૧૩ ॥ મીન લગ્ન હોય તો ધરના ઈશાન ખૂણે જન્મ જાણવો. ॥ ૧૪ ॥ એજ રીતે શેયામાં પણ પ્રકાર સમજવો. ॥ ૧૫ ॥ લગ્નની દીશાએ શેયાનું શીર જાણવું. ॥ ૧૬ ॥ લગ્ન અને ચંદ્રના મધ્યમાં રહેલા ગ્રહોની સંખ્યા પ્રમાણે ઉપસુતિકાઓ જાણવી તેમાં ઉત્તર અર્ધમાં ધરમાં અને પીઠ અર્ધમાં બાહ્ય જાણવી. ॥ ૧૭ ॥ તે ગ્રહો નીચના કે અસ્તના હોય તો અર્ધ જાણવી અને પોતાનો રાશી દ્રુક્ષણ નવમાંશમાં રહ્યા હોય તો બમણી જાણવી અને વક્ર કે ઉચ્ચના હોય તો ત્રણણી જાણવી. ॥ ૧૮ ॥

ચરાશ્ચિરદ્વ્યંગાર્કરાશેસંચારિતૈકદેશસ્થચાલિતોદીપઃ ॥ ૧૯ ॥
જથુક્રાંતસ્થેચંદ્રેપિતુઃપરોક્ષજન્મ ॥ ૨૦ ॥ શિતાંશ્વદૃષ્ટેગેપિ ॥ ૨૧ ॥
મંદયુતેંગેચ ॥ ૨૨ ॥ સપ્તમસ્થેકુજેપિ ॥ ૨૩ ॥ ચરંકેલાભાંસાં
કાષ્ઠમસ્થેચંદ્રેગચાદૃષ્ટેગેત્રિદેશગેપિતરિજન્મ ॥ ૨૪ ॥ સ્થિરેકે
પ્રાગ્વજ્જાતસ્પસ્વદેશસ્થાપિતુઃપરોક્ષજન્મ ॥ ૨૫ ॥

સૂર્યનો રાશી ચર હોય તો મંકરેલો દીવો જાણવો સ્પીર હોય તો એક જગ્યાએ મુકેલો જાણવો અને દ્વિસ્વભાવ હોય તો હાથમાં લીધેલો જાણવો. ॥ ૧૯ ॥ બુધ, શુક્રના મધ્યમાં રહેલો ચંદ્ર હોય તો પીતાના પરોક્ષે જન્મ થયે જાણવો. ॥ ૨૦ ॥ લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો. ॥ ૨૧ ॥ લગ્નમાં શનિશ્ચર હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો. ॥ ૨૨ ॥ સાતમે મંગળ હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો. ॥ ૨૩ ॥ ચર રાશીનો સૂર્ય આઠમે, નવમે, અગીઆરમે, કે આરમે હોય તો અને લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પ્રદેશ ગયેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો. ॥ ૨૪ ॥ સ્થીર રાશીનો સૂર્ય તેવીજ રીતે રહેલો હોય તો સ્વદેશમાં રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો. ॥ ૨૫ ॥

દ્વિસ્વભાવેકેપ્રાગ્વજ્જાતસ્યમાર્ગસ્થસ્યચ ॥ ૨૬ ॥ કુજત્રયંશગે
ઠજેપાપલગ્નેસ્વાયગેઃશુભૈરહિવેષ્ટિતઃ ॥ ૨૭ ॥ મેષવૃષસિંહાંગેકુ
જેવાસૌરેભાંશસમાંગેનાલવેષ્ટિતઃ ॥ ૨૮ ॥ પાપર્ષગૌવક્રમંદૌ

સૂર્યાદસ્ત્રિકોણગૈજાતસ્યપિતાવદ્ધઃ ॥૨૯॥ સ્વભેપુર્ણેદો
લગ્નગેજ્જેસુખસ્યેજ્યેપોતજન્મ ॥૩૦॥ જલજભોદયેસ્તગેચંદ્રેપિ
પોતજન્મ ॥૩૧॥ સલિલભોદયેસ્તેપુર્ણેદૌજલેજન્મ ॥૩૨॥

હી શ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય પેહેલાંનીજ રીતે રહેલો હોયતો માર્ગ-
ને વીશે રહેલા પીતાના પરોક્ષ થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૯ ॥ લગ્ન-
માં પાપ રાશી હોય અને મંગળના ત્રીભાગમાં ચંદ્રમા હોય અને શુભ
ગ્રહો બીજા અને અગીઆરમે હોય તો સર્પ વેદિત જન્મ જાણવો
॥ ૨૭ ॥ મેષ, વરુણ, અને સિંહ એ રાશીમાંનો મંગળ અથવા
શની હોય તો રાશી અથવા અંશના સમાન અંગે નાળ વેદિ-
ત જન્મ જાણવો ॥ ૨૮ ॥ સૂર્યથકી સાતમે અથવા ત્રિકાણમાં પાપ
રાશીના મંગળ શની હોય તો જન્મ પામનારનો પીતા અંધ-
નમાં જાણવો ॥ ૨૯ ॥ પૂર્ણ બળી ચંદ્ર પોતાના રાશીનો હોય અને
મુધ લગ્નમાં હોય અને ગુરુ ચોથે હોય તો વલાણમાં થયેલો જન્મ
જાણવો ॥ ૩૦ ॥ જળચર રાશી લગ્નમાં હોય અને સાતમે ચંદ્રમા
હોય તો પણ વાહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૩૧ ॥ જળચર રા-
શી લગ્નમાં હોય અને સાતમે પૂર્ણ ચંદ્ર હોય તો જળને વિશે થયે-
લો જન્મ જાણવો ॥ ૩૨ ॥

જલર્ક્ષગાવંગચંદ્રૌજલાસન્નેજન્મ ॥૩૩॥ જલભગેચંદ્રેલગ્ન
સ્થેજલાસન્નેજન્મ ॥૩૪॥ લગ્નગાઙ્ગાસથેસૌરેપાપદષ્ટેવંધ
નાગારેજન્મ ॥૩૫॥ કીટાલ્યંગેમંદેચંદ્રેક્ષિતેશ્વશ્રેજન્મ ॥૩૬॥
લગ્નાંબુરાશિગેસૌરેજ્જેક્ષિતેરસાલયેઅર્કોક્ષિતેદેવાલયે વ્રજેક્ષિતે
સોત્રરાવન્યાંજન્મ ॥૩૭॥ નૃલગ્નગેમંદેવક્રેક્ષિતેસ્રશાનેશુક્રા
ન્નદષ્ટેરમ્યગૃહેજીવેક્ષિતેગ્રિહોત્રેર્કદષ્ટેનૃપસુરાચાલયેજ્જેક્ષિતેશિ
લ્પાલયેજન્મ ॥૩૮॥

લગ્ન અને ચંદ્ર જળચર રાશીના હોય તો જળના સમીપ ભાગમાં
જન્મ થયેલો જાણવો ॥ ૩૩ ॥ ચંદ્રમા જળચર રાશીનો હોય અને
લગ્ન ચોથે અને દશમે હોય તો પણ જળના સમીપ ભાગમાં જન્મ
જાણવો ॥ ૩૪ ॥ ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય અને શની આરમે હોય અને
પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો બંધનના ઘરમાં જન્મ થયેલો હોય ॥ ૩૫ ॥
કરક વૃશ્ચિકનો, શની લગ્નમાં હોય અને ચંદ્રે જોયો હોય તો શ્વશ્ર-
માં થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૩૬ ॥ લગ્ન અથવા ચોથે રહેલો શની

બુધે જોયો હોય તો રસાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને સૂર્યે જોયો હોય તો દેવાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને ચંદ્રે જોયો હોય તો ઉપર પૃથ્વીમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૭॥ લગ્નમાં નરરાશીનો શની મંગળે જોયો હોય તો સ્મશાનમાં જન્મ થયેલ જાણવો શૂક્ર અને ચંદ્રે જોયો હોય તો સુંદર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો ગુરુએ જોયેલ હોય તો અગ્નીહોત્ર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો સૂર્યે જોયેલ હોય તો રાજા અથવા દેવતા ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો અને બુધે જોયેલ હોય તો શીષ્યાલયમાં થયેલ જન્મ જાણવો ॥૩૮॥

વક્રસૌરાભ્યામસ્તત્રિકોનેબ્જેમાત્રાસજ્યતેજીવેક્ષિતેતુચિરાયુઃ

॥૩૯॥ **લગ્નપાપેક્ષિતચંદ્રાદસ્તંગંવક્રેમાતૃસક્તોવિનશ્યતિ॥**

॥૪૦॥ **વિલગ્નપાપદૃષ્ટાબ્જાભગારમંદાભ્યામપિમાતૃસક્તો**

વિનશ્યતિ ॥૪૧॥ લગ્નગેદૌસર્વગ્રહૈરદૃષ્ટેવિજનેજન્મ ॥૪૨॥

શુભેષ્વંબુલ્લેખેષુમુલ્લેખેપ્રસવશ્ચાસ્ત્રિકોણેષુપાપેષુકષ્ટતઃ ॥

॥૪૩॥ **સપાપચંદ્રેર્કયુતેજારજઃ ॥૪૪॥ લગ્નગેબ્જેજીવાદૃષ્ટે**

જારજઃ ॥૪૫॥ જીવાદૃષ્ટપૃથક્સલગ્નચંદ્રાભ્યાંજારજઃ ॥૪૬॥

લગ્નેર્કેદિબુકેતમેપિતૃવ્યજઃ ॥૪૭॥

મંગળ અને શની થકી સાતમે કે ત્રિકોણમાં ચંદ્રમા હોય તો બાળકનો માતા ભાગ કરે અને ગુરુ જોતો હોય તો દીર્ઘાયુ જાણવો ॥૩૯॥ લગ્નમાં રહેલા અને પાપ ગ્રહે જોયેલા ચંદ્રથકી સાતમે મંગળ હોય તો માતાએ ભાગ કરેલો બાળક વિનાશ પામે ॥૪૦॥ લગ્નને પામેલા અને પાપગ્રહે જોયેલા ચંદ્રથકી અગ્નીઆરમે રહેલા મંગળ અને શની વડે કરીને પણ માતાએ ભાગ કરેલો બાળક વિનાશ પામે ॥૪૧॥ સર્વ ગ્રહોએ ન જોયેલો ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય તો મનુષ્ય વીનાનો થયેલો જન્મ જાણવો ॥૪૨॥ ચોથે અને દશમે શુભ ગ્રહે હોય તો સુખે કરી પ્રસવ જાણવો અને સાતમે કે ત્રિકોણમાં પાપ ગ્રહ હોય તો કષ્ટે કરી થયેલો પ્રસવ જાણવો ॥૪૩॥ પાપ ગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા સૂર્ય ભેગો હોય તો નર થકી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૪॥ લગ્નને વીશે રહેલો ચંદ્રમા ગુરુ ન જોતો હોય તો પણ નરકર્મથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્ન અને ચંદ્રમા બુદ્ધાં બુદ્ધાં પણ ગુરુ ન દેખતો હોય તો પણ નરથકી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં સૂર્ય હોય અને ચોથે રાહુ હોય તો કાકાથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૭॥

લગ્નાસ્તપષ્ટાષ્ટમગૈપાપૈસમાતૃબાલસ્યનાશઃ ॥૩૮॥ ચતુર્થેવા
સ્પદેસૂર્યારાકિયોગેજન્મતઃપ્રાકૃપિતૃનાશઃ ॥૩૯॥ ઉદયન
વાંશેશતનુઃબલીગ્રહતુલ્યતનુશ્ચ ॥૪૦॥ ચંદ્રયુતનવાંશેશવર્ણઃ
॥૪૧॥ યત્રાવયવરાશૌસૂર્યારૌતત્રારક્તચિન્હં ॥૪૨॥ યત્રા
કિંતમૌતત્રશામચિન્હં ॥૪૩॥ યત્રબહુપાપયોગસ્તત્રવ્રણાદિ
ચિન્હં ॥૪૪॥ સૂર્યત્રિશાંશેશગુણભાક્ ॥૪૫॥ ઇતિશ્રીગણેશ
જીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકર વિરચિતેજ્યોતિર્વિદૂષણેજન્મવિ
ધિકથનાધ્યાયસ્તુતિયઃ ॥૩॥

લગ્ન છકું, સાતમું, આઠમું, એઓમાં પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતા
અને બાળક બંનેનો નાશ જાણવો ॥૪૮॥ એથે અથવા દશમે સૂર્ય,
મંગળ, અને શનીનો યોગ હોય તો જન્મના પેહેલાં પિતાનો નાશ
જાણવો ॥ ૪૯ ॥ લગ્નના નવમાંશના તુલ્ય શરીર જાણવું તેમજ બ-
ળવાન ગ્રહના તુલ્ય પણ જાણવું ॥ ૫૦ ॥ ચંદ્રના નવમાંશ પતીના
સરખો વર્ણ જાણવો ॥ ૫૧ ॥ જે અવયવ રાશીને વીશે સૂર્ય અને
મંગળ હોય તે અંગમાં કાંઈક રાતું ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૨ ॥ અને
જ્યાં શની અને રાહુ હોય ત્યાં કાળું ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૩ ॥ અને જે
અવયવરાશીમાં ધણા પાપ ગ્રહનોયોગ થતો હોય તે અવયવમાં પ્રણા-
દિક ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૪ ॥ સૂર્યના ત્રિશાંશપતીના સરખો ગુણ જાણ-
વો ॥ ૫૫ ॥ ઈતી શ્રી ગણેશજી દેવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વિરચિતે
જ્યોતિર્વિદૂષણે સ્વક્રતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં જન્મવિધિ કથના ધ્યાય
સ્તુતિયઃ ૩

સાર્કોદયપેનીચગેષ્ઠમેસઘોશિશુનાશઃ ॥૧॥ સંધ્યાયાંચંદ્રહો
રાયાંભાંતૈઃપાપૈઃશિશુનાશઃ ॥૨॥ કંટકેષુપ્રસેકસ્થાજ્જપા
પૈરપિ ॥૩॥ કર્કાલ્યુદયેપૂર્વાર્દ્ધેપાપૈઃપરાર્દ્ધેશુમૈશ્વ ॥૪॥ લ
ગ્નાંત્યાસ્તમેસપાપેદૌશુભદષ્ટિયુતિહીનેપિ ॥૫॥ સપાપોદયા
સ્તૌસપાપાજ્જેશુભાદષ્ટેપિ ॥૬॥ પાપાંતસ્થોદયાસ્તાભ્યામપિ
॥૭॥ વ્યયેક્ષિણેદૌલગ્નાષ્ટમગૈપાપૈઃકેદ્રબાહ્યગૈશુમૈશ્વ ॥૮॥
ક્રમાત્સિતાસિતપક્ષાહોરાત્રજન્મનિષષ્ટાષ્ટમગેચંદ્રેપાપદષ્ટે સ
ઘોમૃતિઃ શુભૈરષ્ટાઙ્કૈઃમિશ્રૈર્વર્ષચતુષ્ટયેન ॥૯॥ ષષ્ટાષ્ટમેશુભેવ
ક્રમ્મહેસિતેમાસેનમૃતિઃ ॥૧૦॥

ટીકા— સૂર્ય સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી નીચ રાશીનો હોય તો બાળકનો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧૧॥ સંધ્યાકાળે ચંદ્રહોરામાં રાશીના અંતને પામેલા એવા પાપગ્રહો વડે શિશુનો તત્કાળ નાશ થાય એમ જાણવું ॥૨૧॥ ચારેકેંદ્રને વિશે ચંદ્ર સહિત પાપગ્રહો રહ્યા હોય તો તત્કાળ શિશુનો નાશ કરે ॥૩૧॥ કરક અને વૃશ્ચિક લગ્નમાં, પૂર્વાર્ધમાં પાપગ્રહ વડે કરીને અને ઉત્તરાર્ધમાં શુભગ્રહ વડે કરીને બાળકનો સઘ વીનાશ જાણવો ॥૪૧॥ પાપગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા, લગ્ન સાતમું, આઠમું, અને આરમું તેઓમાંના એકસ્થાનકે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી કે ચોગે હીણુ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૫૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્ન તથા સાતમું હોય અને પાપે સહવર્તમાન ચંદ્રમાને કોઈ પણ શુભ ગ્રહ ન જોતો હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૬૧॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને સાતમા વડે કરીને પણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૭૧॥ આરમે ક્ષીણચંદ્ર હોય લગ્ને અને આઠમે પાપગ્રહ હોય અને કેંદ્રની બાહાર શુભગ્રહ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૮૧॥ અનુક્રમે કરી શુક્ર અને કૃત્તિક પક્ષનાં જન્મને વીશે છઠે કે આઠમે ચંદ્ર હોય અને પાપગ્રહે જોયો તો તરત મૃત્યું કરે અને શુભગ્રહે જોયો હોય તો આઠ વર્ષે મૃત્યું કરે અને મીશ્રગ્રહોએ જોએલ હોય તો ચાર વર્ષે મૃત્યુ કરે ॥૯૧॥ છઠે અને આઠમે શુભગ્રહ હોય અને વક્રનાગ્રહે જોયો હોય તો એક માસે કરીને મૃત્યું કરે ॥૧૦૧॥

પાપજિતોદયપેક્ષેપિ ॥૧૧॥ સપાપલગ્નપેષ્ટમેચ ॥૧૨॥ ક્ષી
ળેંદાવંગેરંધ્રકેંદ્રગૈપાપૈઃશિશુમૃતિઃ ॥૧૩॥ પાપાંતગેચતુર્થા
સ્તાષ્ટમસ્થેચંદ્રેપિ ॥૧૪॥ શુભાદૃષ્ટેશુભાંતગેચંદ્રેત્રિકોણગલ
લૈદૃષ્ટેક્ષિપ્રનાશઃ ॥૧૫॥ સવલજીવાદૃષ્ટૈર્વ્યયનવમલગ્રાષ્ટમ
સ્થૈશન્યર્કાન્જભોમૈઃશિશુનાશઃ ॥૧૬॥ અંગપાદિદુષેષ્ટમેસર્વ
લલદૃષ્ટેદ્વદયાયુઃ ॥૧૭॥ ગુર્વષ્ટમેકુજર્ક્ષગેકેંદ્રાર્કિદૃષ્ટેશુક્રાદૃષ્ટે
દ્વત્રયાયુઃ ॥૧૮॥ **इतिश्रीगणेशजीद्वैवज्ञात्मजकरुणाशंकर**
विरचितेज्योतिर्विदूषणेऽरिष्टाध्यायश्चतुर्थः ॥૧૮॥

ટીકા—૫.૫ં ઝીતેલો એવો લગ્નનો પતિ સાતમે હોય તો પણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી આઠમે હોય તોપણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૨॥ ક્ષીણચંદ્રમા લગ્નમાં હોય, આઠમે, અને કેંદ્રમાં પાપગ્રહ હોય, તોપણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૩॥ એથે, સાતમે અને આઠમે રહેલો ચંદ્રમા, પાપના મધ્યે હોય

તોપણ નાશ જાણવો ॥૧૪॥ શુભે ન જોએલો, રાશીના અંતરે વિશે રહેલો ચંદ્રમા તે ત્રીકોણને વિશે રહેલા પાપગ્રહે જોયો હોય તો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧૫॥ બળવાળા ગુરુએ ન જોએલા અને લગ્ન આઠમું નવમું, અને આરમું, એઓને વિશે રહેલા શની, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને મંગળ વડે પણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૬॥ લગ્નના સ્વામી થકી ચંદ્રમાનો સ્વામી આઠમે સર્વ પાપગ્રહેએ દીઠો હોય તો એ વર્ષનું આયુષ જાણવું ॥૧૭॥ મંગળની રાશીનો ગુરુ આઠમે, સૂર્ય, ચંદ્રને શનીએ દીઠો હોય અને શુક્રે ન દીઠો હોય તો ત્રણ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૧૮॥ ધૃતિશ્રી ગણેશજી દૈવસાત્મજ કર્ણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વક્રતાયાં ગુર્જરભાષાયામરીષાધ્યાયશ્રુત્યે ॥૪॥

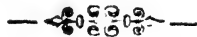
પૂર્ણેદુશ્માન્તરાલશુભમગોરિષ્ટહરઃ ॥૧॥ સ્વોચ્ચભેલગ્રજ્યઃ
સર્વારિષ્ટહરઃ ॥૨॥ સવલોગેશોશુભૈરવઃકેદ્રસ્થશુભેક્ષિતોદી
ર્વાયુદઃ ॥૩॥ લગ્નાદહિતાષ્ટમસ્થશ્ચંદ્રોજ્જ્યેષ્ઠકવિદ્ધક્ષાગશ્ચ
॥૪॥ પૂર્ણેદુઃશુક્લનિશાજન્મનિરિપુરંધ્રગઃસર્વારિષ્ટહરઃ ॥૫॥
જ્ઞેયશુક્લાષાંકેદ્રગૈકતમઃસપાપોપ્યરિષ્ટમંગકરઃ ॥૬॥ શુભ
ક્ષાંશદ્ધક્ષાગશ્ચજ્ઞેયેદુકવયઃસર્વારિષ્ટમંગકરાઃ ॥૭॥ શુભે
ક્ષિતકેદ્રગશ્ચંદ્રાધ્યાસિતમપોરિષ્ટહરઃ ॥૮॥ શુભવર્ગગાઃપાપાઃ
શુભાવલોકિતાસર્વારિષ્ટઘ્નાઃ ॥૯॥ ડ્યરિલાભગોડગુઃશુભેક્ષિ
તયુતઃસર્વારિષ્ટહરઃ ॥૧૦॥

ટીકા—શુભના અંતરે વિશે રહેલો એવો પુર્ણચંદ્ર શુભ રા-
શીનો હોય તો અરીષ્ટનો નાશ કરે ॥૧॥ લગ્નને વિશે ગુરુ પોતાના
ઉચ્ચનો હોય તો સરવે અરીષ્ટોને હરણ કરે ॥૨॥ બળવાળો લગ્ન-
પતી પાપ ગ્રહેએ ન દીઠો હોય અને કેદ્રને વિશે રહેલા શુભ ગ્રહે
જોયો હોય તો દીર્ઘાયુ કરનારો જાણવો ॥૩॥ લગ્નથકી છઠે, આઠમે
રહેલો ચંદ્રમા બુધ, ગુરુ, કે શુક્રના ત્રિભાગમાં હોય તો પણ દીર્ઘાયુ
કરનારો જાણવો ॥૪॥ શુક્લપક્ષની રાત્રીમાં જન્મ છતાં પુર્ણચંદ્ર આઠમે
રહેલો હોય તો સરવે એવાં અરીષ્ટોનો હરણ કરનારો જાણવો ॥૫॥
બુધ, ગુરુ, અને શુક્ર, એઓમાંથી એક પણ કેદ્રને વીશે રહેલો હોય
અને કદાચ પાયયુક્ત હોય તો પણ સર્વ અરીષ્ટોનો ભંગ કરનારો
જાણવો ॥૬॥ શુભનો રાશી અથવા નવમાંશ અથવા ત્રિભાગ એ-
ઓમાંના એકને વીશે રહેલા બુધ, ગુરુ, અને શુક્ર હોય તો સરવે

એવાં અરીષ્ટોના ભંગ કરનારા જાણુવા ॥૭॥ ચંદ્રની રાશીનો સ્વા-
મી શુભ જોયેલ કેંદ્રને વીશે રહેલ હોય તો અરીષ્ટનો હરણ કરનારો
જાણુવો ॥૮॥ પાપ ઘણું શુભના રાશીમાં રહ્યા હોય અને શુભ ઘણું-
એ જોયા હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોના હણનારા જાણુવા ॥૯॥
ત્રીજે, છઠે, અને અગીયારમે; રહેલો રાહુ શુભઅલેયુક્ત અથવા
જોયેલો હોય તો સરવ અરીષ્ટોના ભંગ કરનારો જાણુવો ॥૧૦॥

પૂર્ણેદુઃપ્રકલ સ્વમેક્ષિતોઽરિષ્ટભંગકરઃ ॥૧૧॥ તુલાશિખાસ
કલનભોગાવલિનોરિષ્ટભંગકરઃ ॥૧૨॥ હિતનિજોચ્ચભગા
સર્વેપિ ॥૧૩॥ કેંદ્રેવલિશુભોલાભેદિનેશઃ સર્વારિષ્ટહરઃ ॥૧૪॥
કેંદ્રસ્થશુભભાંશગસૌમ્યોમૃત્યુંજયમજનવત્સર્વારિષ્ટહરઃ ॥૧૫॥
ઈતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરચિતેજ્યોતિર્વિદ્ભૂ-
ષણેઽરિષ્ટભંગાધ્યાયઃ પંચમઃ ॥૫॥

ટીકા—સર્વ ઘણુંએ જોએલો પૂર્ણ ચંદ્ર અરીષ્ટનો ભંગ કરના-
રો જાણુવો ॥૧૧॥ પુરુષરાશીને વીશે રહેલો સર્વઘણું બળવાળો હો-
ય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણુવા ॥૧૨॥ સર્વે ઘણું હૃદયરાશી-
માં રહ્યા હોય અગર મીત્રના રાશીમાં રહ્યા હોય તો અરીષ્ટના ભં-
ગ કરનારા જાણુવા ॥૧૩॥ શુભઘણું બળ પામી કેંદ્રને વીશે રહ્યો હો-
ય તેમજ અગીયારમે સૂર્ય રહ્યો હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોને
હરણ કરનારો જાણુવો ॥૧૪॥ કેંદ્રને વીશે શુભ ઘણો રાશી અથવા
નવાંશને પામેલો શુભઘણું હોય તો જેમ મહામૃત્યુંજયનું બળન સરવ
એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરેછે તેમ તે ઘણું સરવ એવાં અરીષ્ટોને
હરણ કરે એમ જાણુવું ॥૧૫॥ ઈતિશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરુણા-
શંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વક્રતાયાં શુદ્ધરહસ્યાયાં રિદ્યાભં
ગાધ્યાયઃ પંચમઃ ॥૫॥

॥ અથ ભાવસમાસ વિચાર ॥

સ્વપશુર્મૈર્યુક્તેક્ષિતભાવસ્યવૃદ્ધિશ્ચપાપૈર્હાનિર્મિશ્રૈમિશ્રં ॥૧॥
સ્વમિત્રોચ્ચસ્થોગ્રહોભાવપુષ્ટિકરઃ ॥૨॥ રિપુનીચસ્થોભાવના
શક્તઃ ॥૩॥ યદ્વાવીયાર્થ કોણકેંદ્રેષુશુભપાપમિશ્રાણાંયુત્યવ
લોકનંતદ્વાવૃદ્ધિદ્વાનિમિશ્રત્વં ॥૪॥ પાપયુત્ત્રિકભાવસ્ય
નાશઃ ॥૫॥

ભાવેનો સંક્ષેપ વિચાર ॥ પોતાનો સ્વામી અને સુભગ્રહો એ
યુક્ત અથવા જોએલો જે ભાવ હોય તેની વધી જાણવી અને પાપ
ગ્રહો વડે કરીને હાની જાણવી અને મીશ્રગ્રહો વડે મીશ્ર જાણવું ॥૧॥
પોતાના મીત્ર અથવા ઉચ્ચરાશીને વીશે રહેલો ગ્રહ ભાવની પુષ્ટી કર-
નારો જાણવો ॥૨॥ શત્રુ અથવા નીચના રાશીને વીશે રહેલો ગ્રહ
ભાવનો નાશ કરનારો જાણવો ॥૩॥ જે ભાવના ખીજા પાંચમા
અને કેંદ્રને વિશે શુભ પાપ અને મીશ્રગ્રહનું મળવું કે જોવું હોય તે
ભાવનું વધી હાની અને મીશ્રપણું જાણવું ॥૪॥ જે ભાવના ત્રીકસ્થા-
નમાં પાપગ્રહ હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૫॥

ત્રિકસ્થપસ્યવાત્રિકેશયુતસ્યભાવસ્યનાશઃ ॥૬॥ શત્રુનીચા
સ્તગસ્યભાવસ્યાપિશુભૈરયુતોક્ષિતત્વાન્નાશઃ ॥૭॥

॥ ધનાસિ વિચારઃ ॥

લગ્નેદ્વોદશમગાર્કાદયોજનકાંવારિમુહદ્ધ્રાત્સ્ત્રીકર્મકરેમ્પો
ર્થાસિકરાઃ ॥૮॥ તદભાવેભાજાર્કસ્વપગાંશપટ્ટસા ॥૯॥

જે ભાવનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અથવા ત્રીકસ્થાનનો સ્વા-
મી જે ભાવમાં હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૬॥ જે ભાવનો
સ્વામી શત્રુ નીચ અને અસ્તને પામ્યો હોય અને શુભગ્રહ યુક્ત કે
જોતો ન હોય તો નાશ જાણવો ॥૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે
રહેલા સૂર્યોદિ ગ્રહો આપ, મા, શત્રુ, મીત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી અને ચાકર
એઓથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે ગ્રહ ન
હોય તો લગ્ન ચંદ્ર અને સૂર્ય એઓથી દસમાનો સ્વામી જે નવ
માંશમાં રહ્યો હોય તે રાશીના સ્વામીની વતીવડે ધન પ્રાપ્તીજાણવી ॥૯॥

સૂર્યેશપેકનકોર્ણમંત્રેપેદશમૈપજ્યસુગંધિમુક્તામણિપળ્યૈવૃત્તિ
॥૧૦॥ ચંદ્રેશપેરાજ્વાંગનાશ્રય મુક્તામવાલશંખાદિવાણિજ્ય
કૃષિમૃદ્ધાગ્નિનોદમાર્ગજલજક્રયવિક્રયવૃદ્ધસાધનાસિઃ ॥૧૧॥
કુર્જેશપેન્નિક્રિયાસ્વબલક્રિયારંભસ્વજ્ઞચક્રચાપકુંતતોમરાઘૈઃમ
નઃશિલાહરિતાલહિંગુલકાંજનપ્રભૃતિભિર્વૃત્તિઃ ॥૧૨॥ જ્ઞેશપે
ગણિતાક્ષરન્યાસકાવ્યચિત્રશિલ્પવેદાધ્યયનપ્રભૃતિભિર્વૃત્તિઃ
॥ ૧૩ ॥ જીવેશપેધર્મોપદેશપુરાણકથનદેવબ્રાહ્મણપંડિતતિ
ર્થોપવાસગુરુસેવનાદિભ્યોવૃત્તિઃ ॥૧૪॥

સૂર્ય નવમાંશનો સ્વામી હોય તો સોનું, ઊંણ, મંત્રોપદેશ અથવા વૈ-
દક સુગંધી પદાર્થમોતી અથવા મણીના વેપારવડે વ્રતી જાણુવી
॥૧૦॥ ચંદ્ર નવ માંશનો સ્વામી હોય તો રાજ્યાંગનાનો આશ્રય મોતી,
પરવાળાં, શંખાદીકનો વેપાર ખેડ કોમળવાણીનો વીનોદ મારગ જ-
ળમાં ઉત્પન્ન થએલા પદાર્થોનો વેપાર એ વ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી કરે
॥૧૧॥ મંગળ નવમાંશનો સ્વામી હોય તો અગ્નીક્રિયા, ખડગ,
ચક્ર, તરવાર વીગેરેવડે કરીને અથવા મણુસત્ર, હડતાળ, હીંગળો,
અંજન એ વીગેરેવડે વ્રતી જાણુવી ॥૧૨॥ બુધ નવમાંશનો સ્વામી
હોય તો ગણીત અક્ષર લખવા, કાવ્ય ચીત્ર, સીલપક્રિયા, વેદ જાણુવા
વીગેરેવડે વ્રતી જાણુવી ॥૧૩॥ શુક્ર નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ધર-
મોપદેશ, પુરાણકથા, દેવ, બ્રાહ્મણ, પંડીત, તીરથ, ઉપવાસ, શુક્ર,
એઓના સેવનથી વ્રતી જાણુવી ॥૧૪॥

શુક્રેશપેગોમહિષીગજાશ્વૈર્વજ્રાદિમણિભિઃ સુવર્ણરજતાદિભિ
ર્વૃત્તિઃ ॥૧૫॥ શનાવંશપેભારવહનાધ્વગમનનીચશિલ્પાદિભિ
ર્વૃત્તિઃ ॥૧૬॥ અર્થદોર્કેસ્તુંગેવલિષ્ઠસ્વપરાક્રમાદ્ધનદઃ ॥૧૭॥
ષષ્ઠપેસહજેકાષ્ઠોપલાદિવિક્રેતાજીવી ॥૧૮॥ શુભદગ્ધિહી
નાઙ્ગેભિક્ષુકોવાપ્રેશ્યઃ ॥૧૯॥ નીચાસ્તાંશગ્રવાન્યગૈર્મિષ્ણુકઃ
॥૨૦॥ લગ્નકંટકાંસેષ્વજ્જશનિર્જીવૈર્મિષ્ણુકઃ ॥૨૧॥ શુક્રો
ર્કદૃષ્ટેશરાજપ્રેશ્યઃ ॥૨૨॥ અંશાત્સ્વેજ્ઞાવલોકિતયુતેપિ ॥૨૩॥

શુક્ર નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગાય, ભેંસ, હાથી, ઘોડા,
જવાહીર, સોના રૂપા વીગેરેવડે વ્રતી જાણુવી ॥૧૫॥ શની નવમાંશનો
સ્વામી હોય તો કાશદાં કરવાં, ભાર ઉપાડવો અને મચ્છુરી કરવી એ
વીગેરેવડે વ્રતી જાણુવી ॥૧૬॥ ધન પ્રાપ્તી કરનારાઓમાં કહેલ પ્રકાર-
નો સૂર્ય જાયતો અને બળવાળો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન
પ્રાપ્તી કરે ॥૧૭॥ ઇશનો સ્વામી ત્રીજો હોય તો લાકડાં, પથર વીગેરે-
ના વેચવાથી વ્રતી કરે ॥૧૮॥ સુભ અહની દ્રષ્ટીએ હીનચંદ્રમા હોય
તો ભીક્ષુક અથવા ચાકર જાણુવો ॥૧૯॥ નીચ અને અસ્તાંશને પા-
મેલા સરવે અહો દસમા જુવન વીના રહેલા હોય તો ભીક્ષુક જાણુવો
॥૨૦॥ લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય કેંદ્રમાં શની હોય અને ખારમે શુક્ર હોય
તો ભીક્ષુક જાણુવો ॥૨૧॥ અંશને વીશે રહેલો શુક્ર સૂર્ય જોયો હોય
તો રાજનો ચાકર હોય ॥૨૨॥ અંશથી દસમું બુધયુક્ત કે જોએલું
હોય તો રાજનો ચાકર જાણુવો ॥૨૩॥

કર્મગાકારિમંદૈઃશુભદગ્ધીનૈર્ધૃતકઃ ॥૨૪॥ શુભાદૃષ્ટૈઃસ્વગપાપૈ
રપિ ॥૨૫॥ રિપુપઃસ્વેસ્વપોસમંદઃકેંદ્રેદાસાન્વિતઃ ॥૨૬॥ રા
જ્યેશુભદગ્ધાધિક્યેપિ ॥૨૭॥ અંગપેરાજ્યેધનત્રિકોણમેમંદે
મૃતિગૈઃપાપૈર્નોચદૃશ્યાજીવી ॥૨૮॥

દસમે સૂર્ય મંગળ અને શની સુભઅહો ન જોએલા હોય તો
ચાકર જાણવો ॥૨૪॥ દસમે પાપઅહો શુભઅહોએ ન જોએલા હોય
તો ચાકર જાણવો ॥૨૫॥ છકાનો સ્વામી દસમે હોય અને દસમાનો
સ્વામી શની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૬॥
દસમે શુભઅહની દ્રષ્ટી વિશેષ હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૭॥
સગ્નનો સ્વામી દશમે હોય ને શની ખીન્ને પાંચમે કે નવમે હોય અને
પાપ અહો આઠમે હોય તો નીચપ્રતીવડે જીવનારો જાણવો ॥૨૮॥

॥ ચંદ્રયોગ વિચારઃ ॥

ચંદ્રાદિત્તાંસોભયગૈઃરવિરહિતૈઃસુનફાનફાદુરુધુરાયોગાશ્ચા
ન્યથાકેમદ્રુમઃ ॥૨૯॥ સુનફાજોસ્વાધિગતાર્થશ્ચકીર્તિયુતો
નપોનૃપસમોવાં ॥૩૦॥ અનફાજોપ્રભુર્નિરુજદેહશ્ચશીલવાન્
જનવિદિતસદ્ગુણોવિષયસુખત્રેષોમનોદુઃસ્વવિનિર્મુક્તઃ ॥૩૧॥
ભોગસુખભુગર્થવાહનાઢ્યોદાતાસુમૃત્યશ્ચદુરુધુરાજઃ ॥૩૨॥

અંદ્રમા થકી ખીન્ને ભુવને સૂર્ય વીનાના અહો રહ્યા હોય તો
સુનફા યોગ જાણવો અને ખારમે રહ્યા હોય તો અનફા યોગ જાણવો
અને અને ઠેકાણે રહ્યા હોય તો દુરુધુરાયોગ જાણવો અને એ જોમાંના
એકે ઠેકાણે ન રહ્યા હોય તો કેમદ્રુમયોગ જાણવો ॥૨૯॥ સુનફા
યોગમાં ઉત્તમ થએલો માણસ દ્રવ્યકીરતીએ યુક્ત રાજા અથવા રાજા
સરખો જાણવો ॥૩૦॥ અનફા યોગમાં ઉત્તમ થએલ માણસ સમર્થ,
નીરોગી, સારા સ્વ ભાવવાળો, સુખી, સારા ગુણવાળો, સુખી જાણવો
॥૩૧॥ સુખ વાળો દ્રવ્ય, ચાકરોવાળો ઉદાર, દુરુધુરા યોગમાં ઉત્તમ
થએલો માણસ જાણવો ॥૩૨॥

ધનપુત્રકલત્રાદિદુઃ સ્વિતમલિનનીચમેષ્યશ્ચકેમદ્રુમજોનૃપવા
લોપિ ॥૩૩॥ ચંદ્રાદુપચયગૈશુભૈર્વહુધનઃ ॥૩૪॥ ચંદ્રાદુપચય
ગદ્વાભ્યાંમધ્યધનઃ ॥૩૫॥ એકેનાલ્યધનઃ ॥૩૬॥ ચંદ્રવલ્લભાદ
પ્પેતેયોગાઃ ॥૩૭॥ લગ્નચંદ્રાભ્યામુપચયાન્યગૈશુભૈરતિદરિદ્રઃ

॥૩૮॥ ચંદ્રાદ્રંધ્રયામિત્રામિત્રગૈર્નૃપસચિવસેનાપાતિજન્મા૩૯॥

કેમદુભયોગમાં ઉત્તમ થએલો માણસ રાજકુમાર હોય તોપણ ધન પુત્ર કળત્રાદી કે દુખીત અને નીચ ચાકરી કરનારો જાણવો ॥૩૩॥ ચંદ્રચક્રી ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા સુખ અહો હોય તો ધણા ધનવાળો જાણવો ॥૩૪ ચંદ્રચક્રી ઉપચય સ્થાનમાં બે શુભઅહ રહ્યા હોય તો મધ્યમ ધનવાળો જાણવો ॥૩૫॥ ચંદ્રચક્રી ઉપચય સ્થાનમાં એક હોય તો અદ્ય ધનવાળો જાણવો ॥૩૬॥ આ યોગો ચંદ્રની માફક લગ્નચક્રી પણ જોવા. ॥૩૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રચક્રી ઉપચય વીનાના સ્થાનકોમાં રહેલા સુખ અહો હોય તો આતીશે દાળદરવાળો જાણવો ॥૩૮॥ ચંદ્રચક્રી આઠમે સુખ અહો હોય તો રાજનો જન્મ જાણવો અને સાતમે હોય કારોબારીનો જન્મ જાણવો અને છઠે હોય તો સેનાપતીનો જન્મ જાણવો ॥૩૯॥

॥ પ્રથમ ભાવ વિચાર ॥

લગ્નપોલગ્રેદેહસૌખ્યદઃ ॥૪૦॥ સ્વાંશસ્પોશુષ્ઠદૃષ્ટુતશ્ચા૪૧॥

સપાપોગપાસ્ત્રિકસ્થોદેહકષ્ટદઃ ॥૪૨॥ પાપયુતંતલગ્નંતદીશોહીન

વિર્યિશ્ચ ॥૪૩॥ લગ્નપાસ્ત્રિભપાસ્ત્રિકસ્થોદેહકાર્યકરઃ ॥૪૪॥

લગ્નપેજલભેશુમેક્ષિતયુતેદેહપુષ્ટિઃ ॥૪૫॥ સૌમ્યભેગેપાપદૃષ્ટિ

હીનેષિ ॥૪૬॥ લગ્નેજીવેક્ષિતયુતેચ ॥૪૭॥

પેહેલા ભાવનો વિચાર ॥ લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૦॥ લગ્નનો સ્વામી પોતાના નવમાશમાં સુખ અહના બેગો અગર સુખઅહ જોએલો હોય તો પણ દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૧ લગ્નનો સ્વામી પાપ અહની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં રહ્યો હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૨॥ લગ્નમાં પાપ અહ હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળહીન હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૩॥ લગ્નનો સ્વામી જે રાશીનો હોય તે રાશીનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો દેહ દુખલાશ કરે ॥૪૪ લગ્નનો સ્વામી જળચરરાશીમાં સુખ અહ સાથે અગર સુખ અહ જોએલો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૫॥ લગ્નમાં સુખ અહનો રાશી પાપ અહ જોયા વીનાનો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૬॥ લગ્નમાં ગુરુ હોય અથવા લગ્નને ગુરુએ જોયું હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૭

લગ્નગેસબલેશુમસંગેપિ ॥૪૮॥ તન્વાદિરાશિપાઃશિરઃપ્રભૃતિ

કાલાવયવેષુકલ્પ્યાઃ ॥૪૯॥ યત્રાંગેદીર્ઘરાશિર્દીર્ઘમપશ્વેત્

દીર્ઘવ્યસ્તેહસ્વમિશ્રેમિશ્રંભમાનાધિષ્ઠિતરાશિશ્રેદ્રાશિવત્૫૦
 સૌમ્યાદસ્તેવકેદીર્ઘદેહઃ ॥૫૧॥ દીર્ઘભેગેશેદીર્ઘદેહઃ ॥૫૨॥
 હસ્વભેગેશેગદર્શિનિવામનઃ ॥૫૩॥ પૃષ્ઠોદયમગાન્જેચતુર્થેમં
 દેક્ષિતેચાંગેશેમેષેવામનઃ ॥૫૪॥ ચતુષ્ઠયગૈઃપાપેવિકલાંગ૫૫

લગ્નમાં બળ પામેલો સુખ ગ્રહ હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી નળુવી
 ॥૪૮॥ લગ્નાદિક બાવોના સ્વામી માયા વીગેરે કાળ પુરપના અવયવ-
 ને વીશે કલ્પના કરવી ॥૪૯॥ જે અંગમાં દીર્ઘ રાશી અથવા દીર્ઘ
 રાશીનો સ્વામી હોય તે અંગ દીર્ઘ નીલુવું અને રસ્વ હોય તો રસ્વ
 નાલુવું અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર નાલુવું અને ગ્રહો ન હોય તો મા-
 ન રાશી માદ્રક નાલુવું ॥૫૦॥ સુખ ગ્રહેથી સ્નાતમે મંગળ હોય તો
 દેહ જાઓ નાલુવો ॥૫૧॥ લગ્નનો સ્વામી દીર્ઘ રાશીનો હોય તો દેહ
 જાઓ નાલુવો ॥૫૨॥ લગ્નનો સ્વામી રસ્વ રાશીનો હોય તે લગ્નને
 દેખતો હોય તો ઠીંગણો નાલુવો ॥૫૩॥ પ્રષ્ઠોદય રાશીનો ચંદ્રમા
 ચોથે હોય અને મેશરાશીમાં લગ્નનો સ્વામી હોય એઓ અને શનીએ
 બેએલા હોય તો ઠીંગણો નાલુવો ॥૫૪॥ પાપગ્રહો કેદ્રમાં રહ્યા હોય
 તો વીકળ અંગવાળો નાલુવો ॥૫૫॥

ત્રિકોણમેવક્રેપાપદષ્ટેહીનાંગઃ ॥૫૬॥ નીચમેવક્રૈસ્કપિત્ત
 કોપઃ ॥૫૭॥ અરિપેજ્ઞમેવામૃગેદેહેદૌર્ગંધ્યં ॥૫૮॥ લગ્નેજ્ઞમે
 પમેપિ ॥૫૯॥ અંસર્ગેશેકૂરયુતૈક્ષિતૈયષ્ઠિગઃ ॥૬૦॥ ત્રિકોક્ષિ
 ણાન્જેમંદેક્ષિતોવિલજ્જઃ ॥૬૧॥ લગ્નેજ્ઞમેવક્રેક્ષિતૌપિ ॥૬૨॥
 જ્ઞાન્જાવારેક્ષિતાવાપિ ॥૬૩॥ વક્રાન્જાવસ્તેજીવેક્ષિતૌસલ
 જ્જઃ ॥૬૪॥ સબલેજ્ઞકૂરયુતેકપટી ॥૬૫॥

ત્રીકોણમાં રહેલો મંગળ પાપગ્રહે જેએલો હોય તો હીનઅંગ-
 વાળો નાલુવો ॥૫૬॥ નીચનો મંગળ હોય તો રક્તપીતના રોગવા-
 ળો નાલુવો ॥૫૭॥ છાનો સ્વામી બુધના રાશીમાં અગર મકરમાં
 હોય તો દેહે દુરગંધ નાલુવો ॥૫૮॥ લગ્નમાં મેષનો ચંદ્રમા હોય તો
 પણ દુરગંધ કેહેવો ॥૫૯॥ લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહની સાથે અગર
 પાપગ્રહે જેએલો આરમે હોય તો લાકડી લઇ ચાલનારો નાલુવો
 ॥૬૦॥ ત્રીકસ્થાનમાં ક્ષીણ ચંદ્રમા શનીએ જેએલો હોયતો લાજ
 વીનાનો નાલુવો ॥૬૧॥ લગ્નમાં ગુરુ મંગળે જેઓ હોય તો પણ
 લાજ વીનાનો નાલુવો ॥૬૨॥ બુધ અને ચંદ્રમા અંગે જેઓ હોય

તો પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૩॥ સાતમે ચંદ્રમા અને મંગળ
ગુરૂએ જોયા હોય તો લાજવાળો જાણવો ॥૬૪॥ બળવાળો બુધ પાપ
અહ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૫॥

વક્રજ્ઞયોગેચ ॥૬૬॥ તૃતીયગરેશુમેક્ષણહીનોપિ ॥૬૭॥ તમા
રમંદયોગેહત્કપટી ॥૬૮॥ તમારમંદૈકપાતાલગેપિ ॥૬૯॥
દિવુકેસોમ્યસ્વભોચ્ચગેનિષ્કપટી ॥૭૦॥ મુખપેસબલેપિ ॥૭૧॥
મુખગેગેશુમેક્ષિતયુતેચ ॥૭૨॥ પારાવતાદ્યંશેગેશોપિ ॥૭૩॥
મુખેર્કાઞ્જૌક્ષણકપટ્યુર્ધ્વેનિષ્કપટી ॥૭૪॥ મુખેરાદૌકૂરેક્ષિ
તયુતેવાહિઃશુદ્ધોતઃકપટી ॥૭૫॥

બુધ અને મંગળ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૬॥ ત્રીજો
મંગળ સુભ અહ ન જોયો હોય તો પણ કપટી જાણવો ॥૬૭॥ મં-
ગળ શની અને રાહુનો યોગ તો જોડો કપટી જાણવો ॥૬૮॥ મંગળ
શની અને રાહુ એઓમાંથી એક એથે હોય તો પણ જોડો કપટી જા-
ણવો ॥૬૯॥ સુભ અહ પોતાના રાશીનો અગર જોયો એથે હોય
તો કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૦॥ એથાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય
તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૧॥ લગ્નનો સ્વામી સુભ અહની
સાથે અગર સુભ અહ જોએલો એથે હોય તો પણ કપટ વીનાનો
જાણવો ॥૭૨॥ લગ્નનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પણ
કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૩॥ સૂર્ય અને ચંદ્રમા એથે હોય તો ધડી-
વાર કપટી અને પછી નીચૂ કપટી જાણવો ॥૭૪॥ પાપ અહની સાથે
અથવા પાપ અહ જોએલો રાહુ એથે હોય તો આહાર સુધ દેખાતો
મનનો કપટી જાણવો ॥૭૫॥

દિવુકેવહુષાપેક્ષિતયુતેપિ ॥૭૬॥ અંશાત્સોત્યેકૂરેશૂરઃસૌમ્યે
કાતરઃ ॥૭૭॥ યુર્નેગેવાનિર્વલેવક્રેમંદેક્ષિતેક્રોધી ॥૭૮॥ વ
લપુતેસ્તેકુજેપિ ॥૭૯॥ લગ્નપેરંઘ્રાંસેચ ॥૮૦॥ ધનપેગુલિક
યુતોપિ ॥૮૧॥ અંબુપેંગેવાંગેસેતુર્યેક્ષમાવાન્ ॥૮૨॥ મીનાલિ
કર્કેર્કેકુજેક્ષિતેપિ ॥૮૩॥ સવલેશુમેસુખેચ ॥૮૪॥ મંદમેજ્ઞા
વાનિજૌહાસ્યાસક્તઃ ॥૮૫॥

ટીકા—પાપ અહોવાળુ અથવા ઘણા પાપ અહોએ જોએલું એ-
થું ભુવન હોય તો પણ આહાર સુધ દેખાતો મનનો કપટી જાણવો

૥૭૬॥ અંશથકી ત્રીજે પાપ ઝડ હોય તો સુરવીર જાણવો અને
 સુખ ઝડ હોય તો ખીકણ જાણવો ॥૭૭॥ લગ્નમાં અથવા સાતમે
 નીરખળ મંગળ શનીએ જોએલો હોય તો ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૮॥
 બળ પામેલો મંગળ સાતમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૯॥
 લગ્નનો સ્વામી આઠમે કે બારમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો
 ॥૮૦॥ ખીજા ભુવનનો સ્વામી ગુલીકની સાથે રહેલો હોય તો પણ ક્રોધ
 વાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગ્નનો સ્વામી ચોથે હોય અગર ચોથાનો
 સ્વામી લગ્નમાં હોય તો શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૨॥ સુરજ કરક
 વશીક કે મીનસશીમા મંગળે જોએલો હોય તો પણ શાંતીવાળો
 જાણવો ॥૮૩॥ બળવાળો સુખ ઝડ ચોથા ભુવનમાં હોય તો પણ
 શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૪॥ મંગળ અને બુધ શનીના રાશીમા હોય
 તો હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૫॥

લગ્નેજેતૂનેગુરાવાપિ ॥૮૬॥ બુધાંશેલગ્નેચ ॥૮૭॥ અંગપેજેરિ
 પૌત્રોદી ॥૮૮॥ વિક્રમેકુજેજ્ઞાન્નેક્ષિતોપિ ॥૮૯॥ મંદતમૌ
 ધર્મેગુરુદ્રોદી ॥૯૦॥ ગુલીકેંશેચૌરઃ ॥૯૧॥

ટીકા—લગ્નમાં બુધ હોય અને સાતમે ગુરુ હોય તો પણ હસ-
 વાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૬॥ લગ્ન બુધના નવમાંશમાં હોય
 તો પણ હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૭॥ લગ્નનો સ્વામી બુધ
 છડે હોય તો દ્રોહી જાણવો ॥૮૮॥ ત્રીજે મંગળબુધ અને ચંદ્રમાએ
 જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૯॥ શની અને રાહુ નવમે
 હોય તો ગુરુદ્રોહી જાણવો ॥૯૦॥ ગુલીક અંશમાં હોય તો ચોર
 જાણવો ॥૯૧॥

તુર્યપેરિપાવાપિ ॥૯૨॥ મૃતિપેધનેચ ॥૯૩॥ ક્લાન્ધ્યૈક્કુજા
 વરિગાવપિ ॥૯૪॥ લગ્નેમૃનેગુરૌવ્યસની ॥૯૫॥ અંસપેનીચે
 પિ ॥૯૬॥ વ્યયેપાયૈશ્ચ ॥૯૭॥ અંગેશેનીચેવારિભેપિ ॥૯૮॥
 ક્રૂરેક્ષણાધિક્યેલગ્નેચ ॥૯૯॥ લગ્નેસબલેનિર્વ્યસની ॥૧૦૦॥
 શામ્યેસૌમ્યેચ ॥૧૦૧॥ અંશાન્માનેસૂર્યજીવમાત્રેક્ષિતેગોપા
 લઃ ॥૧૦૨॥ અંશાદ્ગર્ભેર્કજીવાવાવિશ્વાસી ॥૧૦૩॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી છડે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૨॥
 આઠમાનો સ્વામી ખીજા હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૩॥ બળ
 પામેલા મંગળ અને બુધ છડે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૪॥

લગનમાં મકરનો ગુરુ હોય તો વસન્તી જાણવો ॥૯૫॥ આરમાને
સ્વામી નીચમાં હોય તો પણ વસન્તી જાણવો ॥૯૬॥ આરમે પાપ
ગ્રહો હોય તો પણ વસન્તી જાણવો ॥૯૭॥ લગનનો સ્વામી નીચમાં
અથવા શત્રુના રાશીમાં હોય તો પણ વસન્તી જાણવો ॥૯૮॥ લગનને પાપ
ગ્રહો જોતા હોય તો પણ વસન્તી જાણવો ॥૯૯॥ લગનનો સ્વામી બળ
પામેલો હોય તો વસન્ત વીનાનો જાણવો ॥૧૦૦॥ નવમે સુભગ્રહ હોય તો
પણ વસન્ત વીનાનો જાણવો ॥૧૦૧॥ અંશથી દસમે ફક્ત ગુરુએ
જોએલો સૂર્ય હોય તો ગાયોનો પાળનાર જાણવો ॥૧૦૨॥ અંશથી નવમે
સૂર્ય અને ગુરુ હોય તો વીશ્વાસ વીનાનો જાણવો ॥૩૩॥

મૃગૌસ્વાંશોકામી ॥૪॥ પાપેક્ષિતેશુક્રેચ ॥૫॥ યુગ્મમેસ્વમેવામૃગા
વાપે ॥૬॥ લગ્નસુતમાનેષુક્રેચ ॥૭॥ વૃષેગેધનુષિમંદેલ્પકામઃ
॥૮॥ ગુનેમૃગાવાતિકામુકઃ ॥૯॥ વિષમોદયમેમૃગાવલ્પવીર્યઃ
॥૧૦॥ સુસ્વેમંદાઙ્ગાવપિ ॥૧૧॥ શુક્રમેઙ્ગેચ ॥૧૨॥ શનિશુક્રૌ
શુભેક્ષણહીનૌમાનેવામૃતૌપંઢઃ ॥૧૩॥ જલમેરિયંસેશનૌશુભદ
ષ્ટિદીનેપિ ॥૧૪॥

ટીકા—શુકર પોતાના અંશમાં હોય તો કામી જાણવો ॥૪॥
શુકર પાપે જોએલો હોય તો કામી જાણવો ॥૫॥ શમરાશીનો અથવા
પોતાના રાશીનો શુકર હોય તો કામી જાણવો ॥૬॥ લગનમાં અથવા
પાંચમે અગર દસમે શુકર હોય તો પણ કામી જાણવો ॥૭॥ વરખ
લગન હોય અને ધનનો શની હોય તો યોગ્ય કામવાળો જાણવો ॥૮॥
સાતમે શુકર હોય તો અતીશે કામી જાણવો ॥૯॥ વીશમેદય રા-
શીનો શુકર હોય તો અદ્ય વીર્યવાળો જાણવો ॥૧૦॥ અંદરમાં અને
શની ચોથે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૧॥ શુકર રાશીનો અંદરમાં
હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૨॥ શની શુકર સુભગ્રહે ન જોએલા
આઠમે અથવા દસમે હોય તો નપુંશક જાણવો ॥૧૩॥ છઠે કે આ-
રમે સુભગ્રહે ન જોએલો શની જળચર રાશીનો હોય તો પણ પંઢ
જાણવો ॥૧૪॥

અર્કાઙ્ગૌવાર્કારૌવાઙ્ગમંદૌઓજસમ્મથાવન્યોન્યંપદ્યતશ્ચ
॥૧૫॥ શુક્રાદિપૌચમૃતૌશનૌપંઢોવાતાદશઃ ॥૧૬॥ અંશેકેતૌ
જાર્કિદદ્યેપિ ॥૧૭॥ વ્યયારિનીચગેશનૌચ ॥૧૮॥ અજેઙ્ગે
કીટેર્કેમૃગૌવાશનૌવાતમેતુંગમેવીર્યચ્યુતિઃ ॥૧૯॥ અર્કેજ્વમં

**દત્તમાલમસ્થામકૃતિદ્વકરાઃ ॥૨૦॥ લાભમેકુજેષલાઢ્યેષ્ટ
દ્વોપિતરુણાયતે ॥૨૧॥**

ટીકા—સૂર્યને ચંદ્રરમા અગર સૂર્ય અને મંગળ અથવા બુધ અને શની સમવીસમ રાશીને વીશે રહીને સામ સામા જોતા હોય તો પણ શંક જાણવો ॥૧૫॥ શુકરથી છઠે કે આઠમે શની હોય તો શંક અગર શંક જોવો જાણવો ॥૧૬ અંશમાં કેતુ બુધ અને શનીએ જોયો હોય તો પણ શંક અથવા શંક જોવોજ પાચલો જાણવો ॥૧૭॥ છઠે કે આરમે નીચતો શની હોય તો પણ શંક અગર પાચલો જાણવો ॥૧૮॥ મેષમાં ચંદ્રરમા હોય અને કરકમાં સુકર હોય અને શની અથવા રાહુ હોય તો વીધની દાનીવાળો જાણવો ॥૧૯॥ સુરજ ગુરુ શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો પ્રકૃતિય કરીને વ્રધ જોવો જાણવો ॥૨૦॥ બળ પામેલો મંગળ અગીઆરમે હોય તો વ્રધ છતાં પણ જવાનના જોવા આચરણવાળો જાણવો ॥૨૧॥

**ધનપેસબલેશુસ્વમુક્ ॥૨૨॥ ધનેશૈવૈશોપિકાંશેવાજિવૈક્ષિતોપિ
॥૨૩॥ સોત્થેશૈશુમેક્ષિતયુતેધીરઃ ॥૨૪॥ વિક્રમપાઞ્જયોમેચ
॥૨૫॥ મંદાત્રિમાર્ગેજોક્ષિતેનીચકર્મા ॥૨૬॥ કુજેવિક્રમેભા
ગ્યેશનાવંગેર્કેસ્તેશ્રેષ્ઠવર્ણજોપિનીચપથમઃ ॥૨૭॥ ત્રિમાર્ગેન
વાંશેત્રિશાંશેવાર્કાર્કજાવેકભગૌસ્ત્રિસિંગાત્મલ્લેચ્છઃ ॥૨૮॥**

ટીકા—બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય અગર ગુરુએ જોએલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૩॥ સુભના રાશી અંશનો ત્રીજાનો સ્વામી શુભઅહની સાથે અથવા સુભઅહ જોએલો હોય તો ધીરજતાવાળો જાણવો ॥૨૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી અને ચંદ્રરમાનો યોગ હોય તો પણ ધીરજતાવાળો જાણવો ॥૨૫॥ શનીના ત્રીજા ભાગવાળું લગન ચંદ્રે જોએલું હોય તો નીચ કરમ કરનારો જાણવો ॥૨૬॥ મંગળ ત્રીજે શની નવમે અને સૂર્ય લગનમાં કે સાતમે હોય તો શ્રેષ્ઠવર્ણમાં જનમેલો પણ નીચ મારગે જનારો જાણવો ॥૨૭॥ ત્રીભાગમાં અગર નવાંશમાં અથવા ત્રીશાંશમાં સૂર્ય અને શની એક રાશીના હોય તો સ્ત્રીના મંગથી મળેચ્છ જાણવો ॥૨૮॥
**અંગાદ્વાંશાન્નિકૃતૈઃકૂરૈર્જાતિચ્યુતઃ ॥૨૯॥ અંશાદ્ગાયેગુરૌક
ષિકર્તા ॥૩૦॥ અંશાદ્રિપુમેષુકૂરેષ્વપિ ॥૩૧॥ કુજશંનિગુ**

લિકામ્બિતેનેત્રપેનેત્રરોગઃ ॥૩૨॥ લગ્નેકુજેશયનેપિ ॥૩૩॥
લગ્નેશેકવેલ્લિકેચ ॥૩૪॥ ત્રિકોણગેર્કેકૂરોક્ષિતેનિસ્તેજોનચ
નઃ ॥૩૫॥ ત્રિકેલગ્નેત્રપાવર્કકવિયુતૌજન્માંધઃ ॥૩૬॥
ત્રિકેકુર્જેદુયોગેપતનાદંધઃ ॥૩૭॥

ટીકા— લગનથી અથવા અંશથી ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહો રહેલા
હોય તો જાતી બ્રહ્મ જાણુવો ॥૨૯॥ અંશથી નવમે ગુરુ હોય તો
ખેડ કરનારો જાણુવો ॥૩૦॥ અંશથી છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ ખે-
ડ કરનારો જાણુવો ॥૩૧॥ નેત્ર ભુવનનો સ્વામી મંગળ શની અને
શુક્રની સાથે હોય તો નેત્ર રોગ જાણુવો ॥૩૨॥ શયન અવસ્થાનો
મંગળ લગનમાં હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણુવો ॥૩૩॥ શુક્રચક્રી
ત્રીકસ્થાનમાં નેત્ર ભુવનનો સ્વામી હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણુવો
॥૩૪॥ નવમે અથવા પાંચમે રહેલો સૂર્ય પાપગ્રહો જોયો હોય તો તેજ
વીનાના નેત્ર જાણુવો ॥૩૫॥ સૂર્ય અને શુક્રની સાથે લગન અને નેત્રના
સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો જનમથી અંધ જાણુવો ॥૩૬॥ મંગળ અને
ચંદ્ર માનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પડવાથી આંધળો જાણુવો ૩૭
ત્રિકેર્કર્વીદુયોગેકામાંધઃ ॥૩૮॥ લગ્નપક્વિયુતાવર્થાલપૌત્રિ
કગાવંધઃ ॥૩૯॥ ક્રૂરકવિખ્યાંયુક્તશ્વંદ્રોર્થેપિ ॥૪૦॥ ક્રમા
દર્થાષ્ટમાંસસ્થાશ્વંદ્રાર્કમંદાશ્ચ ॥૪૧॥ સુસ્થેશનાવથુભોક્ષિતેન
ષ્ટાષ્ટિઃ ॥૪૨॥ સ્વોચ્ચશુભૈરયુતેર્કર્વીદુયુતેનયનપેલગ્નેનિશાંધઃ
॥૪૩॥ ત્રિકેર્કર્વીદુયોગેપિ ॥૪૪॥ ધનેયમેદક્ષનેત્રેઘાતઃ ॥૪૫॥
વ્યયેકુજેવામનેત્રેઘાતઃ ॥૪૬॥

ટીકા—ચંદ્ર અને શુક્રનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો કામે કરીને
આંધળો જાણુવો ॥૩૮॥ ખીજ અને ખારમાના સ્વામી લગનના સ્વામીને
શુક્રની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આંધળો જાણુવો ॥૩૯॥ પાપગ્રહ
અને શુક્રની સાથે ચંદ્રમા ખીજ ભુવને હોય તોપણ આંધળો જાણુવો
॥૪૦॥ ક્રમે કરીને ખીજ આઠમે અને ખારમે ચંદ્રમા સૂર્ય અને શની
હોય તોપણ આંધળો જાણુવો ॥૪૧॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહોએ જોયો
હોય તો નાશ પામેલ દ્રષ્ટીવાળો જાણુવો ॥૪૨॥ નેત્રનો સ્વામી લગનમાં
પોતાના ઉચ્ચ વીનાનો હોય તથા સુભગ્રહોના યોગ વીનાનો હોય અને
ચંદ્રમા કે શુક્રની સાથે હોય તો રતાંધળો જાણુવો ॥૪૩॥ શુક્ર અને
ચંદ્રમાનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ રતાંધળો જાણુવો ॥૪૪॥

બીજી શની હોય તો જમણી આંખે ઘાત જાણવી ॥૪૫॥ આરમે
મંગળ હોય તો ડાબી આંખે ઘાત જાણવી ॥૪૬॥

અંગેકુજેવેદૌકવિજીવદષ્ટેકાળઃ ॥૪૭॥ યમાત્સુખેજ્ઞેત્રિકૌરિ
પુપેવાધિરઃ ॥૪૮॥ રિપુપજ્ઞૌપાપેક્ષિતાવપિ ॥૪૯॥ અરીશેત્રિ
કેશનીક્ષિતેચ ॥૫૦॥ ઇદોદ્યૂનેયમંગેકવિસ્મૃયૌર્કર્ણછેદઃ ॥૫૧॥
રિપુગેભૃગાવંગેવક્રેનાસાછેદઃ ॥૫૨॥ અર્થપજીવૌત્રિકેમૂકઃ
॥૫૩॥ લગ્નેર્ગુર્ધરિપાવપિ ॥૫૪॥ ષષ્ટપજ્ઞાવંગેચ ॥૫૫॥

ટીકા—લગનમાં મંગળ અથવા ચંદરમાં ગુરૂ અથવા શુક્રે જોએલો
હોય તો કાણો જાણવો ॥૪૭॥ શનીથી ચોથે બુધ હોય અને છઠા
બુવનનો સ્વામી ત્રિકસ્થાનમાં હોય તો એરો જાણવો ॥૪૮॥ છઠા બુ-
વનનો સ્વામી અને બુધ પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો પણ એરો
જાણવો ॥૪૯॥ છઠા બુવનનો સ્વામી ત્રિકસ્થાનમાં શનીએ જોએલો
હોય તો પણ એરો જાણવો ॥૫૦॥ ચંદરથી સાતમે શની હોય અને
લગનમાં સૂર્ય શુક્ર હોય તો કાનનો છેદ જાણવો ॥૫૧॥ છઠે શુક્ર
હોયને લગનમાં મંગળ હોય તો નાકનો છેદ જાણવો ॥૫૨॥ બીજા
બુવનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રિકસ્થાનમાં હોય તો મુંગો જાણવો ॥૫૩॥
છઠાનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તો પણ મુંગો જાણવો ॥૫૪॥
છઠા બુવનનો સ્વામી અને બુધ લગનમાં હોય તો પણ મુંગો જાણવો ॥૫૫॥

શુક્લાન્નવક્રૌલગ્નેગુંગસ્તરઃ ॥૫૬॥ તુર્યેર્કેકૂરેક્ષિતેકીટાલિમી
નસ્થેજ્ઞેન્દ્રિક્ષિતોપિ ॥૫૭॥ જૂનેયમેમાનેન્નજેવાગ્મી ॥૫૮॥ શુ
ક્રશનાવર્થેયમધેર્કોપિ ॥૫૯॥ બુધેદિવાસિંહેરાત્રીર્કેર્કોપિ ॥૬૦॥
વિત્તપેપારાવતાંશકંટકેચ ॥૬૧॥ જૂનેકૂરાશુભાદૃષ્ટાઃદંતાવિ
કારઃ ॥૬૨॥ મેષવૃષ્ચાપલગ્નેપાપેક્ષિતયુતોપિ ॥૬૩॥ સૂર્યેદુ
મંદાવાકૂરાજૂનેદંતાભિઘાતઃ ॥૬૪॥

ટીકા—અજવાળીઆ પખવાડીઆનો ચંદરમાં અને મંગળ લ-
ગનમાં હોય તો ગુંગણો જાણવો ॥૫૬॥ સુરજ ચોથે પાપગ્રહે જો-
એલો હોય અને કર્ક મીન અને વ્રશ્ચીકનો બુધ ચંદરમાં જોએલો હોય તો
ગુંગણો જાણવો ॥૫૭॥ શની સાતમે હોય ચંદરમાં દસમે હોય તો
વાણી વાળો જાણવો ॥૫૮॥ શુક્ર અને શની બીજી હોય અને સૂર્ય
શનીના રાશીમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૫૯॥ બુધ દીવસના
જનમમાં સીંહનો હોય અને રાત્રીના જનમમાં કરકનો હોય તો પણ

તેવો જાણવો ॥૬૦॥ ખીજા જીવનનો સ્વામી પાસવત અંશનો કંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૧॥ સુખમહોએન જોએલા પાપમહો સાતમે હોય તો દાંતનો વીકાર જાણવો ॥૬૨॥ મેશ વરખ કે ધન લગનમાં પાપમહો જોએલ કે યુક્ત હોય તો પણ દાંતનો વીકાર જાણવો ॥૬૩॥ સુર્ય ચંદર અને શની અથવા પાપમહો સાતમે હોય તો દાંતને ઘાત થશે એમ જાણવું ॥૬૪॥

દૂનેશાદર્થેતમેસ્થૂલદંતઃ ॥૬૫॥ રિપુમેશનૌકવિયુતેહસ્તના શઃ ॥૬૬॥ સૂર્યેદુયમારંધ્રારિગાહસ્તપીઢા ॥૬૭॥ અંશેસગુ લિકેબુધમાત્રેક્ષિતેસ્થૂલાંઠઃ ॥૬૮॥ અંસેઽજવક્રવંદાજંઘાક્ષ તિઃ ॥૬૯॥ વક્ત્રાર્કયમારિપૌંપંગુઃ ॥૭૦॥ નૂનપેમંદેસપાપેપિ ॥૭૧॥ વિત્તપેક્રૂરયુતેનીચારિગેદુર્મુલઃ ॥૭૨॥ અર્થેશેસ્વોચ્ચ ગેકંટકેપ્રહસિતાસઃ ॥૭૩॥

ટીકા—સાતમાના સ્વામીથી ખીજો રાહુ હોય તો મોટા દાંત વાળો જાણવો ॥૬૫॥ શત્રુના રાશીનો શની શુકર સાથે હોય તો હાથનો નાશ જાણવો ॥૬૬॥ સુર્ય ચંદર અને શની છડે કે આઠમે હોય તો હાથનો પીડા જાણવી ॥૬૭॥ યુક્ત બુધે જોએલ ગુલીક અંશમાં હોય તો મોટા અંડવાળો જાણવો ॥૬૮॥ ચંદર મંગળ અને શની ખારમે હોય તો જંઘાની હાની સમજવી ॥૬૯॥ સુર્ય મંગળ અને શની છડે હોય તો પાંગળો જાણવો ॥૭૦॥ સાતમાનો સ્વામી શની પાપમહો સાથે હોય તો પણ પાંગળો જાણવો ॥૭૧॥ ખીજા જીવનનો સ્વામી પાપમહો સાથે નીચ કે શત્રુના રાશીમાં હોય તો દુષ્ટ મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૨॥ ખીજા જીવનનો સ્વામી પોતાના ઉચ્ચનો કંદરમાં હોય તો હસ્તા મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૩॥

દ્વિતિયભાવવિચારઃ ॥

સશુભેવિત્તપેવિત્તેવાકંટકેકુટંબી ॥૭૪॥ અર્થેશેર્થેવાશુભસંવં ધેપિ ॥૭૫॥ વિત્તપેગોપુરાંશેવિત્તેશાંશેશેસિંહાસનાંશેશતાર્દ્ર જનપાલકઃ ॥૭૬॥ વહુસૌમ્યયુતેર્થેશેપારાવતાંશેવિંશતિજન પાલકઃ ॥૭૭॥ વિત્તપેપેરાવતાંશેશ્રુગૌગોપુરાંશેગુરૌસિંહાસ નાંશેબહુજનપાલકઃ ॥૭૮॥ અર્થેપેસિંહાસનાંશેપારાવતાંશે જ્યયુતેક્ષિતેત્રિંશતજનપાલકઃ ॥૭૯॥

ખીજ ભાવનો વિચાર ॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી સુભગ્રહની સાથે
ખીજ ભુવનમાં અથવા કંદરમાં હોય તો કુદુંબવાજો જાણવો ॥૭૪॥
ખીજ ભુવનનો સ્વામી ખીજ ભુવનમાં અથવા સુભગ્રહના સંબંધમાં
હોય તો પણ કુદુંબવાજો જાણવો ॥૭૫॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી ગોપુરાંશનો
હોય અને ખીજ ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સીદાસનાંશનો
હોય તો પચાસ માણસોનો પાળનારો જાણવો ॥૭૬॥ સુભગ્રહોએ યુક્ત
ખીજ ભુવનનો સ્વામી પારાવતાંશમાં હોય તો વીસ માણસોનો પાળનારો
જાણવો ॥૭૭॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી ઔરાવતાંશનો હોય અને શુકર
ગોપુરાંશનો હોય અને ગુરુ સીદાસનાંશનો હોય તો ધણા મણસોનો
પાળનારો જાણવો ॥૭૮॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી સીદાસનાંશનો હોય
અને પારાવતાંશના ગુરુએ યુક્ત કે જોએલો હોય તો ત્રણસે માણસોનો
પાળનારો જાણવો ॥૭૯॥

જોજ્યકવિયુતેંગેશકંટકગેસર્વસંપત્તિયુતઃ ॥૮૦॥ લગ્નપેલોલ્લભિત્ર
ભેવાશુભમેશુમેક્ષિતેસંપત્તિયુતઃ ॥૮૧॥ લગ્નપેલોલ્લભ્યેસૂર્યેદેવ
લોકાંશેપિ ॥૮૨॥ સર્વલેંગેશકંટકેશુભવર્ગગેચ ॥૮૩॥ અર્કે
ગેશુમેક્ષિતેલગ્નપેલોપિ ॥૮૪॥ વિત્તસુતકંટકેગપેજ્યયોગેચ ૮૫
અર્થપાંશપેશુમેલાભેશેમાનેલગ્નપેર્યેનામતોધની ॥૮૬॥

ટીકા—લગ્નનો સ્વામી ખુબ ગુરુ અને શુકરની સાથે કંદરમાં હોય
તો સરવ સંપત્તિવાજો જાણવો ॥૮૦॥ લગ્નનો સ્વામી પોતાના જીવમાં
કે ખીજ તથા સુભના રાશીમાં સુભ ગ્રહેયુક્ત કે જોએલો હોય તો
સરવ સંપત્તિવાજો જાણવો ॥૮૧॥ લગ્નનો સ્વામી બળ પામેલો સૂર્ય
દેવલોકાંશમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૨॥ બળવાજો લગ્ન-
નનો સ્વામી કંદરમાં સુભગ્રહના વર્ગનો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૩॥
સૂર્ય લગ્નમાં હોય અને સુભગ્રહેયુક્ત અથવા જોએલો લગ્નનો સ્વામી
દસમે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૪॥ લગ્નનો સ્વામી ગુરુ સાથે
ખીજ પાંચમે અથવા કંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૫॥
ખીજ ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સુભગ્રહ હોય અને અગ્નીઆરમાનો
સ્વામી દસમે હોય અને લગ્નનો સ્વામી ખીજ હોય તો નામનો
ધનવાજો જાણવો ॥૮૬॥

સુતકંટકેલવિત્તપયોગેસદોધની ॥૮૭॥ સ્વપાંશપલાભપયુતૌ
ચ ॥૮૮॥ બલાલ્લેક્ષ્યાયમેર્યનાયોપિ ॥૮૯॥ કંટકાત્મજો

વિત્તપેપાપષ્ટ્યંશસ્વલ્પધની ॥૧૦॥ આયપાંશપેપાપષ્ટ્યંશેક
વીજ્યાન્યતરેક્ષિતયુતેપિસ્વલ્પધની ॥૧૧॥ અંગાર્થલાભપાવૈ
શેષિકાંશેમહાધની ॥૧૨॥ ગુરાવાયેસ્વભેકેસુતેપિ ॥૧૩॥

ટીકા—ખીજ અને દસમાના સ્વામીનો યોગ પાંચમે અથવા કેદરમાં
હોય તો તરત ધન મળે ॥૮૭॥ દસમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી
અને અગીયારમાનો સ્વામી સાથે હોય તો તેમજ જાણવું ॥૮૮॥
ખીજ ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો નવમે દસમે કે અગીયારમે હોય
તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૯॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી પાપપ્રહના શ-
ષ્ઠી અંશનો હધને પાંચમે કે કેદરમાં હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો
॥૯૦॥ અગીયારમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી પાપપ્રહના શષ્ઠીઅ-
શમાં ગુરુ શુકર વીનાના પ્રહોએયુક્ત કે જેએલો હોય તો થોડા
ધનવાળો જાણવો ॥૯૧॥ લગન ખીજ અને અગીયારમું એએના
સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો ધણા ધનવાળો જાણવો ॥૯૨॥ ગુ-
રુ અગીયારમે હોય અને પોતાના રાશીનો સૂર્ય પાંચમે હોય તો પણ
તેવો જાણવો ॥૯૩॥

સિંહમેકલગ્નેવક્રેજયુતેપિ ॥૧૪॥ કીટમેઝજેલગ્નેજીવારયુતેપિ
॥૧૫॥ અંગપાંશપેચાર્થપાંશપેશુભેજીવેક્ષિતેસહસ્ત્રનિષ્કનાથઃ
॥૧૬॥ વિત્તર્ગેમેશેઃસ્વગેલાભપેજીવેક્ષિતેપિ ॥૧૭॥ લગ્નપાંશપે
ગોપુરાંશેસ્વપેક્ષિતેપિ ॥૧૮॥ સ્વપસ્યનગાંશનવાંશપૌસવલૌક
વીજ્યેક્ષિતાવાપે ॥૧૯॥ વિત્તલાભપૌસવલૌશુભપષ્ટ્યંશેદ્વિસ
હસ્તનિષ્કનાથઃ ॥૨૦॥

ટીકા—સૂર્ય સીંહનો હોય અને મંગળ ગુરુ લગનમાં હોય તો-
પણ તેવો જાણવો ॥૯૪॥ કરકનો ચંદરમા હોય અને મંગળ ગુરુ લ-
ગનમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો
સ્વામી તથા ખીજ ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી શુભ પ્રહ ગુરુ-
એ જેએલો હોય તો હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૯૬॥ લગનનો
સ્વામી ખીજે હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી દસમે ગુરુએ જેએ-
લો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો
સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય અને દસમાના સ્વામીએ જેએલો હોય તો
પણ તેવો જાણવો ॥૯૮॥ દસમાના સ્વામીના સપ્તમાંશ અને નવમાંશ-
ના સ્વામી બળ પામેલા ગુરુ શુકરે જેયા હોય તો પણ તેવો જાણવો

॥૮૯॥ ખીજ અને અગીયારમાનો સ્વામી બળ પામેલા સુખમહના
શટ્ટા અંશમાં હોય તો બે હજાર રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૨૦૦॥

અંગપસ્યસાત્રિભાગપનગાંશેશોવૈશેષિકાંશેઅયુતાનિષ્કનાથઃ ॥

॥૧॥ સ્વપસ્યાંશપસ્યનગાંશેશેષેરાવતાંશેલક્ષેશઃ ॥૨॥ લગ્ન

પેજ્યેર્થેવૈશેષિકાંશેવાસુતકંટકેઅયુતાધિકનિષ્કનાથઃ ॥ ૩ ॥

ચતુર્ષુકંટકેષુસૈમ્યાવિત્તેશેસિંહામનેવાપારાવતાંશેદ્વિલક્ષેશઃ

॥૪॥ લાભાંગપૌપરમોચ્ચાંયગાંવૈશેષિકાંશગૌવાત્રિલક્ષેશઃ ॥૫॥

અંગાંશપર્ધમપૌપરમોચ્ચાંશગૌલાભપેવૈશેષિકાંશગેકોટીશઃ ॥૬॥

ટીકા—લગનના સ્વામીના ત્રીભાગના સ્વામી શાયે નગાંશનોસ્વામી
વૈશેષીક અંશમાં હોય તો દસહજાર રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૧॥
દસમાના સ્વામીના અંશના સ્વામીનો નગાંશપતી ઐરાવત અંશમાં હો-
ય તો લાખ રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૨॥ લગનનો સ્વામી ગુરૂ ખીજે
વૈશેષીક અંશમાં હોય અથવા પાંચમે કે કુંદરમાં હોય તો દસ હજાર-
થી વધારે રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૩॥ ચારે કુંદરમાં સુખમહો હોય અને
ખીજનો સ્વામી સીંદાસન અંશનો અથવા પારાવત અંશનો હોય તો
બેલાખ રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૪॥ પરમ જાંબ અંશનેપામેલા લગન
અને અગીયારમાના સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો ત્રણ લાખ
રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૫॥ પરમ જાંબનો અંશનો લગનના અંશને
સ્વામી અને નવમાનો સ્વામી હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી વૈશેષીક
અંશનો હોય તો કરોડ રૂપીઆવાળો જાણુવો ॥૬॥

કંટકગૌધમર્થિપૌલગ્નગાંશેશેક્ષિતૌચાલ્યેબહુધનાસિઃ ॥ ૭ ॥

વિત્તપેલાભેલાભપેતનાવંગપર્થેનિધ્યાસિઃ ॥ ૮ ॥ સમસ્તસ્રગા

ધિકબલવસંગેશેસેજ્યકંટકેવિત્તપેવૈશેષિકાંશેસ્વોપાર્જિતધનઃ

સબલર્થેશેયસ્યકારકોક્ષિતયુતેતદ્વારાર્થાસિઃ ॥૧૦॥ ધનકેકુંભે

યમેમેષેજેમૃગેશુક્રેપિતૃધનલાભોન ॥ ૧૧॥ અંશાદ્યર્થેતમેપર

શ્યાસક્તેર્ધનનાશઃ ॥૧૨॥

ટીકા—લગનના સ્વામીના અશના સ્વામીએ જોએલા ખીજ
અને નવમાના સ્વામી કુંદરમાં હોય તો બાળપણમાં ધણું ધન મળે
॥૭॥ ખીજનો સ્વામી અગીયારમે હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી
નગમમાં હોય અને લગનનો સ્વામી ખીજે હોય તો બંડાર મળે ॥૮॥

સરવ ગ્રહોમાં અધીક બળવાળો લગનનો સ્વામી ગુરુયુક્ત કંદરમાં હોય અને બીજાનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો પોતે પેદા કરેલ ધનવાળો બાલુવો ૥૯૯૥ બળ પામેલા બીજાનો સ્વામી જેના કારક ગ્રહેયુક્ત કે જેથેલો હોય તેનાથી ધન પ્રાપ્તિ કરે ૥૧૦૥ ધનનો સૂર્ય, કુંભનો, શની, મેષનો ચંદરમા ને મકરનો શુકર, હોય તો આપ-નું ધન મળે નહીં ૧૧ અંશથી નવમે રાહુ હોય તો પરસ્ત્રીના સંબ-ધી ધનનો નાશ થાય ૥૧૨૥

લાભપેવ્યયેવ્યયેશેવિત્તેવિત્તે શૈનીચમેવાત્રિકેરાજદંડાદ્ધનનાશઃ ॥૧૩॥ અંસર્વોત્પાપસંબંધેપાપમૂલાદ્ધનનાશઃ ॥૧૪॥ જ્ઞાન્જૌવાકવીજ્યાવંસેધર્મમૂલાદ્ધનનાશઃ ॥૧૫॥ વિવર્લેસપે ગુલિકયુતેવારિપસંબંધેઽરિતોધનનાશઃ ॥૧૬॥ વ્યયેશેપાર્ષા શેલ્પબલેજાયેશસંબંધેસ્ત્રીકૃતોધનનાશઃ ॥૧૭॥ વ્યયપેલ્પબ લેવકસંબંધેભ્રાતૃકૃતોધનનાશઃ ॥૧૮॥

અગીયારમાનો સ્વામી આરમે હોય આરમાનો સ્વામી બીજે હોય બીજાનો સ્વામી નીચનો અથવા ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો રાગના ડંડથી ધનનો નાશ બાલુવો ૧૩ આરમાનો સ્વામી આરમે પાપના સંબંધમાં હોયતો પાપ મુળથી ધનનો નાશ થાય ૧૪ આરમે ચંદર બુધ હોય અથવા ગુરુ શુકર હોયતો ધરમ મુળથી ધનનો નાશ થાય ૥૧૫૥ બળહીન આરમાનો સ્વામી ગુલીક યુક્ત હોય અથવા છાંના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તોશનુથી ધનનો નાશ થાય ૥૧૬૥ હીનબળ આરમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહના અંશનો સાતમાનો સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો સ્ત્રીએ કરેલો ધનનો નાશ થાય ૥૧૭૥ મંગળના સંબંધમાં હોય તો બાધ્યે કરેલા ધનનો નાશ થાય ૥૧૮૥

અંસપેલ્પબલેસુતપસંબંધેપુત્રકૃતોધનનાશઃ ॥૧૯॥ માનેશસંબંધેસપેપિત્તકૃતોધનનાશઃ ॥૨૦॥ લગ્નપેરિપૌરિપુર્વેંગેમારકે શયુતેદરારી ॥૨૧॥ મૃતિર્પેંગેમૃતૌમારકેશયુતેપિ ॥૨૨॥ ધર્મર્પેસેર્કેદ્રેકૂરેચ ॥૨૩॥ ચંદ્રકુજજ્ઞમંદાનીચગાનકેશુક્રેરાજ બાલોપિદરિદ્રી ॥૨૪॥ સુતેનિધનેવક્રેનીચમેર્કેપિ ॥૨૫॥ સુતાયગૈઃશુભૈઃસકલંશુભમ્ ॥૨૬॥

ટીકા—હીનબળઆરમાનો સ્વામી પાંચમાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો પુત્રે કરેલો ધનનો નાશ થાય ૥૧૯૥ આરમાનો સ્વામી દશ-

માના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો આપનો કરેલો ધનનો નાશ થાય
 ॥૨૦॥ લગનનો સ્વામી છો હોય અને છાનો સ્વામી લગનમાં હોય
 એ બંને મારકેશયુક્ત હોય તો દળદરી જાણવો ॥૨૧॥ આઠમાનો
 સ્વામી લગનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી આઠમે હોય એ બંને
 મારકેશયુક્ત હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૨॥ નવમાનો સ્વામી
 મારમે હોય અને પાપગ્રહ કુંદરમાં હોય તોપણ દળદરી જાણવો
 ॥૨૩॥ ચંદર મંગળ યુધ અને શની એઓ નીચના હોય અને મક-
 રનો શુકર હોય તો રાજકુમાર હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૪॥
 પાંચમે આઠમે મંગળ હોય અને નીચનો સૂર્ય હોય તોપણ રાજકુમાર
 હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૫॥ પાંચમે અને અગીઆરમે સુભ
 ગ્રહો હોય તો સરવ સુભ જાણવું ॥૨૬॥

॥ તૃતીય ભાવ વિચાર ॥

આત્માકારકેનીચમાંશેકૂરેક્ષિતેદુઃપચ્ચંશેઆત્માનિઃ ॥૨૭॥
 સહજેપાપેક્ષિતયુતેચ ॥ ૨૮ ॥ આત્મેકૂરાંતરગેપિ ॥ ૨૯ ॥
 કૂરાંતરગેસહજેનીચગ્રહયુતેશુભદૃષ્ટિહીનેપિ ॥૩૦॥ સહજેવા
 આત્માકારકેકૂરયુતેપિ ॥૩૧॥

ટીકા—ત્રીજા ભાવનો વિચારાઆત્માકારક નીચરાશી અંશનો
 પાપગ્રહે જેએલો દુષ્ટ શાસ્ત્રીઅંશમાં હોય તો ભાષ્યોની હાની કરે
 ॥૨૭॥ પાપગ્રહે યુક્ત અથવા જેએલું ત્રીજું ભુવન હોય તોપણ તેમ
 જાણવું ॥૨૮॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચ્ચે રહેલો હોય
 તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૯॥ ત્રીજું ભુવન પાપગ્રહોની વચ્ચે હોય અને
 નીચના ગ્રહોએ યુક્ત તથા શુભગ્રહોએ ન જેએલું હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥૩૦॥ ત્રીજું ભુવન અથવા આત્માકારક પાપગ્રહે યુક્ત હોય
 તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૧॥

સહજેયમેવક્રેક્ષિતેડનુજહાનિઃ ॥૩૨॥ ધર્મેર્કેહરિમેઆત્માનિઃ
 ॥૩૩॥ ધનમેકૂરાઃસહજેતમોપિ ॥૩૪॥ કુજાત્સોત્યેકૂરેઆ
 ત્મસુખં ॥૩૫॥ વ્યયાંગૌકૂરાવનુજોત્પતિઃ ॥૩૬॥ સહજ
 પેસ્વમેસૌમ્યેક્ષિતેઆત્માન્ ॥૩૭॥ સહજપેકેદ્રેશુભયુતેઆત્
 મુખં ॥૩૮॥ સબલેસહજપેસહજેશુભેક્ષિતયુતેપિ ॥૩૯॥ આ
 ત્મેવાઆત્માકારકેશુભસંબંધેસબલેપિ ॥૪૦॥

ટીકા—ત્રીજે શની મંગળે જેએલો હોય તો નાના ભાઈની હા-

ની કરે ॥૩૨॥ નવમે સીંહનો સુર્ય હોય તો ભાઈ વીનાનો જાણવો
 ॥૩૩॥ ધનરાશીના પાપગ્રહો હોય અને ત્રીજો રાહુ હોય તોપણ તેમ
 જાણવું ॥૩૪॥ મંગળથી ત્રીજો પાપગ્રહ હોય તો બાધઓનું સુખ ન
 હોય ॥૩૫॥ લગન અને ખારમામાં પાપગ્રહ હોય તો નાનો ભાઈ હોય
 ॥૩૬॥ ત્રીજનો સ્વામી ત્રીજમાં શુભગ્રહે જેએસો હોય તો ભાઈવા-
 જો જાણવો ॥૩૭॥ ત્રીજનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કેંદરમાં હોય તો
 બાધઓનું સુખ જાણવું ॥૩૮॥ ત્રીજનો સ્વામી બળવાન હોય અને
 ત્રીજું શુભગ્રહે યુક્ત કે જેએલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૯॥
 ત્રીજનો સ્વામી અથવા બ્રાતૃકારક શુભગ્રહના સંબંધમાં અગર બળવા-
 જો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૦॥

બ્રાતૃકારકોર્સિંહાસનેબ્રાતૃપેગોપુરેશુભમગેપિ ॥૪૧॥ કંટક
 સ્પર્શોત્યેશોપારાવતેશુમેક્ષિતયુતેપિ ॥૪૨॥ શુમેક્ષિતયુતેસહ
 જેશેવૈશેષિકાંશોપિ ॥૪૩॥ લગ્નસહજપૌમિત્રમેબ્રાતૃસ્નેહશ્ચ
 રિમેવૈરં ॥૪૪॥ સોત્યપકારકૌપુંસગેક્ષિતૌપુંમાંશેબ્રાતૃલાભો
 ન્યથાભગિનીલાભોમિશ્રોમિશ્રત્વંચ ॥૪૫॥ સહજમાંશવશાદ્
 બ્રાત્રાદિસંસ્થા ॥૪૬॥

ટીકા—બ્રાતૃકારક સિંહાસનાંશનો હોય અને ત્રીજનો સ્વામી
 ગોપુરાંશનો શુભના રાશીમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥ ત્રી-
 જનો સ્વામી કેંદરમાં પારાવત અંશનો શુભે યુક્ત કે જેએસો હોય
 તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જેએસો ત્રીજ ભુવ-
 નનો સ્વામી વૈશેષિક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥
 લગન અને ત્રીજનો સ્વામી મીત્રના રાશીનો હોય તો બાધઓથી
 સ્નેહ જાણવો અને શત્રુના રાશીનો હોય તો વૈર જાણવું ॥૪૪॥ ત્રી-
 જ ભુવનનો સ્વામી અને કારક પુરૂષ ગ્રહોએ જેએલા પુરૂષના અં-
 શમાં હોય તો બાધનો લાભ જાણવો અને એથી ખીછ રીતે હોય તો
 મેનનો લાભ જાણવો અને મીત્ર હોય તો મીત્ર જાણવું ॥૪૫॥ ત્રી-
 જ ભુવનના રાશીના અંશથી બાધઓની સંખ્યા જાણવી ॥૪૬॥
 સહજસ્વેદાંશવશાચ્ચ ॥૪૭॥ સહજપકારકયુતર્ક્ષાશવશાદ્
 પિ ॥૪૮॥ ભાગ્યગૈર્યુવતિગ્રહેર્ભગિન્યઃપુંગ્રહેબ્રાતરઃ ॥૪૯॥
 ધનુષિર્જીવજ્ઞૌકન્યાયાંતમેબ્રાતૃત્રયં ॥૫૦॥ સોત્યેશુમેક્ષણા
 ધિવ્યેવાકૂરયુતેવાસોત્યેશેસબલેપરાક્રમી ॥૫૧॥ સહજલગ્ને

શયોગેપિ ॥૫૨॥ સંત્યેશેસુતેકેદ્રેપિ ॥૫૩॥

ટીકા—ત્રીજા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહોના અંશથી પણ સંખ્યા જાણવી ॥૪૭॥ ત્રીજા ભુવનના સ્વામીએ તથા કારકે યુક્ત રાશીના અંશથી પણ જાણવી ॥૪૮॥ નવમે રહેલા સ્ત્રીગ્રહો વડે બેનો જાણવી અને પુરુષ ગ્રહો વડે ભાઈઓ જાણવા ॥૪૯॥ ધનના ગુરૂ અને બુધ હોય અને કન્યાનો રાહુ હોય તો ત્રણ ભાઈઓ જાણવા ॥૫૦॥ ત્રીજે શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટી વધારે હોય અગર પાપગ્રહો યુક્ત હોય અગર ત્રીજાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો પરાક્રમ વાળો જાણવો ॥૫૧॥ લગન અને ત્રીજાનો સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૨॥ ત્રીજાનો સ્વામી પાંચમે કે કુંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૩॥

॥ ચતુર્થભાવવિચારઃ ॥

લગ્નપેવર્ગોત્તમેવાસ્વમિત્રત્રિભાગે વાસ્વોચ્ચાંશેવાશુમેક્ષિતયુતે આજીવંસુખી ॥૫૪॥ અંગાદાસુખગાસૌમ્યાપ્રથમેવયસિસુખં ॥૫૫॥ લગ્નપેગુરૌકંઠકેપારાવતેબાલ્યેસુખી ॥૫૬॥ મૃગાવંગે પૂર્વાર્દેસુખી ॥૫૭॥ ધનુષ્યંગપેવાંગપાંશપેઆયેવિંશતિવર્ષતો પરંસુખી ॥૫૮॥ અંગપાંશપેકેદ્રેવાયપાંશેત્રિંશદ્વર્ષતઃ પરંસુખી ॥૫૯॥

ટીકા—એથા ભાવનો વિચાર ॥ લગનનો સ્વામી વર્ગોત્તમી હોય અગર પોતાના મિત્રના ત્રિભાગનો હોય અથવા પોતાના ઉચ્ચ અંશનો હોય અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો છેવટ સુધી સુખી જાણવો ॥૫૪॥ લગનથી એથા ભુવન સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો પેહેલી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૫॥ ગુરૂ લગનનો સ્વામી થઈ કુંદરમાં પારાવતાંશનો હોય તો બાલપણમાં સુખ જાણવું ॥૫૬॥ શુકર લગનમાં હોય તો પેહેલી અરધ અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૭॥ લગનનો સ્વામી ધનરાશીનો હોય અને લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અગ્રીયારમે હોય તો વીસ વરસ પછી સુખી જાણવો ॥૫૮॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી કુંદરમાં હોય અગર અગ્રીયારમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તો ત્રીસ વરસ પછી સુખી જાણવો ॥૫૯॥

સુતાદ્રંધ્રગાસૌમ્યાઃ મધ્યેવયસિસુખી ॥૬૦॥ ભાગ્યાદાવ્યય ગાસૌમ્યાર્થેવયસિસુખી ॥૬૧॥ શુભયુતેતુર્યપેસુતકેદ્રેસુખી ॥૬૨॥ તુર્યપેશુભાંતરગેપિ ॥૬૩॥ સુખપેગુરૌગોપુરાદિભાગે

પિ ॥૬૪॥ અંશાત્સુખેચંદ્રશુક્રૌહર્મ્યવાન્ ॥૬૫॥ અંશાત્સુ
 લેતુંગલેપિ ॥૬૬॥ અંશાત્સુખેમંદતમૌચ ॥૬૭॥ અંશાદિ
 જ્યેતુર્યેદારુઘં ॥૬૮॥

ટીકા—પાંચમાથી આઠમા સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો મધ્ય
 અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૦॥ નવમાથી આરમા સુધીમાં શુભ ગ્ર-
 હો હોય તો છેડી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૧॥ શુભગ્રહે યુક્ત ચોથા-
 નો સ્વામી પાંચમે કે કંદરમાં હોય તો સુખી જાણવો ॥૬૨॥ બે શુભ
 ગ્રહોની વચ્ચે ચોથાનો સ્વામી હોય તો પણ સુખી જાણવો ॥૬૩॥ ચો-
 થાનો સ્વામી ગુરૂ ગોપુરાદીક અંશનો હોય તો પણ સુખી જાણવો
 ॥૬૪॥ અંશ થકી ચોથે ચંદરમા અને શુકર હોય તો સારા ધરવાળો
 જાણવો ૬૫ અંશથી ચોથે જાયનો ગ્રહ હોય તો પણ તેવો જ જાણવો
 ॥૬૬॥ અંશથી ચોથે શની અને રાહુ હોય તો પણ તેવો જ જાણવો
 ॥૬૭॥ અંશથી ચોથે ગુરૂ હોય તો લાકડાના ધરવાલો જાણવો ॥૬૮॥

લગ્નાંબુપૌમુલ્કેડકસ્માદૃહાસિઃ ॥૬૯॥ મુલ્કપેરિપૌક્રૂરેક્ષિતેઘૃહ
 નાશઃ ॥૭૦॥ મુલ્કપાંશપેરિપુગેપિ ॥૭૧॥ વિત્તાયપૌમુલ્કેમુ
 લ્કેશૈવૈષેપિકાંશેશુભેક્ષિતેબહુવિત્તંઘૃહંપ્રાપ્યતે ॥૭૨॥ લ્કપેતુર્યે
 તુર્યેશમાનેસબલેકુજેબહુક્ષેત્રવાન્ ॥૭૩॥ સબલૌલ્કમુલ્કપૌપર
 સ્પરમિત્રાવપિ ॥૭૪॥ મુલ્કેશેમુતેગોપુરાંશેચ ॥૭૫॥

ટીકા—લગન અને ચોથાનો સ્વામી ચોથા લુવનમાં હોય તો
 અકસ્માત ધર પ્રાપ્ત થાય ॥૬૯॥ ચોથાનો સ્વામી છટે પાપ ગ્રહે
 જોએલો હોય તો ધરનો નાશ કરે ॥૭૦॥ ચોથાના સ્વામીના અંશનો
 સ્વામી છટે હોય તો પણ ધરનો નાશ કરે ॥૭૧॥ બીજાનો સ્વામી
 અને અગીયારમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી વૈશેષીક
 અંશમાં શુભ ગ્રહે જોએલો હોય તો ધણા ધનવાળું ધર મળે. ૭૨॥
 દસમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી દસમે હોય અને
 મંગળ ગમે ત્યાં પણ બળવાળો હોય તો ધણા ગરાસવાળો જાણવો
 ॥૭૩॥ બળ પામેલા દસમાને ચોથાના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય
 તો પણ તેમ જ જાણવું ॥૭૪॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ગોપુરાંશનો
 હોય તો પણ તેમ જ જાણવું ॥૭૫॥

સોત્યેશેનવાતત્કારકેણયુતેમુલ્કેશેઆત્દતઃક્ષેત્રાસિઃ ॥૭૬॥
 સબલેલગ્નપેમુલ્કેસબલેંગપેલમેશુભેક્ષિતેસ્વવિક્રમાત્ક્ષેત્રાસિઃ ॥૭૭

જાયાકારકેસુસ્વેશેસપ્તમેતયોમૈઙ્યાંસ્ત્રીતઃશેત્રાત્તિઃ ॥૭૮॥
 કૂરાંતરેભૈમેકૂરેક્ષિતેક્ષેત્રનાશઃ ॥૭૯॥ સુસ્વેત્રિકમેપિ ॥૮૦॥
 સુસ્વેત્રિકમેપિ ॥૮૧॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ત્રીજાના સ્વામી સાથે અગર ભાત કા-
 રક સાથે યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૬॥ બળ પામેલો લ-
 ગનનો સ્વામી ચોથે અને ચોથાનો સ્વામી લગનમાં શુભ ગ્રહે જોયે-
 લો હોય તો ચોથાના પરાક્રમથી તેમજ જાણવું ॥૭૭॥ સ્ત્રીકારક ચોથે
 હોય ચોથાનો સ્વામી સાતમે હોય અને એ બન્નેને મીત્રતા હોય તો
 સ્ત્રીથી ક્ષેત્ર પ્રાપ્તિ થાય ॥૭૮॥ પાપ ગ્રહોની વચે રહેલો મંગળ પાપ
 ગ્રહે જોયો હોય તો ક્ષેત્રાદીકનો નાશ કરે ॥૭૯॥ ચોથાનો સ્વામી
 ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ ચોથાનો સ્વામી
 પાપ ગ્રહ સાથે શત્રુના રાશિનો અગર નીચ રાશિનો ખીન્ન હોય તો-
 પણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥

સ્વપેસુસ્વગેસકૂરેચ ॥૮૨॥ સાર્કેસુસ્વપેમાનેરાજકોપાત્ક્ષેત્રના
 શઃ ॥૮૩॥ લગ્નસપ્તમપૈઙ્યાંસ્ત્રીમૈત્રી ॥૮૪॥ લગ્નાંબુપૈઙ્યાં
 બહુજનમૈત્રી ॥૮૫॥ સહજેશેવાતત્કારકેબહુકૂરયુતેબંધુષુનિ
 શઃ ॥૮૬॥ સુસ્વેકૂરમેનીચાસ્તપ્રહયુતેશુભેક્ષણહીનેબંધુદ્વેષી ८૭
 અંતપેકૂરેપિશુભવર્ગેશયનસુખી ॥૮૮॥

ટીકા—દસમાનોસ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે ચોથે હોય તોપણ તેમ-
 જ જાણવું ॥૮૨॥ ચોથાનો સ્વામી સુર્ય સાથે દસમે હોય તો રાગના
 ક્રોધથી તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ લગનના અને સાતમાના સ્વામીને
 મીત્રતા હોય તો સ્ત્રી સાથે મીત્રતા જાણવી ॥૮૪॥ લગનના અને
 ચોથાના સ્વામીને મીત્રતા હોયતો ધણા માણસોથી મીત્રતા જાણવી
 ॥૮૫॥ ત્રીજા જીવનનો સ્વામી અથવા ભાતકારક ધણા પાપ ગ્રહો
 સાથે યુક્ત હોય તો ભાઇઓમાં નીંદા કરવા લાયક જાણવો ॥૮૬॥
 ચોથા જીવનમાં પાપગ્રહનો રાશી હોય અને નીચના કે અસ્તના ગ્રહે
 યુક્ત હોય તેમજ શુભગ્રહો ન જોતા હોય તો ભાઇઓમાં દેશ કરના-
 રો જાણવો ॥૮૭॥ પારમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ છતાં પણ શુભ ગ્રહ-
 ના વર્ગનો હોય તો શયનનો સુખી જાણવો ॥૮૮॥

અંગપેત્રિકેશયનસુસ્વામાયઃ ॥૮૯॥ રંધ્રેગુરૌમાનેકુજેસક્લે
 માત્તદસુસ્તન ॥૯૦॥ ઇંદોર્બૂનેભૃગૌસકૂરેપિ ॥૯૧॥ સુસ્વેમંદે

કૂરયુતેવાકૂરેક્ષિતેમાત્દનાશઃ ॥૯૨॥ રજન્યામિદોસ્ત્રિકોળે
જનોમાત્દવધઃ ॥૯૩॥ માત્દકારકેશુભયુતેમુલ્લેશુભેવાસબલે
માતુર્દીર્ઘાયુઃ ॥૯૪॥ સબલેજેવાશુભેક્ષિતયુતેષ્ટમાવપિ ॥૯૫॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો શયનના સુખનો
અભાવ જાણવો ॥૮૯॥ આઠમે શુર હોય અને દસમે મંગળ બળ
પામેલ હોય તો માતૃનું સુખ ન જાણવું ॥૯૦॥ ચંદ્રમાથી સાતમે પાપ
ગ્રહ સાથે શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ ચોથે શની પાપ
ગ્રહ સાથે હોય અગર પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતૃનો નાશ
જાણવો ॥૯૨॥ રાત્રીનો જનમ છતાં ચંદ્રમાથી નવમે પાંચમે શનિ
હોય તો માતૃનો વધ જાણવો ॥૯૩॥ માતૃકારક શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય
અને ચોથે શુભ ગ્રહ હોય અથવા બળ પામેલો ગ્રહ હોય તો માતૃ-
નું વધારે આયુષ જાણવું ॥૯૪॥ બળ પામેલો ચંદ્રમા હોય અગર
શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૫॥
સુખપેવૈશેષિકાંશેશુભેક્ષિતયુતેપતિવ્રતામાતા ॥૯૬॥ તુર્યપે
લગ્નેવલાઘ્યેપિ ॥૯૭॥ વક્રયુતેરિપુપેતુર્યેચંદ્રેકૂરેક્ષિતેજારિણી
માતા ॥૯૮॥ તુર્યેશેસકૂરેરાહુયુતેપિ ॥૯૯॥ સુખપેકંઠકેલ
મેશદૃષ્ટેવાશુભયુતદૃષ્ટમાત્દસ્નેહઃ ॥૧૦૦॥ શુભેક્ષિતયુતૌતુર્ય
મેશૌપરસ્પરંમિત્રેપિ ॥૧૦૧॥

ટીકા—ચોથા ભુવનનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં શુભ ગ્રહે યુ-
ક્ત કે જોએલો હોય તો માતાનું પતીવ્રતાપણું જાણવું ॥૯૬॥ ચોથાનો
સ્વામી બળ પામેલો લગનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૭॥
છઠા ભુવનનો સ્વામી મંગળ સાથે ચોથા ભુવનમાં હોય અને ચંદ્ર-
મા પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતૃ જર કરમ કરનારી જાણવી
॥૯૮॥ પાપ ગ્રહ યુક્ત તથા રાહુ યુક્ત ચોથાનો સ્વામી હોય તો પણ
તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ચોથાનો સ્વામી કેદમાં લગનના સ્વામીએ જો-
એલો હોય અથવા શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતૃ સાથે
સ્નેહ જાણવો ॥૧૦૦॥ શુભ ગ્રહોએ યુક્ત અથવા જોએલ લગન
અને ચોથું એઆના સ્વામી સામસામા મિત્ર હોય તો પણ તેમ-
જ જાણવું ॥૧૦૧॥

॥ પંચમભાવવિચાર ॥

અન્યોન્યાવલોકિનૌમૃતલગ્નપૌપુત્રાપ્તિઃ ૨ લગ્નપદ્ધેસબલેજી

વેસુતેપિ ૩ સર્વલેર્થેપુત્રેજીવેક્ષિતેપિ ॥૪॥ સુતપેશુભેક્ષિતેવૈશે
ષિકાંશેજીવેપિ ॥૫॥ ધર્માંગપૌદ્યૂનોવિત્તપેલગ્રેચ ॥૬॥ પુત્રપે
ગોપુરાદ્યંશેચ ॥૭॥ લગ્નપાંશેપુત્રેસુતાંશપેલગ્રેપિ ॥૮॥ પુત્રાં
ગતપપાઃશુભેક્ષિતાઃપારાવતાદ્યંશગાશ્ચ ॥૯॥

ટીકા—પાંચમાં ભાવનો વીચાર ॥ લગનનો અને પાંચમાનો
સ્વામી સામસામા જોતા હોય તો પુત્રની પ્રાપ્તી કરે ॥૨॥ પાંચમે બળ
પામેલો ગુરુ લગનના સ્વામીએ જોયો હોય તોપણ તેમજ નળણું ॥૩॥
બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો પાંચમે ગુરુએ જોએલો હોય
તો પણ તેમ જળણું ॥૪॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો
હોય એને ગુરુ વૈશેષીક અંશમાં હોય તો પણ તેમ જળણું ॥૫॥ લગન
અને નવમાંના સ્વામી સાતમે હોય અને બીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય
તો પણ તેમ જળણું ॥૬॥ પાંચમાનો સ્વામી ગોપુરાદિક અંશમાં
હોય તોપણ તેમ જળણું ॥૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી
પાંચમે હોય અને પાંચમાના અંશનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ
તેમ જળણું ॥૮॥ લગન પાંચમું અને નવમું એઓના સ્વામીઓ શુ-
ભગ્રહેએ જોએલા પારાવતાદિક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જળણું ॥૯॥

કૂરાઃપુત્રેશુભાસ્તેવિલંબાત્પુત્રસુખમ્ ॥૧૦॥ તપપેલગ્રેપુત્રપેની
ચેશિષ્વિજ્ઞાવાત્મજેકષ્ટાત્સુતાપ્તિઃ ॥૧૧॥ કૂરમેકૂરયુતેંગેડવલે
કેસમભેવક્રેત્રિંશદ્વર્ષતઃપરંપુત્રાપ્તિઃ ॥૧૨॥ કીટાઙ્ગેકૂરેક્ષિતપુ-
ત્રેચશનાવિક્ષિતેર્કેષાષ્ટિતમેવર્ષેપુત્રાપ્તિઃ ॥૧૩॥ અંગેશેલગ્નાર્થ
ત્વતીયેગેપ્રથમઃપુત્રઃ ॥૧૪॥ દ્વંદ્વારભૃગવોદ્વિસ્વભાવગાશ્ચ ૧૫

ટીકા—પાંચમે પાપ ગ્રહ હોય અને દસમે શુભગ્રહે હોય તો
વીત્રંભે કરીને પુત્રનું સુખ જળણું ॥૧૦॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં
અને પાંચમાનો સ્વામી નીચનો હોય અને ખુધ કેતુ પાંચમે હોય તો
કષ્ટે કરીને પુત્રની પ્રાપ્તી જળણવી ॥૧૧॥ લગનમાં પાપગ્રહેયુક્ત અને
પાપગ્રહના રાશીનો બળ રહીત સુર્ય હોય તેમજ સમરાશીનો મંગળ
હોય તો ત્રીસ વરસ પછી પુત્ર થશે એમ જળણું ॥૧૨॥ કરકનો અ-
દરમા પાપ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય અથવા શનીએ જોએલો સુર્ય
હોય તો સાઠ વરસે પુત્ર થશે એમ જળણું ॥૧૩॥ લગનનો સ્વામી
લગનમાં બીજે કેત્રીજે હોય તો પેહેલો પુત્ર થશે એમ જળણું ॥૧૪॥
અદરમા મંગળ અને શુકર એઓ દ્વીસ્વભાવરાશીના હોય તોપણ
પેહેલો પુત્ર થશે એમ જળણું ॥૧૫॥

લાભેકૂરેકવ્યઙ્ગૌપુત્રેપ્રથમકન્યા ॥૧૬॥ સુતપેપૂંચેટુપંખાંશ
મેપ્રથમસુતોન્યથાપુત્રી ॥૧૭॥ સુતેપુંચહેક્ષણતુલ્યાસુતાઃ ॥૧૮॥
સુતેસ્ત્રીગ્રહેક્ષણતુલ્યાકન્યાઃ ॥૧૯॥ લાભેતમેતેવયાસિપુત્રસુ
ત્વં ॥૨૦॥ સુતેશેનીચેકૂરયુતેષ્ટાદિત્રયમેકાકવંધ્યા ॥૨૧॥
સુતપેનીચેશનિયુતેપિ ॥૨૨॥

ટીકા—અગીઆરમે પાપગ્રહો હોય અને પાંચમે ચંદરમા અને
શુકર હોય તો પેહેલી પુત્રી ઘશે એમ જાણવું ॥૧૬॥ પાંચમાનો સ્વા-
મી પુરૂષગ્રહ હોય અથવા પુરૂષરાશી અંશને પામ્યો હોય તો પેહેલો
પુત્ર જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો પુત્રી જાણવી ॥૧૭॥ પાંચમે
જેટલા પુરૂષગ્રહો જેતા હોય તેટલા પુત્ર જાણવા ॥૧૮॥ પાંચમે જેટલા
સ્ત્રીગ્રહો જેતા હોય તેટલી પુત્રીઓ જાણવી ॥૧૯॥ અગ્યારમે રાહુ
હોય તો છેલી અવસ્થામાં પુત્ર સુખ જાણવું ॥૨૦॥ પાંચમા ભુવનનો
સ્વામી નીચનો કે પાપગ્રહ યુક્ત છઠે સાતમે કે આઠમે હોય તો કાગ-
વંધ્યા તેની સ્ત્રી જાણવી ॥૨૧॥ પાંચમાનો સ્વામી નીચના શની સાથે
હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૨॥

કેતુતમૌપુત્રેકુપુત્રઃ ॥૨૩॥ સુતેકવિભગેચંદ્રેષ્કપુત્રઃ ॥૨૪॥ સુ
તેર્કેશુમેક્ષિતેત્રિપુત્રઃ ॥૨૫॥ પુત્રેનક્રમેદેત્રિપુત્રઃ ॥૨૬॥ પુત્રેન
ક્રેકુંજેપિ ॥૨૭॥ પુત્રેઘટેશનૌપંચપુત્રઃ ॥૨૮॥ પુત્રેજ્ઞેદુકવિમં
દાબહુકન્યાપ્રદાઃ ॥૨૯॥ નેત્રપાણૌજ્ઞેસુતેપુત્રહાનિઃ ॥૩૦॥ કન્યા
મિશ્ર ॥૩૦॥ સભાવસ્થેજ્ઞેસુતેયામિત્રેવહુકન્યાઃ ॥૩૧॥ પુત્રપે
વિત્તેરંધ્રેપિ ॥૩૨॥

રાહુ અને કેતુ પાંચમે હોય તો નહારા છોકરાઓવાળો જાણવો
॥૨૩॥ પાંચમે શુકરના રાશીનો ચંદરમા હોય તો એક પુત્રવાળો જાણવો
॥૨૪॥ પાંચમે શુભગ્રહો જેઓ સુર્ય હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા
॥૨૫॥ પાંચમે મકરનો શની હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૬॥
પાંચમે મકરનો મંગળ હોય તો પણ ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૭॥ પાંચમે
કુંભનો શની હોય તો પાંચ પુત્ર જાણવા ॥૨૮॥ પાંચમે ચંદરમા
બુધ શુકર અને શની હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥૨૯॥ નેત્ર
પાણી અવસ્થાનો બુધ પાંચમે હોય તો પુત્રનો નાશ કરે અને પુત્રીની
પ્રાપ્તિ કરે ॥૩૦॥ સભા અવસ્થાનો બુધ પાંચમે કે સાતમે હોય તો

ધણી કન્યાઓ જાણવી ॥૩૧॥ પાંચમાનો સ્વામી બીજો કે આઠમે હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥

ઇંદોર્વાગાત્પુત્રેશુભમેશુભસંબંધેપુત્રસંભવોન્યથાન ॥૩૩॥ લામે
સચંદ્રેશનાવપ્રજઃ ॥૩૪॥ વક્રયમૌસુલ્લેદત્તપુત્રઃ ॥૩૫॥ ચંદ્ર
જ્યુતેશનોપુત્રેક્રીતપુત્રઃ ॥૩૬॥ સતમપુલ્લેશોકેવિજ્ઞેક્ષિતેદાસી
પુત્રઃ ॥૩૭॥ સરિપુમેમંદેષ્ઠેસ્તેચંદ્રગેર્ભપાતઃ ॥૩૮॥ વિવલા
વારયમૌસુલ્લેપિ ॥૩૯॥

ટીકા—લગનથી અથવા ચંદ્રમાથી પાંચમે શુભનો રાશી હોય
અથવા શુભનો સંબંધ હોય તો પુત્રનો સંભવ જાણવો અને એથી
ઉત્પદું હોય તો જાણવો નહીં ॥૩૩॥ અગ્રીઆરમે ચંદ્રમા સાથે શની
હોય તો પ્રજા વીનાનો જાણવો ॥૩૪॥ મંગળ અને શની સાથે હોય
તો દત્તપુત્રવાળો જાણવો ॥૩૫॥ ચંદ્રમા અને બુધની સાથે શની
પાંચમે હોય તો વેચાથી લીધેલ પુત્રવાળો જાણવો ॥૩૬॥ કેતુએ યુક્ત
અંશ અથવા રાહુએ યુક્ત અંશ બુધ શુક્રે જોએશે હોય તો દા-
સીથી થએલા પુત્રવાળો જાણવો ॥૩૭॥ છઠાના સ્વામીની સાથે શની
છઠે હોય અને સાતમે ચંદ્રમા હોય તો ગરભનો પાત જાણવો ॥૩૮॥
બળ વીનાના મંગળ અને શની સાથે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૯॥

પુત્રભવાપુત્રેશેવાપુત્રકારકે કૂર્યુતેકૂરાંતરમેપુત્રનાશઃ ॥૪૦॥
સુતસ્ત્રીતપપાંશપાઃસપાપાઃકૂરાંશગાશ્ચ ૪૧ અંશપાંશપત્રિભા
ગપેનયુતેક્ષિતેપુત્રપોપિ ૪૨ લગ્નપક્ષીવ્યંમકેદ્રસ્થાવંશનાશઃ ૪૩
સુતરંધ્રાંશગાકૂરાશ્ચ ૪૪ ચંદ્રાદંધ્રેકૂરાશ્ચ ॥૪૫॥ કૂરમાત્રા
ક્રાંતેપુત્રેપિ ॥૪૬॥ ઘૂનેકવૌમાનેજેકૂરાસ્તુર્યેપિ ૪૭

ટીકા—પુત્રરાશી અથવા પાંચમાનો સ્વામી અગર પુત્રકારક
પાપગ્રહે યુક્ત અથવા પાપ ગ્રહના વચ્ચે હોય તો પુત્રનો નાશ જાણવો
॥૪૦॥ પાંચમું સાતમું અને નવમું એઓના સ્વામીના અંશના સ્વામી
પાપ ગ્રહેયુક્ત અથવા પાપ ગ્રહના અંશના હોય તોપણ તેમ જાણવું
॥૪૧॥ આરમાના સ્વામીના અંશના સ્વામીના ત્રીભાગના સ્વામીવડે
યુક્ત કે જોએશે પાંચમાનો સ્વામી હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૨॥
લગનનો સ્વામી અને બુધ લગન વીનાનો ચંદ્રમા હોય તો વંશનો
નાશ જાણવો ॥૪૩॥ પાંચમે કે આઠમે પાપ ગ્રહો હોય તો પણ
તેમ જાણવું ॥૪૪॥ ચંદ્રમાથી આઠમે પાપગ્રહો હોય તોપણ તેમ

જાણવું ॥૪૫॥ પાંચમે દ્વિત પાપ અહો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૬॥
શુકર સાતમે ચંદ્રમા દશમે અને પાપ અહો ચોથે હોય તો પણ
તેમ જાણવું ॥૪૭॥

**કૂરમાત્રદષ્ટેશુમાદષ્ટેપુત્રેવિવલૌસુતાંકેશૌદુઃ સ્થાનગૌબહુદા
રોગ્યપુત્રઃ ॥૪૮॥ પ્રકાશેકેસુતેજાતંજાતંવિનશ્યતિ ॥૪૯॥
પુત્રેકૂરાશ્ચ ॥૫૦॥ વિવલેકેપુત્રેપિ ॥૫૧॥ પુત્રેશુભેશુભેક્ષિતયુતે
મતિમાન્ ॥૫૨॥ પુત્રપેશુભમેઽચ્છેપિ ॥૫૩॥ પુત્રેજ્ઞેવાતદીશેસ
બલેકેદ્રેપિ ॥૫૪॥ જીવેસુતકેદ્રેપિ ॥૫૫॥ પુત્રેજીવેપુત્રપેશુભ
મેપિ ॥૫૬॥**

ટીકા—તમામ પાપ અહોએ જોએલ શુભ અહોએ ન જોએલ
પાંચમું હોય અને બળવીનાના નવમા પાંચમાનો સ્વામીઓ દુષ્ઠસ્થાનના
હોય તો ધણી સ્ત્રીઓ છતાં પણ પુત્ર વીનાનો જાણવો ॥૪૮॥ પ્રકા-
શાવસ્થાનો સૂર્ય પાંચમે હોય તો ઉત્પત્તિ થએલું બાળક નાશ પામે
॥૪૯॥ પાંચમે પાપ અહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ પાંચમે
બળ વીનાનો સૂર્ય હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૧॥ પાંચમું શુભ
અહો યુક્ત કે જોએલ હોય તો બુધીવાળો જાણવો ॥૫૨॥ પાંચમાનો
સ્વામી શુભ અહો રાશીનો કે ઉચ રાશીનો હોય તોપણ તેમ જાણવું
॥૫૩॥ પાંચમે બુધ હોય અથવા પાંચમાનો સ્વામી બળ પામેલા કે-
દરમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૪॥ પાંચમે ગુરૂ હોય અને પાંચ-
માનો સ્વામી શુભના રાશીનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥

**પુત્રકારકેવાપુત્રેશેગોપુરેપિ ॥૫૭॥ પુત્રપેસશુભેકંટકેધારણાપ
દુઃ ॥૫૮॥ કંટકેઙ્ગયેચપલધીઃ ॥૫૯॥ સૂર્યેદુસુતાંગેપિ ॥૬૦॥
ચંદ્રકુજજ્ઞાસબલસેટેક્ષિતાશિષ્નોત્તરદઃ ૬૧ લગ્નેસપેસુવાક્યઃ
॥૬૨॥ અંગેજેકુજાર્કિદષ્ટેમતિહીનઃ ॥૬૩॥ પુત્રેશેસકૂરેવિ
સ્મયધીઃ ॥૬૪॥ કવૌક્ષિતેજોત્રિકેપિ ॥૬૫॥ સરાહૌસહજેશે
જઠઃ ॥૬૬॥**

ટીકા—પાંચમાનો સ્વામી અથવા પુત્રકારક ગોપુરાંશનો હોય તો
પણ તેમ જાણવું ॥૫૭॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ અહો સાથે કેદરમાં
હોય તો ધારણા કરવામાં ડાહ્યો જાણવો ॥૫૮॥ ગુરૂ કેદરમાં હોય તો
અબળ બુધીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ સૂર્ય કે બુધનું લગન હોય તો પણ
તેમ જાણવું ॥૬૦॥ ચંદ્રમા મગળ અને બુધ બળ પામેલા અહો જો-

યેલ હોય તો હાજર જવાખી જાણવે ॥૬૧॥ બારમાનો સ્વામી લગ-
નમાં હોય તો શુભ વચનવાળો જાણવે ॥૬૨॥ લઘનમાં ચંદરમા
મંગલ અને શનીએ જોયો હોય તો મતી હીણા જાણવે ॥૬૩॥ પાંચ-
માનો સ્વામી પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય તો વીસરણા સ્વભાવવાળો જાણવે
॥૬૪॥ શુક્રે જોએલો ચંદરમા ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જા-
ણવું ॥૬૫॥ ત્રીજાનો સ્વામી રાહુ સાથે હોય તો જડ જાણવે ॥૬૬॥

ગુલિકાર્કિકંદ્રાઃકંટકસ્થાશ્ચ ॥૬૭॥ માનેકૂરયુતેર્થેશેસમાજ
હઃ ॥૬૮॥ શુભયુતિહીનોગુલિકમંદૌપુત્રેપિ ॥૬૯॥ અંશેતમ
પૂજ્યેકવિમાત્રેક્ષિતેયાજ્ઞિકઃ ॥૭૦॥ અંશાત્પુત્રેકૂરદ્વયેમાત્રિ
કઃ ॥૭૧॥ અંશેચંદ્રજ્ઞકવીક્ષિતેભિષક્ ॥૭૨॥ અંશાત્સકૂરૌ
જીવેદૂંઘ્રંયક્રુત્ ॥૭૩॥ અંશાદર્થેપુત્રેજીવેવૈયાકરણઃ૭૪અંશા
દર્થત્રિસુતેજીવજ્ઞૌમીમાંસકઃ॥૭૫॥

ટીકા—ગુલીક શની અને ચંદરમા કેંદરમા હોય તો પણ તેમ
જાણવું ॥૬૭॥ પાપગ્રહ સાથે ખીજાનો સ્વામી દસમે હોય તો સભામાં
જડ જાણવે ॥૬૮॥ શુભતા યોગ વીનાના ગુલીક અને શની પાંચમે
હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬૯॥ અંશમાં કેતુ દ્વિત શુક્રે જોયો હો-
ય તો યશ કરનારો જાણવે ॥૭૦॥ અંશથી પાંચમે જે પાપ ગ્રહો
હોય તો મંત્રો જાણનારો જાણવે ॥૭૧॥ ચંદર અને બુધે એએલ
અંશ હોય તો વેદ જાણવે ॥૭૨॥ અંશથી કુરો સાથે ચંદરમા અને
ગુરુ હોય તો ગ્રંથ કરનારો જાણવે ॥૭૩॥ અંશથી ખીજે કે પાંચમે
ગુરુ હોય તો વ્યાકરણ જાણનારો જાણવે ॥૭૪॥ અંશથી ખીજે ત્રીજે
કે પાંચમે બુધ અને ગુરુ હોય તો મીમાંસા જાણનારો જાણવે ॥૭૫॥
અંશાદ્વિત્રિસુતેકુજેજ્યૌતાર્કિકઃ ॥૭૬॥ અંશાદ્વિત્રિપુત્રેચંદ્ર
જ્યૌસાંખ્યજ્ઞઃ ॥૭૭॥ અંશાત્તદ્વિત્રિસુતેસૂર્યેજ્યૌસંગીતજ્ઞઃ૭૮
સુતાયકંટકર્થેશેસબલેજ્યોતિર્વિદ્વરીષ્ઠઃ ॥૭૯॥ સ્વોચ્ચેવાસ્ત્રમે
જીવેપિ ૮૦ દ્વિત્રિગૌશુકજ્ઞાવપિ॥૮૧॥ યમમેર્કેક્ષિતૌકુજજ્ઞૌ
રાજવિદુષોરંજકઃ ॥૮૨॥

ટીકા—અંશથી ખીજે ત્રીજે કે પાંચમે મંગળ અને ગુરુ હોય
તો તર્કશાસ્ત્ર જાણનારો જાણવે ॥૭૬॥ અંશથી ખીજે ત્રીજે કે પાં-
ચમે ચંદરમા અને ગુરુ હોય તો સાંખ્ય શાસ્ત્ર જાણનારો જાણવે
॥૭૭॥ અંશથી ખીજે ત્રીજે કે પાંચમે સૂર્ય અને ગુરુ હોય તો ગાન

કળામાં કુશળ જાણવો ॥૭૮॥ પાંચમે અગીયારમે કે કંદરમાં બળ
પામેલો ખીજનો સ્વામી હોય તો ન્યોતીશશાસ્ત્ર જાણનારઓમાં ઉ-
ત્તમ જાણવો ॥૭૯॥ ઉચ્ચનો અથવા પોતાના રાશીનો ગુરુ હોય તો
પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ ખીજે કે ત્રીજે બુધ અને શુકર હોય તો
પણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥ શનીના રાશીમાં સુર્ય જોએલા મંગળ અને
બુધ હોય તો રાખઓને તથા વીધાનોને રંજન કરનારો જાણવો ॥૮૨॥
માનપેલગ્રેકવિઃ ॥૮૩॥ આયપેઆયેપિ ॥૮૪॥ પુત્રપેલેચાયે
શાઢિકઃ ॥૮૫॥ ઇંદોસુતેગુરૌજ્ઞાત્સુતેકુજેસર્વવિચ્ચઃ ॥૮૬॥
કંટકેઉત્તમાંશેથુક્રેદેવલોકેજેવેદાંતજ્ઞઃ ॥૮૭॥ ધર્મેશેથુમેષ્ઠિ
તેપારાવતાંશેબ્રહ્મનિષ્ઠઃ ॥૮૮॥ માનપેદેવલોકેથુમેષ્ઠિતોપિ ॥૮૯॥

॥ષષ્ઠમાવ વિચાર॥

રિપાવાયપેનાનારોગવાન્ ॥ ૯૦ ॥

ટીકા—દસમાનો સ્વામી લગનમાંહોય તો કવી જાણવો ॥૮૩॥
અગીયારમાનો સ્વામી અગીયારમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૮૪॥
પાંચમાનો સ્વામી દશમે કે અગીયારમે હોય તો શામ્ભૂદીક જાણવો
॥૮૫॥ ચંદરમાંથી પાંચમે ગુરુ હોય અને બુધથી પાંચમે મંગળ હોય
તો સર્વ વીધા જાણનારો જાણવો ॥૮૬॥ કંદરમાં ઉત્તમ અંશનો ગુરુ
હોય અને દેવલોક અંશનો ચંદરમા હોય તો વેદાંતી જાણવો ॥૮૭॥
નવમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો પારાવત અંશમાં હોય તો બ્રહ્મ-
નીષ્ઠ જાણવો ॥૮૮॥ દસમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો દેવલોક અં-
શનો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૮૯॥ છઠા ભાવનો વિચાર ॥ ૯૦ ॥
અગીયારમાનો સ્વામી છઠે હોય તો તરેહ તરેહના રોગવાળો જાણવો ॥૯૦॥
કવિકુજૈત્થુનેરોગી ॥૯૧॥ કુજમંદૌરિપૌસૂર્યતમેષિતૌવિવલે
ગેદીર્વરોગી ॥૯૨॥ મૃતૌયમેજેજેઉદરરોગી ॥૯૩॥ તમેજ્યે
મેદશનરોગી ॥૯૪॥ કીટાલ્યંશેજેકૂરયુતેગુપ્તરોગી ॥૯૫॥
તુર્યેવાલેકુજજ્વલપાઃસિંહસ્થાગુદરોગી ॥૯૬॥ મૃતૌકૂરાઃગુહ
રોગી ॥૯૭॥ આરંમેસૂર્યાર્કિદૃષ્ટેશસ્ત્રપીઢા ॥૯૮॥ મૃતિપોત્રિ
કેનિત્યરોગી ॥૯૯॥

ટીકા—મંગળ અને શુકર સાતમે હોય તો રોગી જાણવો ॥૯૧॥
છઠે મંગળ અને શની સુર્ય અને રાહુએ જોએલા હોય ને લગનનો
સ્વામી બળ રહિત હોય તો મહા રોગી જાણવો ॥૯૨॥ લગનમાં ચંદ-

રમા હોય આઠમે શની હોય તો પેટના રોગવાલો જાણવો ॥૯૩॥
 લગનમાં રાહુ ગુરુ હોય તો દાંતના રોગવાલો જાણવો ॥૯૪॥ અંશમાં
 કરક કે વૃશ્ચિકનો ચંદરમા પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો ગુપ્ત રોગી જાણવો
 ॥૯૫॥ મંગળ બુધ અને લગનનો સ્વામી એઓ એથે કે બારમે સિં-
 હના હોય તો યુદ્ધના રોગવાલો જાણવો ॥૯૬॥ આઠમે પાપગ્રહો હોય
 તો યુદ્ધસ્થાનકના રોગવાલો જાણવો ॥૯૭॥ લગનમાં મંગલ સુર્ય
 શનીએ જોએલો હોય તો શસ્ત્રથી પીડા કરે ॥૯૮॥ આઠમાનો સ્વામી
 ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો નીચ રોગી જાણવો ॥૯૯॥

રિપૌશિલિતમૌદંતેવાધરેરોગી ૪૦૦ સશનાવજ્જેકુજેક્ષિતેઅ
 પક્ષારી ॥૧॥ તમેદૂરંધ્રેપિ ॥૨॥ રંધાંગગામૂર્યંદુકુજાકૂરોક્ષિ
 તાશ્ચ ॥૩॥ સહજેગુલિકેગલરોગી ॥ ૪ ॥ સહજેશેસકૂરગુલિ
 કેપિ ॥૫॥ કુજશનિતમાણકભગામસ્તકરોગી ॥૬॥ કુજાર્કો
 વિત્તેમુલ્લરોગી ॥૭॥ કુજેપ્રેતપુરિષભાગેસહજેકર્ણરોગી ॥૮॥
 સહજેશુભેક્ષણહીનૌગુલિકમંદાવપિ ॥૯॥

ટીકા—છઠે રાહુ કે કેતુ હોય તો દાંતનો અગર હોઈનો રોગી
 જાણવો ॥૪૦૦॥ શનીયુક્ત ચંદરમા મંગલે જોએલ હોય તો વર્ધના
 રોગવાલો જાણવો ॥૧॥ ચંદરમા અને રાહુ આઠમે હોય તો પણ
 તેમજ જાણવું ॥૨॥ સુર્ય ચંદરમા અને મંગલ પાપગ્રહે જોએલા લ-
 ગનમાં કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩॥ ગુલીક ત્રીજે હોય
 તો ગલાના રોગવાલો જાણવો ॥૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ અને
 ગુલીકની સાથે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મંગલ શની અને
 રાહુ એક રાશીના હોય તો માથાના રોગવાલો જાણવો ॥૬॥ સુર્ય
 અને મંગલ બીજે હોય તો મુખના રોગવાલો જાણવો ॥૭॥ મંગલ
 પ્રેતપુરીશ અંશનો ત્રીજે હોય તો કાંનના રોગવાલો જાણવો ॥૮॥
 શુભ ગ્રહે ન જોએલા શની અને ગુલીક ત્રીજે હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥૯॥

સૂર્યેદૂપરસ્પરભગૌતનુશોષઃ ॥૧૦॥ સયમેજ્જેકીટાલિકુંભાંશે
 ગુલ્મરોગી ॥૧૧॥ અંશાત્કોણેકેતૌસંગ્રહનીરોગી ॥ ૧૨ ॥
 અંગેશ્વરાહ્યામિત્રેકુજમંદાવતિસારરોગી ॥૧૩॥ મૃગ્વર્કયમા
 પુત્રેપ્રમેહરોગી ॥ ૧૪ ॥ વ્યયારિગૌકુજમંદૌશૂલરોગી ॥૧૫॥
 સપ્તમેકુજાંગેશૌવ્યયેશનાવર્ષરોગી ॥૧૬॥ સૂર્યાકિપુતૌકફ

રોગી ॥૧૭॥ સશનાવરિપેનીચેવાતરોગી ॥૧૮॥

ટીકા—સુર્ય અને ચંદ્રમા એક ખીન્નના રાશીના હોય તો શરીરનું સોસાઈ જવું જાણવું ॥૧૦॥ અંશમાં શનીયુક્ત ચંદ્રમા કરક વૃથક કે કુંભનો હોય તો ગુહમના રોગવાલો જાણવો ॥૧૧॥ અંશથી પાંચમે કેતુ હોય તો સંગ્રહણીના રોગવાલો જાણવો ॥૧૨॥ લગનમાં બુધ અને રાહુ હોય સાતમે મંગલ અને શની હોય તો અતિસાર રોગવાલો જાણવો ॥૧૩॥ સુર્ય શુકર અને શની પાંચમે હોય તો પ્રમેહના રોગવાલો જાણવો ॥૧૪॥ આરમે અને છઠે મંગલ અને શની હોય તો શૂઝના રોગવાલો જાણવો ॥૧૫॥ સાતમે મંગળ અને લગનનો સ્વામી હોય અને આરમે શની હોય તો હરશના રોગવાલો જાણવો ॥૧૬॥ સુર્ય અને શનીનો યોગ હોય તો કફરોગી જાણવો ॥ ૧૭ ॥ શનીયુક્ત છઠાનો સ્વામી નીચનો હોય તો વાયુના રોગવાલો જાણવો ॥૧૮॥

લગ્નેસકુજેરિપુપેપિત્તરોગી ॥૧૯॥ અંશેકીટેજલમીત્તિઃ ॥૨૦॥

મૃતાવઙ્ગેપિ ॥૨૧॥ ગુલિકેક્ષિતયુતેતમેવિત્તેસર્પમીત્તિઃ ॥૨૨॥

કૂરેલગ્નેગુલિકેત્રિકોણેચૌરમીઃ ॥ ૨૩ ॥ સકુજેરિપુપેન્નિમીઃ

॥૨૪॥ સહજેશેજ્યૌલગ્નેચતુષ્પદમીઃ ॥ ૨૫ ॥ લગ્નારીશાંગુરુ

યુતૌગજમીઃ ॥૨૬॥ અંગરિપુપાવઙ્ગયુતાવશ્વમીઃ ॥ ૨૭ ॥

ટીકા—મંગલ સાથે છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો જાણવો ॥૧૯॥ અંશમાં કરક હોય તો પાણીથી ભય જાણવો ॥૨૦॥ આઠમે ચંદ્રમા હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ ગુલી કે યુક્ત કે જોએતો રાહુ ખીન્ન હોય તો સરપથી ભય જાણવો ॥૨૨॥ લગનમા પાપગ્રહ હોય અને ત્રીકાણમાં ગુલીક હોય તો ચોરથી ભય જાણવો ॥૨૩॥ છઠાનો સ્વામી મંગલ સાથે હોય તો અગનીથી ભય જાણવો ॥૨૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી અને ગુરુ લગનમાં હોય તો ચારપગવાળા નંતુથી ભય જાણવો ॥૨૫॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ગુરુયુક્ત હોય તો હાથીથી ભય જાણવો ॥૨૬॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ચંદ્રમા યુક્ત હોય તો ઘોડાથી ભય જાણવો ॥૨૭॥

શુભેક્ષણાધિક્યેષ્ટેમાતુલમુખં ॥૨૮॥ શુમેરિપુપાવાપે ॥૨૯॥

સશુભેનુધેપિ ॥૩૦॥ કૂરેક્ષિતેકુજેધર્મેમાનેમાતુલાભાવઃ ૩૧

નીચાસ્તશ્નુગૃહયુતેરિપુપેત્રિકેસબલ્લેગ્નેશ્નુનાશઃ ॥ ૩૨ ॥

અંગપાત્ષ્ઠેશેલ્પબલેપિ ॥૩૩॥ અરિપેરિપૌઙ્ગાતેશત્રુઃ ॥૩૪॥
અંગપસ્યાયાંબુપયોર્વૈરેમાતૃવૈરં ॥૩૫॥ સ્વાંગપયોશાત્રવેપિ
તૃવૈરં ॥૩૬॥

ટીકા—છઠું ભુવન ધણા શુભગ્રહોએ જોએલ હોય તો મામાનું
સુખ જાણવું ॥૨૮॥ છઠે શુભ ગ્રહ રહેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું
॥૨૯॥ શુભયુક્ત યુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૦॥ પાપગ્રહે
જોએલો મંગલ નવમે અગર દસમે હોય તો મામાનો અભાવ જાણવો
॥૩૧॥ નીચઅશ્ત કે શત્રુતાવાલા ગ્રહનારાશીયે યુક્ત છઠાનો સ્વામી
ત્રીકસ્થાનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી બન્ન પામેલો હોય તો શત્રુનો
નાશ જાણવો ॥૩૨॥ લગનના સ્વામીથી છઠાનો સ્વામી અલ્પબલવાલો
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥ છઠાનો સ્વામી છઠે હોય તો નાત-
નો શત્રુ જાણવો ॥૩૪॥ લગનના સ્વામીના ચોથાનો સ્વામી અને
અગીયારમાનો સ્વામી એઓને વૈરતા હોય તો માતૃ સાથે વૈર જાણવું
॥૩૫॥ લગનનો સ્વામી અને દશમાનો સ્વામી શત્રુતાવાળા હોય તો
પીતા સાથે વૈર જાણવું ॥૩૬॥

કેંદ્રેકૂરોક્ષિતે રિપુપેશત્રુપીઢા ॥૩૭॥ કૂરોક્ષિતેવાકૂરાંતરા
લેડરિશેડબલેશત્રુપીઢા ॥૩૮॥ લુનાંગેશયોર્વૈરેસ્ત્રીશત્રુઃ ૩૯
અંશેમૃગેઘંધ્યાદિરોગી ॥૪૦॥ જ્ઞાંગપૌત્રિકેપિત્તરોગી ॥૪૧॥
લગ્નપેજ્યૌત્રિકેઆમરોગી ॥૪૨॥ મંદારેક્ષિતેગેશ્વાસક્ષયાદિ
રોગી ॥૪૩॥ સુખગાકુજેજ્યમંદાહ્રોગી ॥૪૪॥ સૂર્યેદૂપર
સ્પરભાંશગૌક્ષયરોગી ॥૪૫॥

ટીકા—પાપગ્રહે જોએલો છઠાનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો શત્રુથી
પીડા જાણવી ॥૩૭॥ બલ વીનાનો છઠાનો સ્વામી પાપગ્રહે જોએલો
અગર પાપગ્રહોની વચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥ લગનનો
સ્વામી અને સાતમાનો સ્વામી એ બંનેને શત્રુતા હોય તો સ્ત્રી શત્રુ
જાણવી ॥૩૯॥ અંશમાં મકર હોય તો ગાંઠ વીગરેના રોગવાળો જા-
ણવો ॥૪૦॥ લગનનો સ્વામી અને યુધ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પીતના
રોગવાલો જાણવો ॥૪૧॥ લગનનો સ્વામી અને શુર ત્રીકસ્થાનમાં
હોય તો આમવાયુના રોગવાલો જાણવો ॥૪૨॥ મંગળ અને શનીએ
જોએલ લગન હોય તો શ્વાસક્ષય વીગરેના રોગવાલો જાણવો ॥૪૩॥
મંગળ શુર અને શની ચોથે હોય તો છાતીના રોગવાલો જાણવો

૥૪૪૥॥ સુર્ય અને ચંદ્રમા એક ખીજના રાશી નવમાંશમાં હોય તો
ક્ષયના રોગવાલો જાણવો ૥૪૫૥॥

લગ્નેરિપુપેશત્રુહંતા ૥૪૬॥ રિપુપેસવલેશત્રુહંતા ૥૪૭॥ રિપો
શુભેક્ષણાધિક્યેવૈરિહંતા ૥૪૮॥

॥ સમભાવવિચારઃ ॥

કલત્રેકલત્રપદ્મવાષ્ટમેઽ ઇમપદ્મવાલાઘ્યાયાવંતોગ્રહાસ્તા
વંતોવિવાહાઃ ૥૪૯॥ શુભાઃકંટકસ્થાસ્ત્રીવિત્તપૌનીચભગાવે
કોવિવાહઃ ૥૫૦॥ સૂર્યારાંશેજીવજ્ઞાવાપિ ૥૫૧॥ કલત્રેજી
વજ્ઞાંશેપિ ૥૫૨॥

ટીકા—છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો શત્રુનો હણનારો જા-
ણવો ૥૪૬॥ છઠાનો સ્વામી બળપામેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું
૥૪૭॥ છઠે સુભગ્રહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ૥૪૮॥
સાતમા ભાવનો વિચાર—સાતમે સાતમાના સ્વામીએ જોએલા અને
આઠમે આઠમાના સ્વામીએ જોએલા બધા પામેલા જેટલા ગ્રહો હોય
તેટલા વિવાહ જાણવા ૥૪૯॥ કેંદરમાં શુભગ્રહો અને ખીજ સાતમા-
ના સ્વામી નીચના રાશીના હોય તો એક વીવાહ જાણવો ૥૫૦॥
સુર્ય અને મંગલના અંશમાં ગુરુ અને બુધ હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ૥ ૫૧॥ સાતમામાં ગુરુ કે બુધનો અંશ હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ૥૫૨

લગ્નેદ્યુનેઽષ્ટમપેદ્વિદારઃ ૥૫૩॥ વિત્તપેડરૌકૂરેદ્યુનેપિ ૥૫૪॥
દારકારકેકૂરયુતેવાનીચાસ્તરિપુમાંશેપિ ૥૫૫॥ બહુકૂરયુ
તેસ્તેપિ ૥૫૬॥ દ્યુનપદ્મિદ્વીનાકૂરાદ્યુનેત્રિદારઃ ૥૫૭॥ સવ
લકવીક્ષિતેદ્યુનેબહુદારઃ ૥૫૮॥ અંશાત્કલત્રેમંદેવયોધિકદા
રઃ ૥ ૫૯ ॥ દારકારકેવાકલત્રપેશુભેક્ષિતયુતેવાશ્રુમાંતરમે
સુદારઃ ૥૬૦॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી લગનમાં કે સાતમે હોય તો બે સ્ત્રી-
ઓવાળો જાણવો ૥૫૩॥ ખીજનો સ્વામી છઠામાં અને પાપગ્રહ સા-
તમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ૥૫૪॥ દારકારક પાપગ્રહેયુક્ત અથવા
નીચ અસ્ત કે શત્રુના રાશી અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ૥૫૫॥
બધા પાપગ્રહોએ યુક્ત સાતમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ૥૫૬॥

સાતમાના સ્વામિએ ન જોએલા પાપઅહો સાતમે હોય તો ત્રણ સ્ત્રીઓ-
વાળો જાણવો ॥૫૭॥ બળ પામેલા શુકરે જોએલું સાતમું હોય તો
ધણીક સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥૫૮॥ અંશથી સાતમે શની હોય તો ઉમરે
મોટી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ દારકારક અગર સાતમાનો સ્વામી
શુભઅહો યુક્ત કે જોએલ હોય અથવા શુભઅહોની વચે હોય તો સારી
સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૦॥

સ્વભોજ્યગેકવૌગોપુરાદ્યંશેપિ ॥૬૧॥ જીવેક્ષિતયુતેસ્ત્રીકારકે
વાસ્ત્વીપેપતિવ્રતેશઃ ॥૬૨॥ રિપુરંધ્રભાગ્યપાઃકૂરેક્ષિતાજારિ
ળીશઃ ॥૬૩॥ દારકારકેવાદારેશેનીચમાંશેકુલત્રઃ ॥૬૪॥
દૂનેશુક્રેલગ્નમંદેઋક્ષસંધિગેવંધ્યાનારીશઃ ॥૬૫॥ ચંદ્રજ્ઞાર્કિ
મેશનૌહસ્વભગેશઃ ॥૬૬॥ વ્યૂનપેસકૂરેદીર્ઘભગેશઃ ॥ ૬૭ ॥
સૂર્યેગેસ્તેશનૌદારનાશઃ ॥૬૮॥

ટીકા—પોતાના ઉચનો શુકર ગોપુરાદિક અંશનો હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૬૧॥ સ્ત્રીકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી ગુરુએ યુક્ત
કે જોએલો હોય તો પતીવ્રતા સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૨॥ છતું આઠમું
અને નવમું એઓના સ્વામીઓ પાપઅહો જોએલા હોય તો છીનાજ
સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૩॥ દારકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી નીચરાશી
અંશનો હોય તો નકારી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૪॥ સાતમે સુકર અને
લગનનાં શની ઋક્ષ સંધીના હોય તો વાંઝણી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૫॥
ચંદ્ર બુધ અને શનીના રાશીનો શની હોય તો નાના ભગવાણી
સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૬॥ સાતમાનો સ્વામી પાપઅહો યુક્ત હોય
તો મોટા ભગવાણી સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૭॥ સૂર્ય લગનમાં હોય
અને સાતમે શની હોય તો સ્ત્રીનો નાશ જાણવો ॥૬૮॥

શનિતમાવંગેલોકાપવાદાદારત્યાગઃ ॥૬૯॥ શ્વશુક્રાવસ્તેસ્ત્રી
હીનઃ ॥૭૦॥ વ્યૂનેકવૌવ્યયેજ્જેસ્ત્રીહંતા ॥૭૧॥ અંશેવણિજે
વાણિજ્યવાન્ ॥૭૨॥ અંશેશુભેવાકર્કેપિ ॥૭૩॥ કુજશ્વયુતા
વપિ ॥૭૪॥ સહજેશેગોપુરસિંહાસનાદ્યંશેયુદ્ધકુશલઃ ॥૭૫॥
સશુભેસહજેશેઽયુદ્ધાભિલાષી ॥ ૭૬ ॥ બલાઢ્યેસહજેશેવૈ
શેષિકાંશેપિ ॥૭૭॥

ટીકા—શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો લોકોના અપવાદથી
સ્ત્રીનો ભાગ જાણવો ॥૬૯॥ બુધ અને શુકર સાતમે હોય તો સ્ત્રી

વીનાનો જાણવો ॥૭૦॥ સાતમે શુકર અને આરમે ચંદરમા હોય તો
 સ્ત્રીનો હજીનારો જાણવો ॥૭૧॥ અંશમાં તુલા હોય તો વેપારવાળો
 જાણવો ॥૭૨॥ અંશમાં શુભ ગ્રહ હોય અગર કરક હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥૭૩॥ મંગળ અને બુધ બેગા હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥૭૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુર સીંહાસનાદિક અંશનો હોયતો
 યુદ્ધમાં કુશળ જાણવો ॥૭૫॥ શુભ ગ્રહ સાથે ત્રીજાનો સ્વામી જીત્યો
 હોય તો યુધ્ધની ઈલા વાળો જાણવો ॥૭૬॥ બળ પામેલો ત્રીજાનો
 સ્વામી વૈદેશીક અંશમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૭॥

સહજેશેઝગારિપયુતેયુદ્ધેપરાજયઃ ॥૭૮॥ ભાગ્યેશયુતેંબુપેશુ
 મ્ભેસેનાપતિઃ ॥૭૯॥ શુકારૌદ્યૂનસ્વગૌવ્યભિચારી ॥૮૦॥
 ઇંદોર્માનેશુક્રેશુક્રાન્માનેશનાવપિ ॥૮૧॥ અંશાદ્દર્મેકેતૌમર
 ણાંતંપરસ્ત્રીગામી ॥૮૨॥ ચંદ્રાકૌંક્રોરેક્ષિતયુતૌમાતૃગામી ૮૩
 તુર્યેશક્રોરેક્ષિતયુતેશુમેક્ષણદ્વીનેદ્યૂનપાદલ્પબલેલગ્નેશોમાતૃસમા
 નાગામી ॥ ૮૪ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી જીત્યો પામેલા છાના સ્વામી બેગો
 હોય તો યુધ્ધમાં પરાજય જાણવો ॥૭૮॥ નવમાના સ્વામી સાથે ચો-
 થાનો સ્વામી શુભના રાશિનો હોય તો સેનાપતી જાણવો ॥૭૯॥ શુકર
 અને મંગળ સાતમે અને દશમે હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૮૦॥
 ચંદરમાથી દશમે શુકર હોય અને શુકરથી દસમે શની હોય તો પણ
 તેમજ જાણવું ॥૮૧॥ અંશથી નવમે કેતુ હોય તો મરતાં સુધી પર-
 સ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૨॥ સૂર્ય અને ચંદરમા પાપગ્રહેયુક્ત કે જોયેલા
 હોય તો માતૃગામી જાણવો ॥૮૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહેયુક્ત કે
 જોયેલો અને શુભગ્રહે ન જોયેલો હોય તેમજ સાતમાના સ્વામીથી
 જોછા બળવાળો લગનનો સ્વામી હોય તો માતૃ તરીકની સ્ત્રી સાથે
 બધ જાણવો ॥૮૪॥

તુર્યેસક્રૂરેંબુપેક્રૂરેક્ષિતેમગિનીગામી ॥૮૫॥ દ્યૂનેર્કેવંધ્યાગામી
 ॥૮૬॥ કલત્રેકુજેરજસ્વલાગામી ॥૮૭॥ લગ્નેસક્રૂરેમૃગૌગુરુ
 કલત્રગામી ॥૮૮॥ ભાગ્યેજેવયોધિકદારગામી ॥ ૮૯ ॥
 ષષ્ઠાંગપૌસક્રૂરૌવ્યભિચારી ॥૯૦॥ સક્રૂરેક્ષણેંદાવસ્તેપિ ૯૧
 સક્રૂરેદ્યૂનેશેપિ ॥૯૨॥ ચંદ્રકુજશનિયોગેંદંપતીજારૌ ॥૯૩॥
 દ્યૂનસ્થેબુધેવ્યાભિચારી ॥૯૪॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહ જોયેલો પાપગ્રહ સાથે ચોથે હોય તો બેહેન સાથે બ્રહ્મ થયેલો જાણવો ॥૮૫॥ સાતમે સૂર્ય હોય તો વધ્યાગામી જાણવો ॥૮૬॥ સાતમે મંગળ હોય તો રજસ્વળા ગામી જાણવો ॥૮૭॥ લગનમાં પાપગ્રહની સાથે સુકર હોય તો ગુરૂ સ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૮॥ નવમે ચંદ્રમા હોય તો પોતાથી મોટી ઊમરની સ્ત્રી સાથે બ્રહ્મ જાણવો ॥૮૯॥ લગન અને છઠાના સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥ ૯૦ ॥ પાપગ્રહ જોયેલો ચંદ્રમા સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૧ ॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ચંદ્ર મંગળ અને સનીનો યોગ હોયતો સ્ત્રી પુરુષ બન્ને જર જાણવાં ॥૯૩॥ સાતમે બુધ હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૪॥

વિતારિદૂનગૌસકૂરૌજીવમૃગાવાપિ ॥ ૯૫ ॥ લગ્નેશોસકૂરેપિ ॥૯૬॥ લગ્નપેલમેજારોવાદ્વિદારઃ ॥૯૬॥ કેદ્રચતુષ્ટયેકૂરેષિ તયુતેપશુગામી ॥૯૮॥ સકૂરગુલિકશનાવપિ ॥૯૯॥ તુર્યેકુ જેદૂનેતમેપિ ॥૧૦૦॥ કૂરયુતેકંટકત્રયેપશુવત્મૈથુનશીલઃ ૧

॥ અષ્ટમ ભાવ વિચારઃ ॥

તમેંગેરિપુરંધ્રેન્જેપાપેક્ષિતેસચોમૃતિઃ ॥ ૨ ॥

ટીકા—બીજે છઠે અને સાતમે પાપગ્રહ યુક્ત ગુરૂ સુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૫॥ લગનનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૬॥ લગનનો સ્વામી લગનમાં હોય તો જરૂર બે બાધડીયો વાળો જાણવો ॥૯૭॥ ચારે કંદર પાપગ્રહ યુક્ત કે જોયેલાં હોય તો પણ ગામી જાણવો ॥૯૮॥ પાપગ્રહ અને ગુલી કે યુક્ત શની હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ચોથે મંગળ હોય અને સાતમે રાહુ હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૧૦૦॥ ત્રણ કંદર પાપગ્રહ યુક્ત હોયતો પશુની માફક મૈથુન કરવાના સ્વભાવ વાળો જાણવો ॥૧૧॥ આઠમા ભાવનો વીચાર ॥ લગનમાં રાહુ હોય અને છઠે કે આઠમે પાપગ્રહ જોયેલો ચંદ્રમા હોયતો તરત મૃત્યુ કરનારો જાણવો ॥૨॥ રવિભેયમેયમભેરવૌદ્વાદશાષ્ટેમૃતિઃ ૧ સૂર્યારયમારિપુરંધ્રેસચો મૃતિઃ ૨ કૂરદૃષ્ટૌસૂર્યતમાવંશેસર્પાન્મૃતિઃ ॥૬॥ માનેકુજેજ્ઞૌસૂર્યેસ્તેશ્વંદશનાન્મૃત્યુઃ ૬ લગ્નપયુતેર્કેયમભેદિદ્યુત્પાતાન્મૃતિઃ ૭ માગ્યપેંગેતિર્થેમૃતિઃ ॥૮॥ રંધ્રેશનાવંત્યેકુજેકુમૃતિઃ ॥ ૯ ॥

લગ્નેશન્યારૌરંધ્રેજેશસ્ત્રાન્મૃત્યુઃ ॥૧૦॥

ટીકા - સૂર્યના રાશિમાં શની હોય અને શનીના રાશિમાં સૂર્ય હોય તો આરમે વરશે મૃત્યુ જાણવું ॥૩॥ સૂર્ય મંગળ અને શની છટે કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪॥ અંશમાં પાપ અહે જોયેલ સૂર્ય અને રાહુ હોય તો સરપથી મૃત્યુ જાણવું ॥૫॥ મંગળ અને ગુરુ દશમે અને સૂર્ય સાતમે હોયતો કુતરાના કરડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૬॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત સૂર્ય શનીના રાશિમાં હોયતો વીજળી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૭॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોયતો તીર્થમાં મૃત્યુ જાણવું ॥૮॥ આઠમે શની અને આરમે મંગળ હોય તો ખરાબ મૃત્યુ જાણવું ॥૯॥ લગનમાં મંગળ શની હોય અને આઠમે ચંદરમા હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૦ ॥

કુજઙ્ગામૃતૌબંધનગૃહેમૃતિઃ ॥૧૧॥ શનિવક્રૌરંધ્રેઽર્ધ્વબંધનતો
મૃતિઃ ॥૧૨॥ તમશિખિયુતાવંગાર્થેશૌત્રિકેપિ ॥૧૩॥ કૂરા
રીક્ષણદીનેશુભેમૃતૌયુદ્ધેમૃતિઃ ॥૧૪॥ સૂર્યાઙ્ગાવંગનાયાક્રૂરે
ક્ષિતૌસ્વજનતોમૃતિઃ ॥ ૧૫ ॥ વક્રમેજેકૂરાંતરગેશસ્વતોવા
ગ્નિતોમૃતિઃ ॥૧૬॥ સૂર્યમાનેવક્રેતુર્યેયાનપાતાન્મૃતિઃ ॥૧૭॥

ટીકા—મંગળ અને બુધ આઠમે હોય તો કેદખાનામાં મૃત્યુ જાણવું ॥૧૧॥ શની અને મંગળ આઠમે હોય તો ગળે ફાંસા વીગરેથી મૃત્યુ પામે ॥૧૨॥ લગન અને બીજાના સ્વામી રાહુ અને કેતુ સાથે ત્રીકરથાનમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું ॥૧૩॥ પાપ અને શત્રુ અહે ન જોએલો શુભ અહ આઠમે હોય તો યુધમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ કન્યા રાશિમાં સૂર્ય ચંદર પાપ અહે જોએલા હોય તો પોતાના માણસથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૫॥ મંગળના રાશિનો ચંદરમા પાપ અહોતિ વચે હોય તો શસ્ત્રથી અગર અગનીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૬॥ સૂર્ય દશમે અને મંગળ ચોથે હોય તો વાહનથી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૭॥
લગ્નેર્કેઘૃગાવજેદૂનેસક્રૂરેચંદ્રેસ્ત્રીતોમૃતિઃ ॥ ૧૮ ॥ ડમયોદય
ગાવર્કેદૂજલેમૃતિઃ ॥ ૧૯ ॥ પદ્મેષ્ટમેવાઙ્ગાજાઙ્ગૌવિષતોમૃ
તિઃ ॥૨૦॥ રંધ્રેક્ષીળેજેજલેમૃતિઃ ॥૨૧॥ નીચાસ્તરિપુદ્ગી
નબલેસુખપેજલમેસુખારિસ્થેપિ ॥૨૨॥ ક્રૂરેષુપેડબલેષાવપિ
॥૨૩॥ અંશતોવ્યયેડજેધનુષિંશુભેબ્રહ્મસાયુજ્યં ॥૨૪॥ મૃતિ
પેસુખેશુભયુતેદાનિદ્રેતેપિ ॥૨૫॥

ટીકા—લગનમાં સૂર્ય મેષનો શુકર અને સાતમે પાપગ્રહ યુક્ત ચંદરમા હોયતો સ્ત્રીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૮॥ ઉભયોદય રાશીમાં સૂર્ય ચંદર હોય તો પાણીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૯॥ છઠે આઠમે ચંદર બુધ હોય તો ઝેરથી મૃત્યુ જાણવું ॥૨૦॥ ક્ષીણ મંદરમા આઠમે હોય તો પાણીમાં મૃત્યુ જાણવું ॥૨૧॥ જળચર રાશીનો ચોથાનો સ્વામી નીચનો અસ્તનો કે શતુના રાશીનો કે હીન બધી હઈને ચોથે કે છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ બળ વીનાનો ચોથાનો સ્વામી ચોથામાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૩॥ અંશથી બારમે મેષ કે ધનનો શુભ ગ્રહ હોયતો બ્રહ્મ સાથે એકતા પામે ॥૨૪॥ આઠમાનો સ્વામી ચોથે શુભ ગ્રહ યુક્ત અથવા નીદ્રા અવસ્થાનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

મૃતાવર્કારોમસ્તકચ્છેદઃ ॥૨૬॥ શુભેક્ષણહીનાવંસવિત્તગૌ
કૂરાવલ્પાણુઃ ॥૨૭॥ શુભદૃષ્ટિહીનેલગ્નપેઽવલેકંટકેકૂરેપિ ॥૨૮॥
કૂરેક્ષિતાૌવાસકૂરાવાર્કિમૃતિપૌકૂરષ્ઠ્યંશેપિ ॥૨૯॥ કૂરેઽવ
લેલગ્નપેત્રિકગેપિ ॥૩૦॥ મૃતાવંગપેપિ ॥૩૧॥ રિપાવિજ્ઞેમૃ
તાવિદૌકુજાકૌલગ્નેપિ ॥૩૨॥ ભાગ્યેવિત્તપેશુક્રેજ્યાવાયેશ
નાવસ્તેપિ ॥૩૩॥

ટીકા—સૂર્ય અને મંગળ આઠમે હોયતો માયાનું કપાનું જાણવું ॥૨૬॥ બીજા અને બારમે શુભ ગ્રહ જોયેલા પાપગ્રહ હોયતો અલ્પ આયુષવાળો જાણવો ॥૨૭॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી શુભ ગ્રહ ન જોયેલો હોય તો અને કેંદરમાં પાપગ્રહ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૮॥ પાપગ્રહ યુક્ત કે જોયેલ શની અને આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહના શણી અંશમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ પાપગ્રહ લગનનો સ્વામી બળ વીનાનો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમ સમજવું ॥૩૦॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો પણ તેમજ સમજવું ॥૩૧॥ ગ્રહ છઠે લગનમાં સૂર્ય અને મંગળ અને આઠમે ચંદરમા હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥ બીજાનો સ્વામી નવમે ગ્રહ શુકર અગ્નિચારમે શની સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥

તનુમૃતિપાવંસરિપુગાવાપિ ॥૩૪॥ આપોક્તીમગાકૂરાશ્ચ ૩૫
સકૂરેમૃતિપેઽન્યયેપિ ॥૩૬॥ સવલેર્કજેવાકૂરેષ્ટેષ્ટમેકંટકકો
ળેમધ્યમાયુઃ ॥૩૭॥ સોત્યસુખપણફરસ્થાકૂરાશ્ચ ॥ ૩૮ ॥

ઇંદાવાત્મજેકોળેજીવેમાનેકુજેદીર્ઘાયુઃ ॥૩૯॥ મૃતિપેસ્વમે
પિ ॥૪૦॥ લગ્નાષ્ટમાસ્યદપાકોણાયકંટકગાથ ॥૪૧॥

ટીકા—લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી બારમે અને છઠે હોય
તો પણ તેમજ નળવું ॥૩૪॥ પાપગ્રહો આપો ક્લીષ્ઠ સ્થાનમાં હોય
તો પણ તેમજ નળવું ॥૩૫॥ પાપગ્રહ સાથે આઠમાનો સ્વામી બારમે
હોય તો પણ તેમજ નળવું ॥૩૬॥ બળ પામેલો શની અથવા પા-
પગ્રહ છઠે કે આઠમે હોય અને શુભ ગ્રહ પાંચમે કે કુંદરમાં હોય તો
મધ્યમ આયુષ નળવું ॥૩૭॥ ત્રીજે ચોથે કે પણ દુરસ્થાનમાં પાપ-
ગ્રહો હોય તો પણ તેમજ નળવું ॥૩૮॥ પાંચમે ચંદરમા અને ગુરુ
હોય, દશમે મંગળ હોય તો દીર્ઘ આયુષવાળો નળવે ॥૩૯॥ આઠમાનો
સ્વામી પોતાના રાશિનો હોય તો પણ તેમજ નળવું ॥૪૦॥ લગન
આઠમું અને દશમું એઓના સ્વામી પાંચમું અગીયારમું અને કુંદર
એઓસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ નળવું ॥૪૧॥

લગ્નાષ્ટમેશાષ્ટમેલાભેવાપિ ॥૪૨॥ ષષ્ટાસ્તાષ્ટમેશુભાશ્ચરિલા
મેકૂરાશ્ચ ॥૪૩॥ લગ્નાષ્ટમેશોકવીજ્યેક્ષિતેપિ ॥૪૪॥ કોણકં
ટકેશુભાપારાવતાંશેકૂરાશ્ચ ॥૪૫॥ સાઙ્જેકૂરેમૃતિપેકેદ્રેવા
ત્રિકોળેકૂરેદષ્ટેત્રયશ્ચિશદ્વર્ષાયુઃ ॥ ૪૬ ॥ પાપાંતઃસ્થેંગપેયુ
ગ્મસ્થેષ્ટેજીવેસપ્તત્રિશદ્વર્ષાયુઃ ॥૪૭॥ સારેમૃતિપેસ્થિરેંગોદ્વિવે
દવર્ષાયુઃ ॥૪૮॥

ટીકા—લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી આઠમે અને અગીયારમે
હોય તો પણ તેમજ નળવું ॥૪૨॥ છઠા સાતમા અને આઠમામાં
શુભ ગ્રહો હોય અને ત્રીજા છઠા અને અગીયારમામાં પાપગ્રહો હોય
તો પણ તેમજ નળવું ॥૪૩॥ લગન અને આઠમાનો સ્વામી ગુરુ
સુકરે જોયેલો હોય તોપણ તેમજ નળવું ॥૪૪॥ પાંચમે અને કુંદરમાં
શુભ ગ્રહો હોય અને પારાવત અંશમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ
નળવું ॥૪૫॥ આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહ ચંદરમા સાથે કુંદરમા કે
ત્રીકોણમાં પાપગ્રહોયે જોયેલ હોયતો તેત્રીસ વરસનું આયુષ નળવું
॥૪૬॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે લગન હોય લગનનો સ્વામી સમરાશ્ત્રીનો હોય
છઠે ગુરુ હોયતો સાડત્રીશ વરસનું આયુષ સમજવું ॥૪૭॥ સ્થિર લ-
ગનમાં મંગળ સાથે આઠમાનો સ્વામી હોયતો બેતાળીશ વરસનું આ-
યુષ નળવું ॥૪૮॥

સ્વોક્ષેકજેંગેગુરાવસ્તેલેમંદેવેદાઢિધવર્ષાયુઃ ॥૪૯॥ પૂર્ણદૌમેષ
સ્થેંગેપાપાપાપદૃષ્ટિહીનયુતેનગાઢિધવર્ષાયુઃ ॥૫૦॥ ધનુષિ
લગ્નેત્રીવેમૃતાવારેનગેપુવર્ષાયુઃ ॥૫૧॥ ચંદ્રજીવેક્ષિતેશુક્રલ
ગેવાલેપદિધવર્ષાયુઃ ॥૫૨॥ સેદ્રકોસ્થેશનાવંમેસુસ્વેજીવેડષ
દિધવર્ષાયુઃ ૫૩ કોળેકુજેનીચેશનાવસ્તેકેસમ્પતિવર્ષાયુઃ ૫૪

ટીકા—લગનમાં ઉચનો મંગળ હોય, સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની
હોયતો સુભાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૯॥ લગનમાં મેષનો
ગુરુ ચંદ્રમા શુભચંદ્ર જોયેલો અને પાપચંદ્ર ન જોયેલો હોયતો સ-
હતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૦॥ ધન લગનમાં ગુરૂ હોય અને
આઠમે મંગળ હોય તો સત્તાવન વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૧॥ લ-
ગનમાં અથવા દશમે શુક્ર, ચંદ્રમા બુધ અને ગુરૂએ જોયેલ હોયતો
સાઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૨॥ દશમે સૂર્ય ચંદ્ર હોય શની લ-
ગનમાં હોય ગુરૂ ચોથે હોય તો અડસઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૩॥

પાંચમે મંગળ અને નીચનો શની અને સાતમે સૂર્ય હોય તો સીત્તેર
વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૪॥

લગ્નાસ્તાંતરેશુભાવલઘ્યાઃપરાર્દેપાપારશીતિવર્ષાયુઃ ॥૫૫॥
શુભાકેંદ્રસ્યાઃકૂરારંધ્રાન્યગાશ્વંદ્રેરિગેષ્ઠશીતિવર્ષાયુઃ ॥૫૬॥
કેંદ્રકોળાન્યગાઃકૂરાઃલગ્નપાત્કેંદ્રેજીવેશતવર્ષાયુઃ ॥ ૫૭ ॥
સેજ્યેશુક્રેમુલ્લેખાઢ્જેમંદેંગેલેપાપહીનેપરમાયુઃ ॥૫૮॥ મીનાંસ
નવાંશેંગેવૃષભેપુવર્ગકલાયાંજેપરમાયુઃ ॥૫૯॥

ટીકા—બળ પામેલા શુભચંદ્રો લગન અને સાતમાની વચ્ચે હોય
અને સાતમેથી બારમા વચ્ચે પાપચંદ્ર હોયતો ઔશી વરસનું આયુષ
જાણવું ॥૫૫॥ શુભચંદ્રો કેંદ્રમાં હોય અને આઠમા વીના ગમે ત્યાં
પાપચંદ્રો હોય અને છઠે ચંદ્રમા હોય તો છાશીવરસનું આયુષ જાણવું
॥૫૬॥ પાંચમું અને કેંદ્ર વીના બીજા પાપચંદ્રો હોય અને લગનના
સ્વામીથી કેંદ્રમાં ગુરૂ હોય તો સો વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૭॥
ગુરૂ સુક્ર ચોથે અને શની ચંદ્ર લગનમાં તેમજ પાપચંદ્ર વીનાનું
દશમું ભુવન હોયતો પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૮॥ લગન મીનના છેલ્લા
નવમાશમાં હોય અને વૃષભ રાશીની પચીસ કળામાં બુધ હોય તો
પણ પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૯॥

સેજ્યેસિંહેગેકર્કગેશુક્રેડર્થગેજ્ઞેમહસ્તવર્ષાયુઃ ॥૬૦॥ કેંદ્રગૌશુ
ક્રઙ્ઙૌશશીજ્યાવંગેચ્યારિલાભગૈઃશેષૈરમિતાયુઃ ॥૬૧॥ કર્કેગેવ
ગોત્તમેકેંદ્રેનીવેદ્યુનેભૌમેશુક્રેસિંહાસનાંશેષિ ॥૬૨॥ નવમભાવ
વિચારઃ ॥ અંશેજીવકેતૂશ્વરભક્તઃ ॥ ૬૩ ॥ અંશેકેત્વર્કાવિ
પિ ॥ ૬૪ ॥ માનપેગોપુરાંશેતઢાગાદિકર્તા ॥૬૫॥ અંશેકું
ભેષિ ॥ ૬૬ ॥

ટીકા—સિંહ લગનમાં ગુરુ હોય કરકનો સુકર હોય અને બુધ બ્રીજનો
હોયતો હજાર વરસનું આયુષ્ય જાણવું. ॥૬૦॥ બુધ અને સુકર કેંદ્રમાં
હોય અંદરમાં અને ગુરુ લગનમાં હોય ત્રીજે છઠે કે અગીયારમે બાકીના
બ્રહ્મ હોયતો અમીત વરસનું આયુષ્ય જાણવું ॥૬૧॥ લગનમાં કરકનો
વગોત્તમી બ્રહ્મ હોય કેંદ્રમાં ગુરુ હોય સાતમે મંગળ હોય અને શુકર
સિંહાસન અંશમાં હોયતો પણ અમીત વરસનું આયુષ્ય જાણવું ॥૬૨॥
નવમા ભાવનો વીચાર ॥ અંશમાં ગુરુ અને કેતુ હોયતો પરમેશ્વરનો
બક્ત જાણવો ॥૬૩॥ અંશમાં સૂર્ય અને કેતુ હોય તો પણ તેમજ જાણવું
॥૬૪॥ દશમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોયતો તળાવ કુવા વીગરે નવાંણોનો
કરાવનાર જાણવો ॥૬૫॥ અંશમાં કુંભ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥
સ્થિરલગ્નાંગપૌસ્થિર
ગ્રહેક્ષિતૌસ્વદેશેભાગ્યોદયઃ ॥૬૮॥ ચરલગ્નાંગપૌચરગ્રહેક્ષિતૌ
પરદેશેભાગ્યોદયઃ ॥૬૯॥ અન્યથાસર્વત્રભાગ્યોદયઃ ॥૭૦॥
ચૂનેત્રોપચયેષ્ટગૌવિવાહાનંતરંભાગ્યોદયઃ ॥ ૭૧ ॥ જાયેશે
સ્ત્રોપચયસ્થેષિ ॥ ૭૨ ॥ શુક્રજીવેક્ષિતયુતેભાગ્યેભાગ્યવાન્ ૭૩

ટીકા—બ્રીજનો સ્વામી દશમાના સ્વામીએ યુક્ત કે જોયેલો
અગીયારમે હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥૬૭॥ સ્થિર લગન અને
એનો સ્વામી સ્થિર બ્રહ્મ જોએલ હોયતો પોતાના દેશમાં ભાગ્યનો ઉદય
જાણવો ॥૬૮॥ ચર લગન અને એનો સ્વામી ચર બ્રહ્મ જોએલ હોય તો
પરદેશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥૬૯॥ ઉપર કહ્યાથી બ્રીજ રીતે હોય
તો સરવ ઠેકાણે ભાગ્યનો ઉદય જાવો ॥૭૦॥ સાતમે અગર ઉપચય-
સ્થાનમાં શુકર હોય તો પરજ્યા પછી ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥૭૧॥
સાતમા જીવનનો સ્વામી સાતમે અથવા ઉપચયમાં હોય તો પણ
તેમજ જાણવું ॥૭૨॥ નવમું ગુરુ શુકરે યુક્ત કે જોયેલું હોય તો ભા-
ગ્યશાળી જાણવો ॥૭૩॥

ભાગ્યેશેશુક્રેજ્યેક્ષિતયુતોપિ ॥૭૪॥ વિત્તાંગપૌકોણેપિ ॥૭૫॥
 અંગપેધર્મેધર્મપેંગેપિ ॥૭૬॥ ભાગ્યલાભેશયુતાવપિ ॥૭૭॥
 મૃતિગેબુધેશુભેક્ષિતેવહુતીર્થકર્તા ॥૭૮॥ ભાગ્યસ્વેશયુતાવપિ
 ॥૭૯॥ અર્થપેજ્યશુક્રાસ્તુંગેપિ ॥૮૦॥ લગ્નેચંદ્રકુજાવસ્તેશનૌ
 પાપી ॥૮૧॥ સકુજેલમ્પેસકૂરેચંદ્રોરિપાવાપિ ॥૮૨॥

ટીકા—નવમાને સ્વામી ગુરુ શુકરે યુક્ત કે જોયેલો હોય તો
 પણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ લગનનો અને ખીજનો સ્વામી પાંચમે
 હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥ લગનનો સ્વામી નવમે અને ન-
 વમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૭૬॥ નવમા
 અને અગીયારમાનો સ્વામીનો યોગ થતો હોય તો પણ તેમજ જા-
 ણવું ॥૭૭॥ આઠમે બુધ શુભઅહે જોયેલો હોય તો ધણું તીરથનો
 કરનારો જાણવો ॥૭૮॥ નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી સાથે હોય
 તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૯॥ ખીજનો સ્વામી ગુરુ અને શુકર
 ઉચના હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ લગનમાં ચંદ્ર અને મં-
 ગળ હોય અને સાતમે શની હોય તો પાપી જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો
 સ્વામી મંગળ સાથે હોય અને પાપઅહ યુક્ત ચંદ્રમા છટે હોય તો
 પણ તેમજ જાણવું ॥૮૨॥

મૃતિપેભાગ્યેપિ ॥૮૩॥ સૂર્યારિયોગેપિ ॥૮૪॥ સુસ્વેવાસુસ્વેશે
 કૂરેક્ષિતયુતેવાકૂરાંતરેપિ ॥૮૫॥ સુસ્વગૈપાપૈસુસ્વેશેસગુલિકે
 પિ ॥૮૬॥ ધર્મગૈપાપૈરપિ ॥૮૭॥ ભાગ્યેશેપાપેક્ષિતયુતેવાકૂ-
 રાંતરસ્થેપિ ॥૮૮॥ શનિતમૌભાગ્યેગુલિકેક્ષિતાવતિપાપી
 ॥૮૯॥ સતમેજ્ઞેસકૂરેજ્યેક્ષિતોપિ ॥૯૦॥ સગુલીકેશનાવંસે
 ગુપ્તપાપી ॥૯૧॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી નવમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું
 ॥૮૩॥ સૂર્ય અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૪॥
 ચોથું અગર ચોથાનો સ્વામી પાપઅહે યુક્ત કે જોયેલો હોય ધણી
 પાપઅહોની વચ્ચે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૫॥ ચોથે પાપઅહો
 હોય અને ચોથાનો સ્વામી ગુણીકે જોડે હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥૮૬॥ નવમે પાપઅહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૭॥ નવમાનો
 સ્વામી પાપઅહે યુક્ત કે જોયેલો અગર પાપઅહની વચ્ચે હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ ગુલી કે જોયેલો શની અને મંગળ નવમેહોય

તો અતી પાપી જાણવો ॥૮૯॥ રાહુ યુક્ત ચંદ્રમા પાપઘ્ન યુક્ત
ગુરુ જોયેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ શુભીક યુક્ત શનિ
આરમે હોય તો ગુપ્ત પાપી જાણવો ॥૯૧॥

યમેક્ષિતાવર્કાન્જાવસ્તેપિ ॥૯૨॥ ક્ષીર્ણેદુઃક્રમયોગેપિ ॥૯૩॥
સકુરૌગુલિકાર્થપાવપિ ॥૯૪॥ શુક્રજ્ઞૌતુર્યેપુણ્યવાન્ ॥૯૫॥
શુભાંતરેતુર્યેપિ ॥૯૬॥ શુક્રેગોપુરાચંશેપિ ॥૯૭॥ જીર્વેસિ
હાસનાચંશેપિ ॥૯૮॥ શુભેક્ષણાધિક્યેભાગ્યેપિ ॥૯૯॥ ભા
ગ્યેસૂર્યેભોજનેપિ ॥૧૦૦॥ ભાગ્યેશેશુભેક્ષિતયુતેપિ ॥૧॥

ટીકા—શનીએ જોયેલા સૂર્ય ચંદ્ર સાતમે હોય તો પણ તેમજ
જાણવું ॥૮૨॥ ક્ષીણચંદ્રમા અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૮૩॥ પાપઘ્ન યુક્ત બીજનો સ્વામી અને શુભીક હોય તો-
પણ તેમજ જાણવું ॥૮૩ પાપઘ્ન યુક્ત બીજનો સ્વામી અને શુભીક
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૪॥ બુધ સુકર ચોથે હોય તો પુન્યબાળો
જાણવો ॥૮૫॥ શુભ ઝાહોની વચે ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૮૬॥ સુકર ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૭॥
ગુરુ સિંહાસનાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ ૫૫રે
શુભઘ્ન જોયેલું નવમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૯॥ ભોજન
અવસ્થાનો સૂર્ય નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ શુભઘ્ન
યુક્ત કે જોયેલો નવમાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥

॥ દશમભાવવિચારઃ ॥

માનપેકોર્ણેબુપેસ્વેસુતેશેક્ષિતેરાજાધિરાજઃ ॥૨॥ સ્વોચ્ચસ્થાષ
દ્વગાશ્ચ ॥૩॥ ભાગ્યકોણેશાવંગેશયુતૌવ્યસ્તર્કેદ્રેપિ ॥૪॥
દંડોસહજેસૂર્યયમૌસ્વેશુક્રજ્ઞાવાયેગુરાવપિ ॥૫॥ મેષેસૂર્યેજ્યા
વારેમાનેચંદ્રજ્ઞશુક્રાભાગ્યેપિ ॥૬॥ અંગનાંગેજ્ઞેમીનેગુરાવાયેશ
નોસૂર્યારૌચ્છાહ્યવપિ ॥ ૭ ॥ મૌમેતુર્ગેભાગ્યેશનોજ્ઞગુરુકવ
યઃસુતેપિ ॥૮॥

ટીકા—દશમા ભાવનો વીચાર ॥ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અને
ચોથાનો સ્વામી દશમે પાંચમાના સ્વામીએ જોયેલ હોય તો રાજધી-
રાજ જાણવો ॥૨॥ પોતાના બિચના છ ઝાહો હોય તોપણ તેમજ
જાણવું. ॥૩॥ ભગના સ્વામીએ યુક્ત પાંચમાનો અને નવમાનો સ્વામી

સાતમા વીનાના કેદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ ચંદરમાથી
ત્રીજે સૂર્ય શની અને ચોથે બુધ શુકર અને અગ્નિયારમે ગુરુ હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૬॥ મેશના સૂર્ય ગુરુ, દશમે મંગળ અને રવી
બુધ શુકર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥ કન્યા ભગનમાં
બુધ મીનનો ગુરુ અગ્નિયારમે શની અને સૂર્ય મંગળ બળ પામેલા હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૮॥ ઉચનો મંગળ નવમે શની અને બુધ ગુરુ
શુકર પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૯॥

સકલાશ્વરખેષ્વપિ ॥૯॥ સહજેયમેડરાવારમાનેકવાવંકેસ્વો
ષ્ઠકોપિ ॥૧૦॥ બલાઢ્યેપુત્રપેધર્મસુલપયોગેકંટકોપિ ॥૧૧॥
દેવલોકેમાનપેભાગ્યાર્થપૌપારાવતેગોપુરેલાભેશેપિ ॥ ૧૨ ॥
સકલાઃવૃષાંગનાલિજપેષ્વપિ ॥૧૩॥ સઘટાર્કકુજજ્ઞેજ્યખેષુ
સકલેષ્વપિ ॥૧૪॥ સ્વભગેઃસપ્તગૃહૈર્નૃપાતિઃ ॥ ૧૫ ॥ સપ્તામિ
ત્ર્યમૈશ્વ ॥૧૬॥

ટીકા—તમામ ગ્રહો ચર રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૪૫॥ ત્રીજે શની છઠે મંગળ દશમે શુકર અને નવમે ઉચનો સૂર્ય
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૬॥ પાંચમાનો સ્વામી બળ પામેલો
હોય અને કેદરમાં નવમાનો અને દશમાનો સ્વામીનો યોગ હોય તો-
પણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥ દશમાનો સ્વામી દેવલોક આંશનો હોય
બીજાનો અને નવમાનો સ્વામી પારાવત આંશનો હોય અગ્નિયારમાનો
સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૮॥ વરખ કન્યા
વૃશચીક અને મિનરાશિમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૪૯॥ કુંભ યુક્ત રવી મંગળ બુધ અને ગુરુના રાશીમાં તમામ ગ્રહો
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ પોતાના ઉચના સાત ગ્રહો હોયતો
રાજ જાણવો ॥૫૧॥ સાત ગ્રહો મીત્રના રાશિના હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૫૨॥

તનોશ્વંદ્રાદ્વાંકલેશાવન્યોન્યગાવપિ ॥૧૭॥ સ્વતંત્રગેષ્વશુખેષુ
કૂરોભૂપઃ ॥૧૮॥ તુંગૈઃપંચાદિભિર્નૃપાતિઃ ॥૧૯॥ સ્વોચ્ચગાઃ
સૂર્યારજીવયમાશ્વંદ્રેવાંગમેપિ ॥ ૨૦ ॥ મેષેકેલગ્રેકીટેચંદ્રોપિ
॥૨૧॥ કીટેલગ્રેજીવેદ્વાપિ ॥ ૨૨ ॥ તુલેલગ્રેશનીકીટેચંદ્રોપિ
॥૨૩॥ નક્રેલગ્રેકુજેકીટેચંદ્રોપિ ॥૨૪॥ ઇંદૌવર્મોત્તમેલગચતુ
ષ્ટ્યાદીક્ષિતેપિ ॥૨૫॥

ટીકા—લગનથી અથવા ચંદરમાથી નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી એક ખીજમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૭॥ પાંચમું હે ચના હોય તો કુર સ્વભાવનો રાગ જાણવો ॥૧૮॥ પાંચ વિગેરે મહો જાંચના હોય તો રાગ જાણવો ॥૧૯॥ ચંદરમા લગનમાં અને રવી મંગળ ગુર શની જાયમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૦॥ મેશનો રવી અને કરકનો ચંદરમા લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ કરક લગનમાં ચંદરમા ગુર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ તુલા લગનમાં શની અને ચંદરમા કરકનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૩॥ મકર લગનમાં મંગળ હોય અને કરકનો ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૪॥ વર્ગાતમી ચંદરમા ચાર આદિક ગ્રહોએ જેએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૫॥

લગ્નેશનોનક્રેકુજેધનુષિસૂર્યેદપિ ॥૨૬॥ નક્રેલગ્નેકુજચંદ્રાધનુ
ષિસૂર્યેપિ ॥૨૭॥ લગ્નેર્કેસ્તેમંદેદૂધનુષિગુરાવપિ ॥૨૮॥ સ્વો
ચ્છેગ્નેગેહરાવર્કેસ્તેજીવેસ્તેમંદેપિ ॥૨૯॥ નક્રેગેશનાવંસેજીવેસ
હજેચંદ્રેયુગ્મર્સેકુજેભાગ્યેજ્ઞેપૃથુયશોગુણોનૃપતિઃ ॥૩૦॥ સ્વો
ચ્છેજ્ઞેલગ્નેકોણેકુજમંદૌસ્તેકવીજ્યેદવોગુણીનૃપતિઃ ॥૩૧॥ અર્ધે
ગેચંદ્રેસ્વર્ધેર્કેઘટેયમેતુંગેકુજેનૃપતિઃ ॥૩૨॥

ટીકા—લગનમાં શની મકરનો મંગળ અને ધનના સૂર્ય ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૬॥ મકર લગનમાં ચંદર મંગળ અને ધનનો રવી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૭॥ લગનમાં રવી સાતમે ચંદરમા શની અને ધનનો ગુર હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૮॥ લગનમાં પોતાના જાયનો ચંદરમા સીંહનો રવી સાતમે ગુર અને દશમે શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ મકર લગનમાં શની આરમે ગુર ત્રીજે ચંદરમા સમરાશિમાં મંગળ અને નવમે બુધ હોયતો ધણા ગુણ અને યશ વાળો રાગ જાણવો ॥૩૦॥ લગનમાં પોતાના જાયનો બુધ હોય પાંચમે મંગળ શની અને ચોથે ચંદર ગુર શુકર હોય તો ગુણવાળો રાગ જાણવો ॥૩૧॥ મીન લગનમાં ચંદરમા સીંહમાં સૂર્ય કુંભનો શની અને જાયનો મંગળ હોયતો રાગ જાણવો ॥૩૨॥

વિકુજેજ્યેગેકુજેડજેજીવેતુંગેનૃપતિઃ ॥ ૩૩ ॥ સ્વોર્ધેમેગુરાવ
જેડર્કેચંદ્રજ્ઞકવયોલાભાપ ॥૩૪॥ નક્રેગેમંદેસ્વર્ધેસૂર્યાબ્જોમે

વેકુજેતુલેધૃગૌયુગ્મમેદ્ધેપૃથુયશોનૃપતિઃ ॥૩૫॥ સ્વોચ્છેગેદ્ધેકો
 જૈકુજયમાવસ્તેજીવેદૂમાનેધૃગૌનૃપતિઃ ॥૩૬॥ આત્મકારકા
 દર્થેસુલેપુત્રેશુમેનૃપતિઃ આત્મકારકાગ્રયરિગૌકુરાવાપિ ૩૮

ટીકા—મંગળ અને ગુરૂ વીનાના ગ્રહો લગનમાં હોય મંગળ
 મેશનો હોય અને ગુરૂ જિયનો હોયતો રાજ્ય જાણવો ॥૩૩॥ પોતાના
 જિયનો ગુરૂ લગનમાં મેશનો સૂર્ય અને ચંદ્ર બુધ શુકર અગ્નિઆર-
 મે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૪॥ મકર લગનમાં શની હોય પો-
 તાની રાશિના રવી ચંદ્ર મેશનો મંગળ તુળાનો શુકર અને સમ
 રાશિનો બુધ હોય તો ધણી યશવાળો રાજ્ય જાણવો ॥૩૫॥ પોતાના
 જિયનો બુધ લગનમાં પાંચમે મંગળ શની સાતમે ચંદ્ર ગુરૂ અને
 દશમે શુકર હોયતો રાજ્ય જાણવો ॥૩૬॥ આત્મકારકથી બીજો ચોથો
 અને પાંચમે શુભગ્રહ હોયતો રાજ્ય જાણવો ॥૩૭॥ આત્મકારકથી ત્રીજો
 અને છઠે પાપગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥

લગ્નેકીટેસુલેશનિ કુજૌસૂર્યજીવકવયોમાનેપિ ॥૩૯॥ ઘટે
 મેધૃગૌતુંગગેષુચતઃ પુલ્લગેશ્વાપિ ॥૪૦॥ ધર્મેશનિકુજૌપૂર્ણેદુયુ
 ક્તાવાપિ ॥૪૧॥ જીવમેતુલેંગેશનાવાપિ ॥૪૨॥ રિપૌકુજત
 મૌમાનેસૂર્યજ્ઞાવાપિ ॥૪૩॥ સહજેગુરાવષ્ટમેકવાવાપિ ॥૪૪॥
 હરિમેવક્રેયુગ્મમેતમેપિ ॥૪૫॥ લગ્નેવામાનેચંદ્રકુજાવાપિ ૪૬
 લમેશશુભાઉપચયગાથ ॥૪૭॥

ટીકા—લગનમાં કરક ચોથે શની મંગળ અને દશમે રવી, બુધ,
 ગુરૂ, શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૯॥ લગનમાં કુંભનો શુકર
 અને આર ગ્રહો જિયના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥ પુરણ
 ચંદ્રમાએ યુક્ત મંગળ, શની નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥૪૧॥ ગુરૂના રાશીમાં અગર તુળા લગનમાં શની હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ છઠે મંગળ, રાહુ અને દશમે રવી બુધ હોય
 તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ ત્રીજે ગુરૂ અને આઠમે શુકર હોય
 તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૪॥ સીંહનો મંગળ અને સંમરાશીનો રાહુ
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ લગનમાં કે દસમે ચંદ્ર મંગળ
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૬॥ લગનનો સ્વામી અને શુભગ્રહો
 ઉપચયમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥

પુત્રેન્દ્રારતમાથ ॥૪૮॥ ચરેન્દ્રમેશૈસિંહાસનેકંટકેપિ ૪૯

સ્થિરલગ્નપેલેગુરૌકંટકોપિ ॥૫૦॥ ધર્મપાંશપેતુયેસુતેપિ ૫૧
સૂર્યેલાભાત્મજકંટકેશુભષણ્વંશેનૃપતિઃ ॥૫૨॥ એતેષ્વન્યકુ
લજોમંત્રી ॥૫૩॥ પુત્રપેધર્મેધર્મપેપુત્રેનૃપતિઃ ॥૫૪॥ અંગાંત્રુ
મુતલપાનાંયુતાવપિ ॥૫૫॥

ટીકા—પાંચમે ચંદર, મંગળ, રાહુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૪૮॥ ચર લગન અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશનો કેંદરમાં
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૯॥ ગ્રિયર લગનનો સ્વામી દશમે અને
ગુર કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ નવમાના સ્વામીના
અંશનો સ્વામી ચોથે કે પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૧॥
શુભ શશી અંશનો રવી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તો રાજ
જાણવો ॥૫૨॥ એ યોગોમાં ઉત્પન થએલ રાજકુળથી બીજા કુળનો
હોય તો કારોબારી જાણવો ॥૫૩॥ નવમાનો સ્વામી પાંચમે અને
પાંચમાનો સ્વામી નવમે હોય તો રાજ જાણવો ॥૫૪॥ લગન ચોથુ
પાંચમું અને દસમું એઓના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ
જાણવો ॥૫૫॥

ચંદ્રાત્સ્વપેલ્લાઘ્યેવિત્તાંકકંટકોપિ ॥ ૫૬ ॥ સુહૃદિક્ષિતોપ્પે
કોતુંગગોપિ ॥૫૭॥ માગ્યપેગુરુમેસ્વેભૃગૌસુતપેક્ષિતોપિ ૫૮
જીવકવીસુસ્થેપિ ॥૫૯॥ જીવેદૂકીટોપિ ॥ ૬૦ ॥ જ્ઞચંદ્રાવંગ
નાયામાપિ ॥૬૧॥ લલાઘ્યશનિયુતેર્કેતુંગેનૃપતિઃ ॥૬૨॥ સુ
તકંટકેતુંગૌજીવભૃગાવાપિ ॥૬૩॥ વ્યસ્તકેંદ્રસુતેતુર્યપેપિ૨૪

ટીકા—ચંદરમાથી દશમાનો સ્વામી બળ પામેલો બીજો નવમે
કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૬॥ મીત્રે જોયેલો જાણવો એક
અહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૭॥ નવમાનો સ્વામી ગુરના રાશિ-
માં હોય અને પાંચમાના સ્વામીએ જોયેલો શુકર દશમે હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૫૮॥ ચોથે ગુર શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૫૯॥ કરકમાં ગુર ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૦॥ કન્યામાં
બુધ ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૧॥ બળવાળા શનિયે યુક્ત
સૂર્ય જયમાં હોય તો રાજ જાણવો ॥૬૨॥ પાંચમે કે કેંદરમાં જાણવો
ગુર શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે
ઈયા સાતમા વીનાના કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૪॥

તુંગેજ્યેકેંદ્રેભૃગૌસ્થેપિ ॥૬૫॥ માનપેવિતસુતકેંદ્રેશુભેક્ષિતોપિ

૬૬ પારાવતેર્યપેશુમેક્ષિતેચંદ્રાદંકપેદેવલોકે નૃપાતિઃ ॥૬૭॥
 અંગપેધર્મેમાનેશોલગ્રેપિ ॥૬૮॥ સ્વમકવૌમુલ્હેદૌભાગ્યેનૃપ
 તિઃ ॥૬૯॥ લગ્નસ્વાયગાશ્વંદ્રેઙ્ગયમાવિત્તેકુજઙ્ગૌ મુલ્હેસૂર્યમ
 ગાવાપિ ॥૭૦॥ ગોપુરાદ્યંશેજીવેવલાઢ્યપુત્રપુત્રેનૃપાતિઃ ૭૧

ટીકા—ઊચતો ગુર કુંદરમાં અને દશમે શુકર હોય તોપણ તે-
 મજ નળવું ॥૬૫॥ શુભમહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી બીજો પાંચમે
 કે કુંદરમાં હોય તોપણ તેમજ નળવું ॥૬૬॥ શુભમહે જોયેલો બી-
 જનો સ્વામી પારાવત અંશમાં અને ચંદરથી નવમાનો સ્વામી દેવલો
 કે અંશમાં હોય તો રાજ નળવો ॥૬૭॥ લગનનો સ્વામી નવમામાં
 હોય અને દશમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમજ નળવું
 ॥૬૮॥ પોતાના રાશીનો શુકર ચોથે અને ચંદરમા નવમે હોય તો
 રાજ નળવો ॥૬૯॥ ચંદરમા ગુર અને શની લગનમાં દશમે અને
 અગીયારમે હોય બીજો મંગળ ખુધ હોય ચોથે સૂર્ય શુકર હોય તોપ-
 ણ તેમજ નળવું ॥૭૦॥ ગોપુરાદીક અંશનો ગુર મળવાળા પાંચમાના
 સ્વામી યુક્ત હોય તો રાજ નળવો ॥૭૧॥

ષ્ટેષ્વન્યકુલજોડમાસઃ ॥૭૨॥ ધર્મસ્થલાભપનીચગારાજયો
 મવ્યર્થકરાઃ ॥૭૩॥ મદ્રાવ્યતિપતક્રાંતિપાતેપુજન્માનિ નૃ
 પતિયોગાવ્યર્થાઃ ॥૭૪॥ શશિનિપરમનીચાંશમેનૃપતિયો
 ગાઃવ્યર્થાઃ ॥૭૫॥ ઉચ્ચગ્રહૈર્નોચાંશમેરાપિ ॥૭૬॥ તુંગમેસૂ
 ર્યેનીચાંશેનૃપજોપિનીચઃ ॥૭૭॥ સૂર્યેપરમનીચમેપિ ॥૭૮॥
 નીચમેકવૌસ્વાંશેર્કર્કમાંશેનૃપતિયોગા વ્યર્થાઃ ॥૭૯॥ નૃપયો
 મકારકાઢ્ઢનનીચશત્રુગાશ્ચ ॥૮૦॥

ટીકા—એ યોગોમાં બીજા કુળનો હોય તો કારોભારી નળવો ॥૭૨॥
 નવમા દશમા અને અગીયારમાના સ્વામી નીચના હોય તો રાજ્યોએને
 વ્યર્થ કરે ॥૭૩॥ ભદરા વ્યતીપાત અને કાંતીસામ્યાદીકમાં જનમ
 હોય તોપણ તેમજ નળવું ॥૭૪॥ પરમનીચ અંશનો ચંદરમા હોય
 તોપણ તેમજ નળવું ॥૭૫॥ ઊચના ગ્રહો નીચના અંશમાં હોય
 તોપણ તેમજ નળવું ॥૭૬॥ ઊચનો સૂર્ય નીચના અંશમાં હોય તો
 રાજ બાળક પણ નીચ થાય ॥૭૭॥ પરમ નીચનો સૂર્ય હોય
 તોપણ તેમજ નળવું ॥૭૮॥ નીચનો શુકર પોતાનો અંશમાં ધયા

રવીના રાશીના અંશમાં હોયતો રાજ્યોગો વ્યર્થ જાણવા ॥૭૯॥ રા-
જ્યોગ કરનારાઓ સાતમાં કે નીચમાં કે શત્રુના રાશિમાં હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥

નીચગ્રહેમાનેપિ ॥૮૧॥ ચતુર્ધુગ્રહેષુનીચાંશગેષુચારિપ્રભગેષ્વપિ
॥૮૨॥ સ્વમાત્રાદૃષ્ટાંગવાચંદ્રોપિ ॥૮૩॥ સકૂરકૈંસિદ્ધાંશે
ક્ષીણેચંદ્રેશુભાદૃષ્ટેનૃપતિયોગાવ્યર્થાઃ ॥૮૪॥ મૃગૌવાગુરૌપર
મનીચાંશેપિ ॥૮૫॥ સર્વેકૂરાનીચગાકેંદ્રેત્રિકેશુભાશ્ચ ॥૮૬॥
તમેંગેચંદ્રેક્ષિતેત્રિષડાયમાકૂરાઃનૃપતિયોગાવ્યર્થાઃ ॥૮૭॥
સૌમ્યદૃષ્ટ્યાધિક્યેસ્વેવ્યાપારી ॥૮૮॥

ટીકા—દશમે નીચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥
આર ગ્રહો નીચ અંશમાં હોય અગર શત્રુના રાશીના હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૮૨॥ કોઈ ગ્રહે ન જોએલ લગન અગર ચંદ્રમા
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ પાપગ્રહ યુક્ત રવી સિદ્ધાંશમાં
હોય અને ક્ષીણ ચંદ્રમા શુભ ગ્રહે ન જોએલ હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૮૪॥ ગુરુ અથવા શુકર પરમનીચ અંશમાં હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૮૫॥ સરવે પાપગ્રહો નીચના કંદરમાં હોય અને શુ-
ભગ્રહો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૬॥ ચંદ્રમાએ જોએલ
રાહુ લગનમાં અને ત્રીજે, છઠે, અગીયારમે, પાપગ્રહો હોયતો રાજ-
યોગો વ્યર્થ જાણવા ॥૮૭॥ શુભગ્રહોએ અધીક જોએલ દશમું જીવન
હોયતો વેપારી જાણવો ॥૮૮॥

માનેબુધેવ્યાપારી ॥૮૯॥ લગ્નમાનપયુતાવાપિ ॥૯૦॥ લગ્નપે
માનેપિ ॥૯૧॥ સુતલાભકેંદ્રેદશમપેશુમેક્ષિતેપિ ॥૯૨॥ સ્વ
મેમાનપેશુમેક્ષિતેવ્યાપારી ॥૯૩॥ જીવેક્ષિતેલગ્નપેમાગ્યેરાજ
માન્યઃ ॥૯૪॥ દશમપેશુમસંબંધેરાજમાન્યઃ ॥૯૫॥ દશમપેશુ
મમેવાસ્ત્રોક્ષેપિ ॥૯૬॥ સૌમ્યાંતરાલેખેપિ ॥૯૭॥

ટીકા—દશમે ખુબ હોયતો વેપારી જાણવો ॥૮૯॥ લગનના અને
દશમાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ લગનનો
સ્વામી દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ શુભગ્રહે જોએલ
દશમાનો સ્વામી પાંચમે અગીયારમે કે કંદરમાં હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૯૨॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી પોતાના રાશીમાં
હોયતો વેપારી જાણવો ॥૯૩॥ ગુરુએ જોએલો લગનનો સ્વામી

નવમે હોયતો રાત્રીએને માનવાળા એક જાણુવો ॥૯૪॥ દશમાનો
સ્વામી શુભના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણુવું ॥૯૫॥ દશમાનો
સ્વામી શુભઅહ હોય અથવા બિચારો હોય તોપણ તેમ જાણુવું ॥૯૬॥
શુભઅહોની વચ્ચે દશમું હોય તોપણ તેમજ જાણુવું ॥૯૭॥

દશમપેવૈશેષિકાંશેષિ ॥૯૮॥ ગુરુજ્યુતાવપિ ॥૯૯॥ દશમે
શેકૂરસંબંધેમાનહીનઃ ॥૧૦૦॥ દશમપેકૂરવર્ગેમાનહીનઃ ॥૧॥
આયેભાગ્યપેરાજવંચ ॥૨॥ ભાગ્યપેપારાવતાદાવપિ ॥ ૩ ॥
અંગપેગોપુરાદાવપિ ॥૪॥ જીવેક્ષિતેકીટૈભૃગૌસત્કીર્તિઃ ॥૫॥
માનપેપારાવતાદાવપિ ॥૬॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી વંશેષીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ
જાણુવું ॥૯૮॥ યુધ અને ગુરુ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણુવું ॥૯૯॥
દશમાનો સ્વામી પાપઅહના સંબંધમાં હોયતો માન વીનાનો જાણુવો
॥૧૦૦॥ દશમાનો સ્વામી પાપના વરના હોય તોપણ તેમ જાણુવું
॥૧ નવમાનો સ્વામી અગીયારમે હોયતો રાત્રીએને વંદન કરવા વાળા
એક જાણુવો ॥૨॥ નવમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તોપણ
તેમ જાણુવું ॥૩॥ લગનનો સ્વામી ગોપુરાદીક અંશનો હોય તોપણ
તેમ જાણુવું ॥૪॥ ગુરુએ જેએલો કરકમાં શુકર હોય તો સારી કીરતી-
વાળો જાણુવો ॥૫॥ દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશનો હોય તો
સારી કીરતિવાળો જાણુવો ॥૬॥

માનપશુભયોગેષિ ॥૭॥ શુમેક્ષિતેમાનપેશુભાંતરેષિ ॥૮॥
શુભાંશેમાનેશેષિ ॥ ૯ ॥ લગ્નેશેસવલેમાનેશેદેવલોકેભાગ્યેદો
સિંહાસનેષિ ॥૧૦॥ માનેશેપાપસંબંધેઅસત્કીર્તિઃ ॥ ૧૧ ॥
સૂર્યયમૌમાનેષિ ॥૧૨॥ પાપાંતરેમાનેષિ ॥૧૩॥ અંશેસાકેરા
જકાર્યકર્તા ॥૧૪॥ સૂર્યેકંટકેરાજકાર્યકર્તા ॥૧૫॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી અને શુભઅહનો યોગ હોય તોપણ
તેમજ જાણુવું ॥૭॥ શુભઅહ જેએલો દશમાનો સ્વામી શુભઅહોની
વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ જાણુવું ॥૮॥ દશમાનો સ્વામી શુભ અંશમાં હોય
તોપણ તેમજ જાણુવું ॥૯॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય દશમાનો
દેવલોક અંશનો હોય અને નવમાનો સ્વામી સિંહાસન અંશનો હોય
તોપણ તેમજ જાણુવું ॥૧૦॥ દસમાનો સ્વામી પાપઅહના સંબંધમાં હોય
તો અશુભ કીરતીવાળો જાણુવો ॥૧૧॥ દશમે સ્વી અને શની હોય

તોપણ તેમજ નળવું ॥૧૨॥ પાપગ્રહોની વચે દશમું હોય તોપણ
તેમ નળવું ॥૧૩॥ અંશમાં રવી હોય તો રાજ કામનો કરનારો
નળવો ॥૧૪॥ સ્વર્ગકંદરમાં હોય તો રાજકામનો કરનારો નળવો ॥૧૫॥
અંશોદ્વિલેટયોગેકુલમુખ્યઃ ॥૧૬॥ ષષ્ઠાષ્ટમેશાવન્યોન્યગૌવા
કંઠકગૌપતાપી ॥૧૭॥ જીવેરિપાવિંદાવાયેપ્રતાપી ॥૧૮॥
લાભેશેસૌમ્યાંશેપ્રતાપી ॥૧૯॥ આયેસવલેસૌમ્યેસૌમ્યેક્ષિતે
શ્રીમાન્ ॥૨૦॥ અર્થગૈશ્વંદ્રજીવશુક્રેઃશ્રીમાન્ ॥૨૧॥ પારા
વતાચંશેમાનેશેપિતૃમુખં ॥૨૨॥ માનપેશુમેક્ષિતપુતેપિતૃમુખં
॥૨૩॥ પિતૃકારકેગોપુરાચંશેપિતૃમુખં ॥૨૪॥

ટીકા—અંશમાં બે ગ્રહો યુક્ત હોય તો કુળમાં પ્રમુખ નળવો
॥૧૬॥ છઠા અને આઠમાના સ્વામી સામસામા હોય અગર કંદરમાં
હોય તો પ્રતાપવાળો નળવો ॥૧૭॥ છઠે ગુરુ અને અગીયારમે ચંદ-
રમાં હોયતો પ્રતાપવાળો નળવો ॥૧૮॥ અગીયારમાનો સ્વામી શુભના
અંશમાં હોય તો પ્રતાપવાળો નળવો ॥૧૯॥ શુભગ્રહે નેએલ શુભ-
ગ્રહ બળ પામેલો અગીયારમે હોય તો શોભાવાળો નળવો ॥૨૦॥
ચંદરમાં ગુરુ અને શુકર બીજે હોયતો શોભાવાળો નળવો ॥૨૧॥
દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ નળવું
॥૨૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે નેએલો શુભગ્રહ દશમે હોય તો પીતાનું
સુખ નળવું ॥૨૩॥ પિતૃકારક ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું
સુખ નળવું ॥૨૪॥

માનપેકૂરાંતરગેવાકૂરસંબંધે પિતૃદુઃખં ॥૨૫॥ સૂર્યાત્વપેકૂ
રોક્ષિતયુતેપિતાદુઃખી ॥૨૬॥ સ્વેકેકુજાકૌપિતૃનાશ ॥૨૭॥
સકૂરેકેસ્તેપિતૃનાશઃ ॥૨૮॥ મેષારસૂર્યોમાનેજન્મતઃપૂર્વેપિ
તૃનાશઃ ॥ ૨૯ ॥ નીચગેજીવેલગ્રેભાગ્યેશેમૃતૌશુભાંશેનૃપતિ
સમઃ ॥૩૦॥ ઉચ્ચાંશસ્થૈનીચગૈરાપિ ॥૩૧॥ સ્વતુંગસુહૃદંશેમા
નેશેપારાવતાચંશેનૃપતિસમઃ ॥૩૨॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચે ઈયા પાપગ્રહના સં-
બંધમાં હોય તો પીતાનું દુઃખ નળવું ॥૨૫॥ રવીથી દશમાનો સ્વામી
પાપગ્રહે યુક્ત કે નેએલો હોય તો પીતા દુઃખી નળવો ॥૨૬॥ નવમે
કે દશમે રવી મંગળ હોય તો પીતાનો નાશ નળવો ॥૨૭॥ સાતમે

પાપઅહ્યુક્ત રવી હોયતો પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૮॥ દશમે મેશના
રવી મંગળ હોય તો જન્મ થયા પહેલાં પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૯॥
નીચનો ગુરુ લગનમાં અને નવમાનો સ્વામી આઠમે શુભ અંશમાં
હોય તો રાજના બરાબર જાણવો ॥૩૦॥ પોતાના ઊંચના ગ્રહો ની-
ચ અંશમાં હોય તો રાજ સરખો જાણવો ॥૩૧॥ પારાવતાદીકાંશનો
દશમાનો સ્વામી પોતાના મીત્રના કે ઊંચના અંશમાં હોય તો રાજ
સરખો જાણવો ॥૩૨

॥ એકાદશમાવ વિચારઃ ॥

સૌમ્યેક્ષનાધિક્યેલાભેબહુલાભઃ ॥૩૩॥ સૌમ્યાલાભેન્યાયતો
લાભદાકૂરાશ્વાન્યાયતોમિશ્રામિશ્રત્વેન ॥૩૪॥ સુતકંઠકેલા
મેશેબહુલાભઃ ॥૩૫॥ સૌમ્યસંબધેઆયેશોપિ ॥૩૬॥ ચંદ્રાદ
સ્ત્રેભૃગૌવાહનવાન્ ॥૩૭॥ ચંદ્રાન્નિલાભેશુક્રોપિ ॥૩૮॥ તુર્ય
પેલાભેશુમેક્ષિતોપિ ॥૩૯॥ જીવેક્ષિતતુર્યપેનેક્ષિતોદિશુકોપિ ૪૦

ટીકા—અગીયારમા ભાવનો વીચાર—શુભગ્રહોના જોવાના વીસે-
સપણાવાળું અગીયારમું જીવન હોય તો ધણો લાભ કેવો ॥૩૩॥
શુભગ્રહો અગીયારમે હોય તો ન્યાયથી દ્રવ્ય મળે પાપગ્રહો હોય તો
અન્યાયથી અને મીત્ર હોય તો તે રીતે ॥૩૪॥ અગીયારમાનો સ્વા-
મી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો ધણો લાભ જાણવો ॥૩૫॥ અગી-
આરમાનો સ્વામી શુભગ્રહના મંગલમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું
॥૩૬॥ ચંદ્રમાથી સાતમે શુકર હોય તો વાહનવાળો જાણવો ॥૩૭॥
ચંદ્રમાથી ત્રીજે કે અગીયારમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૩૮॥ શુભ ગ્રહ જોએલો ચોથાનો સ્વામી અગીયારમે હોય તોપણ
તેમ જાણવું ॥૩૯॥ ગુરુએ જોએલા ચોથાના સ્વામીએ જોએલો ચો-
થું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥

તુર્યપયુતૌગુરુકચીસુતલાભકંઠકગૌ બહુવાહનવાન્ ॥ ૪૧ ॥
માગ્યેશયુતૌશુક્રેજ્યૌમાગ્યોપિ ॥ ૪૨ ॥ માગ્યસ્વલાભપાઃસુસ્ત્રે
વાહનસુસ્ત્રં ॥ ૪૩ ॥ માનેતુંગગ્રહેલગ્રાંકપેક્ષિતોપિ ॥ ૪૪ ॥ અં
ગપેક્ષિતૌસુલ્લખપૌર્ણિસિંહાસનોપિ ॥ ૪૫ ॥ ધર્મપાદાયર્પેશેતુર્યપે
માગ્યોપિ ॥ ૪૬ ॥ લાભેશેગોપુરોપિ ॥ ૪૭ ॥

ટીકા—ચોથાના સ્વામીએ યુક્ત ગુરુ અને શુકર પાંચમે અગી-
યારમે કે કેંદરમાં હોય તો ધણું વાહનવાળો જાણવો ॥૪૧॥ નવમાના

સ્વામીએ યુક્ત શુક્ર શુકર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥
નવમું દશમું અને અગીયારમું એઓના સ્વામીઓ યોથે હોય તો
વાહનનું સુખ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને નવમાના સ્વામીએ જેએ-
લ જીવનો અહ દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૪॥ લગનના
સ્વામીએ જેએલ યોથાનો અને દશમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશમાં
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ યોથાનો સ્વામી નવમામાં નવમા-
ના સ્વામીથી દશમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૪૬॥ અગીયારમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૪૭॥

મુલપેરેરાવતાંશેવાહનમુલમ્ ॥૪૮॥

॥ દ્વાદશભાવવિચારઃ ॥

શુભેસદ્વચીકૂરેડશુભવ્યયીમિત્રે મિત્રત્વં ॥૪૯॥ અંલેડર્ક-
શુભમયોગેરાજદ્વારાર્થવ્યયઃ ॥૫૦॥ સીર્ગેદ્વાર્કાવંલેનૃપોર્થદ
રેત્ ॥૫૧॥ વ્યયેકુજૈયમૌભ્રાતૃદ્વારાર્થવ્યયઃ ॥૫૨॥ લગ્નપેલે
થેંકુરેમાનપેલામેશેક્ષિતયુતેઋણી ॥૫૩॥ સકુરેડર્થપેમુદેપિ ૫૪

ટીકા—યોથાનો સ્વામી ઐરાવત અંશમાં હોયતો વાહનનું સુ-
ખ જાણવું ॥૪૮॥ આરમા ભાવનો વીચાર—આરમે શુભઅહ હોય તો
શુભ મારગે પાપઅહ હોય તો અશુભ રસ્તે અને મીત્ર હોય તો તે
રસ્તે વ્યય કરનારો જાણવો ॥૪૯॥ આરમે રવી શુકર અને રાહુનો
યોગ હોય તો રાજની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥૫૦॥ આરમે રવી અને
ક્ષીણ ચંદરમા હોય તો રાજા ધન હરે એમ જાણવું ॥૫૧॥ આરમે
મંગળ શની હોય તો બાધની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥૫૨॥ લગનનો
સ્વામી આરમે હોય ખીન્ને પાપઅહ હોય અગીયારમાના સ્વામીએ યુક્ત
કે જેએલો દશમાનો સ્વામી હોય તો દેવાદાર જાણવો ॥૫૩॥ ખી-
નનો સ્વામી પાપ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૪॥

અર્થાયપૌનીચગાવપિ ॥૫૫॥ લગ્નપાંશપોમૃદ્વશેડ્વ્યેક્ષિતઃઋ
ણદાતા ॥૫૬॥ દ્વિત્રિમુતાંસેષુકૂરેષુબંધનં ॥૫૭॥ રિપૌમૃતૌ
ચંદ્રેસ્તેશનાવર્થદાનિઃ ॥૫૮॥ કૂરેક્ષણાધિક્યેસેપિ ॥ ૫૯॥
અંશેક્ષલેલાગી ॥૬૦॥ તુંગેભાગ્યેશેશુભેક્ષિતેદાની ॥ ૬૧ ॥
શુભેક્ષિતયુતેભાગ્યેપિ ॥૬૨॥ ભાગ્યેશેપારાવતાંશેજીવેક્ષિતે
શુભેક્ષિતેંગેશેપિ ॥૬૩॥

ટીકા—અગીયારમાનો અને બીજનો સ્વામી નીચમાં હોય તો-
પણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી મૃદુ-
અંશમાં ગુરૂએ જોએલો હોયતો દેવાનો આપનારો જાણવો ॥૫૬॥
બીજો ત્રીજો પાંચમે અને બારમે પાપમ્મહો હોયતો બંધન જાણવું
॥૫૭॥ છઠે કે આઠમે કંદરમા અને સાતમે શની હોય તો ધનની
હાની જાણવી ॥૫૮॥ બારમે પાપમ્મહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૫૯॥ અંશમાં મીન હોય તો ત્યાગી જાણવો ॥૬૦॥
નવમાનો સ્વામી શુભમ્મહો જોએલો ઊંચમાં હોય તો દાની જાણવો
॥૬૧॥ નવમું શુભમ્મહો યુક્ત કે જોએલું હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૬૨॥ ગુરૂએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંચાવત અંશમાં અને લગ-
નનો સ્વામી શુકરે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥

ભાગ્યેશોક્ષિતેંગેશકંટકેમહાદાની ॥૬૪॥ ભાગ્યેશોક્ષિતેતુંગેશ
કંટકાયસ્યેપિ ॥૬૫॥ બલાઢ્યેંગેશેલાભેતપલ્પેક્ષિતેદાનપ્રા-
પ્તિઃ ॥૬૬॥ સુતકંટકેમાનેશોક્ષિતેતપપેપિ ॥૬૭॥ જીવમૃગા
વર્થેડર્થપેવૈશેષિકેડન્નદાતા ॥૬૮॥ બલાઢ્યેર્થપેકેન્દ્રોપચયેસ
બલશુભેક્ષિતેડન્નદાતા ॥૬૯॥

॥ પ્રવ્રજ્યા વિચારઃ ॥

ટીકા—નવમાના સ્વામીએ જોએલું લગન અને લગનનો સ્વામી
કંદરમાં હોય તો મોઠાં દાન આપનારો જાણવો ॥૬૪॥ નવમાના
સ્વામીએ જોએલો બુધ ઊંચનો કંદરમાં કે અગીયારમે હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૬૫॥ બળ પામેલો લગનનો સ્વામી અગીયારમામાં
નવમા અને દશમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો દાનની પ્રાપ્તિ જા-
ણવી ॥૬૬॥ દશમાના સ્વામીએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંચમે કે
કંદરમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૬૭॥ ગુરૂ શુકર બીજો અને
બીજનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો અંનનો આપનારો જાણ-
વો ॥૬૮॥ બળ પામેલો બીજનો સ્વામી કંદર કે ઊપચયમાં બળ
પામેલા શુભમ્મહો જોયો હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥૬૯॥
પ્રવરજ્યાનો વિચાર—

एकभगंखगचतुष्टयादिप्रव्रज्याकरं ॥७०॥ क्रमादकार्दितोष
न्याशनः कापिलकोरक्तपटोयतिराजीवीचक्रधरोनयः ७१
बलाढ्यायावंतस्तावंतः स्वस्वप्रव्रज्याकराः ॥७२॥ अस्तमे

સ્તુતઢક્તાઃ ॥૭૩॥ પરાજિતેપ્રવ્રજ્યાપ્રદાયકેતઢ્ઢઃ ॥૭૪॥
શનિમાત્રેક્ષિતેજન્મપેપિ ॥૬૬॥ શનિમાત્રેક્ષિતેચંદ્રેયમત્રિમા
ગેશકુજાકર્યંશેભિષ્ઠુઃ ॥૭૬॥ વિવલૌલપ્રેશયમાવાપિ ॥૭૭॥

ટીકા—એક રાશીના ચાર આદીક મહ હોય તો પ્રવ્રજ્યા યોગ
જાણવો ॥૭૦॥ અનુક્રમે કરી રવી પ્રમુખ મહોથી દીક્ષાઓ—ફલા-
હારી—ગોરજી—ભગવાં વીગેરે પેરનારોજી—સંન્યાશી—જિદરપોશણ
લાગી—જગમ વીગેરે—નગનરેનારો ॥૭૧॥ જેટલા બળ પામેલા હોય
તેટલા પોત પોતાની દીક્ષા કરે ॥૭૨॥ અસ્તના હોય તો માત્ર તેમાં
ભગતી રખાવે ॥૭૩॥ પ્રવ્રજ્યા કરમહ પરાજીત હોય તો તેથી બ્રહ્મ
કરે ॥૭૪॥ ફક્ત શનીએ જોએલો જન્મનો સ્વામી હોય તો પણ તે-
મજ જાણવું ॥૭૫॥ ફક્ત શનીએ જોએલો ચંદરમા શનીના ત્રીભા-
ગમાં હોય અગર મંગળ શનીના અંશમાં હોય તો સંન્યાસી જાણવો
॥૭૬॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી અને શની હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥૭૭॥

સગુલીકેતમેદુયોગેસંન્યાસબ્રહ્મઃ ॥૭૮॥ શનિમાત્રેક્ષિતેકેતા
વંશેસંન્યાસાભાસઃ ॥૭૯॥ સુત્વેર્કોરિપાવિજ્યતેપોહનિસંન્યા
સી ॥૮૦॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકરવિરચિ
તેજ્યોતિર્વિદ્યુષણેમિશ્રાધ્યાયઃષષ્ઠઃ ॥૬॥ સ્ત્રીણામંગેદોશરીરં
તદસ્તરંધ્રયોસૌભાગ્યવૈધવ્યે ॥૧॥ સ્ત્રીણામસંભવત્ફલંપતિ
ષુ ॥૨॥ યુગ્મોજર્મેદોઃસ્ત્રીસ્ત્રીપુંસભાવા ॥૩॥

ટીકા—ગુસીકે યુક્ત ચંદર અને રાહુનો યોગ હોય તો સંન્યા-
સથી બ્રહ્મ જાણવો ॥૭૮॥ અંશમાં કેતુ ફક્ત શનીએજ જોએલો હોય
તો સંન્યાસી જેવા ડોળવાળો જાણવો ॥૭૯॥ ચોથે રવી અને છઠે
શુક્ર હોય તો તપેહીન સંન્યાસી જાણવો ॥૮૦॥ ઈતીશ્રી ગણેશજી દૈ-
વજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્યુષણે સ્વક્રતાયાં યુગ્મરસા-
પાયાં શ્રીશ્રાધ્યાયઃ ષષ્ઠઃ ॥૬॥ સ્ત્રીયોનું શરીરનું સુખ લગન અને ચં-
દરમાથી જોવું સૌભાગ્ય સાતમાથી જોવું વૈધવ્ય આઠમાથી જોવું ॥૧॥
સ્ત્રીયોને વીશે ઘટે નહી તેવું ફળ હોય તે તેના સ્વામી વીશે જાણવું
॥૨॥ એકી રાશીમાં લગન અને ચંદરમા હોય તો સ્ત્રી પુરુશના જેવા
સ્વભાવવાળી જાણવી અને એકી રાશીમાં હોય તો સ્ત્રી જેવા સ્વભા-
વની જાણવી ॥૩॥

શુભાશુભેક્ષિતાવર્ગેદ્સુશીલયુક્તાવિગુણરૂપા ॥૪॥ ચંદ્રતન્વો
 યોંબલીતાન્નિશાંશેફલં ॥૫॥ ક્રૂરેક્ષિતાવારશાનિભગૌચંદ્રશુ
 કાવર્ગેમાત્રાસદ્દાન્યસક્તા ॥૬॥ વક્રભાંશેસ્તેયમેક્ષિતેસગદ્ભ
 ગા ॥૭॥ શુભભાંશેસ્તેશુભેક્ષિતેસદ્ભગા ॥૮॥ અર્કભાંશેસ્તે
 મંદરતિઃપતિઃ ॥૯॥ ચંદ્રભાંશેદ્યુનેકામિપતિઃ ॥૧૦॥

ટીકા—લગન અને ચંદરમાં સુભઅહુ નેએલ હોય તો સારા
 સ્વભાવવાળી અને પાપઅહુ નેએલ હોય તો શુભ અને રૂપવીનાની
 નજીવી ॥૪॥ લગન અને ચંદરમાં જે બળ વધારે પામેલ હોય તેના
 ત્રીશાંશમાં ફળ નજીવું ॥૫॥ પાપઅહુ નેએલ ચંદર શુકર મંગળ
 અને શનીના રાશીના લગનમાં હોય તો પોતાની માસાથે પરપુરશમાં
 આસક્ત નજીવી ॥૬॥ શનીએ નેએલ સાતમું ભુવન મંગળના રાશી
 અંશમાં હોય તો રોગ યુક્ત ભગવાળી નજીવી ॥૭॥ શુભઅહુ નેએલ
 સાતમું શુભઅહુના રાશી અંશમાં હોય તો સારા ભગવાળી નજીવી
 ॥૮॥ સાતમું રવીના રાશી અંશમાં હોયતો તેનો સ્વામી મંદ કામ-
 વાળો નજીવો ॥૯॥ સાતમું ચંદરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો
 સ્વામી કામી નજીવો ॥૧૦॥

કુજભાંશેસ્તેક્રોધીપતિઃ ॥૧૨॥ જ્ઞાભાંશેસ્તેવિદ્વાનપતિઃ ॥૧૨॥
 જીવભાંશેસ્તેજિતેન્દ્રીયઃપતિઃ ॥ ૧૩ ॥ મૃગુભાંશેદ્યુનેમામ્યસૌં
 દર્યવુતોપતિઃ ॥૧૪॥ યમભાંશેદ્યુનેદૃઢોમૂર્ત્યશ્ચપતિઃ ॥૧૫॥
 ચંદ્રાચ્છાવર્ગેસુખયુતામાત્સર્યવતી ॥ ૧૬ ॥ ચંદ્રજ્ઞાવર્ગેગુણસુ
 ખયુતા ॥૧૭॥ લગ્નેશુક્રજ્ઞીપતિમિયાકલાજ્ઞા ॥૧૮॥ અંગેશુ
 ભાવહુગુણસુલાઘ્યા ॥૧૯॥

ટીકા—સાતમું મંગળના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી
 ક્રોધવાળો નજીવો ॥૧૧॥ સાતમું બુધના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો
 સ્વામી વીદ્વાન નજીવો ॥૧૨॥ સાતમું શુક્રના રાશી અંશમાં હોય તો
 તેનો સ્વામી જિતેન્દ્રી નજીવો ॥૧૩॥ સાતમું શુકરના રાશીઅંશમાં
 હોય તો તેનો સ્વામી ભાગ્ય અને રૂપવાળો નજીવો ॥૧૪॥ સાતમું
 શનીના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ધરડો અને મુરખ નજી-
 વો ॥૧૫॥ ચંદર અને શુકર લગનમાં હોય તો સુખવાળી અને
 ઈશ્વરભાવવાળી નજીવી ॥૧૬॥ ચંદરમાં અને બુધ લગનમાં હોય

તો સારા ગુણ અને સુખવાળા જાણવી ॥૧૭॥ યુધ અને શુકર લ-
ગનમાં હોય તો પોતાના સ્વામીને વાહલી અને કળાકુશલ જાણવી
॥૧૮॥ લગનમાં સુખ મળે હોય તો ધણા ગુણ અને સુખવાળા
જાણવી ॥૧૯॥

ચંદ્રેષ્વરસિંહકન્યાલિંગેલપુત્રા ॥૨૦॥ કુજજેઝ્યશુક્રાઃબલિ
નોમ્મસજ્ઞા ॥૨૧॥ કૂરમેસ્તેકૂરેક્ષિતેડનપત્યા ॥૨૨॥ યૂનેદ્રયા
દિશુમેષુપતિપ્રીયારાજ્ઞી ॥૨૩॥ યૂનેતમેકુલદોષદા ॥૨૪॥
લમ્બેદ્વોઃકૂરમાત્રયુતેસસમેવારંધ્રેવિધવા ॥૨૫॥ કૂરાંતરસ્થૌલ
ત્રેંદ્રશુભાદૃષ્ટૌકુલદ્વયનાશિની ॥૨૬॥ સૂર્યારાવસ્તેકર્કેપરાસ
ક્તા ॥૨૭॥ કુજેસ્તેકૂરેક્ષિતેબાલવિધવા ॥૨૮॥

ટીકા—વરખ સીંહ કન્યા કે વૃશ્ચીકમાં ચંદ્રમા હોય તો યો-
ડા છોકરાંવાળી જાણવી ॥૨૦॥ મંગળ યુધ ગુરુ અને શુકર બળ પા-
મેલા હોય તો શ્રદ્ધાનીષ્ટા જાણવી ॥૨૧॥ પાપમળે જોએલ સાતમામાં
પાપરાશી હોય તો છોકરાં વીનાની જાણવી ॥૨૨॥ સાતમે જો આદીક
શુભમળે હોય તો રાજની માનેતી રાણી જાણવી ॥૨૩॥ સાતમે રાહુ
હોય તો કુળને કલંક દેનારી જાણવી ॥૨૪॥ લગન અને ચંદ્રમાથી
સાતમે અને આઠમે પાપમળે હોય તો વીધવા જાણવી ॥૨૫॥ સુખ
મળે ન જોએલ લગન અને ચંદ્ર પાપમળે વચ્ચે હોય તો બંને કુળનો
નાશ કરનારી જાણવી ॥૨૬॥ સાતમે કરકના રવી મંગળ હોય તો
પરપુરુષ સાથે આસક્ત જાણવી ॥૨૭॥ સાતમે મંગળ પાપમળે જો-
એલ હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥૨૮॥

રંધ્રેપેસ્તેસ્તપેરંધ્રેકૂરેક્ષિતેબાલવિધવા ॥૨૯॥ રિપુરંધ્રપાવરિ
વ્યયગાવશુમેક્ષિતાવપિ ॥૩૦॥ રંધ્રેશુક્રેવાગુરૌનષ્ટગર્ભાવામૃ
તાપત્યા ॥૩૧॥ રંધ્રેવક્રેકુલટા ॥ ૩૨ ॥ રંધ્રેયમેરોગીપતિઃ
॥૩૩॥ રંધ્રેકેસંતાપયુતા ॥૩૪॥ તમેષ્ટમેકુલધર્મનાશિની ૩૫
શન્યશ્લેષાદ્વિતીયાયામુદ્રવાવિષારુયા ॥૩૬॥ શતતારકાર્કે
દ્વાદશ્યામુદ્રવાપિ ॥૩૭॥

ટીકા—પાપમળે જોએલ સાતમાનો સ્વામી આઠમે અને આઠ-
માનો સ્વામી સાતમે હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥૨૯॥ પાપમળે જો-
એલ છઠા આઠમાનો સ્વામી છઠે આરમે હોય તો બાળરંડા જાણવી

૥૩૦॥ આઠમે ગુરુ કે શુકર હોય તો ગર્ભપાત થનારી અગર મૃતપ્રજા જાણવી ॥૩૧॥ આઠમે મંગળ હોય તો છીનાજ જાણવી ॥૩૨॥ આઠમે શની હોય તો રોગીષ્ટ સ્વામીવાળી જાણવી ॥૩૩॥ આઠમે રવી હોય તો સંતાપવાળી જાણવી ॥૩૪॥ આઠમે રાહુ હોય તો કુળના ધરમનો નાશ કરનારી જાણવી ॥૩૫॥ બીજતીથી અશક્તિશા નક્ષત્ર અને શનીવારના યોગમાં ઉત્પન્ન થઈ હોય તો તે વીષકન્યા જાણવી ॥૩૬॥ દ્વાદશીતીથી રવીવાર શતભીશા નક્ષત્ર એઓના યોગમાં જનમેલી વીષકન્યા જાણવી ॥૩૭॥

વિશાસ્વારસમ્પ્રમ્યામુદ્રવાપિ ॥૩૮॥ કૂરંગેડશુભયુતેષ્ટકૂરા વપિ ॥૩૯॥ લગ્નયમેસુતેસૂર્યેધર્મેકુજેપિ ॥૪૦॥ વિષાખ્યામૃતાપસાધનહીનાસશોકાદુર્ભગાસ્યાન્ ॥૪૧॥ તૂનેતૂનેશેવાશુભેનવિષાખ્યા ॥૪૨॥ રંધ્રેજ્ઞેકાકવંધ્યા ॥૪૩॥ રંધ્રેસૂર્યયમૌવંધ્યા ॥૪૪॥ કુજમેકુજસ્યત્રિંશાંશે વાલદુષ્ટાજ્ઞસ્યપંચયુતાગુરોઃસાઘ્વીભૃગોઃકુટ્ટાશનેર્દાસી ॥૪૫॥

ટીકા—સાતમતીથી મંગળવાર વીશાખા નક્ષત્રના યોગમાં જનમેલી વીષકન્યા જાણવી ॥૩૮॥ લગનમાં પાપગ્રહ યુક્ત પાપરાશી અને છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ વીષકન્યા જાણવી ॥૩૯॥ લગનમાં શની પાંચમે રવી અને નવમે મંગળ હોય તોપણ વીષકન્યા જાણવી. ॥૪૦॥ વીષકન્યા નહારા ભાગ્યવાળી શોકવાળી ધન વિનાની જાણવી અને તેને છોકરાં પણ જીવે નહીં ॥૪૧॥ સાતમે સાતમાનો સ્વામી અગર શુભગ્રહ હોય તો વીષકન્યા જાણવી નહીં ॥૪૨॥ આઠમે યુધ હોય તો કાક વંધ્યા જાણવી ॥૪૩॥ આઠમે રવી અને શની હોય તો વાંઝણી જાણવી ॥૪૪॥ મંગળના રાશિમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો બાળપણમાંથી બગડેલી જાણવી યુધનો હોય તો પ્રપંચી જાણવી શુરનો હોય તો સતી જાણવી શુકરનો હોય તો કુળના રીવાજવાળી જાણવી શનીનો હોય તો લોડી જાણવો ॥૪૫॥

શુક્રમેષુગોત્રિંશાંશેગુણરૂપાતાજ્ઞસ્યકલાજ્ઞાનવિસ્યગુણમયી શનેર્પુનર્ભૂઃ ભૌમસ્યદુષ્ટા ॥૪૬॥ જ્ઞમેજ્ઞસ્યત્રિંશાંશે ગુણયુતા ભૌમસ્યકપટયુતાગુરોઃસતીભૃગોઃકામુકીશનેઃકૃત્યવતી ૪૭ કીટકુજસ્યત્રિંશાંશેવેદ્યાજ્ઞસ્યશિલ્પજ્ઞાગુરોર્ગુણયુતાભૃગોઃકુ

લગ્નશને:પતિઘ્નો ॥૪૮॥ સિંહેમૌમસ્યત્રિશાંશેનરાચારાક્ષસ્ય
નરચંદ્રિતાજીવસ્યરાક્ષી ભૃગોપુત્રગામિનીશનેકુલધ્રુષ્ટા૪૯

ટીકા—શુકરના રાશીમાં શુકરનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી
જાણવી બુધનો હોય તો કલા કુશળતાવાળી જાણવી ગુરનો હોય તો
ગુણવાળી જાણવી શનીનો હોય તો નાતરાની જાણવી મંગળનો હોય
તો નહારી જાણવી ॥૪૯॥ બુધના રાશીમાં બુધનો ત્રીશાંશ હોય તો
ગુણવાળી મંગળનો હોય તો કપટવાળી ગુરનો હોય તો સતી શુકરનો
હોય તો કામવાળી શનીનો હોય તો હિન્દા સ્ત્રી જાણવી ॥૪૭॥ કરક
રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો વેશ્યા જાણવી બુધનો હોય તો
શીશ્વકલાજાણવારી ગુરનો હોય તો ગુણવાળી શુકરનો હોય તો છી-
નાળ શનીનો હોય તો સ્વામીને મારી નાખનારી જાણવી ॥૪૮॥
સિંહ રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો પુરુષ જેવા આચરણવાળો
બુધનો હોય તો પુરુષ જેવી ચેષ્ટાવાળી ગુરનો હોય તો રાણી શુકરનો
હોય તો છોકરા સ.થે ગમન કરનારી શનીનો હોય તો કુળથી બ્રહ્મ
કરેલી જાણવી ॥૪૯॥

ગુહમેકુજસ્યત્રિશાંશેગુણાઢ્યાક્ષસ્યધીમતીજીવસ્યગુણતલજ્ઞા
ભૃગોસતીયમસ્યજારિણી ॥૫૦॥ યમમેકુજસ્યત્રિશાંશેદાસી
ક્ષસ્યદુષ્ટાગુરોસાધ્વીભૃગોર્વિધ્યાયમસ્યજારિણી ॥૫૧॥ ઘૂને
શનિજ્ઞોપંદઃપતિઃ ॥૫૨॥ ચરેલગ્રેમવાસીપતિઃ ॥૫૩॥ ઘૂને
કેમભ્રાસ્યજ્યતે ॥૫૪॥ શુભેક્ષિતેવિવલેકૂરેઘૂનેપિ ॥૫૫॥ શ
નાવસ્તેકૂરેદૃષ્ટેવિવાહરહિતા ॥૫૬॥

ટીકા—ગુરના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી,
બુધનો હોય તો બુધીવાળી, ગુરનો હોય તો ગુણોના તત્વને જાણના-
રી, શુકરનો હોય તો સતી, શનીનો હોયતો છીનાળ જાણવી ॥૫૦॥
શનીના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો ભોંડી, બુધનો હોય તો
નહારી, ગુરનો હોયતો સતી, શુકરનો હોય તો વાંઝણી, શનીનો હોય
તો છીનાળ જાણવી ॥૫૧॥ સાતમે શની અને બુધ હોય તો હિન્-
દા ધણીની સ્ત્રી જાણવી ॥૫૨॥ ચરલગન હોય તો પ્રવાસ કરનારાની
સ્ત્રી જાણવી ॥૫૩॥ સાતમે સૂર્ય હોય તો તેનો સ્વામી સાગ કરશે
એમ જાણવું ॥૫૪॥ શુભઘડે જાએલ જળ વીનાનો પાપઘડ સાતમે
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ પાપઘડોએ જાએલો શની સાતમે
હોય તો વીવાહ નહીં થાય એમ જાણવું ॥૫૬॥

દૂનેમિશ્રાઃપુનર્મૂઃ ॥૫૭॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણા
શંકરચિરચિત્તેજ્યોતિર્વિદ્રૂષણેસ્ત્રીજાતકાધ્યાયઃસપ્તમઃ ॥૫૮॥
શુભાશુભદોગ્રહઃસ્વદશાંતર્દશાર્યાફલંદદાતિ ॥૧॥ તુંગાધિમુ
ખગ્રહસ્યારોહિણીસાશુભફલદા ॥૨॥ સ્તોષ્વમુહદ્રગસ્યારિની
ચાંશગત્તેર્પૂર્વદલેશુભાપરાર્દેમિશ્રા ॥૩॥ સ્તોષ્વમૂલત્રિકોણગ
સ્યદશાશ્રેષ્ઠા ॥૪॥ મુહદ્રવર્ગોત્તમગસ્યાપિ ॥૫॥ ત્રીચારિભાં
શગસ્યારોહિણ્યપ્યલ્પશુભદા ॥૬॥

ટીકા—સાતમે શુભ અને પાપહોની મીશ્રતા હોયતો નાતરાની
જાણવી ॥૫૭॥ છતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વિરચિતે
જ્યોતિર્વિદ્રૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાંસ્ત્રી જાતકાધ્યાયઃ સપ્તમઃ
॥૫૮॥ શુભ ઈયા અશુભદ્રુજ આપનાર ગ્રહ પોતાની દશા અગર અંતર
દશામાં દ્રુજ આપે ॥૧॥ જિય ઉપર જતા ગ્રહની દશા આ રોહીણી
કેહેવાય તે શુભદ્રુજ આપનારી જાણવી ॥૨॥ જિય મીત્ર કે પોતાના
રાશીનો ગ્રહ નીચના અંશમાં હોય તો દશાનો પેહેલો અર્ધ ભાગ
સારો અને પાછળનો મીશ્ર જાણવો પોતાના રાશીના ગ્રહની તથા
પોતાના મૂલત્રીકોણના ગ્રહની દશા સારી જાણવી ॥૩॥ મીત્રના
રાશીના અગર વરજોતમી ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥૪॥ નીચ કે
શત્રુના રાશી અંશવાળા ગ્રહની આરોહીણી હોય તોપણ થોડા સુખને
આપનારી જાણવી ॥૫॥

નીચાધિમુખગ્રહસ્યારોહિણ્યશુભદા ॥૭॥ અવરોહિણ્યાપિસ્વ
મોષ્વમિત્રાંશગસ્યમિશ્રા ॥ ૮ ॥ પરમોષ્વગસ્યસંપૂર્ણારોગ્યવ
ર્દિની ॥૯॥ ચાતિબલગસ્ય ॥૧૦॥ નીચગસ્યાર્થહાનિકષ્ટદા
॥૧૧॥ વિવલસ્યાપિ ॥૧૨॥ ઉષ્વગાલ્પવલસ્યાર્થદા ॥૧૩॥
શત્રુનીચાસ્તમાંશગસ્યાશુભા ॥૧૪॥ અવરોહિણીનેષ્ટાકષ્ટદા
॥૧૫॥ આરોહિણીમિશ્રાપિશુભદા ॥૧૬॥

ટીકા નીચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા અવરોહીણી જાણવી તે
બરાબર દ્રુજને આપે એમ જાણવું ॥૭॥ જિયમીત્ર કે પોતાના અંશ-
વાળા ગ્રહની અવરોહીણી પણ મીશ્ર જાણવી ॥૮॥ પરમ જિયના
ગ્રહની સંપૂર્ણ ધન સુખ આપનારી જાણવી ॥૯॥ વધારે બળ પા-
મેલાની પણ તેવીજ જાણવી ॥૧૦॥ નીચના ગ્રહની દશા ધનની

હાની કરનારી તથા કષ્ટ દેનારી જાણવી ॥૧૧॥ બળ વિનાના અહની
પણ તેવીજ જાણવી ॥૧૨॥ અલ્પ બળવાળા ઊંચના અહની દશા
ધન આપનારી જાણવી ॥૧૩॥ શત્રુ નીચ કે અસ્તના રાશી અંશના
અહની દશા અશુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥૧૪॥ અવરોહીણી દશા
નકારી અને કષ્ટ દેનારી જાણવી ॥૧૫॥ આ રોહીણી મીશ્ર અને શુભ
ફળ દેનારી જાણવી ॥૧૬॥

ચરભેંગેગદશાદ્ધ્વાનક્રમાત્શુભામિશ્રાનેષ્ટા ॥૧૭॥ સ્થિરેંગે
ત્રિભાગક્રમાદધમોત્તમમિશ્રા ॥૧૮॥ દ્વિસ્વભાવેંગેદ્ધ્વાનક્ર
માન્નેષ્ટમિશ્રશુભાઃ ॥૧૯॥ ત્રિકેતરગત્તદશાભીષ્ટદા ॥૨૦॥
તમયુતસ્વગત્તદશારીષ્ટદા ॥૨૧॥ કૂરાંતરગત્તદશાયામરિતો
ર્થહાનિર્મહાભયશ્ચ ॥૨૨॥ કૂરાંતરગત્તદશાયામાદૌસુખંપ
શ્ચાદ્ધયશ્ચ ॥૨૩॥ શત્રુયુત્તદશાત્તદશાત્તદશાવિપત્ ૨૪
શુભાંતરગત્તદશાયામાદૌકષ્ટંપશ્ચાત્સુખં ॥૨૫॥

દીકાન્તરરાશીનું લગન હોયતો લગનની દશા ત્રીભાગના અનુક્રમે
કરી શુભ મીશ્ર અને નેષ્ટ જાણવી ॥૧૭॥ સ્થિર લગન હોય તો
ત્રીભાગની રીત પ્રમાણે અધમ, ઉત્તમ અને મીશ્ર જાણવી ॥૧૮॥
દ્વીસ્વભાવ લગન હોય તો ત્રીભાગની રીતથી નેષ્ટ મીશ્ર અને શુભ
જાણવી ॥૧૯॥ ત્રીકવીના બીજે રહેલ અહની દશા શુભ જાણવી
॥૨૦॥ રાહુ યુક્ત અહની દશા અરીષ્ટ કરનારી જાણવી ॥૨૧॥ પા-
પઅહમાં પાપઅહની દશામાં શત્રુથી ધનની હાની અને મોટો ભય
જાણવો ॥૨૨॥ પાપઅહમાં શુભઅહની દશામાં પેહેલું સુખ અને
પછીથી ભય જાણવો ॥૨૩॥ શત્રુયુક્ત પાપઅહની દશામાં પાપઅહની
દશા હોય તો મહા વીપત્તી જાણવી ॥૨૪॥ શુભમાં પાપની દશા હો-
યતો પેહેલું કષ્ટ અને પછે સુખ જાણવું ॥૨૫॥

શુભાંતરગત્તદશાયાસુખં ॥૨૬॥ ત્રિકેતરસ્થેસબલેચંદ્રેદશા
શ્રેષ્ઠા ॥૨૭॥ હતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરાચે
તેજ્યોતિર્વિદ્મૂષણેદશાફલકથનાધ્યાયોઽષ્ટમઃ ॥૮॥ જન્મશ
કેષ્ટશકાંતરમિષુચ્ચંદ્રવેદાસંજાનિવારયત્તદાદિયુતવારાયદ્ધમ
વેશઃ ॥૧॥ સંમાસાદ્ધાંકેર્કતષ્ટજન્માંગાચ્છેષાંકસમભાવેયિહા
॥૨॥ પાર્શ્વદ્વયત્રિવેદેષુસપ્તમેષુરાદૃષ્ટ્યાગ્રહઃપश्यति ॥૩॥

ટીકા—શુભમહામાં શુભમહાની દશા હોયતો સુખ જાણવું ॥૨૫॥
 ત્રીકવીના ખીજે રહેલ જળ પામેલા ચંદરમાની દશા સારી જાણવી
 ॥૨૬॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દેવગાત્રમજ કરણાશંકર વિરચિતે જોતિવિદ્યુ-
 પણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં દશાકલ કથના ધ્યાયોડયમઃ ॥૮॥ જ-
 નમ શક અને ઇછીત શકનું અંતર કરતાં શેષ રહે તેને પાંચ જે
 અને છ વડે ગુણી ચારે ભાગ લઈ તેમાં જનમકાળનાં વાર ધડી
 પણ ભેજવવાથી વારાદીક વરષ પ્રવેશ જાણવો ॥૧॥ પ્રવરતમાન વ-
 રસનો અંક બારે ભાગતાં બાકી રહે તેટલામે બાવે જનમના લગન-
 થી મુથા જાણવી ॥૨॥ મહ રસી હોય તહાંથી જે જાણુએ ત્રીજે,
 ચોથે, પાંચમે અને સાતમે અંકેક વધતા પાચે જુવે એમ એક પાચેથી
 અનુક્રમ જાણવો ॥૩॥

સૂર્યારેજ્યાનરાશ્ચાત્રાન્યેયુવાતિગ્રહાઃ ॥૪॥ વર્ષાધિપત્યાધિકા
 રિણઃપંચ ॥૫॥ જન્માર્ગપોવર્ષાગપોમુંથેશોદિવસેકેમપોરાત્રા
 વહ્નભપોત્રૈરાશિકેશશ્ચ ॥૬॥ પંચાધિકારિણામંગાધિકેશ્ય
 માણોવર્ષેશ્વરઃ ॥૭॥ દક્તુલ્યતાયાંપંચવર્ગ્યાદિજવલામ્તવલો
 વર્ષેશ્વરઃ ॥૮॥ દગિવર્યસામ્યેમુંથેશોવર્ષેશ્વરઃ ॥૯॥

ટીકા—આ વીશયમાં રવી, મંગળ અને ગુરુ પુરષ જાણવા અને
 બાકીના સ્ત્રી મહો જાણવા ॥૪॥ વરસના અધીપતી પણામાં પાંચ
 અધીકારીઓ જાણવા ॥૫॥ જનમનો સ્વામી, ખીજો, વરસનો સ્વા-
 મી, ત્રીજો, મુથાનો સ્વામી ચોથો, દિવસે વરસ બેસતું હોય તો ર-
 વિના રાશીનો સ્વામી, અને રાતરે વરસ બેસતું હોય તો ચંદરના
 રાશીનો સ્વામી, પાંચમો ત્રૈરાશી કેશ્વર ॥૬॥ પાંચે અધીકારીઓમાંનો
 જે મહ લગનને વધારે જોતો હોય તે વરસપતી જાણવો ॥૭॥ એ-
 ઓમાંથી જે મહતી લગન ઉપર સરખી દ્રષ્ટી હોય તો પંચ વર્ગી
 વગેરેનાં અધીક જળ પામ્યો હોય તે એ બેમાંથી વરસપતી જાણવી
 ॥૮॥ લગનને જોતો અને જળ એ બંને સરખાં હોય તો મુથાપતી
 વરસપતી જાણવો ॥૯॥

તદ્વલમુક્તમમધ્યમારપમેદૈશ્વિધાનુમેયં ॥૧૦॥ તેષુકલમેદસાત્
 ॥૧૧॥ તિથ્યર્કાષ્ટસાંકનર્ગાકમાર્તઙ્ગાઃ સૂર્યાદિરાહ્વતાનાં
 દીપ્તાંશાઃ ॥૧૨॥ પુંગ્રહાઃદિનલેટાસ્ત્રિલેટારાત્રિગ્રહાઃ ॥૧૩॥
 સ્વસ્વામિનાત્રાતન્મિત્રેણવાવલાહ્યધુમે નેક્ષિતકુર્તેધિહાશુમા

॥૧૪॥ સ્વાપરિણાવાલ્પબલેનપાપેનૈક્ષિતયુતેંથિહાનિંદ્યા ૧૬
મિથૈયુતેક્ષિતેંથિહાબલવત્તરગ્રહફલેદા ॥ ૧૬ ॥ મુંથહાયાઃશુ
ભાશુભફલંતદીશપાકેજ્ઞેયં ॥૧૭॥

ટીકા—જે બળ ઊત્તમ મધ્યમ અને અલ્પ એમ ત્રણ પ્રકારે
જાણવું ॥૧૦॥ તેઓમાં ક્રળનો દ્વારદેર છે માટે ॥૧૧॥ પનર, બાર, આઠ,
સાત, નવ અને બાર એઓ રવી વીગેરે રાહુ સમેત ગ્રહોના દીપ્તાંશો જા-
ણવા ॥૧૨॥ પુરૂષગ્રહને દિવસગ્રહો જાણવા અને સ્ત્રી ગ્રહોને રાત્રીગ્રહ
જાણવા ॥૧૩॥ પોતાનો સ્વામી કેસ્વામીનો મીત્ર કે બળ પામેલ ગ્રહો
યુક્ત જોયેલ મુંથા સારી જાણવી ॥૧૪॥ પોતાના સ્વામીનો શત્રુ તથા
અલ્પ બળવાળા પાપગ્રહો યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો નહારી
જાણવી ॥૧૫॥ મીશ્ર ગ્રહોયે યુક્ત કે જોએલી મુંથા હોય તો અધીક
બળવાળા ગ્રહ સમાન ક્રળ આપનારી જાણવી ॥૧૬॥ મુંથાનું શુભ
અને અશુભ ક્રળ તેના સ્વામીની દશામાં જાણવું ॥૧૭॥

સૂર્યમેમૂર્યૈક્ષિતયુતેંથિહાશુભફલદા ॥૧૮॥ ચંદ્રમેચંદ્રૈક્ષિતયુતેં
થિહાયશૌર્ધર્મવૃદ્ધિદા ॥ ૧૯ ॥ ચંદ્રમેતાપમાત્રેક્ષિતાતિદુઃસ્વ
દા ॥ ૨૦ ॥ કુજમેભૌમેક્ષિતયુતેંથિહાશસ્ત્રાદિવાતંચરુધિરમ
કોપંચોળરુજંતનોતિ ॥૨૧॥ બુધમેબુધેક્ષિતયુતેંથિહાસ્ત્રીધર્મય
શસૌખ્યદા ॥૨૨॥ ગુરુમેજીવેક્ષિતયુતેંથિહાપુત્રકલત્રાદિ
સૌખ્યદા ॥ ૨૩ ॥ કવિમેકવીક્ષિતયુતેંથિહાસ્ત્રીલાભયશસૌ
ખ્યદા ॥૨૪॥

ટીકા—રવીના રાશીમાં રવીએજોએલ કે યુક્ત મુંથા સાર ક્રળ
આપનારી જાણવી ॥૧૮॥ ચંદ્રના રાશીમાં ચંદ્રે જોએલ કે યુક્ત
મુંથા હોય તો યશ અને ધરમની વરધી કરનારી જાણવી ॥૧૯॥
ચંદ્રના રાશીમાં ક્રુક્ત પાપગ્રહોએજો જોએલી મુંથા હોય તો અતીશે
દુઃખ દેનારી જાણવી ॥૨૦॥ મંગળના રાશીમાં મંગળે જોએલ કે
યુક્ત મુંથા હોય તો શસ્ત્રાદિક ધાત તથા લોહીવીકાર તથા ગરમાઇનો
રોગ કરે ॥૨૧॥ બુધના રાશીમાં બુધે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોયતો
સ્ત્રી ધરમયશનું સુખ કરે ॥૨૨॥ ગુરુના રાશીમાં ગુરુએ યુક્ત કે જો-
એલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી પુત્રનું સુખ આપે ॥૨૩॥ શુક્રના રાશીમાં
શુક્રે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી લાભ યશ અને સુખની
આપનારી જાણવી ॥૨૪॥

શનિભેશનિયુતેક્ષિતેંધિહાડનિલમદાર્થનાશાભિભયમાનભંગમ
 દા ॥૨૬॥ તત્રાપિબલાઢ્યજીવેક્ષણતઃશુભં ॥૨૬॥ વર્ષપેદી
 સ્તેડનુપમાદીપ્તિઃ ॥ ૨૭ ॥ સ્વસ્થેડદ્વપેસ્થિરમનસ્વર્થકિર્તિસૌ
 ર્ઘ્યંચ ॥૨૮॥ મુદિતેદ્વપેયથેપ્સિતફલાવાપ્તિઃ ॥૨૯॥ પ્રસુપ્તે
 વર્ષેશેવિપત્ ॥૩૦॥ પીડિતેદ્વપેશત્રુકૃતાપીડા ॥૩૧॥ મૌઢ્યં
 ગતેદ્વપેડર્થનાશઃ ॥૩૨॥

ટીકા-શનીના રાશીમાં શનીએ યુક્ત કે જ્યેષ્ઠ મુઠ્યા હોયતો
 વાધુનો રોગ ધનનો નાશ અગ્નીનો ભય, માનનો ભંગ કરનારી
 જાણુવી ॥૨૫॥ તેમાં પણ બળ પામેલો ગુરુ જોતો હોય તો શુભ
 જાણુવું ॥૨૬॥ વરસનો સ્વામી દીપ્તા અવસ્થાનો હોય તો સારી
 દીપ્તિ જાણુવી ॥૨૭॥ સ્વસ્થા અવસ્થાનો હોય તો સ્થિર મન ધન
 કીરતીનું સુખ જાણુવું ॥૨૮॥ વરસનો સ્વામી મુદિત અવસ્થામાં હોય
 તો ઈછીત ફળની પ્રાપ્તિ જાણુવી ॥૨૯॥ વરસનો સ્વામી સુખ
 અવસ્થાનો હોય તો વીપત્ કરનારો જાણુવો ॥૩૦॥ વરસનો સ્વામી
 પીડિત અવસ્થાનો હોય તો શત્રુએ કરેલી પીડા જાણુવી ॥૩૧॥ વ-
 રસનો સ્વામી અસ્તનો હોય તો ધનનો નાશ જાણુવો ॥૩૨॥

ઉત્તમબલેર્કેદ્વપેમૂધનકીર્તિલાભમુલાદિકમરિનાશશ્ચ ॥૩૩॥
 મધ્યવીર્યેર્કેદ્વપેનૃપસ્વજનપુત્રાદિર્તા લ્પમુર્ખરોગવિવાદભયંચં
 ॥૩૪॥ અલ્પબલેર્કેદ્વપેનૃપરોગાતુગ્રભયમર્થનાશશ્ચ ॥ ૩૫ ॥
 ઉત્તમવીર્યેચંદ્રેદ્વપે પુત્રકલત્રરાજ્પસૌરુપસ્વેતાદિવસ્તુતોધના
 પ્તિશ્ચ ॥૩૬॥ મધ્યબલેદ્વપેનૃપવિરોધસ્વજનવૈરવિત્તનાશ
 દિકમહાભયંચ ॥૩૭॥

ટીકા—જિતમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોયતો પ્રથવી
 ધન કીર્તીનો લાભ સુખ પ્રાપ્તિ અને શત્રુનો નાશ જાણુવો ॥૩૩॥
 મધ્યમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ પોતાનાં મા-
 જાણુસો અને પુત્રાદીકનું ધોડું સુખ અને રોગવિવાદનો ભય જાણુવો
 ॥૩૪॥ અલ્પ બળ પામેલો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ રો-
 ગ વીગેરેનો મોટો ભય અને ધનનો નાશ જાણુવો ॥૩૫॥ જિતમ
 બળ પામેલો ચંદ્રરમા વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રી પુત્ર રાજ એએથી
 સુખ અને ધોળી વસ્તુથી ધનનો લાભ જાણુવો ॥૩૬॥ મધ્યમ બ-

બળાળો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો રાજથી વીરોધ પોતાના માણસોથી વૈર ધનનો નાશ અને મોટો ભય બન્યો ॥૩૭॥

અલ્પવલેચંદ્રેન્દ્રપેવાતકફાદિપીઢારમયાદિકમઙ્ગપાકે મૃત્યુભયંચ ॥ ૩૮ ॥ ઉત્તમવીર્યેકુજેન્દ્રપેનૃપતિધનાસિધિજયાદિકંસ્ત્રીમાર્ગાદિતોધનોપલબ્ધિશ્ચ ॥ ૩૯ ॥ મધ્યવલેકુજેન્દ્રપેસ્વજનનૃપતિવૈરધનક્ષયાદિકંલોહાગ્નિગદ્ભયંચ ॥ ૪૦ ॥ અલ્પવલેકુજેન્દ્રપેસુતમિત્રકલત્ર કલહપીત્તોગ્રોદ્ભવાદિકંચૌરાસ્ત્રાગ્ન્યાદિભયંચ ॥ ૪૧ ॥ ઉત્તમવલેજેન્દ્રપેપઠનાદિલાભસ્ત્રીસુતમિત્રાદિસૌખ્યંવ્યાપારતોલાભશ્ચ ॥ ૪૨ ॥

ટીકા—અર્થ બળ પામેલો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો વાયુ કદ્દ વીગેરેની પીડા શત્રુથી ભય અને તેની દશામાં મૃત્યુનો ભય બન્યો ॥૩૮॥ ઉત્તમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજથી ધનની પ્રાપ્તિ વીજ્ય અને સ્ત્રી વીગેરેથી ધનનો લાભ બન્યો ॥૩૯॥ મધ્યમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસો રાજ એઓથી વૈર ધનનો અને રોગ અગ્નિ તથા લોહથી ભય બન્યો ॥૪૦॥ અર્થ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પુત્ર મિત્ર અને સ્ત્રી સાથે ક્લેશ પીતનો પ્રકોપ ચોર અગ્ની શસ્ત્રનો ભય બન્યો ॥૪૧॥ ઉત્તમ બળ પામેલો યુધ વરસનો સ્વામી હોય તો બળવા વીગેરેથી લાભ સ્ત્રી પુત્ર મિત્રનું સુખ વેપારથી લાભ બન્યો ॥૪૨॥

મધ્યવલેજેન્દ્રપેનિજવાક્યદોષાર્થહાન્યાદિકં પુત્રકલત્રમિત્રકલહાદિકંચ ॥ ૪૩ ॥ અલ્પવલેજેન્દ્રપેનૃપમયાનૃતસાક્ષિતાક્લેશાર્થનાશાદિકંચૌરમયનેત્રપીઢાદિકંચ ॥ ૪૪ ॥ ઉત્તમવલેજીવેન્દ્રપેસ્ત્રીવિલાસપુત્રમિત્રસૌખ્યાદિકં ધનાગમનારિપુવિનાશસકલજનવલ્લભત્વંચ ॥ ૪૫ ॥ મધ્યવલેજીવેન્દ્રપેનૃપશત્રુલોકવિરોધકૃશત્વાદિકંચૌરાદિભયંચ ॥ ૪૬ ॥

ટીકા—મધ્યમ બળ પામેલો યુધ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાના વેણુના દોશથી ધનની હાની વીગેરે પુત્ર મિત્ર સ્ત્રીથી ક્લેશ બન્યો ॥૪૩॥ અર્થ બળ પામેલો યુધ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ ભય શત્રુ સાક્ષી ક્લેશ ધનનો નાશ ચોરથી ભય આંખે પીડા

વીગેરે જાણવું ॥૪૪॥ ઊતમ બળ પામેલો શુર વરસનો સ્વામી હોય
તો સ્ત્રીથી વીલાસ પુત્ર મીત્ર વીગેરેથી સુખ ધનનું આવવું શત્રુનો
નાશ તમામ લોકોનું પ્રીતીપાત્રું જાણવું ॥૪૫॥ મધ્યમ બળ પામેલો
શુર વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ્ય શત્રુ અને લોકોથી વીરોધ તથા
દુષ્ટનું થવું અને ચોર વીગેરેનો ભય જાણવો ॥૪૬॥

અલ્પબલેજીવેદપેનૃપતિતોધનનાશોબંધુ વિરોધવાતોગ્રપીઢા
દિકંતનુક્ષયશ્ચ ॥૪૭॥ ઉત્તમબલેકવાવદ્દપેમુતામિત્રકલત્રા
દિમુખંપ્રતાપારોગ્યાદિકંચ ॥૪૮॥ મધ્યબલેકવાવદ્દપેસ્વ
જનવિરોધશ્લેષ્માતિકાર્યાર્થહાન્યાદિકંબોહોદ્રવશ્ચ ॥૪૯॥
અલ્પબલેકવાવદ્દપે સકલજનકલહાર્થહાનિશોકભયાદિકં
મતિસંક્ષયશ્ચ ॥૫૦॥ ઉત્તમબલેશનાવદ્દપેવનપર્વતાદિતોલા
મોવાણિજ્યાદિતોલામશ્ચ ॥ ૫૧ ॥

ટીકા—અલ્પ બળવાળો શુર વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ્યથી
ધનનો નાશ, ભાઈઓથી વીરોધ, વાયુની પીડા તથા શરીરનો નાશ
જાણવો ॥૪૭॥ ઊતમ બળવાળો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો
પુત્ર, મીત્ર, સ્ત્રીથી સુખ, તથા પ્રતાપ અને તનુદરસ્તી વીગેરે જા-
ણવું ॥૪૮॥ મધ્યમ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો
પોતાનાં માણસોથી વીરોધ સલેખમ, ઊધરસ વીગેરેની પીડા, ધનની
હાની વીગેરે તથા મોહ થવાપાત્રું જાણવું ॥૪૯॥ અલ્પ બળ પામેલો
શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો સરવ લોકથી કલેશ ધનની હાની
શોક ભય વીગેરે તથા ખુધીનો નાશ જાણવો ॥૫૦॥ ઊતમ બળ
પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો વનપરવત વીગેરેથી લાભ તથા
વેપારથી લાભ જાણવો ॥૫૧॥

મધ્યબલેશનાવદ્દપેસ્વજનરાજ વિરોધવાતોદ્રવજઠરપૃષ્ઠાતિ
નેત્રરુગાદિકંધનહાનિશ્ચ ॥૫૨॥ અલ્પબલેશનાવદ્દપેક્રિયા
વિફલતાનિલઘ્નર્થહાન્યાદિકંદંટિરૂમયંમૃત્યુશ્ચ ॥ ૫૩ ॥
જીવકવીહતરુચૌનીચગેઙ્ગેગદમાસિઃ ॥ ૫૪ ॥ રંધ્રપોર્તેભ
પોરંધ્રેતૌકુરયુતદૃષ્ટૌશસ્ત્રમૃત્યુકરૌ ॥ ૫૫ ॥

ટીકા—મધ્યમ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો
પોતાનાં માણસો તથા રાજ્યથી વીરોધ તથા વાયુથી મગ્ગેલ પેટ

તથા ખરડે પીડા તથા આંખે પીડા, ધનની હાની વીગેરે જાણવું
 ॥૫૨॥ અદ્ય બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો કરવા
 માંડેલ કામનું ફેગટપણું, વાયુનો રોગ, ધનની હાની વીગેરે તથા
 ડાઢવડે ધાતકી જંતુઓનો ભય તથા મૃત્યુનો ભય જાણવો ॥૫૩॥
 ગુરૂ અને શુકર અસ્ત ના હોય અને નીચનો ચંદરમા હોય તો રોગની
 પ્રાપ્તિ જાણવી ॥૫૪॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય અને આઠમા-
 નો સ્વામી લગનમાં એઓ બંને પાપમહે યુક્ત કે જોએલા હોય તો
 શસ્ત્રથી મૃત્યુ કરનારા જાણવા ॥૫૫॥

જન્માંગેથિહેશાર્વકરલુપ્તૈયમેક્ષિતયુતૌરિષ્ટકરૌ ॥ ૫૬ ॥
 જન્માંગાદષ્ટમાબ્દાંગમિથિહાપેક્ષિતયુતંરિષ્ટકરં ॥ ૫૭ ॥ શુ
 માદષ્ટાબ્જોંગારિયુનરંધ્રાંત્યગોરિષ્ટકરઃ ॥ ૫૮ ॥ તેષ્વેવા
 બ્જોકુજેક્ષિતયુતોશસ્ત્રાગ્રિકષ્ટકરઃ ॥ ૫૯ ॥ તેષ્વેવાબ્જોશનિ
 યુતેક્ષિતોનિલપ્રકોપકરઃ ॥ ૬૦ ॥ કુજેક્ષિતયુતાદ્વાગપોરં
 ધ્રેમૃતિદઃ ॥ ૬૧ ॥

ટીકા—જનમલગનનો અને મુંથાનો સ્વામી સૂર્ય કીરણમાં
 અસ્ત હોય અને શનીએ યુક્ત કે જોયેલ હોય તો રીષ્ટના કરનારા
 જાણવા ॥૫૬॥ જનમલગનથી આઠમું વરસ લગન હોય અને મું-
 થાના સ્વામી એ યુક્ત કે જોયેલ હોય તો રીષ્ટ કરનાર જાણવું ॥૫૭॥
 શુભમહેયે ન જોયેલ ચંદરમા લગનમાં છેડે, સાતમે, આઠમે, કે
 આરમે હોય તો રીષ્ટ કરનાર જાણવો ॥૫૮॥ એઓ સ્થાનોમાં ચં-
 દરમાં મંગળે યુક્ત કે જોયેલ હોય તો શસ્ત્ર ધ્યા અગનીથી કટ
 કરનાર જાણવો ॥૫૯॥ એઓ સ્થાનમાં ચંદરમા શનીએ યુક્ત કે
 જોયેલ હોય તો વાયુનો પ્રક્રોધ કરનાર જાણવો ॥૬૦॥ મંગળે યુક્ત
 કે જોયેલ વરસના લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો મૃત્યુ કરે ॥૬૧॥

લગ્નેથિહેશાર્વકમંડલગાવાર્કિયુતેક્ષિતૌમૃતિકરૌ ॥ ૬૨ ॥ અ
 ર્થારિરંધ્રાંત્યગાકૂરારીષ્ટપદાઃ ॥ ૬૩ ॥ શનિયુતેક્ષિતૌથિહા
 નિલપ્રકોપદા ॥ ૬૪ ॥ ષડષ્ટાંત્યગાપાપયુતૌથિહાશસ્ત્રાગ્રિકષ્ટ
 દા ॥ ૬૫ ॥ જન્માંગાદસ્તાયુવ્યયવંધુર્ગેથિહારિષ્ટદા ॥ ૬૬ ॥
 તેષુકૂરેક્ષિતયુતોક્તરિષ્ટદા ॥ ૬૭ ॥ તેષુસૌમ્યેક્ષિતયુતોક્તાલ્પ
 રિષ્ટદા ॥ ૬૮ ॥

ટીકા—લગન અને મુંથાનો સ્વામી શનીએ યુક્ત કે નેએલો સૂર્યમંડળમાં હોય તો મૃત્યુ કરનારા નળુવા ॥૬૨॥ ખીન્ને, છઠે, આઠમે અને બારમે પાપઅહો હોય તો તે રીષ્ટ કરનારા નળુવા ॥૬૩॥ શનીએ યુક્ત કે નેએલ મુંથા વાયુનો પ્રકોપ કરે ॥૬૪॥ પાપઅહો યુક્ત કે નેએલ મુંથા છઠે, આઠમે કે બારમે હોય તો શનિ અગનીથી કષ્ટ દેનારી નળુવી ॥૬૫॥ જનમ લગનથી ત્રીન્ને, સાતમે, આઠમે કે બારમે મુંથા હોય તો રીષ્ટ કરે ॥૬૬॥ તેમાં પાપઅહો યુક્ત કે નેએલ હોય તો કલ્યા મુજબ રીષ્ટ કરે ॥૬૭॥ તેમાં શુભઅહો યુક્ત કે નેએલ હોય તો કલ્યાથી થોડું રીષ્ટ કરે ॥૬૮॥

લગ્નેશ્વોઃષષ્ઠાષ્ટમાંત્યગાઃલગ્નેથિહાયુપાઃરિષ્ટપદા ॥ ૬૯ ॥ સાં
ગપાઃસૌમ્યાકેંદ્રત્રિકોણગારિષ્ટહંતારઃ ॥ ૭૦ ॥ બલાઢ્યેજ્યકેં
દ્રસ્થોરિષ્ટવિનાશકરઃ ॥ ૭૧ ॥ લગ્નપશુમેક્ષિતયુતોકેંદ્રગોરિષ્ટ
નાશકઃ ॥ ૭૨ ॥ મુંથહેશોશુમેક્ષિતયુતસ્ત્રિકોણકેંદ્રગોરિષ્ટ
દ્વઃ ॥ ૭૩ ॥ કેંદ્રત્રિકોણગાઃશુભાઢ્યરિલાભગાઃકૂરાલક્ષ્મી
પ્રાપ્તિકરાઃ ॥ ૭૪ ॥ સ્વતુંગોપગૌશનિશુક્રૌકેંદ્રસ્થાંધન
પદૌ ॥ ૭૫ ॥

ટીકા—લગને અને ચંદ્રમાથી છઠે, આઠમે કે બારમે લગન મુંથા અને આઠમાના સ્વામીઓ હોય તો રીષ્ટ કરે ॥ ૬૯ ॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત શુભઅહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥ ૭૦ ॥ બળ પામેલો ગુરુ કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૧ ॥ શુભઅહો યુક્ત કે નેએલ લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥ ૭૨ ॥ મુંથાનો સ્વામી શુભઅહો યુક્ત કે નેએલ ત્રીકોણ કે કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૩ ॥ શુભઅહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય અને પાપઅહો ત્રીન્ને, છઠે કે અગીયારમે હોય તો ધનની પ્રાપ્તિ કરે ॥ ૭૪ ॥ ઊંચના સ્ત્રી અને શુકર કેંદરમાં હોય તો ધનની પ્રાપ્તિ કરે ॥ ૭૫ ॥

શુમેક્ષિતયુતોંબુપોતુર્યેધનાસિકરઃ ॥ ૭૬ ॥ લગ્નેજ્યશુમેક્ષિતયુ
તોદ્રવ્યપ્રાસિકરઃ ॥ ૭૭ ॥ શુમેક્ષિતયુતોર્યપોલગ્નગોધનપદઃ
॥ ૭૮ ॥ ધર્મેશોંગેસૌમ્યયુતદ્વષ્ટોદ્રવ્યદઃ ॥ ૭૯ ॥ લગ્નેજ્યોંગે

પેનાસ્તસ્થેનેક્ષિતાક્ષિતિપેખ્યોધનાસિકરઃ ॥ ૮૦ ॥ જીવયુતા
ર્થેશોર્થેયદ્વિકરઃ ॥ ૮૧ ॥ લગ્નપોવાનિજયુતેક્ષિતોરંધ્રેપનપિ
ત્તકફકુચ્ચધનક્ષયકરઃ ॥ ૮૨ ॥

ટીકા—શુભઅહે યુક્ત કે જોએલો ચોધાનો સ્વામી ચોથે હોય
તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૬॥ લગનમાં ગુરુ શુભઅહે યુક્ત કે જો-
એલો હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૭॥ શુભઅહે યુક્ત કે જોએ-
લો ખીજનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૮॥
શુભઅહે યુક્ત કે જોએલ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધન
આપે ॥૭૯॥ સાતમે રહેલ લગનના સ્વામીએ જોયેલો ગુરુ લગનમાં
હોય તો રાજ્જોથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮૦॥ ખીજનો સ્વામી ખીજે
ગુરુ યુક્ત હોય તો ધનની વૃદ્ધી કરે ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી મંગલે
યુક્ત કે જોયેલો આઠમે હોય તો વાત પીત અને કદ્દ કરે તથા ધનનો
નાશ કરે ॥૮૨॥

ગ્રહાઃસ્વદીપ્તાંશમધ્યેષ્વત્યંતંશુભદાઃ ॥ ૮૩ ॥ તદતિક્રમેન્યૂન
ફલપ્રદાઃ ॥ ૮૪ ॥ મૃતિપેનાન્વિતોંગેશોયદ્રાવસ્થોતદ્રાવહા
નિપ્રદઃ ॥ ૮૫ ॥ જનુવર્ષયોસવલાગ્રહાપૂર્ણફલપ્રદાઃ ॥ ૮૬ ॥
યેગ્રહાજન્મનિવલાઢ્યાઃ વર્ષેહીનવલાસ્તેવ્દપૂર્વભાગેશુભાશ્ચ
પરભાગેનેષ્ટાઃ ॥ ૮૭ ॥ જનુપિહીનવલાગ્રહાવર્ષેવલાઢ્યાસ્તેવ્દ
પૂર્વભાગેશુભાશ્ચપરભાગેશુભાઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—પોતાના દીપ્તાં સોમાં રહેલા ગ્રહો અત્યંત સાફ ફળ
આપનારા જાણુવા ॥૮૩॥ દીપ્તાં શોથી વધતા હોય તો ઓછું
આપનારા જાણુવા ॥૮૪॥ લગનનો સ્વામી આઠમાનો સ્વામી સાથે
જે ભાવમાં રહે હોય તે ભાવનો નાશ જાણુવો ॥૮૫॥ જનમ અને
વરશ એ બંનેમાં બળવાળા ગ્રહો હોય તે પરીપુરણ ફળ આપનારા
જાણુવા ॥૮૬॥ જે ગ્રહો જનમમાં બળ પામેલો હોય અને વરશમાં
હીન બળવાળા હોય તો વરશના પેહેલા ભાગમાં સાફ ફળ આપે
અને વરશના પાછળના ભાગમાં નફાર ફળ આપે એમ જાણુવું
॥૮૭॥ જે ગ્રહો જનમમાં હીન બળવાળા હોય અને વરશમાં સારા
બળવાળા હોય તો તે ગ્રહો વરશના પેહેલા ભાગમાં અશુભ ફળ
આપે અને છેલ્લા ભાગમાં સાફ ફળ આપે એમ જાણુવું ॥૮૮॥

ઉભયત્રવીર્યહીનાસ્તેત્યંતમાનિષ્ઠાઃ ॥૮૯॥ સ્વસ્વામિશુભેક્ષિત
 મુર્તસહમંબલયુતં ॥ ૯૦ ॥ તદ્વિપર્યયેબલહીનંસહમં ॥ ૯૧ ॥
 બલાબલવિચારેણયેષાંસંભવસ્તાન્યેવફલદાનિ ॥ ૯૨ ॥ સહ
 માધિપવશાત્સહમંબલાબલં ॥૯૩॥ સહમસ્થાનાદિવશાદપિ
 બલાબલં ॥૯૪ ॥ દ્વયોર્બલમ્બલાનુમાનેનસિદ્ધંબલં ॥ ૯૫ ॥
 સહમફલેષુફલાસિયોગ્યતયાફલં ॥૯૬॥

ટીકા—જનમ તથા વરશ બંનેના હીન બળવાળા હોય તો
 મળ્યા ખરાબ જાણવા ॥૮૯॥ પોતાના સ્વામીએ અગર શુભગ્રહે યુક્ત
 કે જોએકું સહમ બળવાળું જાણવું ॥૯૦॥ એથી ઉલટું હોય તો
 બળહીન જાણવું ॥૯૧॥ બલાબળના વીચાર વડે જોએતો ફળ આ-
 પવાનો સંભવ હોય તેઓજ ફળ આપે ॥૯૨॥ સહમના સ્વામીથી
 પણ સહમનું બલાબળ જાણવું ॥૯૩॥ સહમના સ્થાનાદિકથી પણ
 બલાબળ જાણવું ॥૯૪॥ બંને બલાબળ જોવાનાં રીતથી અનુમાન
 કરી સીધ બલાબળ જાણવું ॥૯૫॥ સહમ વીગેરેના ફળ કેવામાં ફળ
 પ્રાપ્તિની યોગ્યતા હોય તો ફળ કેવું ॥૯૬॥

દિવાર્ષિકબાલસ્યાત્મજસંભવેપિનવાચ્યં ॥ ૯૭ ॥ તદ્વદેષોયો
 ગોષઠાનામપિનવાચ્યઃ ॥૯૮॥ તદ્વદ્વંધ્યાદીનામપિનોવાચ્યઃ
 ॥૯૯॥ એવમસ્તિલેષુવિમૃશ્યવાચ્યં ॥ ૧૦૦ ॥ સહમાદીનામે
 કાન્દેનૈવફલોપલબ્ધિત્વાત્ ॥ ૧ ॥ સહમતદીશાંતરભાગા
 સ્વોદયઘ્નાસ્ત્રિભક્તાલબ્ધંફલાસિસીમાખ્યદિનાનિ ॥૨॥
 રોમકોક્તાનયારિત્યાફલાસિસીમાખ્યદિનાનિવાચ્યાનિ ॥૩॥

ટીકા—જો વરશના બાળકને પુત્ર સહમનો સંભવ હોય તોપણ
 કેહેવો નહીં ॥૯૭॥ તેમજ એ યોગ હીનડાને હોય તોપણ ન કેવો
 ॥૯૮॥ તેમજ વાંઝણી વીગેરેને ન કેવો ॥૯૯॥ એ પ્રમાણે તમામ
 બાબતમાં વીચાર કરી કેવું ॥૧૦૦॥ સહમાદીકોનું ફળ એક વરશ-
 માંજ મળે છે માટે ॥૧॥ સહમ અને તેનો સ્વામી એઓના અંતરના
 અંશે પોતાના ઉદયમાં ને ગુણી ત્રૈલોક્યે બાગ લેતાં લબ્ધ આવે
 તે ફળ મળવાના અવધીના દીવસો જાણવા ॥૨॥ રોમકાચાર્યની કહેલી
 આ રીતીએ ફળ પ્રાપ્તિના અવધી દીવસો કેવા ॥૩॥

પૂર્ણચાર્કઃસ્વદશાયાંગનાશ્ચલામ્બલકાંત્યાદિકં તનુયાશ્ચ

॥ ૪ ॥ સ્વદશાયાંવ્યાપારપુરગ્રામાદિતોદ્રવ્યલાભસુખદોષ
ધ્યવલોર્કઃ ॥ ૫ ॥ સ્વદશાયાંરોગશોકભયાદિપ્રદોઽપ્પલ
લોર્કઃ ॥ ૬ ॥ સ્વદશાયાંતેજોભ્રંશઘાતનૈસ્વબંધુવિરોધાદિપ્રદો
વિષલોર્કઃ ॥ ૭ ॥ પૂર્ણબલશ્વંદ્રોનૃપલાભધનામ્નિશત્રુક્ષયાદિ
પ્રદઃસ્વદશાયાં ॥ ૮ ॥ મધ્યબલશ્વંદ્રોવ્યાપારાર્થલાભધર્મોદ
યાદિપ્રદઃસ્વદશાયાં ॥ ૯ ॥

ટીકા—પુરણુ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં હાથી ઘોડા
કાંતી બળ વીગેરેનું સુખ આપે ॥૪॥ મધ્યમ બળ પામેલો રવી
પોતાની દશામાં વેપાર ગામ વીગેરેથી સુખ દેનારો બાણુવો ॥૫॥
અલ્પ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં રોગ શોક ભય વીગેરે આપે
॥૬॥ બળ વીનાનો રવી પોતાની દશામાં ભયઔથી વીરોધ તેજની
હાની-ખાત, નીરધનપણું કરે ॥૭॥ પુરણુ બળ પામેલો અંદરમા પો-
તાની દશામાં રાજ્યથી લાભ, ધનની પ્રાપ્તિ, શત્રુનો નાશ કરે ॥૮॥
મધ્ય બળ પામેલો અંદરમા પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનો લાભ
અને ધરમનો ઉદય કરે ॥૯॥

સ્વમિત્રપુત્રદારાદિવૈરત્વાર્થનાશાદિ કરોલ્પબલશ્વંદ્રઃસ્વદશા
યાં ॥૧૦॥ સ્વદશાયાંભિક્ષાટનવાતપિત્તકફાર્તિસ્વજનવૈરા
દિપ્રદોવિષલશ્વંદ્ર ॥ ૧૧ ॥ પૂર્ણવીર્યોક્ષુજઃસ્વદશાયાંરણજય
નૃપતિસમાગમધનામ્નિકરઃ ॥૧૨॥ મધ્યબલોવનિજોરિપુમય
રુધિરામયાદિપ્રદસ્વદશાયાં ॥૧૩ ॥ સ્વદશાયાંપુત્રમિત્રદા
રાદિવિરોધાદિપ્રદોલ્પવીર્યોઽવનિનંદનઃ ॥ ૧૪ ॥ વિવીર્યો
ગારકઃસ્વદશાયાંબલાર્થસ્વજનનાશપ્રદોમૃત્યુપ્રદશ્વ ॥૧૫ ॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો અંદરમા પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર
અને મિત્રથી વૈર તથા ધનનો નાશ કરે ॥૧૦॥ બળ વીનાનો અંદર-
મા પોતાની દશામાં પોતાના બાણુસેથી વૈર, વાત, પીત, ક્રૂનો રોગ
તથા માગી આવા વીગેરે કરે ॥૧૧॥ પુરણુ બળ પામેલો મંગળ
પોતાની દશામાં લડાઈમાં ક્રૂતે રાજાનો સમાગમ અને ધનની પ્રાપ્તિ
કરે ॥૧૨॥ મધ્યમ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં શત્રુથી
ભય-રૂધીર વીકાર વીગેરે કરે ॥૧૩॥ અલ્પ બળ પામેલો મંગળ
પોતાની દશામાં પુત્ર સ્ત્રી અને મિત્રથી વીરોધ વીગેરે કરે ॥૧૪॥

અળ વીનાનો મંગળ પોતાની દશામાં બળ, ધન, અને પોતાના મા-
ણસોનો નાશ તથા પોતાનું મૃત્યુ કરે ॥૧૫॥

પૂર્ણવલોક્ષઃસ્વદશાયાં સ્વહસ્તાર્જિતાર્થસ્વજનમૃત્યરાજ્યસૌ
રુપપ્રદઃ ॥ ૧૬ ॥ મધ્યવલોક્ષઃસ્વદશાયાંબુદ્ધિદૃધિવિદ્યાવિ
લાસાદિપ્રદઃ ॥ ૧૭ ॥ અલ્પવલોક્ષસ્વદશાયાંસ્વજનમૃત્યવિ
રોધકીર્તિત્ત્યાદિપ્રદઃ ॥ ૧૮ ॥ વિવીર્યોક્ષસ્વદશાયાંવિત્તમ
તિત્ત્યાદિપ્રદઃ ॥ ૧૯ ॥ સર્વલસુરેજ્યસ્વદશાયાંમાનકીર્તિરા
જ્યસુત્રાદિપ્રદઃ ॥ ૨૦ ॥ મધ્યવલોક્ષસ્વદશાયાંવ્યાપારા
ર્થામમપુત્રમિત્રકલત્રાદિસુખપ્રદઃ ॥ ૨૧ ॥

ટીકા—પુરુષ અળ પામેલો બુદ્ધ પોતાની દશામાં પોતાના હાથે
હતપત કરેલ ધન પોતાનાં માણસો તથા ચાકર તથા રાજ્ય એઓનું
સુખ આપે ॥૧૫॥ મધ્યમ અળ પામેલો બુદ્ધ પોતાની દશામાં બુદ્ધી-
ની પ્રધી વીધાનો વીલાસ કરે ॥૧૬॥ અલ્પ અળ પામેલો બુદ્ધ
પોતાની દશામાં પોતાનાં માણસો તથા ચાકરોથી વીરોધ કરીરતીનો
નાશ વીગેરે કરે ॥૧૮॥ અળ વીનાનો બુદ્ધ પોતાની દશામાં ધનનો
ધણો નાશ કરે ॥૧૯॥ પુરુષ અળવાળો શુર પોતાની દશામાં માન
કીરતી અને રાજ સુખ વીગેરે આપે ॥૨૦॥ મધ્યમ અળ પામેલો
શુર પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનું આવવું પુત્ર સ્ત્રી અને મિત્રનું
સુખ કરે ॥૨૧॥

અલ્પવલોક્ષોમિત્રપુત્રકલત્રવિરોધાદિપ્રદઃસ્વદશાયાં ॥ ૨૨ ॥
વિવીર્યોક્ષોજીવઃસ્વદશાયાંદુઃસ્વાગમધર્માર્થનાશાદિપ્રદઃ ॥ ૨૩ ॥
પૂર્ણવલોભૃગુઃસ્વદશાયાંરાજ્યકલત્રાર્થસુત્રાદિપ્રદઃ ॥ ૨૪ ॥
મધ્યવલોભૃગુઃસ્વદશાયાંસ્ત્રીપક્ષાર્થાગમાંબરમિષ્ટાન્નાદિપ્રદઃ ॥
૨૫ ॥ અલ્પવલોભૃગુઃસ્વદશાયાંસહોત્થાત્મજકામિનીક્રેશાદિપ્રદઃસ્વ
દશાયાં ॥ ૨૬ ॥ વિવીર્યોભૃગુસ્વદશાયાંસંભ્રમણજ્ઞાનયશો
ર્થનાશકરઃ ॥ ૨૭ ॥

ટીકા—અલ્પ અળ પામેલો શુર પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર અને
મિત્રાદીકથી વીરોધ કરે ॥૨૨॥ અળ વીનાનો શુર પોતાની દશામાં
કુખ તથા ધરમ અને ધનનો નાશ કરે ॥૨૩॥ પુરુષ અળવાળો શુ-

કર પોતાની દશામાં રાજ સ્ત્રી તથા ધનનું સુખ કરે ॥૨૪॥ મધ્યમ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં સ્ત્રીના પક્ષથી ધનનું આવડું તથા વસ્ત્ર ભોજન વીગેરેનું સુખ કરે ॥૨૫॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા બધી વીગેરેથી કલેશ કરે ॥૨૬॥ બળ વીનાનો શુકર પોતાની દશામાં રખડું તથા જ્ઞાનયશ અને ધનનો નાશ કરે ॥૨૭॥

પૂર્ણવલોર્કજઃસ્વદશાયાનીચાધિપત્યપરાંગનામિસુખાદિપ્રદઃ ॥ ૨૮ ॥ મધ્યવલોર્કજઃસ્વદશાયાસ્વજનવિરોધાર્થનાશાદિ પ્રદઃ ॥૨૯॥ અલ્પવલોર્કજઃસ્વદશાયામિત્રકલત્રપુત્રાદિ ક્લેશપ્રદઃ ॥૩૦॥ વિવિર્યોર્કજઃ સ્વદશાયાસુતદારમિત્રદુઃ સ્વદોમૃત્યુપ્રદશ્ચ ॥૩૧॥ લગ્નદશાફલંતદીશવશાદ્વાચ્યં ॥૩૨॥ માસેશ્વરોમાસાંગપોનકલ્પનીયઃ ॥ ૩૩॥ પંચાધિકારિણાં જન્મપસ્થાનેઽબ્દપોઽબ્દપસ્થાનેમાસાંગપંસંસ્થાપ્યાબ્દપવન્મા સપકાર્યઃ ॥૩૪॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં નીચ અધી- કાર તથા પરસ્ત્રીની પ્રાપ્તિ વીગેરે સુખ કરે ॥૨૮॥ મધ્યમ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વીરોધ તથા ધનનો નાશ કરે ॥૨૯॥ અલ્પ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા મિત્રથી કલેશ કરે ॥૩૦॥ બળ વીનાનો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી, પુત્ર, મિત્રાદિકથી દુઃખ તથા મૃત્યુ કરે ॥૩૧॥ લગનની દશાનું જૂળ તેના સ્વામીથી જાણવું ॥૩૨॥ માસના લગનનો સ્વામી માસેશ્વર કલ્પના કરવો નહીં ॥૩૩॥ પંચાધિકારીઓમાં જનમપતીના સ્થાને વરશપતી અને વરશપતીના સ્થાને માસના લગનનો સ્વામી દાખલ કરી વરશના સ્વામીની માફક માસેશ્વર પણ કરવો. ॥૩૪॥ માસપનવાંશપાદિતઃફલવિશેષઃ ॥૩૫॥ શેષવર્ષવત્ફલંવિ મુદ્યવાચ્યં ॥૩૬॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકર વિરચિતેજ્યોતિર્વિદૂષણેવર્ષફલકથનાધ્યાયોનવમઃ ॥ ૯ ॥ શુભેર્સિધુરાસ્યમાદૌસંસ્મરેત્ ॥૧॥ દિનક્ષયર્દિસંક્રમગણયા માર્દવૈધૃતિપાતકુલિકંશુભેસંસજેત્ ॥૨॥ ગંડાંતમેકાર્ગલમ

**સિતાનંગચતુર્દિનંપિત્રોઃ ક્ષયદિનંચલહોરાંસૂર્યાન્જક્રાંતિસા
મ્યાંનેશાદિનાર્દ્ધે ચ ॥૩॥**

ટીકા—માસ પતીના નવાંશપતી વીગરેથી ફળની વીસેશતા જા-
ણુવી ॥૩૫॥ બાકી રહ્યાં તે વરશના ફળની માફક વીચાર કરી કહેવું
॥૨૯॥ ઇતીશ્રી ગણેશજીદેવજાત્મજ કરુણાશંકર વીરચીતેજ્યોતીવિદ-
ભુશણે સ્વક્રતાયાં ગુર્જર ભાશામાં વર્ણીધા કથનાધ્યાયો નવમઃ ॥૯॥
શુભ કામમાં પેહેવું ગળનનનું સ્મરણ કરવું ॥૧॥ તીથીનો ક્ષય
અને વૃધી તથા તમામ સંક્રમણો તથા ચામાર્ધયોગ વૈધૃત વ્યતીપાત
અને કુલીક એઓ શુભ કામમાં તજવાં ॥૨॥ ગંડાંત એકાગલ તથા
અધારી તેરશથી ચાર દાહાડા માઆપનો સંવહરીનો દાહાડો પાપગ્રહની
હોરા રબી ચંદરનો ક્રાંતીસામ્ય મધ્યાન તથા મધ્યરાત્રી એઓ પણ
શુભ કામમાં તજવાં ॥૩॥

**પરિવાદિદલંમાત્રાર્ત્તવંજનમમાસાદિકગ્રહણર્ક્ષં વિવ્યાશૂવગં
ઢાતિષુયુતિષુત્ર્યંકેષ્વંકરસર્તુર્પૂર્વઘાટિકાશ્ચ ॥૪॥ ગ્રહજનિમર
ણોદ્રવંસુતકંદુશ્ચિન્હાન્યગ્રજજ્યેષ્ઠપાપયુગૈતૈષ્યમાનિવિદ્ધર્ક્ષં
જનમપક્વીજ્યાસ્તંવ્યાધ્યશુભચંદ્રાદિકંશુભેસંસજેત્ ॥ ૫ ॥
સૂર્યર્ક્ષાત્પંચાશમયોશ્ચાગ્ન્યસ્ત્રાસાધ્યંસિદ્ધિદંશુભં ॥૬॥**

ટીકા—પરીધનો પેહેલો અરધભાગ માત્રનું રતુ જનમના માસ
તીથીવાર નક્ષત્રાદીક ગ્રહણનું નક્ષત્ર અને યોગોમાં વિશ કુભની પેહે-
લી ત્રણ ધડી વ્યાધાતની પેહેલી નવ ધડી શુભની પેહેલી પાંચ ધડી
વજની પેહેલી નવ ધડી ગંજની પેહેલિ છ ધડી અતીગંજની પેહેલી
છ ધડી એઓપણ શુભકામમાં તજવાં ॥૪॥ ગ્રહણ જનમ અને મ-
ણુનું સુતક નહારાં ચીન્હ પેહેલા સંતાનનો જોષ્ઠમાસ પાપગ્રહે બો-
ગવેલ તથા યુક્ત તથા ભોગવવાનું નક્ષત્ર તથા વેધવાળું નક્ષત્ર તથા
જનમપતી, ગુર અને શુકરનો અસ્ત વ્યાધી અને અશુભ ચંદરમા વી-
ગરે શુભ કામમાંતજવાં ॥૫॥ સૂર્યના પનરીયા નક્ષત્રથી પાંચમા અને
દશમા નક્ષત્રમાં અગની અને શસ્ત્ર વડે સાધ્ય કામ સીધી આપનાઈ
જાણવું અને ખીજું શુભ કામ કરવું નહી ॥૬॥

સપ્તમાષ્ટમયોશ્ચ ॥૭॥ ચતુર્દશપંચદશયોશ્ચ ॥૮॥ અષ્ટાદશૈ

કોનવિંશયોશ્ચ ॥૧॥ એકવિંશાદિષુભેષુચ ॥૧૦॥ અશ્વિ
ન્યાદિનાંસ્વેશતોસંજ્ઞા ॥૧૧॥ અશ્વિન્યાઃદસ્રાવીશૌ ॥૧૨॥
ભરણીશોયમઃ ॥૧૩॥ કૃત્તિકેશોદહનઃ ॥૧૪॥ રોહિણી
શોબ્રહ્મા ॥૧૫॥ મૃગસેશશ્ચંદ્ર ॥૧૬॥ આર્દ્રેશોમહાદેવઃ ॥
૧૭॥ પુનર્વસુપોડદિતિઃ ॥૧૮॥ પુણ્યેશોગુરુઃ ॥૧૯॥
અશ્લેષેશઃસર્પઃ ॥૨૦॥

ટીકા—સાતમા અને આઠમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૭ ॥
ચઉદમા અને પનરમામાં પણ એમજ જાણવું ॥૮॥ અઠારમા અને
ઓગણીશમામાં પણ એમજ જાણવું ॥૯॥ એકવીશમા નક્ષત્રથી પાં-
ચ નક્ષત્ર પણ એમ જાણવું ॥૧૦॥ અશ્વિની પીંગેરે નક્ષત્રોની તે-
ઓના સ્વામીથી સંજ્ઞા જાણવી ॥૧૧॥ અશ્વનીનો સ્વામી દસ્ર એટલે
અશ્વની કુમાર જાણવો ॥૧૨॥ ભરણીનો સ્વામી યમ જાણવો ॥૧૩॥
કૃત્તિકાનો સ્વામી અગ્નિ જાણવો ॥ ૧૪ ॥ રોહિણીનો સ્વામી બ્રહ્મા
જાણવો ॥૧૫॥ મૃગશરનો સ્વામી ચંદ્રમા જાણવો ॥૧૬॥ આર્દ્રાનો
સ્વામી મહાદેવ જાણવો ॥૧૭॥ પુનર્વસુનો સ્વામી અદીતી જાણવો ॥
૧૮॥ ગુરુ પુશનો સ્વામી જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અશ્લેષાનો સર્પ સ્વામી
જાણવો ॥ ૨૦ ॥

મઘેશઃપિતરઃ ॥૨૧॥ પૂર્વાફાલ્ગુનીશોભગઃ ॥૨૨॥ ઉત્તરા
ફાલ્ગુનીશોડર્યમા ॥૨૩॥ હસ્તેશોર્કઃ ॥૨૪॥ ચીત્રેશસ્ત્રષ્ઠા
૧૫॥ સ્વાતીશોવાયુઃ ॥૨૬॥ વિશાખેદ્રાગ્નિદેવતાદ્વયં ॥૨૭॥
અનુરાધેશોમિત્રઃ ॥૨૮॥ જ્યેષ્ઠેશોવજ્રી ॥ ૨૯॥ મૂલેશોરા
ક્ષસઃ ॥૩૦॥ પૂર્વાષાઢાયાશ્ચજલં ॥૩૧॥ ઉત્તરાષાઢાયા
શ્ચવિશ્વે ॥૩૨॥ અભિજિતશ્ચવિધિઃ ॥૩૩॥ શ્રવણસ્યવિષ્ણુ
શ્ચ ॥૩૪॥ ધનિષ્ઠાયાશ્ચવસવઃ ॥ ૩૫ ॥

ટીકા—મઘાનો પીતૃ સ્વામી જાણવો ॥૨૧॥ પુરવા ક્ષાલગુનીનો
ભગ સ્વામી જાણવો ॥૨૨॥ ઉત્તરાક્ષાલગુનીનો અર્ધમા સ્વામી જાણવો
૨૩ ॥ હસ્તનો રવી સ્વામી જાણવો ॥૨૪॥ ચીત્રાનો વીશ્વકરમા સ્વા
મી જાણવો ॥૨૫॥ સ્વાતીનો વાયુ સ્વામી જાણવો ॥૨૬॥ વીશાખા-

ના ઈદર અને અગની એ સ્વામી જાણવા ॥૨૭॥ અનુરાધાનો મીત્ર
સ્વામી જાણવો ॥૨૮॥ જ્યેષ્ઠનો ઈદ્ર સ્વામી જાણવો ॥ ૨૯ ॥ મુળનો
રાક્ષસ સ્વામી જાણવો ॥૩૦॥ પુરવાશાહનો જળ સ્વામી જાણવો ॥
૩૧॥ ઉતરાશાહનો વીધે સ્વામી જાણવો ॥ ૩૨ ॥ અભીજીતો વીધી
સ્વામી જાણવો ॥૩૩॥ શ્રવણના વીશનુ સ્વામી જાણવા ॥ ૩૪॥ ધને-
શના વસુ સ્વામી જાણવા ॥૩૫॥

શતતારકાયાશ્વરુણઃ ॥ ૩૬ ॥ પૂર્વાભાદ્રપદાયાશ્વજૈક
ચરણઃ ॥૩૭॥ ઉતરાભાદ્રપદાયાશ્વાહિર્બુધ્ન્યઃ ॥ ૩૮॥ રેવ
સાશ્વપૂષા ॥૩૯॥ રોહિણીયુતોત્તરાત્રયાંસ્થિરંધ્રુવંચ ॥૪૦॥
પૂર્વાત્રયમધ્યાયુતાભરણીઋરોગ્રાચ ॥ ૪૧ ॥ શ્રવણત્રયપુનર્વ
સુયુતાસ્વાતીચલાચરાચ ॥૪૨ ॥ અશ્વિન્યમિજિગૃતહસ્તમં
લઘુક્ષિપંચા ॥૪૩॥ ચિત્રાનુરાધારેવતીયુતેંદ્રમૃદુમેત્રંચ ॥૪૪॥

ટીકા—શતભીશાનો વરુણ સ્વામી જાણવા ॥૩૬॥ પુરવાભાદ્રપ
દનો અઘૈઠ અરણુ સ્વામી જાણવા ॥૩૭॥ ઉતરાભાદ્રપદનો અહીરણુ-
ધન સ્વામી જાણવા ॥૩૮॥ રેવતીનો પુશા સ્વામી જાણવો ॥ ૩૯ ॥
રોહણી અને રેણુ ઉતરાએઓની સ્થીર અને મૃત એવી સંસા જાણ
વી ॥૪૦॥ ત્રણ પુરવા મધ્યા અને ભરણી એઓની કુર અને ઉગ્રસં-
સા જાણવી ॥૪૧॥ શ્રવણથી ત્રણ પુનર્વસુ અને સ્વાતીએઓની ચલ
અને ચર એવી સંસા જાણવી ॥૪૨॥ અશ્વની અભીજીત અને હસ્ત
એઓની લઘુ અને ક્ષીપ્ર એવી સંસા જાણવી ॥૪૩॥ ચીત્રા અનુ-
રાધા રેવતી અને મગશર એઓની મૃદુ અને મૈત્ર સંસા જાણવી ॥૪૪॥

કૃત્તિકાવિશાખામેસાધારણમિશ્રેચ ॥૪૫॥ જ્યેષ્ઠાશ્લેષાદ્રા
પૂતમૂલંદારુણંતીક્ષ્ણંચ ॥૪૬॥ સ્થિરાદિભેષુસંજ્ઞાતુલ્યંકાર્ય
માચરણીયં ॥૪૭॥ સૂર્યસ્થિરસંજ્ઞઃ ॥ ૪૮ ॥ ચંદ્રશ્વંચલસં
જ્ઞઃ ॥૪૯॥ મૌમઃઉગ્રસંજ્ઞઃ ॥૫૦॥ બુધોમિશ્રસંજ્ઞઃ ॥ ૫૧ ॥
ગુરુક્ષિપ્રસંજ્ઞઃ ॥૫૨॥ શુક્રોમૃદુસંજ્ઞઃ ॥૫૩ ॥ શનિર્દારુણ
જ્ઞઃ ॥૫૪ ॥ નક્ષત્રસમાનનાથેષુદિનરાત્રિમુહુર્તેપુનક્ષત્રોક્તં

કર્મકાર્યં ॥૫૫॥ દિનાદિતિથિલવેશઃશિવસ્તત્રાર્દ્રોક્તંકર્મકાર્યં ॥૫૬

ટીકા—કૃતિકા અને વીશાખાની સાધારણ અને મીઠાસંઘા જાણવી ॥ ૪૫ ॥ જેષ્ઠા, અશ્લેષા, આરદ્રા અને મુળ એઓની દારણ અને તીક્ષણ સંઘા જાણવી ॥ ૪૬ ॥ સ્થીરાદિક નક્ષત્રોમાં સંઘા ખાસાખરીમાં કામો કરવાં ॥ ૪૭ ॥ રવીનીસ્થીર સંઘા જાણવી ॥ ૪૮ ॥ ચંદ્રમાની ચર સંઘા જાણવી ॥ ૪૯ ॥ મંગળની ઉગ્રસંઘા જાણવી ॥ ૫૦ ॥ બુધની મીઠા સંઘા જાણવી ॥ ૫૧ ॥ શુક્રની ક્ષીપ્ર સંઘા જાણવી ॥ ૫૨ ॥ શુક્રની મૃદુ સંઘા જાણવી ॥ ૫૩ ॥ શનીની દારણ સંઘા જાણવી ॥ ૫૪ ॥ નક્ષત્ર સમાન સ્વામીવાળા દીન રાત્રીના મુહુરતોમાં તે તે નક્ષત્રોમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૫૫ ॥ દીનનાનના પેહેલા પનર ભાગના અધીપતી મહાદેવ છે જેથી તેમાં આરદ્રામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૬ ॥

દિનેદ્વિતિયાસ્તિથિલવેશઃ સર્પસ્ત્રજાશ્લેષોક્તંકર્મકાર્યં ॥૫૭॥
દિનેતૃતીયોમિત્રસ્ત્રજાનુરાધોક્તં ॥૫૮॥ ચતુર્થપિતાતત્રમઘો
ક્તંદિને ॥૫૯॥ પંચમોવસુસ્ત્રજધનિષ્ઠોક્તંદિને ॥ ૬૦ ॥ દિને
ષષ્ઠોવસુસ્ત્રજપૂર્વાષાદોક્તં ॥ ૬૧ ॥ દિનેસપ્તમોવિશ્વેતત્રોત્તરાષા
દોક્તં ॥ ૬૨ ॥ દિનેષ્ટમોવિધિસ્ત્રજાભિજિદુક્તં ॥ ૬૩ ॥ દિને
નવમોવ્રજાતત્રરોહિણ્યુક્તં ॥ ૬૪ ॥ દિનેદશમોવજ્રાતત્રજ્યે
ષ્ઠોક્તં ॥ ૬૫ ॥

ટીકા—દીવસે ખીજ ભાગનો સ્વામી સર્પ છે માટે તેમાં અશ્લે
ષામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૭ ॥ ત્રીજા મુહુરતનો સ્વામી મીઠા છે
તેમાં અનુરાધામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૮ ॥ ચોથા મુહુરતનો સ્વા-
મી પીતૃ છે તેમાં મધ્યામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૯ ॥ પાંચમા મુહુ
રતનો સ્વામી વસુ છે તેમાં ધનેષામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૦ ॥ દીવ-
સે છઠા મુહુરતનો સ્વામી જળ છે તેમાં પુરવાશાદામાં કહેલ કામ
કરવું ॥ ૬૧ ॥ સાતમા મુહુરતનો સ્વામી વીશ્વે છે તેમાં ઉતરાશાદામાં
કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૨ ॥ આઠમો વીધી છે તેમાં અભીજીતમાં ક-
હેલ કામ કરવું ॥ ૬૩ ॥ નવમાનો સ્વામી વ્રજા છે તેમાં રોહિણીમાં
કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૪ ॥ દશમાનો સ્વામી ઈદ્ર છે તેમાં જ્ઞેષ્ઠામાં
કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૫ ॥

एकादशद्वादशमातत्रावशाखाक्तादन ॥ ૬૬ ॥ દિનેદ્વાદશોનિ

શાચરસ્ત્રમૂલોક્તં ॥૬૭॥ દિનેવચોદશોઽવરુણસ્ત્રજશતતાર
કોક્તં ॥૬૮॥ ચતુર્દશઅર્ચ્યાસ્ત્રજોત્તરાફાલગુન્યુક્તંદિ
ને ॥ ૬૯ ॥ દિનેપંચદશોનિલસ્ત્રજસ્વાત્યુક્તં ॥૭૦ ॥ રા
ત્રૌપ્રથમતિથિલવેશશિવપ્વ ॥ ૭૧ ॥ દ્વિતીયોજૈકચરણસ્ત્ર
જપૂર્વાભાદ્રપદોક્તંરાત્રૌ ॥ ૭૨ ॥

ટીકા—અગીયારમા મુહુરતના સ્વામી હિંદ્ર અને અગની એ છે
તેમાં વીશાખામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૬ ॥ દીવસે આરમા મુહુર-
તનો સ્વામી રાક્ષસ છે તેમાં મૂળમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૭ ॥ તેરમા
મુહુરતનો સ્વામી વરુણ છે તેમાં શતભીશામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૮
અહિમાનો સ્વામી અર્ચમા છે તેમાં ઉતરાખલયુનીમાં કહેલ કામ ક-
રવું ॥ ૬૯ ॥ દીવસે પનરમા મુહુરતનો સ્વામી વાયુ છે તેમાં સ્વા-
તીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૦ ॥ રાત્રીએ પણ રાત્રીમાનના પેહેલા
પનરમા ભાગના સ્વામી મહાદેવ છે તેમાં આરદરામાં કહેલ કામ કરવું
॥ ૭૧ ॥ રાત્રીએ બીજા મુહુરતનો સ્વામી અઞ્ક અરણ્ય છે તેમાં પુરવા
ભાદ્રપદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૨ ॥

ત્રિતિયોદિર્ઘદ્યસ્ત્રજોત્તરાભાદ્રપદોક્તંરાત્રૌ ॥ ૭૩ ॥ ચતુર્થઃ
પૂષારાત્રૌતત્રચરણ્યુક્તં ॥૭૪॥ રાત્રૌપંચમોદસ્રસ્ત્રજાશ્વિન્યુક્તં
॥૭૫॥ રાત્રૌષષ્ઠોતકસ્ત્રજભરણ્યુક્તં ॥ ૭૬ ॥ રાત્રૌસપ્તમોગ્રિ
સ્ત્રજકૃતિકોક્તં ॥ ૭૭ ॥ રાત્રાવષ્ઠમોબ્રહ્માત્રજરોહિણ્યુક્તં ॥
૭૮ ॥ રાત્રૌનવમઃશંકુસ્ત્રજમૃગોક્તં ॥૭૯॥ રાત્રૌદશમોદિતિ
સ્ત્રજપુનર્વસુક્તં ॥ ૮૦ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી અહીર યુધ્ધ છે તેમાં ઉતરાભાદ્રપદમાં
કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૩ ॥ રાત્રીએ ચોથા મુહુરતનો સ્વામી પુષા છે
તેમાં રેવતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૪ ॥ રાત્રીએ પાંચમાનો સ્વામી
દસ્ર છે તેમાં અશ્વતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૫ ॥ રાત્રીએ છઠાનો
સ્વામી યમ છે તેમાં ભરણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૬ ॥ રાત્રીએ
સાતમાનો સ્વામી અગની છે તેમાં કૃતિકામાં કહેલ કામ કરવું ॥૭૭॥
રાત્રીએ આઠમાનો સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલ કામ કરવું
॥૭૮ ॥ રાત્રીએ નવમાનો સ્વામી અંદરમા છે તેમાં મૃગશરમાં કહેલ

કામ કરવું ॥૭૯॥ રાત્રીએ દશમાનો સ્વામી અદીતી છે તેમાં પુનર્વ-
સુમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૮૦ ॥

રાત્રાવેકાદશોજીવસ્ત્રપુષ્યોક્તં ॥૮૧॥ રાત્રૌદ્વાદશોવિષ્ણુ
સ્ત્રશ્રવણોક્તં ॥ ૮૨ ॥ રાત્રૌત્રયોદશોરવિસ્ત્રહસ્તોક્તં ॥
૮૩॥ રાત્રૌચતુર્દશસ્ત્રિષ્ટાત્રચિત્રોક્તં ॥ ૮૪ ॥ રાત્રૌપંચ
દશોનિલસ્ત્રસ્વાત્યુક્તં ॥૮૫॥ તુરાત્રિમાનતસ્તિથિલઘ્ન ॥
૮૬॥ આદ્યર્તોમધુશુક્રશુચિનભસ્યોજપૌષમાસાશુમાન ॥૮૭॥
॥ વિષ્ણુભગંદાતિગંઢવ્યાધાતશૂલવજ્રવ્યાતિપાતપરિઘૈવૃત્તય
શ્વનેષ્ટાઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—રાત્રીએ અગ્નીઆરમાનો સ્વામી ગુરુ છે તેમાં પુષમાં ક
હેલ કામ કરવું ॥ ૮૧ ॥ રાત્રીએ બારમાના સ્વામી વિસ્તુ છે તેમાં
અવળુમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૨॥ રાત્રીએ તેરમાના સ્વામી રવી છે.
તેમાં હસ્તમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૮૩ ॥ રાત્રીએ ચઢદમાનો સ્વામી
સ્વષ્ટા છે તેમાં આત્રામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૮૪ ॥ રાત્રીએ પનર-
માં મુંદુરતના સ્વામી વાયુ છે તેમાં સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૫॥
દીવસે દીનમાનને પનરે ભાગ લેવો અને રાત્રીએ રાત્રીમાનને પનરે
ભાગ લેવો એ રીતે તીથી લવ કરવો ॥ ૮૬ ॥ આને પેહેલું રતુ
આવે જેમાં ચંદ્રતર, જેઠ, અશ્વાઠ, ભાદરવો, કારતક અને પોશ એ
માસો સારા નહી ॥ ૮૭ ॥ વીશકુંભ ગંજ અતીગંજ, વ્યાધાત,
શુળ, વજ્ર, વ્યતીપત પરીધ અને વૈધૃત એ ચોગો પણ સારા ન
બળવા ॥ ૮૮ ॥

પાપધારાશ્વષષ્ટપૃનીદ્વાદશ્યમારિક્તાસ્તિથયોનેષ્ટાઃ ॥૮૯॥
પરશુહકુત્તિસત્સાનેચ ॥૯૦॥ ત્રિભક્તદિનતૃતીયભાગરાત્રિ
સંધ્યાશ્ચ ॥૯૧॥ તિથિમાદિસંધ્યશ્ચ ॥ ૯૨ ॥ મિશ્રોગ્રામૂ
લતીક્ષ્ણમાનિચ ॥ ૯૩ ॥ અનરુણાલ્પાધિકશોણિતંનેષ્ટં ॥
॥૯૪॥ ગરાદ્યષ્ટકરણાન્યશુમાનિ ॥૯૫॥ ત્રિવિધોત્પાતશ્ચ
॥ ૯૬ ॥ પાપલગ્નમપિનેષ્ટં ॥ ૯૭ ॥ અરુણજીર્ણનીલચિ
ત્રાંવરંનેષ્ટં ॥ ૯૮ ॥

ટીકા—પાપવારો તથા છઠ્ઠ, આઠમ, બારમ, અમીસ, ચોથ, નોમ અને ચઠ્ઠદશ એ તીથીઓ પણ સારી ન જાણવી ॥ ૬૫ ॥ પારકું ધર તથા નહાઈ રથાન પણ સાઈ ન જાણવું ॥ ૬૦ ॥ ત્રણે ભાગે ભેતાં દિવસનો ત્રીજો ભાગ તથા રાત્રી તથા સંધ્યાકાળ એઓપણ સારાં ન જાણવાં ॥ ૬૧ ॥ તીથી તથા નક્ષત્રોના સંધીયો પણ સારા ન જાણવા ॥ ૬૨ ॥ મીઠ્ર ઊઞ તથા મૂલવીનાનાં તીક્ષણ નક્ષત્રો પણ સારાં ન જાણવાં ॥ ૬૩ ॥ રાતા વીનાનું થોડું અગર ઘણું રૂધીર પણ સાઈ ન જાણવું ॥ ૬૪ ॥ ગર વીગરે આઠ કરણો પણ સારાં ન જાણવાં ॥ ૬૫ ॥ ત્રણ પ્રકારનો ઊત્પાત પણ સારો ન જાણવો ॥ ૬૬ ॥ પાપ ઋહતું લગન પણ સાઈ ન જાણવું ॥ ૬૭ ॥ રાતું, કાલું, કાપડું અને શરણ લુગડું પણ સાઈ ન જાણવું ॥ ૬૮ ॥

ઉક્તાન્યેષુરજોદર્શનશુભં ॥ ૧૧ ॥ સાધારણલગ્નચલેતનુરિ
 પ્કાષ્ટમાસગચ્છંદ્રસ્સાજ્યઃ ॥ ૧૦ ॥ અસ્તંગતસ્યલગ્નનવાંશાવપિ
 ॥ ૧ ॥ પાપગ્રહેદુયુતાંગનવાંશાવપિ ॥ ૨ ॥ યત્રકુત્રાપ્પંગેપાપન
 વાંશોપિ ॥ ૩ ॥ લગ્નાદષ્ટમગ્રહોપિ ॥ ૪ ॥ જન્મરાશિજન્મલગ્ના
 મ્યામષ્ટમરાશિતત્ત્વાવંગમોસાજ્યૌ ॥ ૫ ॥ કેંદ્રત્રિકોણગાઃ
 શુભાસેત્થારિલાભગાપાપાશ્ચશુભદાઃ ॥ ૬ ॥ જ્વલત્સાધારણ
 લગ્નચલેકુલપઠિતવિશેષશ્ચિંત્યઃ ॥ ૭ ॥

ટીકા—કલ્યાણી ખીજમાં રતુ આવેતો સાઈ જાણવું ॥ ૬૯ ॥ સાધારણ લગન સુધીમાં લગન છડું, આઠમું અને બારમું એઓમાં ચંદરમા તજવો ॥ ૧૦૦ ॥ અસ્ત પામેલા ઋહતું લગન તથા નવાંશ પણ તજવો ॥ ૧ ॥ પાપઋહ અગર ચંદરમા એઓએ યુક્ત લગન તથા નવમાંશ તજવાં ॥ ૨ ॥ ગમેને લગન હોય પણ તેમા પાપઋહનો નવમાંશ તજવો ॥ ૩ ॥ લગનથી આઠમેઋહ પણ તજવો ॥ ૪ ॥ જનમરાશી અતે જનમ લગનથી આઠમો રાશી તથા તેનો સ્વામી એઓ લગનમાં તજવા ॥ ૫ ॥ કેંદર ત્રીકોણમાં શુભઋહો અને ત્રીજો, છો અને અગીઆરમે પાપઋહો શુભ ફળ આપનારા જાણવા ॥ ૬ ॥ આ લગન સુધી સાધારણ તો એ સરવ કામોમાં ઉપયોગી જાણવી અને જેજે કામમાં પીશેવ કલ્હો હોય તે આ લગન સુધીમાં જોડવો ॥ ૭ ॥

ઋતૌસ્વસ્ત્રીપૂર્વ રાત્રિચતુષ્ટયાંતેમુદિતઃ સુતાર્થોવિષમદિનસંધિ
શ્રાદ્ધતત્પૂર્વદિનાનિસત્કોપેયાત્ ॥૮॥ મૂલમઘાંસભાન્યપિત્ત
ત્કા ॥૯॥ દિનાષ્ટમીચતુર્દશીજનિભપર્વાણ્યપિત્તસ્કા ॥૧૦
સુતાર્થોમુચંદ્રેવિષમમલવગવલાઢ્યાકૈંદુલમેજ્યૈસ્વસ્ત્રીમુપેયાત્ ।
॥ ૧૧ ॥ કન્યાર્થોવ્યસ્તૈરેતૈસ્વસ્ત્રીમુપેયાદયુગહનિ ॥ ૧૨ ॥
।પુષ્યાભિજિત્પુનર્વસુહસ્તાનુરાધાપૂર્વાભાદ્રપદાશ્વિનીચૈતાનિ
પૂંભાનિ ॥ ૧૩ ॥

ટીકા—પુત્રની ઇછાવાળો પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને રતુ આવ્યું
હોય તારે પેહેલી આર રાત્રી પછી એકી દિવસ સંધ્યાકાળ સરાદને
દાડો તથા તેનો પેહેલો દાડો એઓનો ત્યાગ કરી પોતાની સ્ત્રી પાસે
જાય ॥ ૮ ॥ તેમજ મૂલ મઘા અને રેવતી એઓ નક્ષત્ર પણ ત-
જવાં ॥ ૯ ॥ દિવસ તથા આઠમ ચઢદશ જનમનું નક્ષત્ર તથા પર-
વણી તીથીઓ પણ તજવીઓ ॥ ૧૦ ॥ છોકરાની ઇછાવાળો પુ-
રૂષ શુભ ચંદરમાં એકી રાશી અંશના બલ પામેલા સૂર્ય ચંદર
લગન અને ગુરૂ વડે પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૧૧ ॥ છોડીની ઇછા
વાળો પુરૂષ એકી દીવસોમાં શુભ ચંદર અને વીપરીતતાવાળા ઉપર
કહેલાઓ વડે પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૧૨ ॥ પુષ અભીજીત પુ-
નર્વસુ હસ્ત અનુરાધા પુરવા ભાદરપદ અરવની એટલાં પુરૂષ નક્ષ-
ત્રો જાણવાં ॥ ૧૩ ॥

પૂંભાન્વિતાર્કારેજ્યવારેપુંસવનંચસીમંતોઞ્ચનંસત્ ॥ ૧૪ ॥
પર્વરિત્કોનતિધ્યાંચ ॥ ૧૫ ॥ વિમિથુનોજમાંશયોશ્ચાશુભર
હિતકોણાંસયોશ્ચ ॥ ૧૬ ॥ દ્વિત્રિપ્રસંખ્યેમાસિપુંસવનંસત્ ॥
૧૭ ॥ ચતુર્થપષ્ટાષ્ટમમાસેષુસમિંતોઞ્ચનંસત્ ॥ ૧૮ ॥ પ્રોક્તેપું
ર્ગર્ભાગ્રહબલેડનયોરપિયોજ્વેશુક્લપક્ષશ્ચ ॥ ૧૯ ॥ ગર્માઘન્ના
શનાંસેષુગુરુશુક્રાસ્તાદિકંનર્ચિસં ॥ ૨૦ ॥

ટીકા—પુરૂષ નક્ષત્રે યુક્ત રવી મંગલ અને ગુરૂવારે પુંસવન
તથા સીમંતો નયન શુભ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ તેમાં પરવણી અને રી-
ગતા તીથીઓ તજવી ॥ ૧૫ ॥ લગન સુધીમાં મીથુન વીનાનો એકી
રાશી નવમાંસ લેવા તથા પાપમહ રહીત પાંચમું તથા બારમું લેવું ॥

૧૬ ॥ ખીજ અગર ત્રીજા મહીનામાં પુસવન શુભ જાણવું ॥૧૭॥
ચોથા છઠાકે આઠમા મહીનામાં સીમતોનયન શુભ જાણવું ॥ ૧૮ ॥
પેહેલાં પુરશ ગરબને માટે કહેલ લગન મહત્ત્વળ આ અનેઆમાં જન-
જીવાં તથા અજવાળીઠા પક્ષ જાણવું ॥ ૧૯ ॥ ગર્ભાધાનથી અન-
પ્રાશન સુધીનાં કામોમાં ગુરુ શુકરનો અસ્ત વીગરે કાંઈ પણ જોવું
નહી ॥ ૨૦ ॥

ચરશ્ચિરમૃદુક્ષિમર્મૈર્જનિમરણાશૌચેપિતદંતેવાસુતૌજાતકુર્યા-
ત્ ॥ ૨૧ ॥ બ્રાહ્મણાદયઃસુતેરર્કાષ્ટિવિંશાકૃતિમિતદિવસેના
મકુર્યુઃ ॥૨૨॥ જાતમૈર્વાકાલાતિક્રમેચરાંગાંસગ્રહરાત્રિદિ-
નત્રયાંશરિક્તાષ્ટમ્યારમદાનસ્યક્કાનામકુર્યુઃ ॥ ૨૩ ॥ પ્રસૂ-
તેર્દ્વાદશોન્દિહાલકંપાલકેન્યસેત્ ॥૨૪॥ કાલાતિક્રમેધ્રુવમૃ-
દુલઘુમૈર્લગ્નલાન્વિતેન્દિહ ॥ ૨૫ ॥

ટીકા—જન્મે અથવા મરણના આશીયમાં પણ અથવા તેના અંતે-
ચર સ્થિર મૃદુ અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે કરીને જાત કરમ કરવું ॥
૨૧ ॥ પ્રસૂતીથી બારમે દાડે બ્રાહ્મણ સોળમે દહાડે ક્ષત્રી વીશમે દ-
હાડે વૈશ્ય અને બાવીશમે દહાડે શુદ્રોએ નામ પાડવું ॥ ૨૨ ॥ કાળનું
અતીક્રમણપણું થઈ ગયું હોય તો જાત કરમનાં નક્ષત્રવડે ચરલગન
બારમે કોઈપણમહેઃ રાત્રી દીવસનો ત્રીજો ભાગ રીગતા ત્રીથી આઠમ
મંગળ અને શનીવારનો ત્યાગ કરી નામ પાડવું ॥ ૨૩ ॥ પ્રસૂતીથી
બારમે દાડે બાળકને ઘોડીઆમાં સુવારવું ॥૨૪॥ કાલાતી ક્રમમાં ધ્રુવ
મૃદુ અને લઘુ નક્ષત્ર વડે લગન બળવાળા દીવસે ઘોડીઆમાં
સુવારવું ॥ ૨૫ ॥

મૃગાશ્વિપુલ્લધ્રુવેદ્રમૈર્પંચમમાસશુભાદિવસેભુવ્યર્મમુપવેશયેત્ ॥
૨૬ ॥ રાહુવર્જિતદિગ્મુલ્કે ડર્ભેષ્કર્ત્ત્રિંશદિવસેવાસનોક્તમેષુ
શંખેનપયઃપાયયેત્ ॥ ૨૭ ॥ તુર્યેમાસ્યર્મકસ્યગમનવશ્નિષ્ક-
મણમુક્તં ॥૨૮॥ વ્યનલાંબુપક્ષમૈશ્વરસ્થિરામેત્રાક્ષિમૈશ્વૈકાફા
પૌષ્પુંસ્ત્રીકર્ણોદક્ષવામાદિવેધ્યૌ ॥૨૯ ॥ સૂર્યારમંદભાંશવા
રાંસ્યક્કાચ ॥૩૦॥ રિક્તાપર્વાષ્ટમીશ્વરાતિર્થીસ્ત્યક્કાચ ॥૩૧॥

પ્રસૂતીથી પાંચમા માસના સુભ દિવસે મૃગશિર અશ્વની પુષ

જેણા અને ધૃવ નક્ષત્રવડે પૃથ્વી ઉપર બાળકને એસારવું ॥૨૬॥ પ્ર
સુતીથી એકત્રીશમે દિવસે રાહુ રહિત દિશા મુખ બાળકને અનપ્રા-
શનમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં શંખે કરી દુધ પાવું ॥૨૭॥ એથે મહીને ગ-
મનની બરાબર બાળકનું નીશક્રમણ કહ્યું છે ॥૨૮॥ કારતગ પોસ
અને ફાગણ માસમાં સ્વાતી શતભીશા અને રોહીણી વીનાનાં ચર
સ્થિર મીત્ર અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે બાળકના કાન વીંધવા તેમાં પુર-
શનો પેલાં જમણા વીંધી ડાબે વીંધવે અને કન્યાને એથી ઉલટું ॥
૨૯ ॥ રવી મંગળ અને શનીનો રાશી અંશ અને વાર તેમાં તજ-
વો ॥ ૩૦ ॥ રીગતા તિથી પરવણી તીથી આઠમ અને અગીઆરશ
એઓપણ તજવાં ॥ ૩૧ ॥

રાત્રિસંધ્યાસમાર્દ્ધંચત્યત્કાકર્ણૈવેધ્યૌ ॥૩૨॥ નરસ્યષ્ટેઽ
ષ્ટમેકન્યાયા:પંચમેસપ્તમેમાસ્યન્નપ્રાશનં ॥ ૩૩ ॥ રિક્તાનંદા
ષ્ટમીદ્વાદશીરાત્રિજન્મભાન્યપાસ્યચ ॥૩૪॥ વ્યજ્જશુભદ્વકા
ળાંશદિવસેચરસ્થિરમૃદુક્ષિપ્રમેચ ॥ ૩૫ ॥ અજાલિમીનાંગે
પૂર્ણેદુરિષ્ટશ્ચ ॥ ૩૬ ॥ કેંદ્રત્રિકોણાષ્ટમાંશેષ્વપાપેષ્વન્નપ્રાશ
નંસત્ ॥૩૭॥ ગુરુશુક્રયોર્બાલ્યવાર્દ્ધેસપ્તાહેસ્ત:॥૩૮॥ વેદપા
સ્તેનિગમારંભશ્ચવૃતમપિનકુર્યાત્ ॥ ૩૯ ॥

ટીકા—રાત્રી સંધ્યાકાળ અને એકિ વરસ તજ કાંન વીંધવા ॥
૩૨ ॥ પુરશને છઠે આઠમે મહીને અને કન્યાને પાંચમે સાતમે મ-
હીને અષોઠણ કરાવવું ॥ ૩૩ ॥ તેમાં રાત્રી જનમ નક્ષત્ર રીકતા
નંદા આઠમ અને આરશ એઓ વણ તજવાં ॥ ૩૪ ॥ ચંદર વીના
શુભ યજ્ઞના ત્રીભાગનવાંશ અને દીવસમાં ચર સ્થિર મદુ અને
ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે અનપ્રાશન કરાવવું ॥૩૫॥ મેષ વ્રત્યીક કે મીન લ-
ગનમાં પુરણ ચંદરમા સારો જાણવો ॥ ૩૬ ॥ કેંદર ત્રીકોણ આઠમું
અને આરમું પાપયજ્ઞ વીનાનું હોય તો અષોઠણ કરાવવું શુભ જાણ-
વું ॥ ૩૭ ॥ ગુરુ અને સુકરના બાળ અને વરધ પણાના સાત દાડા
જાણવા ॥૩૮॥ વેદપતી અસ્તનો હોય તો વેદારંભ અને જનોષ એ-
ઓ ન કરવાં ॥ ૩૯ ॥

ગુણસિતાસ્તાદિકંચૌલાદિકર્મમૃત્યજેત્ ॥ ૪૦ ॥ દ્વિત્રિપંચ
મિતેદ્વેવાસ્ત્રાચારાદ્વિચૈત્રમાઘાદિપંચમુચૌલં ॥ ૪૧ ॥ તત્ર

ક્રમેગવર્ણેષુમૂર્યારાકિશનિવારાઃશુભાઃ ॥ ૪૨ ॥ જ્ઞેઙ્યમૃગ
શુક્લેન્દુવારાઃસર્વેષાંચ ॥ ૪૩ ॥ રેવત્યશ્વિનીપુનર્વસુપુલ્લવ્યજ્યેષ્ઠા
મૃગહસ્તચિત્રાસ્વાતિશ્રવણધનિષ્ટાવરુણભેષુચ ॥ ૪૪ ॥ ષષ્ઠીપુ
ર્ણિમારિક્તારાત્રિસંધ્યાજન્મભાનિસ્યત્કાચ ॥ ૪૫ ॥ સૂર્યારા
કિકવયઃસપ્તમેત્યાજ્યાઃ ॥ ૪૬ ॥ વિશુક્રાશિલમૃતૌચ ॥ ૪૭ ॥

ટીકા—ગુરુ સુકરનો અસ્ત વીગરે ચૌળાદીક કરમમાં તળવાં ॥ ૪૦ ॥ ખીજે ત્રીજે કે પાંચમે વરશે અગર પોતાના કુળાચાર રીતે યૈત્ર વીનાના માસમાંસથી પાંચ માસમાં ચૌળ કરમ કરવું ॥ ૪૧ ॥ તેમાં બ્રાહ્મણને રવીવાર ક્ષત્રીને મંગલવાર અને વૈશ્ય તથા શુદ્રને શનીવાર શુભ જાણવો ॥ ૪૨ ॥ ખુધ ગુરુ સુકર અને અંજવાળીઆનો સોમવાર સરવેને શુભ જાણવો ॥ ૪૩ ॥ રેવતી, અશ્વત્તી, પુનર્વસુ પુષ, જ્યેષ્ઠા, મૃગશીર, હસ્ત, ચીત્રા, સ્વાતી, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા અને સત બીજા એઓ નક્ષત્રો ચૌલમાં શુભ જાણવાં ॥ ૪૪ ॥ ૪૪ પુનમ અને રીગતા તીથીએ રાત્રી સંધ્યાકાળ અને જનમનું નક્ષત્ર એઓ તળવાં ૪૫ ॥ રવી મંગળ શુકર અને શની સાતમે તળવાં ॥ ૪૬ ॥ શુકર વીનાના તમાંમ ગ્રહો આઠમે તળવા ॥ ૪૭ ॥

વિચંદ્રાશિલાવ્યયેશુભદાઃ ॥ ૪૮ ॥ સૂનોર્માતરિગર્ભિણ્યામેત
અકાર્યં ॥ ૪૯ ॥ ઉપનિત્યાસહાયંનિરોધોન ॥ ૫૦ ॥ વૃતાદિ
કંતુમાતૃરજસિશુદ્ધિપયતંનકુર્યાત્ ॥ ૫૧ ॥ ચૌલોક્તર્ક્ષાદૌચ
દ્વિજનૃપાજ્ઞાયાંક્ષૌરંસત્ ॥ ૫૨ ॥ વૃતાદૌપંચમેદ્ધેવિકુંભોદગ
યનેર્કેમિત્રહસ્તત્રયાદિતિજ્યેષ્ઠાંત્યશ્રવણાશ્વિનીમૈઃપ્રથમાક્ષરા
રંભાશુભઃ ॥ ૫૩ ॥ બ્રાહ્મણસ્યગર્ભતોજન્મતોવાષ્ટમાદ્ધેમુખ્યો
વ્રતબંધકાલસ્તત્રાશુભેઙ્યેપિમીનાર્કચૈત્રેવર્ષબલાત્કાર્યં ॥ ૫૪ ॥

ટીકા—ચંદ્ર વીનાના તમાંમ ગ્રહો ખારમે સારા જાણવા ॥ ૪૮ ॥ બાળકની માતૃ ગરભવાળી હોય તો ચૌલ કરવું નહી ॥ ૪૯ ॥ જનોઈ સાથે હોય તો આ નિશેધ નહી ॥ ૫૦ ॥ ઉપવીતાદીક કરમે માતૃ રજ-શ્રવણા હોય તો સુદ્ધી થતાં સુધી કરવાં નહી ॥ ૫૧ ॥ ચૌળમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં અગર બ્રાહ્મણ કે રાજાની આગનાયે ક્ષાર કરાવવું શુભ જાણવું ॥ ૫૨ ॥ જનોઈ પેહેલાં પાંચમે વરશે કુંભ સંક્રાંતી વીનાના

ઉતરાયણમાં અનુરાધા, હરત, ચીત્રા, સ્વાતી, પુનર્વસુ, જ્યેષ્ઠા, રેવતી
અવળ અશ્વત્થી એઓ નક્ષત્રરૂઢે પેહેલાં અક્ષર શીખવવા શુભ જા-
ણવા ॥ ૫૩ ॥ આઠાણુને ગરભથી અથવા જનમથી આઠમે વરશે
જનોદનો મુખ્યકાળ જાણવો તેમાં અશુભ ગુરૂ હોય તો પણુ દેવ
માસમાં મીનરાશીના રવીમાં કરવું શુભ જાણવું ॥ ૫૪ ॥

બ્રાહ્મણસ્યાષ્ટવર્ષાત્શોઢષાબ્દપર્યંતંગૌણઃકાલઃ ॥ ૧૫ ॥ અધ્ય
નોત્સુક્યાત્પંચમેબ્દેપિવ્રતંકાર્ય ॥ ૧૬ ॥ ક્ષત્રિયસ્યૈકાદશતો
દ્વાવિંશંતાષ્ટાબ્દેષુમુખ્યગૌણપઠનઠાચિજવ્રતબંધકાલાઃ ॥ ૧૭ ॥
વૈશ્યસ્યાર્કાતશ્ચતુર્વિંશંતાંકાન્દેષુમુખ્યગૌણપઠનઠાચિજવ્રત
બંધકાલાઃ ॥ ૧૮ ॥ અનયોરપ્યાનિષ્ટેજ્યેષ્ઠગ્રજવત્ ॥ ૧૯ ॥ જ.
ન્મરાશોરિદ્વાઘત્રિષદ્ભગોગુરુઃપૂજનાચ્છુભઃ ॥ ૬૦ ॥

ટીકા—આઠાણુને આઠમા વરસથી સોળ સુધી ગૌણકાળ જાણ-
વો ॥ ૫૫ ॥ બણુવાની આતુરતા હોય તો પાંચમે વરશે પણુ જ-
નોઈ દેવું ॥ ૫૬ ॥ તેમજ ક્ષત્રીઓને અગીયારમે વરશે મુખ્ય કાળ
અગીયારથી બારીશ સુધી ગૌણકાળ અને બણુવાના આઠથી આ-
ઠમે વરશે પણુ જનોઈ આપવું ॥ ૫૭ ॥ વૈશ્યને બારમે વરશે મુખ્ય
કાળ બારથી ચોવીશ સુધી ગૌણકાળ અને બણુવાની પ્રીતીથી નવમે
વરશે પણુ જનોઈ કરમ શુભ જાણવું ॥ ૫૮ ॥ ક્ષત્રી તથા વૈશ્યોને
પણુ અશુભ ગુરૂ હોય તો આઠાણુ માફક જાણવું ॥ ૫૯ ॥ આ કામ-
માં જનમના રાશીથી પેહેલો ત્રીજો અને છઠો અને દશમો ગુરૂ હોય
તો પુજન કરવાથી શુભ જાણવો ॥ ૬૦ ॥

તૂર્યાષ્ટમાંત્યસ્યસ્વભોચ્છગચેત્શુભોન્યથાન ॥ ૬૧ ॥ કન્યારા
શેસ્તૈવશુભાશુભત્વાદનિષ્ટોદ્વિરર્ચ્યોષ્ઠમસ્થિરર્ચ્યઃશુભઃ ॥
૬૨ ॥ દ્વીષ્વાયાગાંકસંસ્થોગુરુર્વ્યયજ્ઞલનિધનત્રિલગૈર્નવિદ્ધ
શ્વેચ્છુ ભોન્યથાશુભોનિષ્ટોપિવામંવેધિતોશુભોષ્ઠમસ્થોન ॥
૬૩ ॥ સપ્તમિત્રયોદશ્યનધ્યાયાંશ્વકર્કાશંપદોષંત્યત્કામાઘાદિ
પંચમુશુક્લેદિવસપૂર્વાર્દેવ્રતશુભં ॥ ૬૪ ॥

ટીકા—ચોથે આઠમે કે બારમે રહેલ ગુરૂ પોતાના રાશીનો કે
ઉચનો હોય તો સારો બીજી રીતે હોય તો નહીં ॥ ૬૧ ॥ કન્યાની રા-

શીથી પશુ તેમજ સુભાસુભ પાતું છે માટે જોતો ગુરૂ એ વાર પુજવો
અને આઠમાનો તરણવાર પુજવાથી શુભ જાણવો ॥ ૬૨ ॥ બીજું
પાંચમું અગીયારમું અને સાતમું એઓમાં રહેલ ગુરૂ બારમું ચોથું
આઠમું ત્રીજું અને દશમું એઓમાં રહેલ ગ્રહો વેદો ન હોય તો
શુભ જાણવો અશુભ પણ વીજોમવેધી ન હોય તો શુભ જાણવો
આઠમે રહેલો શુભ ન જાણવો ॥ ૬૩ ॥ સાતમ તેરશ અનધ્યાય
તીથીઓ કરકનો અંશ તથા પ્રદોશનો ત્યાગ કરી મહા વીગરે પાંચ
મહીનાના શુક્ર પક્ષના દીવશના પુરવ અરધમાં ઉપવીત શુભ
જાણવું ॥ ૬૪ ॥

મઘામરણીજ્યેષ્ઠાવિશાખાકૃતિકારહિતૈઃસર્વમૈત્રતંશુભં ॥ ૬૫ ॥
॥ ક્રમાદુરુશુક્રમૌમવુધાઃવેદેશાઃ ॥ ૬૬ ॥ જ્ઞેવેદપેવલાઙ્ગ્યેચ
સ્વોચ્ચમાંશગશુભવેદેશાકેંદ્રકોણેપશુશુદ્ધન વેદાર્થજ્ઞાનયુતો
વર્ણ્યવ્રજનાવંત્યસેવી ॥ ૬૭ ॥ લગ્નેપાપાઙ્ગાશ્વષ્ટેચંદ્રકવ્યંગે
શાઃસિતૌત્યેનિશિલાઃમૃતૌવદુમારકાઃસૂર્યોચ્ચેદૂતનુગૌશુભૌ ૮

ટીકા—મઘા, ભરણી, જ્યેષ્ઠા, વીશાખા અને કૃતિકા એ રહીત
સર્વ નક્ષત્રોવડે, ઉપવીત આપવું શુભ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ અનુક્રમે કરી
ગુરૂ શુક્ર મંગળ અને બુધ એમના સ્વામી જાણવા ॥ ૬૬ ॥ બુધ
અને વેદપતી બળવાન હોય અગર પોતાના ઉચ તથા રાશી અંશના
શુભ ગ્રહો તથા વેદપતી કેંદરમાં કે પાંચમે હોય તો ધન ધર પશુ
વીગરના સુખવાળો વેદના અર્થનો જાણનાર વરણી જાણવો તેમાં શ-
ની હોય તો નીચ પુરૂષની સેવા કરનારો જાણવો ॥ ૬૭ ॥ લગનમાં
પાપગ્રહો અને ચંદરમા હોય અગર છટે ચંદર શુક્ર અને લગનનો
સ્વામી હોય તથા બારમે શુક્ર હોય તથા સરવે ગ્રહો આઠમે હોયતો
બહુકના મારનારો જાણવા જેમાં રવી અને ઉચનો ચંદરમા લગનમાં
હોય તો સારા ॥ ૬૮ ॥

સ્થિરચરાંગચ્યુતરબ્રાહ્મરહિતૈર્મૌજ્વલકાલેગણે શંસરસ્વર્તીપૂ
જયિત્વાવિદ્યામારભેત્ ॥ ૬૯ ॥ શોઢપેદ્ધેચૌલવત્કેશાંતંવ્રતો
કેકાલેર્મૌજીવિનોક્ષમનયોર્ગુરુબલંનાવલોક્ય ॥ ૭૦ ॥ મૌજ્ય
ભાવવર્તાતદુદિતમાસતિથિભેવ્યારેવારેંશેડિતમૌમગુરુશુક્રેઃ
શસ્ત્રબંધનમુક્તમાર્યેઃ ॥ ૭૧ ॥ સ્ત્રીનામષ્ટમતઃસ્ત્રવર્ષેષુવૈસાઙ્ગ

જ્યેષ્ઠમાર્ગમાઘફાલગુનેષુ વિવાહઃશુભસ્ત્રાગ્રજયોજ્યેષ્ઠમાસજ
ન્યમાસાદિકંસજેત્ ॥ ૭૨ ॥

ટીકા—ગ્રહના સ્થીર અને ચર લગન ત્રણ ઉતરા અને રોહીણી
એ રહીત જનોઈમાં કહેલ કાળ જે વિશે ગણપતી તથા સરસ્વતિનું
પુજન કરી વીધારંભ કરવો ॥ ૬૯ ॥ સોળમે વરસે ઐાળ કરમતી
માઘકકેશાંત કરમ કરવું ઉપવીતમાં કહેલકાળે માંજીવીમોક્ષ કરવો
એઓ બંનેમાં ગુરૂ બળ જોવું નહીં ॥ ૭૦ ॥ માંજી ન થતી હોય
તેવા લોકોને તેમાં કહેલ માસ તીથી નક્ષત્ર મંગળ વીનાના વારે અ-
ને અંશમાં ઉદય પામેલ મંગલ ગુરૂ અને સુક વડે શસ્ત્રબંધન કરવું
એમ આર્યોનું કહેવું છે ॥ ૭૧ ॥ સ્ત્રીઓના આઠમા નવમા અને દ
શમા વરસમાં વૈશાંખ જેઠ માગશર માહા અને ફાગણ માસમાં વી-
વાહ સુખ જાણવો તેમાં પેહેલા ખોળાના બાળકમાં જેઠ માસ તથા
જનમ માસાદીક તજવાં ॥ ૭૨ ॥

મૂર્લાંત્યહસ્તમઘાનિલમિત્રસ્થિરમાનિવિવાહેશુમાન્યત્રપાપમ
ક્તમોગ્યયુતાનિદુષ્કૃત્ત્વિદ્ધંભનસત્ ॥ ૭૩ ॥ ઉત્તરામૃગયો
શ્વમરણ્યનુરાધયોશ્વરોહિણ્યમિજિતયોર્મઘાશ્રવણયોરેવત્યુત્ત
રાફાલગુન્યોઃ પુનર્વસુમૂલયોર્વરુણસ્વાત્યોરુમાહસ્તયોર્વેધસો
વિવાહેત્યાજ્યઃ ॥ ૭૪ ॥ ઈશાનાદિપ્રદક્ષિણકૃતિકાદિમયુ
તેસમ્મશલાકાચક્રેસર્વકર્મસુવેધોવલોકનીયઃ ॥ ૭૫ ॥

ટીકા—મુળ રેવતી હસ્ત મઘા સ્વાતી અનુરાધા અને સ્થીર
નક્ષત્રોમાં વિવાહ શુભ જાણવો એઓમાંનું પાપગ્રહે ભોગવેલ વર્ત-
માન કે ભોગવાનું ચંદ્રે ન ભોગવેલું હોય અગર વધેલું હોય તો શુભ
ન જાણવું ॥ ૭૩ ॥ ઉત્તરા અને મૃગશરને તથા ભરણી અને અનુ-
રાધાને તથા રોહણી અને અભીજીતને તથા મઘા અને શ્રવણને તથા
રેવતી અને ઉત્તરાશ્વિનીને તથા પુનરવસુને અને મુળને તથા શત-
ભીશા અને સ્વાંતીને તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ અને હસ્તને સામ સામે વેધ
જાણવો તે વીવાહમાં તજવો ॥ ૭૪ ॥ ઈશાન કોણાદિક પ્રદક્ષિણક્રમે
કૃતિકાદિક નક્ષત્ર વાળા સમ્મશલાકા ચક્રમાં સર્વ કામને વિષે વેધ
જાણવો ॥ ૭૫ ॥

લગ્નપેલામેષશુમેક્ષિતેચંદ્રવાન્યજશુભેંગેચશુભહોરાયામેષામે

કેપિવેષમંગરાર્યૈરુક્તઃ ॥ ૭૬ ॥ કેન્દ્રકોણગેદુજોદોષાનાંશ
તંતસ્થશુક્રોદ્વિશંતંતસ્થોગુરુલક્ષ્મ્યાતયેત્સબલૌલમેજયૌપાતા
દિકાશ્ચ ॥ ૭૭ ॥ સૂર્યાસ્તાત્પર પૂર્વાર્દ્ધઘટિકંગોધૂલંહીન
જાતૌશુભં ॥ ૭૮ ॥ વિવાહોક્તમેષુપુનર્ભવાપરિણયઉક્તસ્ત
ત્રવેષાદિકંનર્ચિત્યં ॥ ૭૯ ॥ ઉક્તાન્યવર્જ્યૈત્યાજ્યકથનસ્થ
ર્ચિત્યં ॥ ૮૦ ॥

ટીકા—લગ્નનો સ્વામી અગ્યારમે હોય અગર શુભઅહુ જોએસો
ચંદ્રમા હોય અથવા ચંદ્ર વિનાનો શુભઅહુ લગ્નમાં હોય કે શુભઅહુ-
ની હોરા હોય તો વેધનો ભંગ જાણવો ॥ ૭૬ ॥ પાંચમે કે કેન્દ્રમાં
યુધ હોય તો સો દોશો ને ટાળે અગર તે ઠેકાણે શુક હોય તો ખસે
દોશોને ટાળે અથવા તે ઠેકાણે ગુરુ હોયતો લાખ દોશોને ટાળે અને
બળ પામેજ લગ્ન અને ગુરુ હોય તો પાતાદિક તમામ દોશોને ટાળે ॥
૧૭૭ ॥ રવીના અમતની આગળનાં પંદર પળ અને પછીના પંદરપ-
ળમાં હીન જાતી વાળાઓને ગોધુક્ષીક શુભ જાણવો ॥ ૭૮ ॥ વિવાહીક
નક્ષત્રોમાં નાતરૂં પળ કરવું તેમાં વેષાદિક જોવું નહી ॥ ૭૯ ॥ કહેવથી
વધારે તજવાનું ત્યાજ્ય કલ્યામાં જોવું ॥ ૮૦ ॥

પંચમેસમમેવિષષ્ટેસમે નિર્મંડપોત્થાપનંકાર્યં ॥ ૮૧ ॥ ગ્રહણ
મંષળમાસંચંદ્રાંગત્યાજ્યં ॥ ૮૨ ॥ વેધર્ક્ષજન્મલગ્નમાન્યંગા
નિત્યાજ્યાનિ ॥ ૮૩ ॥ સૂર્યમાન્મનુભંત્યાજ્યં ॥ ૮૪ ॥ સૂર્ય
સંક્રમણેપરપૂર્વતોરદઘટિકાસ્ત્યાજ્યાઋતુસંધિત : ષટ્ષષ્ટિમિ
તાઃ ॥ ૮૫ ॥ ચંદ્રાદીનાંસંક્રમણેદ્વિનવદ્વિચતુરશીતિરસસ્રતિ
થિઘટિકાસ્ત્યાજ્યાઃ ॥ ૮૬ ॥ તિથિમયુકસંધૌદ્વિઘટિકેત્યા
જ્યે ॥ ૮૭ ॥ ચંદ્રાદીનાંસંક્રમણઘટિત્યાગોનબહુસંમતઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—લગ્નના દીવસથી પાંચમે સાતમે કે છઠા વિનાના બેકા
દાડે માંડવાનું ઉથાપન કરવું ॥ ૮૧ ॥ અહળુનુંનક્ષત્ર ૭ મહીના સુધી
લગ્ન યા ચંદ્રમાં આવતું હોય તો તજવું ॥ ૮૨ ॥ વેધીત નક્ષત્ર
રાશી તથા જન્મ લગ્ન રાશી તથા જન્મચંદ્ર રાશી લગ્નમાં આવેતો
તજવો ॥ ૮૩ ॥ રવીના નક્ષત્રથી ચઉદમું નક્ષત્ર તજવું ॥ ૮૪ ॥ રવી-
ના સક્રમણમાં આગળ પાછળ મળી બીજીશ ધડીઓ તજવી રતુનો

સંધી હોય તો તે રીતે છાસદ તળવી ॥ ૮૫ ॥ ચંદ્રમા વીગરેના સં-
ક્રમણમાં અનુક્રમે કરીને બે નવ બે ચોરાશી છ અને દોઢસો ધડીયો
તળવી ॥ ૮૬ ॥ તેથી નક્ષત્રને યોગના સંધીમાં બેધડી તળવી ॥ ૮૭ ॥
ચંદ્રાદિકના સંક્રમણ ધટિનો ત્યાગ કરવામાં ધણી ક્ષોકોનો મતનથી ૮૮

માષવનભોમાર્ગપૌષફાલ્ગુનેષુમૃદુધ્રુવાનિલવરુનાર્કેજ્યવમુખે
ગૃહારંભઃશુભઃ ॥ ૮૯ ॥ અપાપાઘ્નમર્કેદ્રોસ્થિરંગે ॥ ૯૦ ॥ પૃષ્ઠા
પ્રકુંભસપ્તમેજ્જેરિક્તાતિથાવર્કારવારાંશયોગૃહારંભોનશુભઃ ॥
૯૧ ॥ સિંહાત્રિત્રિષુવાયઘ્યાદિકોણેપુસન્યેનસ્થાતં ॥ ૯૨ ॥
સ્વનનોક્તમૈરર્કભાત્પષ્ટાદષ્ટમુચ્ચદ્વાવિંશતેઃષટ્સુમવેશઃશુભઃ ૯૩

ટીકા—વૈશાક, શ્રાવણ, માગશર, પોસ અને ફાગણ એ માસો
માં મૃદુ નક્ષત્ર, ધ્રુવ નક્ષત્ર, સ્વાંતી, સતભીષા, હસ્ત પુસ્ય અને ધ-
નેષ્ટ એ નક્ષત્રોવડે ખાત કરવું શુભ જાણવું ॥ ૮૯ ॥ તેની લગન
સુદીમાં સ્થીર લગન લેવું અને આઠમે કે કૈંદ્રમાં પાપમહ લેવા નહીં ॥
૯૦ ॥ કૃતિકાદિ સાત સાત નક્ષત્રો સવ્ય માર્ગે પૂરવાદિ દીશાઓમાં કલ્પના
કરતાં તેમાંનાં પાછલ્યા નક્ષત્રમાં તથા સનમુખના નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા હોય અ-
કુંભ કે મીન રાશીનો ચંદ્રમા હોય તથા રીકતા તીથી તથા રવી મંગળવાર
ગર કે તેમનો નવમાંશ એઓમાં ખાત કરવું સાફ નહીં ॥ ૯૧ ॥ મીઠરા-
શીથી ત્રણ ત્રણ રાશીઓમાં સવ્ય માર્ગે વાયુકોણ વીગરે કોણોમાં
ખાત કરવું ॥ ૯૨ ॥ ખાતમાં કહેલ નક્ષત્રોવડે સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણ-
તા છઠાથી આઠ અને બાવીશમાં ચક્રી છ કળશના નક્ષત્રોમાં વાસ્તુ
પ્રવેશ શુભ જાણવો ॥ ૯૩ ॥

મથુભેસેસદુતેસ્થિરચંગોદયેમવેશઃશુભઃ ॥ ૯૪ ॥ લગ્નાદષ્ટે
પુદ્ધિમવેશ્યઆપંચમગતોર્કોવામાર્કસ્તસ્મિન્ક્રમાત્પૂર્વા દિદિ
ધ્રુમવેશઃશુભઃ ॥ ૯૫ ॥ દ્વાચ્ચકેડર્કમાદ્વેદદ્વિજલધિદ્વચન્ધિ
દ્વિવેદદ્વિશેષમુધ્વાદિકમેણન્યસેત્તત્રમધ્યોર્ધ્વપાર્શ્વગંશુભં ॥ ૯૬ ॥
હસ્તેદુશ્રવણાશ્વિપુણ્યવસ્તર્કમૈત્રાંસભેષુયાનંશુભં ॥ ૯૭ ॥ તત્રૈ
કશિપંચસપ્તમિતાસ્તારાસ્સજેત્ ॥ ૯૮ ॥

ટીકા—વાસ્તુ પ્રવેશની લગન સુદીમાં શુભ ગ્રહ યુક્ત સ્થીર
અથવા દ્વિસ્વભાવ લગન અને શુભગ્રહે યુક્ત દશમું જીવન લેવું ॥ ૯૪ ॥
લગનથી આઠમું પાંચમું બીજું અને અગીયારમું તેઓથી પાંચ સુધી-
માં સૂર્ય હોય તો વામાફ જાણવો તે અનુક્રમે પૂર્વાદિક દીશાઓના ગ્ર-
હ પ્રવેશમાં શુભ જાણવો ॥ ૯૫ ॥ દારચક્રમાં ઉર્ધ્વવાદિક ક્રમે કરીને
સવ્ય માર્ગે ચાર બેચાર બેચાર બેચાર બે અને ત્રણ નક્ષત્રો મૂકતાં

મધ્ય ઊર્ધ્વ અને સામો ઉપર આવેતો શુભ જાણવું ॥ ૬૬ ॥ હસ્ત મૃગશર શ્રવણ અસ્વતી, પુષ્ય, ધનૈષ્ઠા હસ્ત, અનુરાધા અને મેષતી એમાં પ્રણાય શુભ જાણવું ॥૬૭ ॥ તેમાં એક ત્રણ પાંચ અને સૌત તારાઓનો ભાગ કરવો ॥ ૬૮ ॥

પૂર્વાદિતોજ્યેષ્ઠામૂલેચંદ્રમંદૌસશ્રવણષટ્કગુરુવારં પુણ્યકર્મથુ
ક્રાકૌત્તરાફાલ્ગુનીહસ્તાશ્વારૌશ્ચ ॥૯૯॥અર્કારાકિરિકતા
ઘનિષ્ઠંચ ॥ ૧૦૦ ॥ જ્યેષ્ઠાશ્રવણમૃદુક્તવલધ્રુવમૈપાકપક્ષજા
ર્કોદયજન્મપૌરોજસ્વિભિઃસન્નુતેશીર્ષોદયાશ્ચિરંમેનુપાભિષેકઃ
શુભઃ ॥ ૧ ॥ રિક્તાંસક્તાજનુલગ્નાદુપચયેંગેત્રિષઢાયગૈઃ ॥
કૂરૈરંસષઢષ્ટર્જિતશુભૈર્નૃપાભિષેકઃ શુભઃ ॥ ૨ ॥

ટીકા—પૂર્વાદિક દિશાઓમાં જોઈ ૧૧ ચંદ્ર અને શનીવાર ત-
થા શ્રવણથી ૭ નક્ષત્ર અને ગુરુવાર તથા પુષ્ય રોહિણી શુક્ર અને
રવીવાર તથા ઉત્તરાશ્વિની હસ્ત મંગળ અને સુખવાર એઓનો ભાગ
કરવો ॥ ૬૮ ॥ રવી મંગળ શની અને રીગતા ત્રીથી વીગરે અશુભ
તજનાં ૧૦૦ ॥ જોઈ શ્રવણ મૃદુ ધ્રુવ અને સધુ નક્ષત્રો વડે તથા દ-
શાપતિ મંગળ સૂર્ય લગન જન્મ એઓના સ્વામી બળવાન વડે શુભ
અહુ યુક્ત શીરશોદય સ્થીર લગનને વિશે રાજ્યાભિષેક શુભ જાણવો
૧ ॥ રીગતાનો ભાગ કરી જન્મ લગન થકી ઊપચય લગનને વિશે
ત્રીજે છઠે ને અગીયારમે પાપમહો વડે તથા છઠું આઠમું અને બા-
રમું એઓએ રહીત શુભમહોવડે રાજ્યાભિષેક શુભ જાણવો ॥૨ ॥

અત્રાનુક્તકંઘટનાનુકુલતયાજ્ઞેયં ॥ ૩ ॥ શુભારંભેશુભાવલો
કનાદિકંશુભકરંતથા શુભાવલોકનાદિકમપીનાબ્જાગ્નિત્ર
સ્મરણતાશુભકરમેવજ્ઞેયં ॥ ૪ ॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદ્વિવજ્ઞાત્મ
જકરુણાશંકરવિરચિતે જ્યોતિર્વિમ્લષણેશુભાશુભમુહૂર્તકથના
ધ્યાયોદશમઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—આ પુસ્તકમાં ન કહેલાં મુહૂર્તો ઘટનાની અનુકુળતા વડે
જાણવાં ॥ ૩ ॥ શુભ કામના આરંભમાં શુભ જોવાવીગરે શુભ ક-
રતાં જાણવું અને તેમજ અશુભ જોવા વીગરે પણ રવી ચંદ્ર અને
અગનીના નેત્રવાળા શાંખશીવના સ્મરણ કરવાથી શુભ કરનાં જ
જાણવું ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રીગણેશજી દેશાત્મજ કરણાશંકર વીરચીતે
જ્યોતીર્વિદ્ બ્રૂષણે સ્વકૃતામાં ગૂર્જર ભાષામાં શુભાશુભ મુહૂર્ત કથના
ધ્યાયો દશમઃ ॥ ૧૦ ॥

